

Facultat de Filosofia i Lletres
Departament d'Art i Musicologia
Doctorat en Història de l'Art i Musicologia

TESI DOCTORAL

Menció “Doctor Internacional”

**Art i Església a Mallorca a través de les visites
pastorals del bisbe Joan Vic i Manrique de Lara
(1573-1604)**

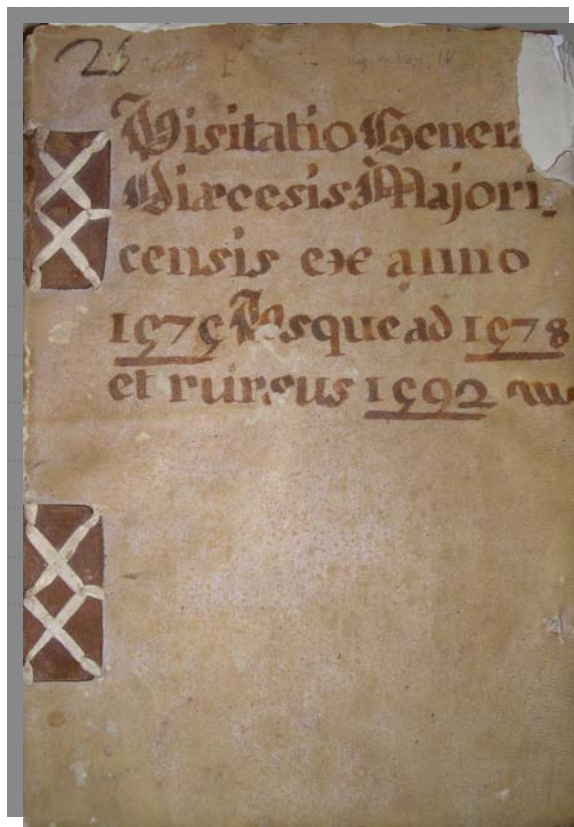

Volum II

Doctorand: Bartomeu Martínez Oliver
Direcció: Dr. Marià Carbonell Buades
Codirecció: Dr. Gabriel Seguí Trobat

Barcelona, 2015

VI. Fonts documentals

Visites pastorals a Mallorca¹

---

¹ Les taules segueixen un ordre alfabètic (santa Creu, santa Eulàlia, sant Miquel, sant Nicolau, etc.) i cronològic. Les visites pastorals corresponents a les esglésies o capelles sufragànies acompanyen a les de les parròquies titulars.

1. Parròquia d'Alaró.....	7
- Castell d'Alaró	
- Parròquia de Consell	
2. Parròquia d'Alcúdia.....	13
- Església de santa Anna, extramurs	
3. Parròquia d'Algaida.....	22
4. Parròquia d'Andratx.....	23
5. Parròquia d'Artà.....	28
- Església de la fortalesa de sant Salvador	
- Parròquia de Capdepera	
6. Parròquia de Binissalem.....	34
- Parròquia de Lloseta	
7. Parròquia de Bunyola.....	40
8. Parròquia de Calvià.....	45
9. Parròquia de Campanet.....	48
- Parròquia de Búger	
- Parròquia de sant Miquel	
10. Parròquia de Campos.....	59
- Església de la Font Santa	
- Església vella o de sant Blai	
11. Parròquia de santa Creu.....	63
- Església de sant Llorenç	
12. Parròquia de Deià.....	72
13. Parròquia d'Esporles.....	74
- Parròquia de Banyalbufar	
14. Parròquia de santa Eulàlia.....	80
- Capella de Bosseria	
- Capella del Sindicat	
- Església de santa Fe	

- Capella dels Carnissers	
- Església de sant Andreu	
- Capella de sant Eloi	
- Església de sant Antoni de Pàdua	
- Església de sant Jordi, extramurs	
15. Parròquia de Felanitx.....	88
- Església de Nostra Senyora de sant Salvador	
16. Parròquia d’Inca.....	92
- Monestir de sant Bartomeu	
17. Parròquia de sant Joan de Sineu.....	100
18. Santuari de Lluc.....	102
19. Parròquia de Lluçmajor.....	106
20. Parròquia de Manacor.....	109
- Església de sant Llorenç des Cardassar	
21. Parròquia de santa Margalida.....	114
22. Parròquia de santa Maria.....	117
23. Parròquia de Marratxí.....	123
24. Parròquia de sant Miquel.....	126
25. Parròquia de Montuïri.....	132
26. Parròquia de Muro.....	134
- Parròquia de Llubí	
- Capella de la possessió de Vinagrella	
27. Parròquia de sant Nicolau.....	138
- Església del sant Esperit	
- Església de sant Nicolau vell	
- Capella de la Sala dels Sabaters	
28. Parròquia de Petra.....	146
29. Parròquia de Sa Pobla.....	149
- Església de Crestatx	

30. Parròquia de Pollença.....	157
- Església de sant Jordi	
- Església del Puig de les Monges	
31. Parròquia de Porreres.....	169
- Església de la Verge de Montision	
32. Parròquia de Puigpunyent.....	173
- Parròquia d'Estellencs	
- Capella del Senyor Forteza	
- Parròquia de Banyalbufar	
33. Parròquia de Santanyí.....	180
- Església del Puig de Nostra Senyora de la Consolació	
34. Parròquia de Selva.....	183
- Església de santa Llúcia (Mancor)	
35. Parròquia de Sencelles.....	190
- Parròquia de Costitx	
36. Seu de Palma.....	195
37. Parròquia de Sineu.....	203
38. Parròquia de Sóller.....	207
- Església de santa Caterina del Port de Sóller	
- Parròquia de Fornalutx	
39. Parròquia de Valldemossa.....	219
- Ermita de la Trinitat	

1. Parròquia d'Alaró

1. Parròquia: Alaró.
2. Data: 1591, 18 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major del beat Lluc l'Evangelista.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment. Però necessitat de fer una nova caixa per la reserva del sagrament	4 mesos	30 sous
Fonts Baptismals	Està decentment. Fer posar una Creu damunt del pinacle	1 mes	10 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar los camis vells	15 dies	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una cortina de la Quaresma	-	40 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre corporals	1 mes	30 sous
Altar major i retaule	Està decentment. Fer el cap de la figura de Nostra Senyora nou ²	4 mesos	30 sous

² “(...) i com la figura de Nostra Senyora de bulto tenga la cara indecent ordena que lo cap de aquella sia fet de nou ab la cara decent i gentil (...)”.

Altar major i retaule	Fer una tela blava per el crucifix de damunt el retaule	-	-
Capella de Sant Bartomeu, altar i retaule	Fer reparar el retaule segons es evident per la seva necessitat	1 any	40 sous
Capella de Santa Anna, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Nostra Senyora del Roser, altar i retaule. Figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment. Posar un ara més gran	-	-
Capella de les Ànimes, altar i retaule	Fer posar el crucifix de dita invocació en condicions	-	-
Capella de Sant Antoni, altar i retaule	No hi ha cap ordre	-	-
Capella de Sant Sebastià, altar i retaule	Està decentment	-	-
Sacristia	No hi ha cap ordre	-	-
Cor	Fer adobar les reixes de fusta que estan sobre el mirador	2 mesos	20 sous
Campanar i campanes	No hi ha cap ordre	-	-
Fossar	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Castell d'Alaró (sufragània d'Alaró).
2. Data: 1591, 20 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar i retaule	Retaule sense ornar	-	-
Coses de l'església	Falta de moltes coses de l'església	-	-

1. Parròquia: Alaró.
2. Data: 1599, 15 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una capsa per tots els olis	-	-
Relíquies i plata	Daurar la capsa de plata que ha de servir pel sagrament	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-

Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Relíquies i plata	Netejar i adobar la creu de plata de les processons	-	-
Relíquies i plata	Posar un Crist a la creu de fusta	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar una casulla blanca i les banderes de la capella dels Pizans	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica negra pels oficis dels enterraments	-	3 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla blanca dels Pizans	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura a la cortina verda de l'altar major	-	-
Coses de l'església	Canviar la porteta de la tomba del monument on se posa el santíssim sagrament	-	-
Fossar	Refer un tros de la paret que tanca el fossar	15 dies	1 escut
Arquitectura de l'església	Fer la capella del Nom de Jesús on estava l'antiga capella de les Ànimes	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-

Altar de Sant Bartomeu	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna ³	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser i la figura de l'Assumpció	Fer una cortina per decència del retaule	6 mesos	2 lliures
Capella, altar i retaule de Sant Antoni i altar i retaule de les Ànimes	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Sant Sebastià	Fer un verga de ferro i una cortina per tapar el retaule	6 mesos	1 escut
Sacristia	No hi ha cap ordre	-	-
Llibres de la sacristia	Estan ben ordenats	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Arquitectura de l'església	Està decentment	-	-
Arquitectura de l'església	Reconèixer tota l'església	15 dies	2 lliures
Cor i llibres dels oficis	Comprar un santoral	1 any	3 lliures
Casa de la rectoria	Està decentment	-	-

---

³ Aquesta capella era coneguda com la capella dels Pizans.

1. Parròquia: Església de Consell (sufragània d'Alaró).
2. Data: 1599, 15 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: No hi missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major i retaule	Posar decentment l'ara de l'altar	-	-
Altar major i retaule	Fer una cortina per tapar el retaule	-	3 lliures
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Adobar la pica d'aigua beneïda	10 dies	10 sous

2. Parròquia d'Alcúdia

1. Parròquia: Alcúdia.
2. Data: 1591, 1 de octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Fer reparar la porteta de sagrari i moure el retaule major a la paret	-	-
Fonts Baptismals	Fer una corona al Crist sobre el pinacle	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Adobar los calzes que tenen necessitat	8 mesos	30 sous
Coses de l'església	Adobar la creu major de les processons	-	-
Coses de l'església	Posar un clau de plata al Crucifix de la creu menor	-	-
Altar major	Està decentment	-	-
Altar de la Santíssima Trinitat	Està decentment	-	-
Altar de Sant Antoni i Sant Sebastià	Està decentment	-	-

Altar de Nostra Senyora de la Victòria	Està decentment	-	-
Altar de Sant Pere	Està decentment	-	-
Capella, altar de Sant Crucifix	Està decentment	-	-
Capella, altar de Sant Cristòfol	Està decentment	-	-
Capella, altar de Sant Vicent	Està decentment	-	-
Capella, altar de Sant Joan Baptista	Està decentment	-	-
Capella, altar de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Coses de l'església	Reparar retaules antics de Sant Rafael i Santa Magdalena ⁴	6 mesos	-
Coses de l'església	Fer un bancs nous de fusta	1 any	-
Orguens	Reparar el orguens	-	-
Cor	No hi ha cap ordre ⁵	-	-
Cor	Fer un arxiu per els llibres sobre la capella del Sant Crucifix	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa negra per els oficis de morts	8 mesos	2 lliures

⁴ “(...) havent trobat en la paret de aquella uns retaules vells, xichs de Sant Raphel i de Santa Magdalena lo quals ja son indecent per star en la iglesia i puis se diu que per esser molt antichs o altres se tenen en devotio (...)”.

⁵ “(...) puis se tracta de provehir fora de Mallorca per llibres de lo offici Romà nou per moltes parrochials no ordena per ara cosa alguna (...)”.

Roba i vestimenta de l'església	Fer dos bordons de fust daurat i dos capes vermelles	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un vestiment blanc i un pali blanc amb les figures de la Salvació	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica nova amb la tela de dos velles	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una tovallola blanca	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un mandil blanc	1 any	-
Coses de l'església	Fer les [verilles] de la Vera Creu noves	-	5 lliures
Coses de l'església	Fer uns canelobres de plata o com a mínim d'estany	-	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer unes casulles noves	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre camis bons i deu amits grans	4 mesos	2 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre tovalloles per els calzes	-	-
Coses de l'església	Adobar la llanterna dels combregats	1 mes	20 sous
Coses de l'església	Comprar tres missals	2 mesos	10 sous
Coses de l'església	Reparar unes figuretes que estan a la sacristia	-	-
Llibres de la sacristia	Escriure el llinatge de la mare als llibres dels batejos	-	-

Llibres de la sacristia	Fer un capbreu nou	4 mesos	3 lliures
-------------------------	--------------------	---------	-----------

1. Parròquia: Alcúdia.
2. Data: 1595, 1 de novembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment.	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una creueta de plata per la caixa de les uncions	4 mesos	-
Fonts Baptismals	Fer la corona del crucifix que hi ha damunt del pinacle de les fonts	2 mesos	20 sous
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule de la Santíssima Trinitat	Està decentment		
Altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Pere	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Està decentment	-	-

Altar i retaule de Sant Joan	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Llorenç	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Cristòfol	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Posar les figures de la Salvació en un nou pali	-	-
Coses de l'església	Fer uns canelobres de plata pels evangelis	6 mesos	-
Coses de l'església	Vendre els collars d'or i els diners empleats per coses de la sacristia	-	-
Coses de l'església	Reparar la cara de la figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	4 mesos	-
Coses de l'església	Fer una tomba de noguer pel sagrament	3 mesos	3 lliures
Cor	No hi ha cap ordre	-	-
Sacristia	Reconèixer la volta de la sacristia per perill de caure	15 dies	2 lliures
Orguens	Restaurar els orguens de l'església	-	-
Campanar	No hi ha cap ordre	-	-
Fossar	Fer una caseta per utilitzar com a casa dels morts	4 mesos	-

1. Parròquia: Església de Santa Anna extramurs (sufragània de Alcúdia).
2. Data: 1591, 1 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va fer missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Església, altars, retaules, i roba	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Església de Santa Anna extramurs (sufragània d'Alcúdia).
2. Data: 1599, 28 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major i retaule	Fer una verga de ferro i unes cortines noves per tapar el retaule	-	-
Altar i retaule de Santa Anna	Està decentment	-	-
Altar i retaule de la Visitació de Santa Elisabet	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una estola per la	1 mes	10 sous

	casulla blanca		
Arquitectura de l'església	Retirar los respallers dels pedrisos que hi ha davant de l'altar major	-	-
Arquitectura de l'església	Reconèixer la teulada	15 dies	30 sous

1. Parròquia: Alcúdia.
2. Data: 1599, 28 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una cadeneta de plata per l'agulla de la custodia	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Fer una piscina per posar l'aigua de les fonts	1 mes	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora i de Sant Pere	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Andreu	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Cosme i	Està decentment	-	-

Sant Damià			
Altar i retaule de la Santíssima Trinitat	Està decentment	-	-
Altar i retaule de les Ànimes amb el Sant Crucifix	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Joan Baptista i Sant Joan Evangelista	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Miquel	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Vicenç i Sant Cristòfol	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar les capes blanques	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa pels combregats	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer cordons per les dalmàtiques grogues	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla de dues dalmàtiques	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un mandil blanc pels evangelis	3 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Que cada una de les confraries de la parròquia han de fer un cami	4 mesos	-

Coses de l'església	Fer uns canelobres pels evangelis	4 mesos	5 lliures
Coses de l'església	Comprar dos missals nous i adobar els vells	3 mesos	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Sacristia	Està decentment	-	-
Cor	No hi ha cap ordre	-	-
Fossar	Està decentment	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Fossar vell	Fer unes parets de pedra perquè els animals no entrin	-	-

3. Parròquia d'Algaida

1. Parròquia: Algaida.
2. Data: 1597, 11 de febrer.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Adobar lo que era necessari	-	-

4. Parròquia d'Andratx

1. Parròquia: Andratx.
2. Data: 1591, 3 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Esta decentment	-	-
Capses d'argent del santíssim sagrament i olis sants	Fer netes les capsas d'argent	15 dies	10 sous
Capsa d'estany dels olis sants	Fer una d'argent	Festa de Nadal	20 sous
Fonts baptismals	Estan decents	-	-
Retaule major	Reparar roba de les figures	6 mesos	40 sous
Figura de Nostra Senyora	Falta un dit. Reparar-lo	6 mesos	10 sous
Crucifix de sobre del retaule major	Braços romputs. Reparar-los	Festa de Nadal	20 sous
Altar de Sant Bartomeu	Ara petit. Fer un de gran	-	-
Altar de Nostra Senyora del Roser	Ara petit. Fer un de gran	-	-
Altar de Nostra Senyora dels Àngels	Ara petit. Fer un de gran	-	-
Altar de Santa Anna	Ara petit. Fer un de gran	-	-

Inventari de les coses de l'església	Tornar a fer el inventari		
Crist petit	Reparar la figura	Festa de Nadal	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla de domàs blanc	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar el pavelló dels combregats	1 mes	20 sous
Coses de l'església	Fer una copa per els canelobres	15 dies	20 sous
Coses de l'església	Fer un encenser y cullera de plata	Festa de Nadal	3 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Fer un drap pels cossos de color blau	Festa de Nadal	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer tres camis nous, quatre amits	4 mesos	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre corporals grans	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Fossar	Fer una capella al fossar sota invocació de Nostra Senyora del Roser ⁶	-	-
Llibres	Fer posar les obres pies en el capbreu nou	-	-
Llibres	Fer el capbreu de un	-	30 sous

⁶ Capella impulsada per la confraria de Nostra Senyora del Roser, de la qual es representant l'obrer Guillem Joan Pujol.

	benefici		
--	----------	--	--

1. Parròquia: Andratx.
2. Data: 1599, 4 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Custodia de portar el santíssim sagrament	Fer un protector d'argent	-	-
Relíquies i plata	Fer un cobertor negre per la Vera Creu	-	-
Relíquies i plata	Fer na boça vermella per portar el sagrament als malalts	-	-
Altar major	Fer un paper de consagració	8 dies	10 sous
Altar major	Condicionar el trast que hi ha entre l'altar major i la part de darrera de l'altar de Sant Bartomeu com a sacristia	3 mesos	30 sous
Altar major	Fer un canelobre nou	8 mesos	2 lliures
Altar major	Reparar la peanya de l'altar	3 mesos	20 sous

Altar major	Reparar la ma de la figura de Nostra Senyora de l'altar major	8 mesos	20 sous
Altar major	Reparar el retaule amb oli de nous segons consell del mestre	8 mesos	-
Altar i retaule de Sant Bartomeu	Netejar el retaule	8 mesos	30 sous
Altar de Nostra Senyora del Roser	Fixar l'ara a l'altar	-	-
Altar de Nostra Senyora del Roser	Fer un cobertor de couro per dit altar	3 mesos	20 sous
Altar de Nostra Senyora del Roser	Posar el retaule damunt de dit altar amb una peanya	-	-
Altar de Nostra Senyora del Roser	Fer unes cortines per dit retaule	-	-
Altar i retaule de Sant Sebastià	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora dels Àngels	Està decentment	-	-
Altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Altar de Santa Anna, Sant Mateu i Sant Antoni	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Adobar la ma de un Jesuset	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la capa blava i la morada	2 mesos	-

Roba i vestimenta de l'església	Adobar una tovallola vermella	6 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pali	3 mesos	-
Coses de l'església	Reparar el missal	1 mes	20 sous
Coses de l'església	Adobar la caldereta	15 dies	10 sous
Coses de l'església	Adobar el canelobre de fusta dels evangelis	15 dies	10 sous
Cor	No hi ha cap ordre	-	-
Campanar i campanes	Posar teules en la escaleta que va del cor al campanar	15 dies	20 sous
Arquitectura de l'església	Reconèixer la teulada de l'església	1 mes	2 lliures
Arquitectura de l'església	Fer un pedrís per posar les alfàbies d'oli en el trast que hi ha de l'altar de Sant Sebastià fins la porta de l'església	-	-
Fossar	Posar decentment les portes d'accés al fossar	8 dies	10 sous
Fossar	Tancar degudament el fossar	1 mes	2 lliures

5. Parròquia d'Artà

1. Parròquia: Artà.
2. Data: 1597, 28 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una capseta per aportar los olis als malalts	6 mesos	-
Fonts Baptismals	Fer damunt del pinacle de la coberta una Creu o un Jesuset	-	-
Altar major i retaule	Fer un cobertor de couro per l'altar	2 mesos	20 sous
Altar major i retaule	Reparar els angelets que hi ha a cada part de l'altar	-	-
Altar i retaule de Sant Miquel i Sant Sebastià	Fer un cobertor de couro per l'altar	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de les Ànimes del Purgatori	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Julià ⁷	Fer un cobertor de couro per l'altar	2 mesos	20 sous

⁷ Coneguda com la capella dels Vives.

Capella, altar i retaule de Sant Julià	Fer un paper de consagració per dit altar	4 mesos	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna ⁸	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de Santa Anna	Canviar de lloc la boca del vas d'enterrament lluny de l'altar	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Llúcia	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Acabar el nou retaule que s'està fent per dita capella ⁹	-	-
Capella, altar i retaule i figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Jordi	Fer un canelobre nou i posar un cobertor de cuiro a l'altar	-	-
Altar de Sant Pere ¹⁰	No hi ha cap ordre	-	-
Cor i llibres	Comprar un Antifonari	10 mesos	5 lliures

⁸ Coneguda com la capella dels Blanquers.

⁹ “(...) com lo retaule de dita capella sia vell e indecent y sen haja ja començat un nou ordena que dit retaule nou se acapia quant mes prest se puga (...)”.

¹⁰ Estava ubicat entre la sagristia i l'altar major.

Arquitectura de l'església	Obligació de continuar la construcció de l'església ¹¹	-	-
Sacristia	Fer una pica amb un grifo. Posar una tovallola al costat	-	-
Fossar	Fer mes alta la paret de la part de la costa	8 mesos	3 lliures
Llibres de la Sacristia	Està decentment. Posar el nom en els llibres dels matrimonis	-	5 sous per cada vegada
Roba i vestimenta de l'església	Renovar els vestiments blancs	1 any	-
Coses de l'església	Reparar la Creu gran de plata	6 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Adobar un calze petit	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla i una dalmàtica verdes	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer sis amits	2 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una llanterna pels combregats	1 mes	10 sous

¹¹ Davant l'augment de residents al poble, l'església estava en fase d'ampliació.

1. Parròquia: Església de la fortalesa de Sant Salvador (sufragània d'Artà).
2. Data: 1597, 28 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	3 mesos	20 sous
Altar major	Posar un ara nou i decent	-	-
Altar major i retaule	Adobar el retaule i el crucifix per estar molt degradats	8 mesos	2 lliures
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de l'Esperança	No hi ha cap ordre	-	-
Arquitectura de l'església	Greus problemes d'humitat que afecten als retaule. Les capelles tenen que cobrir-se amb un porxo per evitar filtracions d'aigua de la pluja	-	-

1. Parròquia: Capdepera (sufragània d'Artà).
2. Data: 1597, 29 de gener.
3. Visitador: Joan Estelrich, teòleg i visitador.¹²
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Adobar les fonts perquè no perdin aigua	-	3 lliures
Altar major i retaule	Posar decentment l'ara de l'altar	-	-
Altar major i retaule	Fer un crucifix nou per substituir l'antic que estava romput	6 mesos	1 escut
Altar de Sant Sebastià	No hi ha cap ordre	-	-
Altar del Nom de Jesús	No hi ha cap ordre	-	-
Altar de Sant Bartomeu	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Fer un ara i un paper de consagració per dit altar	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	20 sous

¹² El bisbe Vic va quedar a Artà per problemes de salut. En el seu lloc, hi va anar el vicari general Joan Estelrich.

Coses de l'església	Fer un encenser i una cullera	1 any	5 lliures
Coses de l'església	Fer uns canelobres pels evangelis	8 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Fer un llibre per posar els inventaris	2 mesos	1 escut
Coses de l'església	Fer un llibre de defuncions	1 mes	20 sous
Arquitectura de l'església	Fer una sacristia en aquella església ¹³	-	-
Campanar	Està decentment	-	-
Fossar	Fer portes en les dues obertures que hi ha a les parets del fossar	-	-

---

¹³ La sagristia s'havia de construir on estava la capella de Sant Bartomeu.

6. Parròquia de Binissalem

1. Parròquia: Binissalem.
2. Data: 1591, 16 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts baptismals	Fer un pitxeret d'argent per batejar	6 mesos	20 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Caixes dels olis	Fer una caixa nova d'argent	-	30 sous
Coses de l'església	Adobar lo pom de la Creu major d'argent	15 dies	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla negra	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica negra per el diaca	8 mesos	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla verda per les dominiques	8 mesos	2 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica blanca per la festa del Goig i de Nostra Senyora	10 mesos	3 lliures

Roba i vestimenta de l'església	Adobar la capa de xamellot morat	4 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Acomplir la disposició de fer una flocadura al pali verd de Santa Anna	3 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura al pali morat de Nostra Senyora	3 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura a la cortineta carmesí que hi ha davant del sagrari	2 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer 3 amits	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer 2 corporals	3 mesos	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	No deixar roba a persones laiques per vestir en processions	-	excomunió
Altar i retaule major	Està decentment	-	-
Altar i figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna	Fer un cobertor de couro	3 mesos	20 sous
Altar i retaule de Sant Cristòfol	No hi ha cap ordre ¹⁴	-	-

¹⁴ La confraria de Sant Cristòfol estava compromesa a bastir una nova capella a dita advocació.

Capella, altar i retaule de Nostra Senyora	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan	Que la figura del Crucifix sia posada a una paret de la Sacristia de forma decent	-	-
Sacristia	Adobar els calaixos de la Sacristia ja que entren rates i es mengen la roba	1 mes	3 lliures
Cor	Falten llibres. Comprar un Dominical, ofcier, un psaltiri i un santoral	-	-
Cor	Posar una barana des dels organs fins a la arcada per mantenir la decència del cor	1 mes	30 sous
Cor	Cap laic pot cantar o ajudar al cor durant els oficis	-	excomunió
Orguens	No hi ha cap ordre	-	-
Campanar i campanes	Estan decentment	-	-
Fossar	Se està construint el cap de l'església i la sacristia damunt del fossar.	-	-

1. Parròquia: Binissalem.
2. Data: 1599, 17 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Fer un cobertor per cobrir la caps del sagrament	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una tancadura a la capseta d'argent	1 mes	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Fer un escaló a la part de l'altar de la Passió	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un cobertor negre per la Vera Creu	-	-
Relíquies i plata	Adobar la patena major que te una figura	-	-
Relíquies i plata	Fer una corona d'argent nova a la figura del Crist de la Creu Major de plata	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar dos casulles i una dalmàtica blanques	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica i una	6 mesos	-

	capa negra		
Roba i vestimenta de l'església	Fer unes banderes vermelles per les processons ordinàries	-	-
Coses de l'església	Comprar un missal nou	2 mesos	20 sous
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule amb la figura de Nostra Senyora	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes del Purgatori	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Fer un cobertor per l'altar	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Reparar el retaule	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de la Passió	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan i Sant Rafel	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Onofre i Sant Bernardí	No hi ha cap ordre	-	-

Sacristia	Està decentment	-	-
Cor	Està decentment	-	-
Òrgans	Està decentment	-	-
Fossar	No hi ha cap ordre	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Lloseta (sufragània de Binissalem).
2. Data: 1599, 18 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar de Nostra Senyora del Roser i de les Ànimes	Està decentment	-	-
Arquitectura de l'església	Fer reconèixer les taulades	15 dies	30 sous

7. Parròquia de Bunyola

1. Parròquia: Bunyola.
2. Data: 1591, 21 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Fer un pitxeret nou d'argent per batejar	2 mes	30 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Fer retirar dos angelets de la capsa del Sagrament i posar-los a la custòdia de les processons	-	-
Coses de l'església	Fer retallar la creu del crucifix de la custòdia de portar lo Sagrament als malalts	-	-
Coses de l'església	Fer adobar un peu d'un calze	-	-
Coses de l'església	Fer adobar les patenes de celebrar	4 mesos	20 sous
Coses de l'església	Fer un cobra calze de tafetà	-	-

	blanca		
Coses de l'església	Fer tres camis	2 mesos	40 sous
Coses de l'església	Fer quatre corporals	15 dies	30 sous
Coses de l'església	Fer dues banderes de setí vermell per a les processons	1 any	-
Coses de l'església	Comprar un missal romà	1 any	-
Coses de l'església	Fer adobar la llanterna de ferro dels combregats	1 mes	10 sous
Coses de l'església	Fer un mànec de fusta a la campaneta dels combregats	1 mes	10 sous
Coses de l'església	Fer adobar la flocadura del pali de vellut vermell	15 dies	10 sous
Altar i retaule major	Fer pintar de nou un quadro de la Nativitat de Nostre Senyor Crist del retaule el qual segons la visitació es erroni	1 mes	5 lliures
Altar i retaule de Sant Mateu	Està decentment	-	-
Figura de Nostra Senyora de l'Assumpció a l'altar de San Mateu	Està decentment	-	-
Altar i retaule de les Ànimes	Fer l'ara de l'altar mes alt	-	-
Altar i retaule de les Ànimes	Fer un cobertor de cuiro en dit altar	3 mesos	20 sous
Altar i retaule de Sant Miquel	Està decentment	-	-

Altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Joan	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Sebastià	Fer reparació de dit retaule	1 any	3 lliures
Altar i retaule de Santa Bàrbara i Santa Magdalena, també dita dels Muntaners	Fer reparació del retaule a despeses del Muntaners	1 any	-
Altar de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Sagristia de l'església	Fer adobar les caixes de les robes	2 mesos	40 sous
Cor de l'església	Està decentment	-	-
Integritat de l'església	Fer reconèixer tot el terrat de l'església i adobades les goteres	15 dies	30 sous
Integritat de l'església	Cobrir les capelles amb una teulada per evitar les filtracions d'aigua	2 mesos	20 sous
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Fossar	[Documentació mal estat]	-	-

1. Parròquia: Bunyola.
2. Data: 1599, 14 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Fer un botó daurat per la capsa del sagrament	2 mesos	20 sous
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Fer un pitxeret d'argent	4 mesos	2 lliures
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla blanca	2 mesos	10 sous
Altar major i retaule	Acabar el trast on està el retaule	-	-
Altar major i retaule	Fer dos bancals per ciris	-	-
Altar i retaule de Sant Mateu	Està decentment	-	-
Figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Miquel i Sant Antoni	Posar l'ara de l'altar decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Magdalena	Reparar el retaule per estar indecent ¹⁵	-	-

¹⁵ Aquest retaule havia de ser adobat per l'impuls dels Muntaners, protectors de dita capella.

Arquitectura de l'església	Reparar la teulada de l'església perquè es filtra l'aigua de la pluja	-	3 lliures
Arquitectura de l'església	Tancar la finestra que hi ha damunt de l'altar major	-	10 sous
Campanes	Posar cordes noves a les campanes	20 dies	2 lliures
Llibres de la sacristia	Estan ben ordenats	-	-

8. Parròquia de Calvià

1. Parròquia: Calvià.
2. Data: 1591, 2 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i olis sants	Està decentment	-	-
Fonts baptismals	Està decentment	-	-
Altar major	Retaule decentment ornat	-	-
Altar de les Animes	Retaule decentment ornat	-	-
Altar capella de Nostra Senyora del Roser	Fer a l'altar un cobertor de cuiro	3 mesos	30 sous
Altar de Sant Antoni	Ben ornat	-	-
Inventari de les coses de l'església	Tornar a fer el inventari	3 mesos	3 lliures
Casulla de seti verd	Se repararà	3 mesos	10 sous
Llanterna dels combregats	Adobar-la i que se pugui tancar i retenir llum	15 dies	10 sous
Necessitat de Corporals	Fer quatre corporals grans	2 mesos	20 sous
Fossar de l'església	Esta be	-	-
Campanar i campanes	No hi ha cap ordre	-	-

1. Parròquia: Calvià.
2. Data: 1599, 3 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una capsa de plata	8 mesos	20 sous
Relíquies i plata	El Lignum Crucis està decentment	-	-
Relíquies i plata	Fer una creu d'argent per la Vera Creu	-	-
Relíquies i plata	Mudar les agulles de la custodia de les processons	3 mesos	2 lliures
Fonts Baptismals	Fer un pany i clau per les fonts	8 dies	20 sous
Fonts Baptismals	Fer una cortina pel crucifix de les fonts	4 mesos	3 lliures
Fonts Baptismals	Adobar la paret de la capelleta on estan les fonts baptismals. Decorar amb unes pintures	2 mesos	20 sous
Altar major i retaule	Està decentment	-	-

Altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de la Santíssima Verge Maria del Roser	Fixar l'ara a l'altar	8 dies	-
Altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Sacristia ¹⁶	Fer una pica amb un grifo per rentar les mans	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla negra nova per les misses dels dies dels morts	8 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar el pali blau	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Ajustar per l'altar major el pali blanc nou	-	-
Llibres de la sacristia	Està decentment	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Fossar	Fer unes parets per evitar que entri el bestiar	1 mes	2 lliures

¹⁶ La nova sagristia que en aquell moment s'estava construint davall de la torre.

9. Parròquia de Campanet

1. Parròquia: Campanet.
2. Data: 1591, 23 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Fer una capsa d'argent llarga decent per guardar el sagrament	8 mesos	3 lliures
Fonts Baptismals	Fer un pitxeret nou d'argent per batejar	1 any	3 lliures
Coses de l'església	Fer adobar les capsas dels olis	1 mes	20 sous
Coses de l'església	Fer una capseta nova d'argent dels olis dels malalts de fora vila	1 mes	30 sous
Coses de l'església	Fer una Creu d'argent per les uncions dels malalts ja que no hi ha cap	8 mesos	30 sous
Coses de l'església	Fer els hostiers més grans	3 mesos	2 lliures
Coses de l'església	Adobar el peu de un calze	3 mesos	5 sous
Coses de l'església	Fer una cullera de plata per l'encenser	1 mes	-

Altar major	Fer l'ara de l'altar mes alt	15 dies	-
Altar major	Comprar un tapet nou per dit altar	6 mesos	30 sous
Altar de Sant Joan	Està decentment	-	-
Altar de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Fer adobar el retaule de dita capella	8 mesos	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer l'ara de l'altar mes alt	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura frontal en el pali de vellut carmesí	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un maniple per les vestimentes de les ànimes	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una tovallola blanca per les festes principals	6 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre corporals	1 mes	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer tres camis i tres amits	3 mesos	30 sous
Coses de l'església	Comprar un missal nou	1 mes	20 sous
Fossar	Adobar la paret	2 mesos	20 sous

1. Parròquia: Campanet.
2. Data: 1595, 7 de novembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major i retaule	Fer l'ara més pesat	3 dies	10 sous
Altar major i retaule	Fer un cobertor decent per l'altar	-	3 lliures
Altar de Sant Joan	Posar l'ara de forma decent	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Adobar el retaule	6 mesos	2 lliures
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Andreu	Llevar la figura de Nostra Senyora per esser molt indecent	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	15 dies	-
Llibres de la sacristia	Fer escriure el nom i llinatges de la mare en els	-	3 lliures

	baptismes		
--	-----------	--	--

1. Parròquia: Búger (sufragània de Campanet).
2. Data: 1591, 26 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No apareix cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos corporals	15 dies	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una cortina per davant del sagrari	-	20 sous
Coses de l'església	Fer pintar la Creu de fusta de les processons	1 mes	30 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-

1. Parròquia: Búger (sufragània de Campanet).
2. Data: 1595, 6 de novembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos corporals grans i dos amits	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla blanca per les festes de Nostra Senyora	8 mesos	2 lliures

1. Parròquia: Església de sant Miquel (sufraigània de Campanet).
2. Data: 1591, 26 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No apareix cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Coses de l'església	Fer retirar el crucifix per esser indecent	-	-
Altar major	Pintar el retaule o posar e retaule de tela	-	-
Altar major	Posar un ara gran a l'altar	1 mes	20 sous
Trona	Fer una escala	8 mesos	10 sous

1. Parròquia: Església de Búger (sufraigània de Campanet).
2. Data: 1599, 2 de novembre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Relíquies i plata	Fer dos angelets un en cada part de la custòdia del	-	-

	santíssim sagrament		
Relíquies i plata	Fer una cadeneta de plata per l'agulla per tancar la custodia del santíssim sagrament	3 mesos	-
Olis sants i caixes dels olis	Adobar la coberta de la capseta dels olis	2 mesos	20 sous
Fonts Baptismals	Fer un pitxeret de plata	6 mesos	-
Fonts Baptismals	Fer una piscina per posar l'aigua de les fonts	-	-
Altar major i retaule	Posar decentment l'ara de l'altar	-	-
Altar major i retaule	Acabar de fer el retaule	-	-
Capella i altar de Sant Jordi	Acabar la obra de la capella i començar a fer el retaule	-	-
Capella i altar Nostra Senyora del Roser	Recaptar diners per començar a fer el retaule	-	-
Capella i altar Nostra Senyora del Roser	Fixar l'ara decentment a l'altar	15 dies	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer uns corporals nous	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla blanca	8 mesos	3 lliures
Arquitectura de l'església	Reconèixer i adobar tota la taulada	1 mes	2 lliures

Campanar i campanes	Acabar el campanar i Pujar les campanes	1 mes	-
Fossar	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Campanet.
2. Data: 1599, 3 de novembre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Penya econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Relíquies i plata	Fer un pitxeret de plata per batejar	-	-
Relíquies i plata	Fer un cobertor negre per decència de la Vera Creu	-	-
Relíquies i plata	Refondre el peu de la custodia de les processons del santíssim sagrament	-	-
Relíquies i plata	Fer uns angelets en la custodia de la Vera Creu	-	-
Fonts Baptismals	Fer una piscina per posar l'aigua de les fonts	-	-
Altar major i retaule	Posar decentment l'ara del	3 dies	10 sous

	altar com es va ordenar en la visita de 1595		
Altar major i retaule	Comprar un tapet per dit altar	8 mesos	5 lliures
Altar major i retaule	Fer l'altar mes gran ja que es petit en comparació amb el retaule	-	-
Altar major i retaule	Fer mes llargs els graons que hi ha en front de l'altar	-	-
Altar major i retaule	Fer unes cortines per tapar el retaule	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan	Fer un ara nou per dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Fer una pastera per tancar dita figura	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de les	Fer un paper de	-	-

Ànimes	consagració		
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Llevar el retaule pintat dels Juraments de Jesucrist i posar-lo en un arc perquè tot el poble el pugui veure	-	-
Cor	Reconèixer el cor perquè hi ha pedres que es mouen. Fer adobar si es necessari	-	-
Sacristia	Posar un grifó a la pica de rentar les mans	15 dies	-
Sacristia	Posar un reixat de ferro a la finestra de la sacristia per evitar que entrin els lladres	1 mes	20 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un maniple per la casulla negra	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer unes banderes de tela vermella per les processons	2 mesos	-
Llibres de la sacristia	Estan ben ordenats	-	-
Campanar i campanes	Adobar les campanes i les cordes	2 mesos	3 lliures
Fossar	Fer una tomba per les misses conventuals a la casa dels morts	-	-

1. Parròquia: Capella de Sant Miquel (sufragània de Campanet).
2. Data: 1599, 3 de novembre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Arquitectura de la capella	Adobar el paviment de la capella	6 mesos	2 lliures

10. Parròquia de Campos

1. Parròquia: Campos.
2. Data: 1596, 18 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar del Corpus i del Nom de Jesús	Fer una banquetta nova i pintada pels ciris	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna	Fer un ara per dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Francesc	Fer un paper de consagració	1 mes	10 sous
Capella, altar i retaule de Sant Francesc	Reparar el pali blanc	1 mes	10 sous

Capella, altar i retaule de Sant Gregori ¹⁷	Fer un pali i una cortina per cobrir el retaule	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de l'Esperança	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de sant Cosme i Sant Damià	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Cor i llibres dels oficis	Comprar un santoral, un dominical i un psaltiri	1 any	-
Campanar i campanes	Reparar una de les campanes per estar rompuda	1 any	-
Fossar	Fer un portal al fossar en la part de la rectoria	-	-
Fossar	Fer unes parets per tancar el fossar	-	-
Coses de l'església	Adobar les figures de la creu d'argent	3 mesos	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Er una dalmàtica de vellut carmesí	1 any	-
Coses de l'església	Comprar un missal	3 mesos	20 sous

¹⁷ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Ginards.

Relíquies	Fer un reliquiari per les relíquies	1 any	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-

1. Parròquia: Església de la Font Santa (sufragània de Campos).
2. Data: 1596, 18 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca
4. Cerimonial de visita: No hi cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Font Santa	Adobar les parets de la pica de la Font Santa	4 mesos	-
Coses de l'església	Fer una clau nova per la porta	15 dies	-

1. Parròquia: Església vella de Campos.¹⁸
2. Data: 1596, 20 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca
4. Cerimonial de visita: No hi cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-

---

¹⁸ Aquesta església estava baix invocació de Sant Blai.

11. Parròquia de Santa Creu

1. Parròquia: Santa Creu.
2. Data: 1593, 18 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Fer un vexellet per les fonts	3 mesos	3 lliures
Relíquies i argent	Està decentment	-	-
Llibres de la sacristia	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Reparar la corona d'argent de la figura de Nostra Senyora del retaule	2 mesos	30 sous
Capella, altar i retaule de Sant Pere ¹⁹	Reparar la figura de Sant Andreu	6 mesos	3 lliures
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Fer un reixats per dita capella	1 any	-
Capella, altar del Sant Crucifix ²⁰	Està decentment	-	-

¹⁹ Aquesta capella estava sota protecció dels pescadors.

²⁰ Abans de Sant Blai. Reedificada de la ruïna del cap de l'església. Aquesta capella estava sota protecció del prevere Jaume Castanyer.

Capella de Sant Nicolau ²¹	Fer unes tovalles per adornar dita capella	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Caterina	Posar de forma decent l'ara	15 dies	-
Capella, altar i retaule de Santa Caterina	Adobar la terrada de dita capella	1 mes	3 lliures
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Llevar els reixats de fusta de la paret que la separen de la capella de Santa Catalina i posar pedra en el seu lloc	1 mes	20 sous
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Mateu	Està decentment	-	-
Capella, altar, retaule i figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Sacristia de la capella de Nostra Senyora de l'Assumpció	Fer tapar la finestra de la sacristia de dita capella i que mira al fossar	-	20 sous
Capella, altar i retaule de Sant Joan i de Sant Cristòfol	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Bartomeu ²²	Està decentment	-	-
Cor i llibres dels oficis	No hi ha cap ordre	-	-

²¹ Aquesta capella estava sota protecció de l'apotecari Antoni Baró.

²² Aquesta capella estava sota la protecció dels paraires.

Campanar i campanes	Renovar les cordes de les campanes	-	20 sous
Campanar i campanes	Reparar els escalons de la escala del campanar	1 mes	3 lliures
Fossar	Fer mes altes les parets del fossar per evitar que entrin ²³	-	3 lliures
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre amits	1 mes	20 sous
Arquitectura de l'església	Fer pintar les invocacions de les capelles que falten per la ruïna del cap principal	6 mesos	-
Arxiu	Està decentment	-	-

---

²³ “ (...) les parets de la part de la carrera stiguen baixes i les dones puguen entrar per estendre la roba en aquell i algunes vegades se veu que homens se posen sobre les dites parets i de aquí festejan les dones (...)”.

1. Parròquia: Santa Creu.
2. Data: 1599, 26 de setembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Custodia del santíssim sagrament	Adobar la creueta de la custodia	1 mes	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una caixeta per portar el sagrament als malalts	6 mesos	-
Fonts Baptismals	Adobar les portes del pinacle de les fonts	2 mesos	-
Fonts Baptismals	Tapar la piscina de les fonts amb una pedra bona	-	10 sous
Relíquies i argent	Refermar la custodia de les processons i fer les ales que falten als àngels	3 mesos	30 sous
Relíquies i argent	Fer la corona i una peanya per la figura petita de plata de Maria	4 mesos	-
Relíquies i argent	Fer un vidre nou per la custodia de la Vera Creu	1 mes	10 sous
Relíquies i argent	Posar els vidres pertinents en el reliquiari que guarda	3 mesos	-

	les relíquies d'alguns sants		
Relíquies i argent	Fer dos bordons de plata per l'església	-	-
Relíquies i argent	Reparar la corona del crucifix de la Creu major de plata	-	-
Relíquies i argent	Fer neta la creu dels albats	15 dies	-
Relíquies i argent	Reparar la patena del calze amb el peu daurat	-	-
Relíquies i argent	Adobar el mànec d'argent del salpasser	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Reparar les dalmàtiques de l'església	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la capa carmesí	-	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla ordinària	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura a la capa viatica	-	-
Coses de l'església	Adobar els canelobres de bronzo	-	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Reparar el pavelló groc	-	-
Coses de l'església	Reparar el missals	1 mes	10 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Fossar	Tancar el fossar de manera apropiada	-	-

Altar major i retaule	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	-
Altar major i retaule	Fer nova la flor de l'ir de la ma de la figura	4 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere ²⁴	Fer un cobertor nou de cuiro per l'altar a despeses del col·legi de pescadors	4 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Reparar la figura de Sant Andreu de dit retaule	6 mesos	5 lliures
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Reparar la peanya de dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Fer unes reixes com les de la capella de Sant Bartomeu	1 any	-
Capella, altar i retaule del Sant Crucifix ²⁵	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Nicolau ²⁶	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de Santa Caterina	Posar decentment l'ara de l'altar	-	10 sous
Capella, altar i retaule de Santa Caterina	Fer una banquetta de ciris per dita capella	8 mesos	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes del Purgatori	Pintar el retaule de dita capella ²⁷	1 any	-

²⁴ Aquesta capella estava sota la protecció del col·legi dels pescadors.

²⁵ Aquesta capella estava sota la protecció del prevere Jaume Castanyer.

²⁶ Aquesta capella estava sota la protecció d'Antoni Baró.

Capella, altar i retaule de les Ànimes del Purgatori	La sacristieta de dita capella esta ruïnosa, fer llevar el sostre	4 mesos	3 lliures
Cor i llibres del oficis	Posar una cortina per la figura del crucifix que hi ha sobre els reixats del cor	2 mesos	20 sous
Campanar i campanes	Posar cordes noves a les campanes	10 dies	10 sous
Campanar i campanes	Adobar els batalls de les campanes	10 dies	10 sous
Campanar i campanes	Adobar l'escala de les campanes	3 mesos	-
Campanar i campanes	Reparar l'escala i graons del campanar	1 mes	3 lliures
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Concedir la protecció de dita capella a Lluís Texidor	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Mateu ²⁸	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	1 mes	-
Altar, retaule i figura de l'Assumpció	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	20 sous
Altar, retaule i figura de l'Assumpció	Adobar el llit de Nostra Senyora de l'Assumpció	4 mesos	-
Altar, retaule i figura de l'Assumpció	Reparar el paviment de la sacristieta de dita capella	3 mesos	-

²⁷ “(...) y atent sta lo retaule poch accomodat sens pintar molts anys ha (...)”.

²⁸ Aquesta capella havia estat novament pressa sota la protecció del bombarders baix invocació de Santa Bàrbara.

Capella, altar i retaule de Sant Joan	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	Reparar la peanya de dit retaule	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Bartomeu ²⁹	Està decentment	-	-
Orguens	No hi ha cap ordre perquè els estan fent nous	-	-
Sacristia	Adobar una petita estància de la sacristia	1 mes	-
Llibres de la sacristia	Escriure el cognom de la mare en els llibres del baptismes	-	-
Arquitectura de l'església	Recórrer les terrades i teulada de l'església	20 dies	-
Arquitectura de l'església	Posar en marxa les obres de l'església que estaven aturades per falta de diners	-	5 lliures

²⁹ Aquesta capella estava sota la protecció del col·legi del paraires.

1. Parròquia: Església de Sant Llorenç (sufragània de Santa Creu).
2. Data: 1593, 18 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: No hi cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar i retaule	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Està decentment	-	-
Coses de l'església	Fer una patena d'argent	3 mesos	-
Fossar	Fer portes al fossar per evitar que les dones entrin a estendre la roba	-	40 lliures

12. Parròquia de Deià

1. Parròquia: Deià.
2. Data: 1591, 9 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de la Nativitat de la Verge Maria.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts baptismals	Està decentment	-	-
Altars	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un inventari nou	-	-
Plata i calzes	Fer un inventari nou	-	2 lliures

1. Parròquia: Deià.
2. Data: 1599, 9 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-

Fonts Baptismals	Fer el pinacle de fusta bona	6 mesos	3 lliures
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la capa vermella	2 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura al pavelló blanc	4 mesos	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Onofre	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Està decentment	-	-
Capella de Santa Bàrbara ³⁰	No hi ha cap ordre	-	-
Capella del Nom de Jesús ³¹	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes ³²	Està decentment	-	-
Arquitectura de l'església	Fer un cor nou al cap de l'església	-	-
Llibres de la sacristia	Estan ben ordenats	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Fossar	No hi ha cap ordre	-	-

³⁰ En fase constructiva.

³¹ En fase constructiva.

³² Aquesta capella s'utilitzava com a Cor.

13. Parròquia d'Esporles

1. Parròquia: Esporles.
2. Data: 1591, 7 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Olis sants	Està decentment	-	-
Fonts baptismals	Fer un pitxeret d'argent per batejar	4 mesos	20 sous
Fonts baptismals	Fer un frontis per les portes de les fonts baptismals	1 mes	10 sous
Fonts baptismals	Fer una tovallola	-	-
Crucifix sobre el pinacle	Està indecent. Fer un altre crucifix o una creu gentil i daurada	2 mesos	10 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Fer una custodia d'argent per a les processons del Santíssim Sagrament	1 any	3 lliures
Coses de l'església	Fer una estola a la casulla de vellut vermell	2 mesos	10 sous

Coses de l'església	Fer una estola a la casulla de vellut morat	-	-
Coses de l'església	Fer una maniple per la dalmàtica de domàs blau	-	-
Coses de l'església	Fer unes [verilles] de seda de colors per a les processons	1 any	40 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un drap de morts de xamellot blau	1 any	40 sous
Coses de l'església	Fer un bací per rentar els corporals	1 mes	20 sous
Coses de l'església	Fer unes tisoires y una capsa per les hòsties	-	5 sous
Coses de l'església	Adobar un missal	8 dies	10 sous
Coses de l'església	Reparar els hostiers	2 mesos	-
Altar major i retaule	Reparar el crucifix que esta damunt del retaule per estar indecent	Festa de Nadal	30 sous
Altar i retaule de Nostra Senyora	Reparar la figura de Nostra Senyora per estar indecent ³³	4 mesos	30 sous
Altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	No ordena cosa alguna	-	-
Altar i retaule de Sant Sebastià	No ordena cosa alguna	-	-

³³ “(...) que la figura de Nostra Senyora la qual sta indecent sia reparada al mens en la cara (...)”.

Altar i retaule de Sant Antoni	No ordena cosa alguna	-	-
Llibres de la Sacristia	Fer un capbreu nou	4 mesos	5 lliures

1. Parròquia: Banyalbufar (sufragània d'Esporles).
2. Data: 1591, 6 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Penya econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Capseta del Sagrari	Fer dos corporals	1 mes	10 sous
Relíquies i argent	Fer una agulla d'argent daurat per la relíquia de la Vera Creu	1 mes	10 sous
Relíquies i argent	Fer una agulla per al vidre de la custodia de les processons del Santíssim Sagrament	1 mes	10 sous
Relíquies i argent	Fer un vehicle més gran per portar la custodia major	4 mesos	30 sous
Relíquies i argent	Fer adobar el peu de la custodia ³⁴	2 mesos	20 sous

³⁴ El peu de la custodia també serví per a la relíquia de la Vera Creu i del Santíssim Sagrament.

Relíquies i argent	Fer neta la caixa d'argent dels batejos	1 mes	10 sous
Fonts Baptismals	Fer posar una tovallola	-	5 sous
Fonts Baptismals	Fer posar damunt del pinacle una creu daurada	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla negra	4 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer llevar les figures i armes del pali blau	-	-
Coses de l'església	Reparar els ostiaris	2 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una boça per aportar el santíssim sagrament	8 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre corporals	-	30 sous
Coses de l'església	Fer un encenser de plata nou	-	-
Coses de l'església	Adobar un canelobre de fusta pels evangelis	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un drap i una casulla negra de morts nous	Festa de Nadal	4 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Fer un camis nou	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una cortina que es lo velum templi a la Quaresma	-	20 sous
Coses de l'església	Reparar la llanterna dels combregats, no es pot tancar i no reten la llum	-	10 sous

Cor	Que els laics no pugen al cor durant els oficis	-	excomunió
Fossar	Fer net el fossar durant tot un dia	2 mesos	10 sous
Llibres	Comprar un llibre per posar totes les ordinacions i visites	1 mes	30 sous

1. Parròquia: Esporles.
2. Data: 1599, 7 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa viatica pels combregats	3 mesos	5 lliures
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora i figura	Està decentment	-	-

Altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Està decentment	-	-
Capella i altar del Santíssim Nom de Jesús	Està decentment	-	-
Figura del Sant Crucifix ³⁵	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Sebastià i Sant Cosme i Sant Damià	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Cor	No hi ha cap ordre	-	-
Sacristia	Fer una pica amb un grifo	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Fossar	Està decentment	-	-
Llibres de la sacristia	Està decentment	-	-

---

³⁵ Feta i pagada pel rector Joan Serralta.

14. Parròquia de santa Eulàlia

1. Parròquia: Santa Eulàlia.
2. Data: 1593, 10 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa solemne.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Fer un frontis a la coberta de la custodia de plata	15 dies	-
Fonts Baptismals	Posar un crucifix bo en les fonts	6 mesos	30 sous
Relíquies i argent	Adobar el reliquiari ordinari i la creueta d'aquest	6 mesos	3 lliures
Relíquies i argent	Fer un tap daurat pel reliquiari redó	6 mesos	3 lliures
Relíquies i argent	Reparar los bordons de plata	2 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Reparar la patena d'argent	-	-
Coses de l'església	Fer una boça per cada creu de custodia	-	20 sous
Relíquies i argent	Posar les relíquies en un armari de la sacristia	-	-
Altar major	Fer la banquetta més llarga	2 mesos	10 sous

Capella, altar i retaule de Sant Lluç	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Marc ³⁶	Comprar un missal per dita capella	2 mesos	30 sous
Capella, altar i retaule de Sant Eligi ³⁷	Fer un reixats perquè els bandejats no entrin a dormir	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Bernardí	Posar una llàntia pels beneficiats	1 mes	20 sous
Capella, altar i retaule de les Ànimes del Purgatori	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de la Concepció de Nostra Senyora	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule del Nom de Jesús	Fer un cobertor de couro, una peanya de fusta per l'altar i una cortina pel retaule nou	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Blai ³⁸	Reparar el retaule per estar indecent	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan	Posar l'ara més alt	-	-
Capella, altar i retaule de Santa	Fer un paper de	-	20 sous

³⁶ Aquesta capella estava sota la protecció del col·legi dels sabaters.

³⁷ Aquesta capella estava sota la protecció del col·legi dels argenters.

³⁸ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Catlar.

Magdalena	consagració		
Capella, altar i retaule de Sant Pere i figura de un crucifix ³⁹	Adobar els reixats de la capella	2 mesos	3 lliures
Capella, altar i retaule de Santa Anna	Reparar la peanya del retaule	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna	Fer un pali per dita capella de vellut negre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Francesc	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla vermella	15 dies	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura a la casulla verda	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer flocadures a les capes lleonades	2 mesos	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un freç de seda a les capes blaves	2 mesos	30 sous
Coses de l'església	Comprar un missal	20 dies	20 sous
Coses de l'església	Adobar les llanternes dels combregats	8 dies	3 lliures
Llibres de la sacristia	Fer un llibre on estan les ordinacions i els inventaris	-	-
Arxiu	Se revisen les llibres de	-	-

³⁹ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Castells i Moyans.

	l'arxiu		
Arxiu	Reparar els forats de les parets de l'arxiu	1 mes	2 lliures
Orguens	No hi ha cap ordre	-	-
Campanar i campanes	No hi ha cap ordre	-	-

1. Parròquia: Capella de la Bosseria (sufragània de Santa Eulàlia).
2. Data: 1593, 15 de gener.
3. Visitador: Joan Torrens, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Penya econòmica
Altar i retaule	Està decentment	-	-
Retaule	Fer missa només els dies de les festivitats dels sants que estan pintats en el retaule	-	-

1. Parròquia: Capella del Sindicat (sufragània de Santa Eulàlia).
2. Data: 1593, 15 de gener.
3. Visitador: Joan Torrens, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar i retaule	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pali carmesí	8 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una tovallola per l'altar	3 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla	6 mesos	-

1. Parròquia: Església de Santa Fe (sufragània de Santa Eulàlia).
2. Data: 1593, 15 de gener.
3. Visitador: Joan Torrens, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar i retaule	Està decentment	-	-
Altar de Sant Cristòfol ⁴⁰	Està decentment	-	-

⁴⁰ En aquest altar estava la confraria de Sant Cristòfol de l'ofici dels blanquers.

1. Parròquia: Capella dels carnissers (sufragània de Santa Eulàlia).
2. Data: 1593, 15 de gener.
3. Visitador: Joan Torrens, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Calze i missal	Està decentment	-	-
Inventari de les robes de l'església	Repetir l'inventari	-	-

1. Parròquia: Església de Sant Andreu (sufragània de Santa Eulàlia).
2. Data: 1593, 15 de gener.
3. Visitador: Joan Torrens, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar i retaule	Està decentment	-	-
Coses de l'església	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla i un pali per dit altar	-	-

1. Parròquia: Capella de Sant Eloi (sufragània de Santa Eulàlia).
2. Data: 1593, 15 de gener.
3. Visitador: Joan Torrens, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Capella, altar i retaule ⁴¹	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Església de Sant Antoni de Pàdua (sufragània de Santa Eulàlia).
2. Data: 1593, 16 de gener.
3. Visitador: Joan Torrens, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar i retaule	Reparar dit retaule	8 mesos	-
Altar i retaule de Sant Jordi	Fer dos corporals per dit altar	2 mesos	-
Altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-

---

⁴¹ Estava baix sota la protecció del col·legi dels ferrers.

1. Parròquia: Església de Sant Jordi, extramurs (sufragània de Santa Eulàlia).
2. Data: 1593, 24 de febrer.
3. Visitador: Joan Torrens, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa de Sant Matia.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Calze i missal	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Fer l'ara decent	-	-
Altar de Nostra Senyora	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Posar la figura de un crucifix a la Creu de les processons	-	-

15. Parròquia de Felanitx

1. Parròquia: Felanitx.
2. Data: 1596, 23 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una caixa nova per portar els olis fora vila	4 mesos	3 lliures
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Que els jurats facin reparar el retaule. Estan esperant que vingui un pintor	-	-
Altar major i retaule	Fer una balustrada de fusta en el tercer graó de l'altar	-	-
Capella dels Maimons	El retaule s'està fent. Que els protectors ornaran la capella degudament	-	-
Capella de les Ànimes	S'estan fabricant en ella els orguens.	-	-
Capella de Sant Sebastià ⁴²	S'està fent un retaule de dit	-	-

⁴² Aquesta capella estava sota la protecció dels oficis dels metges.

	sant		
Capella, altar i retaule de Sant Joan	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer un paper de consagració	-	-
Capella, altar i retaule de la Passió	Fer daurar el retaule de dita capella	3 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Fer una cortina per dit retaule	2 mesos	-
Altar de Sant Esteve	Posar decentment l'ara de dit altar	8 dies	10 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Andreu ⁴³	Fer posar dins dit retaule la figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Andreu	Posar l'altar a l'altura apropiada i posar un ara	-	-
Coses de l'església	Fer tres confessionaris	1 mes	-
Orguens	Fer unes portes per les finestres on aniran els nous orguens	20 dies	-
Terrada	Fer el trespol nou per evitar filtracions	-	3 lliures

⁴³ En el moment de la visita estava sota la protecció dels Obradors, coneguda abans com la capella de la Passió.

Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Posar les ales als àngels de la custòdia de les processons	4 mesos	30 sous
Coses de l'església	Fer dos calzes de altres tres	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer 6 corporals grans	2 mesos	20 sous
Coses de l'església	Fer una creu dels albats	8 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Fer una conxa d'aram per rentar los corporals	1 mes	10 sous
Coses de l'església	Fer un mànec a la llanterna dels combregats	1 mes	-
Coses de l'església	Adobar les campanetes del combregats	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Posar flocadura a la tovallola negra	2 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un vestiment blanc per les festivitats de Nostra Senyora	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pali per l'altar major per les dominiques	1 any	-
Coses de l'església	Fer una piscina per l'aigua beneïda	-	-
Fossar	Fer un carner o dos	-	-
Fossar	Fer una caseta pels morts	1 any	-

Fossar	Fer un llit dels morts	6 mesos	3 lliures
Fossar	Fer una escala a un cantó del fossar	-	-
Sacristia	Està decentment	-	-
Llibres de la sacristia	Els jurats han de fer un llibre on posar les visites passades	2 mesos	2 lliures

1. Parròquia: Puig de Nostra Senyora de Sant Salvador (sufragània de Felanitx).
2. Data: 1596, 23 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: No hi cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-

16. Parròquia d'Inca

1. Parròquia: Inca.
2. Data: 1591, 6 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment. Adobar el crucifix damunt les fonts	6 mesos	20 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Crist de la Creu gran d'argent	Canviar el claus que son de ferro per altres de plata i restituir les pedres encastades que falten	1 mes	20 sous
Encenser de plata	Refer l'encenser	8 mesos	2 lliures
Canelobres d'argent	Adobar los canelobres de plata	8 mesos	30 sous
Reliquiari de la Vera Creu	Fer el reliquiari segon les ordenacions de la visita del any 1586	9 mesos	3 lliures
Altar major	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	1 mes	30 sous

Altar i retaule de Sant Joan ⁴⁴	El retaule ha d'esser reparat pels Malferits ⁴⁵	8 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Miquel	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Jaume	Fer un cobertor de cuiro per l'altar ⁴⁶	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule del Nom de Jesús ⁴⁷	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Simo i Sant Judes	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	30 sous
Capella, altar i retaule de Sant Simo i Sant Judes	Fer un retaule per aquesta capella	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Fer la que serà la quarta capella. Els picapedrers han de revisar la paret de la capella contigüa	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Nicolau i Sant Domingo	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Esteve i Sant Jordi	Reparar el retaule	4 mesos	-

⁴⁴ També era conegut com l'altar dels Malferits.

⁴⁵ Els Malferits no havien acomplert les ordenacions de l'anterior visita que ja manava reparar el retaule.

⁴⁶ La confraria de Sant Jaume havia d'afrontar les despeses.

⁴⁷ Abans era la capella del Corpus Christi.

Capella de la Santíssima Trinitat ⁴⁸	Fer llevar l'escala per pujar, ja que els bandejats s'amaguen en ella	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Margarita	Fer un cobertor de couro y adobar el retaule	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Blai i la figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar capa de xamellot negre	4 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer tres vestiments, per les festes del Goig i de Nostra Senyora	-	-
Coses de l'església	Fer unes varilles per a la Vera Creu	10 mesos	40 sous
Coses de l'església	Comprar tres missals	15 dies	4 sous
sacristia	Utilitzar l'armari per custodiar els missals	-	-
Cor	No hi ha cap ordre	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un frontal per el pali de Sant Antoni i per el de Sant Pere	10 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pali blanc per les festes del Goig	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pali decent pel	8 mesos	30 sous

⁴⁸ Hi figura damunt del portal menor.

	Rèquiem		
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos cobre calzes, un blanc i l'altre vermell	8 mesos	30 sous
Orgue	Fer templar l'orgue	1 mes	20 sous
Fossar	Fer una paret de tres pams a la esquena del portal del fossar	8 mesos	40 sous
Fossar	Empedrar el camí que va del fossar al portal de l'església	10 mesos	3 lliures
Campanar i campanes	Fer la torre del campanar	-	-
Cambra de l'escola	Fer dins el fossar una cambra per l'escola	-	-

1. Parròquia: Inca.
2. Data: 1599, 5 de novembre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Penya econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Fer una cadeneta de plata per la custòdia del santíssim sagrament	-	-

Olis sants i caixes dels olis	Adobar la capsa de portar els olis als malalts	2 mesos	10 sous
Relíquies i plata	Posar la relíquia de la Vera Creu en una creu nova	15 dies	-
Relíquies i plata	Adobar dos canelobres d'argent	1 mes	20 sous
Altar major i retaule	Reparar les polseres del retaule	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan ⁴⁹	Reparar el retaule pels senyors de dita capella com havia estat dit en anteriors visites	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Miquel ⁵⁰	Posar decentment l'ara de dit altar	8 dies	10 sous
Capella, altar i retaule de Sant Miquel	Fer un paper de consagració	1 mes	10 sous
Capella, altar i retaule de Sant Miquel	Fer un cobertor de cuiro per dit altar	1 mes	10 sous
Capella nova de Sant Abdón i Sant Sen	Fer acabar el retaule de dita capella com havia estat en l'anterior visita	1 any	5 lliures
Capella, altar i retaule de Sant Nicolau i Sant Sebastià	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Esteve i Sant Jordi ⁵¹	No hi ha cap ordre	-	-

⁴⁹ Aquesta capella era coneguda com la capella dels Malferits.

⁵⁰ Aquesta capella estava sota protecció dels preveres de dita església.

Capella, altar i retaule de Santa Margarita	Fer crida per veure qui voldria prendre aquesta capella baix la seva protecció	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Blay	Fer un paper de consagració	1 mes	10 sous
Capella, altar i retaule de Sant Pere i de la figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Assentar l'altar i el retaule al front de dita capella	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Jaume	Fer una peanya per dit retaule	8 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Fer un cobertor de couro per l'altar	1 mes	1 escut
Capella, altar i retaule del Nom de Jesús	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Simó i Sant Judes	Concedir la protecció d'aquesta capella als Domènec	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Posar decentment l'ara de l'altar	15 dies	10 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Fer un cobertor de couro per l'altar	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer sis amits	2 mesos	20 sous

---

⁵¹ Aquesta capella era coneguda com la capella dels Cervera.

Roba i vestimenta de l'església	Fer un pavelló nou per la Vera Creu	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pavelló pels combregats	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa viatica	6 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer unes vestimentes blanques, un pali blanc i un pali negre per la missa de Rèquiem	1 any	5 lliures
Coses de l'església	Reparar el missals	1 mes	20 sous
Coses de l'església	Comprar tres missals nous	6 mesos	-
Sacristia	Reconèixer la teulada de la sacristia	15 dies	30 sous
Cor	Adobar quatre graons de l'escala del cor	8 mesos	5 lliures
Cor	Canviar l'escala del rellotge	3 mesos	-
Cor	Fer un faristol nou	-	-
Arquitectura de l'església	Reconèixer la teulada de l'església	15 dies	3 lliures
Òrgans	Reconèixer i adobar els òrgans	1 mes	2 lliures
Òrgans	Adobar algunes tecles que no sonen be	1 mes	20 sous
Campanar i campanes	Acabar les obres de la torre	-	-

1. Parròquia: Monestir de Sant Bartomeu (sufragània d'Inca).
2. Data: 1599, 7 de novembre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Adobar la tancadura de l'armari dels olis	8 dies	-
Altars de l'església	Està decentment	-	-

17. Parròquia de sant Joan de Sineu

1. Parròquia: Sant Joan de Sineu.
2. Data: 1597, 9 de febrer.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de la Dominica Sexagèsima.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar i retaule major	Està decentment	-	-
Altar de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Fer un paper de consagració, un ara i uns canelobres de ferro	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Fer unes cortines per cobrir el retaule	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Purificació i la figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Fer un llit per la Mare de Deu per posar en mig de l'església	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna	Està decentment	-	-

Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer un bon ara	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	No hi ha cap ordre	-	-
Fossar	Fer unes portes en les obertures de les parets del fossar	1 mes	30 sous
Cor i llibres d'oficis	Comprar un dominical i un altre per les Glories i Agnus	1 any	-
Cor i llibres d'oficis	Posar una cortina darrera del crucifix del dit cor	-	-
Campanar	Posar unes Bigues al campanar per posar campanes. Adobar la torra	-	-
Llibres de la Sacristia	Està decentment	-	-
Arquitectura de l'església	Fer una altra clau mes a l'església per esser aquesta molt petita	-	-

18. Santuari de Lluc

1. Santuari: Lluc.
2. Data: 1591, 15 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de la Santíssima Verge Maria.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Fer adobar la relíquia de la Vera Creu, i posar el angelets que li falten	1 mes	-
Coses de l'església	Fer soldar el pinacle de la custodia gran	1 mes	-
Coses de l'església	Fer adobar el peu de la creu petita	1 mes	-
Coses de l'església	Fer adobar la creu dels albats	1 mes	-
Coses de l'església	Fer adobar la casulla de domàs verd amb vetes grogues	1 mes	-
Coses de l'església	Fer adobar la casulla blanca amb parts del	1 mes	-

	mantell de la figura de Nostra Senyora		
Coses de l'església	Fer adobar la capsa de xamellot blau	1 mes	-
Coses de l'església	Fer airejar la roba dels calaixos de la sacristia per la humitat d'aquesta	-	-
Coses de l'església	Fer renovar els canelobres d'estany	Festa de Nadal	-
Coses de l'església	Fer capsas per tenir l'argent dels altars	15 dies	-
Coses de l'església	Fer adobats los hostiers grans quadrats ja que no tanquen be	1 mes	-
Coses de l'església	Fer noves les astes del pavelló de les processons del Santíssim Sagrament	Festes de Nadal	-
Altar major	Fer un cobertor de cuiro	-	-
Altar de Sant Pere, ara de la Coronació	Està decentment	-	-
Altar de la capella de les Ànimes	Està decentment	-	-
Cor de l'església	Fer un Crist nou per posar sobre el faristol ja que el que hi ha es indecent i de poca qualitat	Festes de Pasqua	-
Campanes	Fer nova la campana	6 mesos	-

	menor ja que estava rompuda		
--	-----------------------------	--	--

1. Parròquia: Lluc.
2. Data: 1599, 21 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment		
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Relíquies i plata	Posar un vidre nou al reliquiari de la Vera Creu	1 mes	-
Relíquies i plata	Adobar el peu de la creueta de plata	1 mes	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla carmesí	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Reparar la casulla blanca	1 mes	-
Altar major i retaule i figura de la Verge Maria de Lluc	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	-	-
Altar de la Coronació de Nostra	Està decentment	-	-

Senyora ⁵²			
Altar de Sant Pere	Està decentment	-	-
Coses de l'església	Fer un cobertor de tela blava per la taula del pa beneit	-	-
Arquitectura de l'església	Canviar el paviment de les sepultures del Caneves i Martorells	-	-
Cor	No hi ha cap ordre	-	-
Campanar i campanes	Fer refondre una campana que estava rompuda	1 any	-
Llibres de la sacristia	Reordenar alguns llibres	3 mesos	3 lliures
Casa i cambres	Està decentment	-	-

---

⁵² Aquest altar estava dins la sagristia.

19. Parròquia de Lluçmajor

1. Parròquia: Lluçmajor.
2. Data: 1596, 14 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	[Documentació fragmentada]	-	-
Altar major i retaule	Adobar les polseres del retaule	-	-
Altar major i retaule	Comprar un tapit pel frontal de l'altar	1 any	-
Altar major i retaule	Reparar el retaule i fer pintar i daurar la peanya	6 mesos	2 lliures
Altar i retaule de Nostra Senyora de la Luminaria	Està decentment	-	-
Altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Abdón	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Bartomeu i Sant Joan	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant	Adobar les polseres i el	6 mesos	-

Cristòfol i Sant Ponç	retaule. Fer unes cortines per cobrir el retaule		
Capella, altar i retaule de Sant Pere i Sant Esteve ⁵³	Que l'ofici repari el retaule	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Felip i Sant Jaume	Està decentment	-	-
Orguens	Adobar i temprar els orguens	6 mesos	-
Cor	Guarnir l'arrambador del cor	-	-
Llibres del Cor	Comprar el llibres d'oficis necessaris	8 mesos	-
Cor	Reparar la figura del Crist del faristol	3 mesos	10 sous
Capella, altar i retaule de la Passió	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Reparar o llevar el retaule vell que hi ha a la capella	-	-
Capella de Nostra Senyora de l'Esperança ⁵⁴	Reparar el paviment i el carner de la capella	4 mesos	-
Capella del Nom de Jesús ⁵⁵	No hi ha cap ordre	-	-

⁵³ Aquesta capella estava sota la protecció de l'ofici dels sastres de la vila de Lluçmajor.

⁵⁴ Aquesta capella era coneguda com la capella dels Thomasos.

⁵⁵ Aquesta capella abans servia de Cor.

Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Fer un calze amb les armes dels Pont	4 mesos	-
Coses de l'església	Fer un encenser de plata	1 any	5 lliures
Coses de l'església	Refondre els canelobres d'estany per estar indecents	6 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla de domàs blanc	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa de combregats nova	3 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un vestiment per la Quaresma	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer sis amits	3 mesos	10 sous
Sacristia	Adobar les calaixeres de la sacristia	2 mesos	20 sous
Fossar	Fer una caseta pels morts	2 mesos	4 lliures
Capella de Nostra Senyora de la Mamella, davall del campanar ⁵⁶	Posar un ara més gran	3 mesos	30 sous
Campanar i campanes	No hi ha cap ordre	-	-
Rectoria	Reparar la casa de la rectoria que està ruïnosa	8 mesos	5 lliures

⁵⁶ Aquesta capella estava sota la protecció de l'ofici dels picapedrers de la vila.

20. Parròquia de Manacor

1. Parròquia: Manacor.
2. Data: 1597, 2 de febrer.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa de la Septuagèsima.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Reparar la capseta del sagrament	2 mesos	5 lliures
Retaule del sagrari	Reparar el retaule del enfront de la sala del sagrari	6 mesos	2 lliures
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts baptismals	Fer un crucifix per posar damunt del pinacle de les fonts	-	-
Altar major i retaule	Fer un cobertor de couro per l'altar	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de l'Esperança	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Llúcia	Repetir l'inventari de les coses de la capella	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Llúcia	Fer en el confessional de dita capella una peanya	-	-
Capella, altar i retaule de Sant	Repetir l'inventari de les	-	-

Antoni	coses de la capella		
Capella, altar i retaule de Santa Anna	Repetir l'inventari de les coses de la capella	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna	Fer un frontal carmesí pel pali de la capella	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Fer un cobertor de couro per l'altar	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Concepció	Repetir l'inventari de les coses de la capella	15 dies	-
Altar de Sant Cosme i Sant Damià	Fer un cobertor de couro per l'altar	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de Sant Miquel	Repetir l'inventari de les coses de la capella	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Recuperar la roba que te la bugadera	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer un ara nou	8 dies	20 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Bàrbara	Reparar el retaule	1 any	-
Capella, altar i retaule de Santa Bàrbara	Repetir l'inventari de les coses de la capella	15 dies	20 sous
Capella, altar i retaule de Sant Gabriel	Repetir l'inventari de les coses de la capella	30 dies	20 sous
Capella, altar i retaule de	Està decentment	-	-

l'Assumpció			
Altar i retaule de Sant Bartomeu	Fer un ara gran per l'altar	-	-
Campanar i campanes	Tapar una finestra de l'escala de cargol	-	-
Campanar i campanes	Fer una porta i escala nova per pujar del campanar a la terrada	-	-
Terrada	Posar trespol a la terrada perquè l'aigua de la pluja no es filtri	-	-
Rellotge de la torre	Fer un contrapès del rellotge més llarg	-	-
Fossar	Fer unes parets a la part de la porteta de la capella del Roser per evitar que entrin animals	4 mesos	2 lliures
Cor i llibres del oficis	Posar una cortina al crucifix del Cor	-	-
Cor i llibres del oficis	Posar els llibres del Cor en l'inventari	-	-
Orguens	No hi ha cap ordre	-	-
Sacristia	Fer uns calaixos nous per la sacristia	-	-
Coses de l'església	Adobar la custodia de la Vera Creu	2 mesos	30 sous
Coses de l'església	Adobar la custodia de les	2 mesos	30 sous

	processons del Santíssim		
Coses de l'església	Adobar els dos bordons de plata	6 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un vestiment blau i una capa negra	1 any 6 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos dalmàtiques verdes	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura en el pali carmesí amb la figura de Nostra Senyora	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer tres camis prims	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dotzena d'amits	1 mes	20 sous
Llibres de la sacristia	Enviar una copia dels llibres de baptismes	-	-

1. Parròquia: Església de Sant Llorenç des Cardassar (sufragània de Manacor).
2. Data: 1597, 31 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: No hi cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una capseta d'argent per portar els olis	8 mesos	-

Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica blanca	1 any	-

21. Parròquia de santa Margalida

1. Parròquia: santa Margalida.
2. Data: 1597, 24 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, doctor teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: Missa de Sant Mateu apòstol.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Santa Margarita	Fer uns canelobres per dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de la Concepció de Nostra Senyora	No hi ha cap ordre	-	-
Capella i altar on s'ha construït el Cor	Fer un ara nova per l'altar	-	-
Cor	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa i la figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Posar l'ara de l'altar més alt	-	-

Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Fer un pali i un cobertor de couro per dit altar	-	-
Fossar	Acabar la paret que tanca el fossar a la part del mirador	6 mesos	-
Fossar	Fer una porteta en la casa contigua al fossar. Aquesta casa ha de servir de casa dels morts	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer uns canelobres i un paper de consagració	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer un cobricel al retaule de dita capella	1 mes	30 sous
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Posar l'ara de l'altar més baix	-	-
Sacristia	No hi ha cap ordre	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Posar dos claus d'argent a la figura del Crucifix de la Creu de plata	-	-
Coses de l'església	Adobar i refermar la custodia gran	4 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla blanca de seda per les festivitats	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una estola i maniple	3 mesos	20 sous

Roba i vestimenta de l'església	Fer un pavelló de seda blanca per les processons del Corpus	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un drap de morts	-	-
Coses de l'església	Adobar els hostiers	-	-
Coses de l'església	Fer una llanterna gran per els combregats	-	-
Coses de l'església	Fer dos canelobres d'estany per els evangelis	8 mesos	1 escut
Campanar i terrada	Acaba de posar el trespol de la terrada	-	5 lliures
Llibres de la sacristia	Posar els llinatges en els llibres dels matrimonis	-	3 lliures
Arquitectura de l'església	El senyor Pere Ramon Zaforteza ha d'acomplir la promesa de construir una nova capella a l'església ⁵⁷	2 mesos	100 lliures

⁵⁷ “(...) lo señor Ramon Forteza es obligat edificar una capella conforme una ordinatio sobre aço en la propassada visita feta la qual fins açi no ha curat no sols acumplir pero encara ni començar la edificatio de aquella ordena sens perjuy de la pena en que ha incorregut que lo señor Pere Onofre Zaforteza procurador de dit señor Ramon absent del present Regne elegira y nomene un picapedrer per sa part i los honorables jurats un altre picapedrer per part de ells y vejen i ultimin una capella (...)”.

22. Parròquia de santa Maria

1. Parròquia: Santa Maria.
2. Data: 1591, 20 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Fer un pitxeret d'argent nou per batejar	8 mesos	20 sous
Fonts Baptismals	Fer una Creu o figura de Crist per sobre el pinacle	3 mesos	20 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa negra pels morts	1 any	3 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pali blanc per les festes de Nostra Senyora ⁵⁸	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una estola a la casulla vermella	2 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos corporals	1 mes	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una caixa per als corporals	3 mesos	10 sous

⁵⁸ "(...) se faça un pali de seti blanch ab Nostra Senyora en mig per al altar major (...)".

Roba i vestimenta de l'església	Fer dos cobrecalzes, un blanc i l'altre vermell	3 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos amits grans	15 dies	10 sous
Coses de l'església	Fer una maneta de fusta per la campaneta dels combregats	15 dies	5 sous
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Santa Margarita	Fer una cap nou per la figura de Santa Margarita ⁵⁹	1 any	-
Capella de Sant Sebastià, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella del nom de Jesús, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Nostra Senyora del Roser, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de la Passió, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Joan, altar i retaule	Està decentment	-	-
Sacristia	No hi ha cap ordre	-	-
Fossar	Fer un llit de morts nou	4 mesos	40 sous
Campanar i campanes	No hi ha cap ordre	-	-
Capçalera de l'església ⁶⁰	Fer la capçalera de	-	-

⁵⁹ “(...) i com lo cap de la figura de dita Sancta Margarita stiga leig i molt indecent ordena que dit cap sia mudat i fet altre gentil (...)”.

	l'església mes gran		
Llibres de la sacristia	Fer posar totes les partides velles en un llibre nou	-	3 lliures
Llibres de la sacristia	Els jurats han de fer una copia del llibre de les visites i del inventari de les coses de l'església	6 mesos	20 sous

1. Parròquia: santa Maria.
2. Data: 1595, 10 de novembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major i retaule	No hi ha cap ordre	-	-
Coses de l'església	Adobar la Creu de les processons	6 mesos	2 lliures
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Arquitectura de l'església	Reconèixer la teulada de l'església	15 dies	2 lliures
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-

⁶⁰ Aquesta ordre ja havia estat donada en la anterior visita. De fet en aquella època la capçalera ja amenaçava ruïna.

Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Coses de l'església	Fer un pitxeret d'argent	8 mesos	2 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Adobar els palis verd i el de les Ànimes	3 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pali blanc per les festivitats de Nostra Senyora	1 any	3 lliures
Coses de l'església	Posar unes vetes al missal daurat	-	-
Coses de l'església	Fer una llanterna pels combregats	2 mesos	10 sous
Coses de l'església	Fer un vidre al [pauher]	1 mes	-
Coses de l'església	Fer una tomba de fusta pel Santíssim Sagrament pel Dijous Sant	-	40 lliures
Altar major i retaule	Ajustar l'ara a l'altar	-	-
Altar major i retaule	Fer un cobertor de couro per l'altar	-	20 sous
Altar major i retaule	Fer una blanqueta llarga i pintada pels ciris	3 mesos	-
Altar major i retaule	Reparar el retaule	1 any	3 lliures
Altar i retaule de Santa Margarita	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Joan	Fer llevar el crucifix de l'altar i posar-lo a un costat	3 mesos	30 sous

Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Fer pintar la pastera de la peanya de la figura nova de Nostra Senyora de l'Assumpció	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Fixar l'ara a l'altar	-	-
Altar i retaule de la Passió	No hi ha cap ordre	-	-
Sacristia	Està decentment	-	-
Llibres de la sacristia	Està decentment	-	-
Arquitectura de l'església	Fer més gran la part de l'altar major que a més te perill de ruïna	1 any 6 mesos	10 lliures
Fossar	Fer més ample el pas d'entrada ja que hi passen processions	4 mesos	-

1. Parròquia: Santa Maria.
2. Data: 1599, 10 de novembre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Sagrament, sagrari, caps del	Fer un tabernacle pel	-	-

santíssim sagrament i custodia	santíssim sagrament		
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Fer un pitxeret de plata	6 mesos	20 sous
Altar major i retaule	Fer un cobertor per dit altar	2 mesos	20 sous
Altar major i retaule	Moure el retaule a la paret i adobar aquesta paret	3 mesos	-
Altar major i retaule	Fer nova la banqueta del ciris	3 mesos	20 sous
Altar i retaule de Santa Margarita	Tapar la custodia del retaule amb una cortina	-	-
Altar i retaule de Sant Joan	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de la Assumpció amb una figura	Fer un ara per dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de la Assumpció amb una figura	Pintar la pastera on està la figura de l'Assumpció	-	3 lliures
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Altar de les Ànimes amb una figura del Crucifix	Adobar la barba de dita figura	1 mes	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar el pali groc i negre amb les figures de Crist i les Ànimes	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Reparar un pavelló	1 mes	1 escut

Roba i vestimenta de l'església	Adobar les bosses de portar el sagrament als malalts	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pali blanc per les festes del Goig i altres	6 mesos	3 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Fer un camí i un amit	2 mesos	30 sous
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Arquitectura de l'església	Reconèixer les taulades	1 mes	20 sous
Arquitectura de l'església	Llevar els graons del portal del porxo de l'església	-	-
Fossar	Fer una paret al fossar perquè no entrin animals	2 mesos	3 lliures

23. Parròquia de Marratxí

1. Parròquia: Marratxí.
2. Data: 1598, 25 d'abril.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: Missa major.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar major	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Marçal	Posar de forma decent l'ara de dit altar	-	-
Altar i retaule de Sant Sebastià ⁶¹	Reparar el retaule el qual estava molt romput	8 mesos	-
Altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Sant Pere	No hi ha cap ordre	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Refer una patena que es indecent pels oficis	15 dies	3 lliures

⁶¹ Aquest altar i retaule estava sota la protecció dels Taulers.

Libres de la sacristia	Està decentment	-	-
------------------------	-----------------	---	---

24. Parròquia Sant Miquel

6. Parròquia: Sant Miquel.
7. Data: 1588, 18 de setembre.
8. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
9. Cerimonial de visita: Missa solemne.
10. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	No hi ha cap ordre	-	-
Relíquies, calzes, creus de la sacristia	Fer una caixa de fusta per tenir el reservat els olis	2 mesos	-
Relíquies, calzes, creus de la sacristia	Reparar la creu de les processons	2 mesos	40 sous
Relíquies, calzes, creus de la sacristia	Posar un peu d'argent a la figura del Crucifix de la Creu dels albats	8 dies	20 sous
Relíquies, calzes, creus de la sacristia	Fer una cullera d'argent per l'encenser	1 mes	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Tornar a cosir les vestimentes de vellut carmesí, la casulla blanca i les dalmàtiques blanques	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Posar una flocadura a la tovallola verda	-	-

Roba i vestimenta de l'església	Adobar els palis verd el Crist, Maria i Sant Joan, el de cuiro de Sant Miquel i dos ànimes	15 dies	-
Roba i vestimenta de l'església	Posar al pali nou dels Santacilia les figures que llevaren del pali vell	8 dies	20 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	No deixar camis per a les processions de Dijous Sant	-	excomunió
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar, retaule i figura de Nostra Senyora	Està decentment	-	-
Capella nova, altar i retaule de Sant Bartomeu i Santa Magdalena ⁶²	Fer pintar i acabar el retaule	-	-
Capella, altar de Sant Guillem ⁶³	Publicar una crida per trobar un protector per la capella	-	-
Capella, altar i retaule de la Passió	Reparar i repintar les figures de Maria i de Sant Joan ⁶⁴	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de Santa	Reparar el retaule	4 mesos	-

⁶² Capella novament edificada pels hortolans sota la invocació de Sant Bartomeu i Santa Magdalena.

⁶³ Estava sota l'orgue.

⁶⁴ "(...) les dos figures de bulto ço es Maria i de Sant Joan tenen necessitat de reparar ordena y mana que dins dos mesos sien recorregudes de necessaria pintura (...)".

Caterina			
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora i de Sant Miquel	Reparar el retaule	4 mesos	3 lliures
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Capella i altar de Sant Sebastià ⁶⁵	Necessitat d'ornar la capella a despeses dels protectors	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan ⁶⁶	Adobar la finestra. Entrava aigua de la pluja que afectava a la figura del Crucifix i al retaule	40 dies	excomunió
Altar i retaule de Santa Anna	Està decentment	-	-
Cor i els llibres dels oficis	No hi ha cap ordre	-	-
Arxiu	Fer unes calaixeres i arquibancs per posar els llibres. L'arxiu estava indecent	6 mesos	5 lliures
Campanar	Adobar el sostre i el paviment on estan les campanes	1 mes	20 sous
Campanes	Fer una campana nova. Si el campaner no executa l'ordre serà processat	-	-

⁶⁵ Abans era la capella de Sant Pere. Estava sota la protecció de la senyora Antonina Lesches, muller de l'apotecari Joan Seguí.

⁶⁶ Aquesta capella estava sota la protecció dels Santacília.

Orguens	Adobar i templar els orguens	-	-
Fossar	Llevar la creu de pedra rompuda i posar una nova de pedra o fusta	-	-

1. Parròquia: Sant Miquel.
2. Data: 1593, 7 de febrer.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora i San Miquel i figura de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Magdalena ⁶⁷	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Guillem	Posar l'ara de forma decent	-	-
Capella, altar i retaule de la figura del Sant Crucifix	Està decentment	-	-

⁶⁷ Abans la capella era coneguda com la capella de Sant Bartomeu.

Altar i retaule de Santa Caterina	Reparar degudament el retaule que està molt degradat	4 mesos	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Consolació, Sant Miquel i Sant Bernardí	Reparar degudament el retaule que està molt degradat	4 mesos	-
Capella, altar de Sant Sebastià ⁶⁸	Que els protectors hauran d'ornar la capella i reparar el retaule	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan ⁶⁹	Reparar el retaule i la capella a despeses dels protectors	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna	No hi ha cap ordre	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica nova utilitzant dos de velles	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar el pali verd dit dels Simonets	2 mesos	20 sous
Coses de l'església	Fer un plat d'argent per les celebracions	6 mesos	-
Arxiu	Ordenar els caixons on estan les escriptures	-	-
Arxiu	Fer un llibre de registre dels llibres que surten i	-	-

⁶⁸ Abans era coneguda com la capella de Sant Pere. Es trobava sota la protecció de la senyora Antonina Lesches, muller de l'aromatari Joan Seguí.

⁶⁹ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Santacilia.

	entren de l'arxiu		
Arxiu	Que en els llibres de baptisme aparegui el nom i llinatges de la mare	-	-
Orguens	Fer una porteta a la finestra per on entra el vent i no deixa escoltar be l'orgue	15 dies	-
Campanar i campanes	Reparar les maçoles	-	-
	Comprar corda per la campana dita Na Bàrbara	-	-
Campanar i campanes	Que un picapedrer reconegui i repari la peanya de l'àngel sobre el pinacle del campanar	-	-
Fossar	Reparar la paret que va junt a la paret de la casa de la confraria	-	-
Fossar	Llevar la creueta del canto del fossar per estar rompuda. Fer un altre de nova	2 mesos	20 sous

25. Parròquia de Montuïri

1. Parròquia: Montuïri.
2. Data: 1596, 1 de febrer.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, doctor teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una caixa de plata per els olis	6 mesos	-
Olis sants i caixes dels olis	Adobar la tancadura de la caixa d'argent dels batejos	15 dies	10 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Fer los braços del Jesuset de la figura de Nostra Senyora	4 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa verda i una capa i dalmàtica negres	8 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa viatica pels combregats	8 mesos	-
Altar major i retaule	Fer un tapet per l'altar	6 mesos	3 lliures
Altar i retaule de Nostra	Està decentment	-	-

Senyora i la figura de l'Assumpció ⁷⁰			
Capella, altar i retaule de Corpus Christi	Llevar el Crist que hi havia damunt de l'altar per esser indecent	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes del Purgatori	Fer unes portes pel retaule	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de la Passió	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule del Nom de Jesús ⁷¹	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere ⁷²	No hi ha cap ordre	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Cor i llibres d'ofici	Està decentment	-	-
Sacristia	No hi ha cap ordre ⁷³	-	-
Fossar	Està decentment	-	-
Llibres de la sacristia	Fer còpies de les ordinacions i dels inventaris	1 mes	3 lliures

⁷⁰ La figura de l'Assumpció estava "(...) tancada dins lo retaule (...)".

⁷¹ Abans dita capella de Sant Roc.

⁷² També coneguda com dels Miralles.

⁷³ No s'ordenà res perquè hi havia plans de fer una sacristia nova on estava el Cor.

26. Parròquia de Muro

1. Parròquia: Muro.
2. Data: 1597, 19 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de la Invocació ⁷⁴	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Miquel	Fer una peanya de fusta davant de dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa ⁷⁵	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Pere	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora de l'Assumpció	No hi ha cap ordre	-	-

⁷⁴ També coneguda com dels Genovards.

⁷⁵ Abans de Sant Antoni.

Cor	Guarnir l'arrambador de posts amb forats per mirar l'altar major	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer una peanya de fusta davant de l'altar	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	Fer a l'altar una sacra	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	Necessitat d'acabar el retaule que s'estava fent	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Martí	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Sant Sebastià	Fer una cortina per tapar el retaule	-	-
Sacristia	Fer una pica amb grifo amb una tovallola	-	-
Sacristia	Fer uns calaixos amb la fusta que sobra del cor	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer unes cabeçades de seda vermella pel palo blanc de la figura de l'Assumpció	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar i posar flocadura al pali carmesí dels Genovards	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una estola per la casulla blava	-	-

Roba i vestimenta de l'església	Fer un vestiment per la quaresma	1 any	-
Fossar	Fer una paret d'altaria de setze pams	-	-
Llibres de la sacristia	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Llubí (sufragània de Muro).
2. Data: 1597, 20 de gener.
3. Visitador: Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar de Nostra Senyora de la Rosa	Fer un ara nou	2 mesos	10 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	1 mes	30 sous
Coses de l'església	Edificar dos creus de camí a dita vila	6 mesos	3 lliures

1. Parròquia: Capella de la Possessió de Vinagrella (sufragània de Muro).
2. Data: 1597, 20 de gener.
3. Visitador: Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar i retaule	El retaule està indecent. No es pot oficiar misses	-	-
Capella nova	Seguiment de la nova capella que s'està edificant a una altra part de la possessió	-	-

27. Parròquia de sant Nicolau

1. Parròquia: Sant Nicolau.
2. Data: 1588, 21 de setembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa de Sant Mateu apòstol.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Capella, altar de Sant Albert	Necessitat d'ornar l'altar de la capella	-	-
Capella i altar de la Salvació	Publicar una crida per trobar un protector per la capella	-	-
Capella i altar de Santa Magdalena	Publicar una crida per trobar un protector per la capella	-	-
Capella, altar i figura de Nostra Senyora de la Assumpció	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Publicar una crida per trobar un protector per la capella	-	-
Capella, altar i retaule de la	Publicar una crida per	-	-

Transfiguració	trobar un protector per la capella		
Capella i altar de Sant Bartomeu ⁷⁶	Que la Creu gran que tenen els paraires en la seva capella se podrà utilitzar en la processo del Dijous Sant	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Capella de Sant Antoni ⁷⁷	Necessitat d'ornar la capella a despeses dels protectors	-	-
Capella i altar de Sant Martí	No hi ha cap ordre	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Adobar el peu de plata d'un calze	-	-
Coses de l'església	Fer un balustrat d'aram a la Creu de les uncions	-	-
Reliquiari	Fer un reliquiari nou	8 mesos	5 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Fer de una casulla carmesí una tovallola pels evangelis	1 any	3 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Fer un mandil blanc	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre cinyells	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	No deixar camis per a les	-	excomunió

⁷⁶ Aquesta capella estava sota la protecció del col·legi de paraires.

⁷⁷ Aquesta capella estava sota la protecció de la senyora Sabatera.

	processions de Dijous Sant		
Coses de l'església	Adobar els missals	1 mes	20 sous
Cor i els llibres dels oficis	Comprar un santoral i un psalteri.	8 mesos	-
Cor i els llibres dels oficis	Acabar un dominical que te començat el mestre d'escriure mossèn Canet	6 mesos	-

1. Parròquia: Sant Nicolau.
2. Data: 1593, 16 de febrer.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Fer una cortina per tapar el retaule	-	-
Altar major i retaule	Obrir una porta per entrar i sortir de la sacristia al altar major	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Albert	Posar de forma decent l'ara	-	-
Capella, altar i retaule de la	No hi ha cap ordre a la	-	-

Salvació	espera de un protector		
Capella, altar i retaule de Santa Magdalena ⁷⁸	Està en reparació a expenses del magnífic Joan Antoni Morla	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de la Transfiguració	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Bartomeu ⁷⁹	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Sacristia	Fer un mànec de llautó daurat en la creu de les uncions	6 mesos	-
Sacristia	Fer un peu en el calze que està sense peu	8 mesos	-
Sacristia	Fer un reliquiari per les relíquies	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una estola per la	2 mesos	-

⁷⁸ Aquesta capella estava sota la protecció dels Morlans.

⁷⁹ Aquesta capella estava sota la protecció del col·legi dels paraires.

	casulla negra		
Roba i vestimenta de l'església	Tenyir la casulla estampada	1 mes	-
Coses de l'església	Comprar dos missals nous de oficis romans	1 mes	3 lliures
Llibres de la sacristia	Fer escriure en el llibre dels bateigs el llinatge de l'infant	-	5 sous per cada vegada
Cor	Fer un respatller per la figura del crucifix	-	-
Cor	Adobar els escalons de la escala de cargol del cor	15 dies	3 lliures
Orguens	Que l'organista Gaspar Roig adobes els orguens	-	-
Orguens	Tancar amb vidrieres les finestres que hi ha prop dels orguens perquè l'aire de defora no podrà entrar	-	-
Campanar i campanes	Adobar la part de la paret que dona al carrer	-	-
Arquitectura de l'església	Reconèixer per picapedrers la terrada de l'església	-	-

1. Parròquia: Església del Sant Esperit de Roma (sufragània de Sant Nicolau).
2. Data: 1588, 24 de setembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Vera Creu, calzes i corporals	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Altar de les Ànimes	Està decentment	-	-
Altar de Sant Joan	Està decentment	-	-
Altar de Sant Miquel	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Església de Sant Nicolau vell (sufragània de Sant Nicolau).
2. Data: 1588, 24 de setembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar i figura del Sant Crucifix	Adobar el retaule i la figura del Sant Crucifix	-	-

Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
--------------------------------------	---------------------	---	---

1. Parròquia: Sant Nicolau vell (sufragània de Sant Nicolau).
2. Data: 1593, 16 de febrer.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Retaule	Reparar el retaule	1 any	3 lliures
Figura del Sant Crucifix	Fer una guarnició apropiada per la figura	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	3 lliures

1. Parròquia: Capella de la sala dels Sabaters (sufragània de Sant Nicolau).
2. Data: 1588, 24 de setembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Capella, altar i retaule	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de	Repetir l'inventari	-	-

l'església			
Coses de la capella	Adobar la figura del Crucifix menor ⁸⁰	1 mes	3 lliures
Coses de la capella	Fer cobrar un arcabús que falta i que es propietat de la capella	3 dies	-

---

⁸⁰ Hi havia necessitat de reparació: li faltaven el dits grossos de cada mà.

28. Parròquia de Petra

1. Parròquia: Petra.
2. Data: 1597, 6 de febrer.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts baptismals	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Capella, altar i figura de l'Assumpció	Fer una pastera per posar sobre l'altar i guardar la figura	-	-
Capella nova, altar i figura nova de la Concepció de Nostra Senyora	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Miquel	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Llúcia	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Praxedis	Està decentment	-	-

Capella, altar i retaule de les Ànimes	Posar un cortina davant del Crist del dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cosme i Sant Damià	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora	Llevar l'ara per esser indecent	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Capella nova, altar del Nom de Jesús, i una figura de un Crucifix	Posar l'ara decentment	-	-
Capella nova, altar del Nom de Jesús, i una figura de un Crucifix	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	20 sous
Capella nova, altar del Nom de Jesús, i una figura de un Crucifix	Fer un confessionari per dita capella	2 mesos	-
Capella nova, altar i figura de Sant Sebastià	Fer una pastera per ficar aquesta figura. Fer un cobertor de cuiro i un paper de consagració	-	-
Cor	Fer un Crist per posar damunt del faristol del cor	-	-
Campanar i terrades	No hi ha cap ordre	-	-
Fossar	Està decentment	-	-
Coses de l'església	Fer un reliquiari per la	-	-

	reliquia de Sant Pere		
Coses de l'església	Adobar els dits de la figura del Jesuset	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura pel frontal del pali vermell	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una tovallola blanca amb flocadura	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una estola per la dalmàtica vermella	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer unes vestimentes negres pels oficis i misses cantades de Rèquiem	1 mes	1 lliura
Roba i vestimenta de l'església	Fer sis amits	15 dies	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un cobricel per lo llit de Nostra Senyora	Proper agost	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una llanterna pels combregats	2 mesos	-
Llibres de la sacristia	Fer un llibre nou pels baptismes	-	-

29. Parròquia de Sa Pobla

1. Parròquia: Sa Pobla.
2. Data: 1591, 5 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Relíquies	Posar les ales als dos àngels de la custòdia del Santíssim sagrament	1 mes	20 sous
Capses dels olis	Fer una caixa petita de plata per els olis	8 mesos	30 sous
Altar major i retaule	Reparar el retaule	1 any	-
Altar i retaule de Sant Sebastià	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Sant Cristòfol	Reparar la figura del sant ⁸¹	1 any	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	4 mesos	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer pintar el retaule, que ja va esser manat pintar a l'anterior visita de l'any	1 any	-

⁸¹ "(...) com la figura de aquell tenga necessitat de reparatio en un genoll ordena que sia reparat dit genoll (...)".

	1586		
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de l'Assumpció	Reparar les mans de la figura de Nostra Senyora	1 any	30 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	3 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Fer una figura de Nostra Senyora nova ⁸²	4 mesos	2 lliures
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de l'Esperança	Està decentment	-	-
Fossar	Acabar la caseta dels morts que no esta acabada	8 mesos	2 lliures
Campanar i campanes	Posar una corda a les campanes per fer repicar	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre corporals	15 dies	5 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer sis purificadors	15 dies	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una tovallola blanca per la festa de Nostra Senyora	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica carmesí	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa viatica per als combregats	8 mesos	2 lliures

⁸² “(...) havent trobat la figura de Nostra Senyora de bulto en dit altar letja e indecent per a tal devotio ordena que la dita figura sia llevada y sia feta de nou altra convenient figura (...)”.

Roba i vestimenta de l'església	Fer dos camis i dos amits	4 mesos	30 sous
Coses de l'església	Reparar els missals	1 mes	20 sous
Coses de l'església	Comprar un missal nou	3 mesos	30 sous
Cor	Fer un bancal pels eclesiàstics que no podran utilitzar els laics	8 mesos	3 lliures
Cor	Ordena que els laics durant els oficis no poden estar al cor	-	excomunió

1. Parròquia: Sa Pobla.
2. Data: 1595, 5 de novembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa solemne.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, capsas del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Coses de l'església	Posar les ales de dos angelets de la custodia de les processons	2 mesos	20 sous
Coses de l'església	Fer una creueta per les	6 mesos	2 lliures

	uncions de fora vila		
Coses de l'església	Reparar una creu de fusta daurada	2 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla blanca amb la figura de Nostra Senyora	8 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Reparar la flocadura del pali blau de les Ànimes	4 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar el pavelló blanc de la confraria de Nostra Senyora	-	-
Cor i llibres dels oficis	Comprar un santoral i un dominical	8 mesos	-
Cor i llibres dels oficis	Reparar un missal roma	1 mes	10 sous
Altar major i retaule	Reparar el retaule per estar molt danyat	1 any	3 lliures
Altar major i retaule	Fer un cobertor de couro per l'altar	2 mesos	10 sous
Altar i retaule de Sant Cristòfol	Reparar la figura concretament en el genoll	8 mesos	30 sous
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer un cobertor de couro per l'altar	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Fer acomplir l'ordinació d'una anterior visita de pintar el retaule	1 any	-
Capella, altar i retaule de l'Assumpció i la seva figura	Reparar les parts gastades de la figura	4 mesos	2 lliures

Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	15 dies	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Reparar la corona de la figura de Nostra Senyora de dita capella	4 mesos	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Posar decentment l'ara de dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de l'Esperança	Està decentment	-	-
Capella novament fabricada, altar i retaule de Sant Sebastià	Fer un pali per dit altar	3 mesos	-
Capella novament fabricada, altar i retaule de Sant Sebastià	Fer un paper de consagració per dit altar	2 mesos	10 sous
Sacristia	Fer una llanterna pels combregats	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Fossar	Tancar degudament el fossar	-	-
Llibres de la sacristia	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Sa Pobla.
2. Data: 1599, 30 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Fer una tancadura nova a la capseta d'argent	2 mesos	20 sous
Olis sants i caixes dels olis	Fer una creueta de plata per les uncions	4 mesos	2 lliures
Fonts Baptismals	Fer una piscina per posar les aigües de les fonts	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Relíquies i plata	Fer una cullera de plata per l'encenser	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos camis nous i dos amits	4 mesos	-
Altar major i retaule	Fer una verga de ferro i cortina per tapar el retaule	2 mesos	-
Altar major i retaule	Fer un tapet per dit altar	8 mesos	2 lliures
Altar i retaule de Sant Cristòfol	Fer un ara nou per dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de les	Posar decentment l'ara de	-	-

Ànimes del Purgatori	l'altar		
Capella, altar i retaule de les Ànimes del Purgatori	Fer pintar el retaule ⁸³	6 mesos	5 lliures
Capella, altar i retaule de l'Assumpció	Reparar la figura de l'Assumpció	4 mesos	3 lliures
Capella, altar i retaule de l'Assumpció	Fer un inventari de les coses de la capella	-	-
Capella, altar i retaule del Roser	Fer unes cortines per ornar la capella	-	-
Altar i retaule de la Verge Maria	Fer una verga de ferro i una cortina per tapar el retaule	-	-
Altar i retaule de Sant Sebastià	Està decentment	-	-
Cor	No hi ha cap ordre	-	-
Llibres de la sacristia	Estan ben ordenats	-	-
Sacristia	Adobar l'armari de les relíquies i ordenar-lo	-	5 sous
Fossar	Complir les ordres de la anterior visita i fer la paret de pedra de la rectoria al portal de l'església	-	-
Campanar i campanes	No hi ha cap ordre	-	-

⁸³ “(...) com lo retaule del dit altar stiga sens pinctar i tenga necessitat de esser pinctat i ja en totes quasi les visites passades stiga ordenat i manat que sia pinctat segons en les ordinations de veure i fins açí mai se haja curat de posarhi ma (...)”.

1. Parròquia: Església de Crestatx (sufragània de Sa Pobla).
2. Data: 1599, 30 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Adobar una patena rompuda	2 mesos	30 sous
Arquitectura de l'església	Reconèixer les taulades	15 dies	2 lliures

30. Parròquia de Pollença

1. Parròquia: Pollença.
2. Data: 1591, 26 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està en mans dels hereus del imagineire Gaspar Gener. Acabar el sagrari ⁸⁴	1 any	5 lliures
Custodia de portar el sagrament fora vila	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Fer daurar les copes dels calzes	8 mesos	2 lliures
Coses de l'església	Adobar dues patenes	-	-
Altar major	Fer un cobertor de cuiro nou	2 mesos	20 sous
Altar major	Fer un pal de ferro per la cortina per tapar el retaule	4 mesos	10 sous

---

⁸⁴ "(...) com lo sacrari stiga en ma dels hereus de Gaspar Gener imagineire quondam lo qual feya aquell y se diu ja esser pagat y stiga ja manat en altra visita se done diligentia ques procure de fer lo acabar dins de un any (...)".

Altar de Sant Joan	Està decentment	-	-
Capella, altar de Sant Pere i Sant Feliu ⁸⁵	Posar l'ara decentment	15 dies	10 sous
Capella, altar de Sant Pere i Sant Feliu	Fer reparar el retaule i pintar a Sant Cosme i Sant Damià ⁸⁶	10 mesos	2 lliures
Capella, altar de Sant Antoni	Treure de dita capella un crucifix molt indecent i que el col·loquin a la sacristia	-	-
Capella, altar de Sant Cristòfol	Reparar el retaule a despeses de la confraria	1 any	20 sous
Capella, altar de Sant Cristòfol	Llevar el crucifix dels reixats i reparar la corona i la creu	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule del Nom de Jesús	Posar a la paret els canelobres que estan al retaule	-	-
Capella nova, altar de Sant Sebastià	Posar l'ara decentment	-	-
Capella nova, altar de Sant Sebastià	Procurar que el retaule sia acabat per fer molt de temps que està en obres.	-	-

⁸⁵ També conegut en aquell moment com dels metges.

⁸⁶ “(...) havent trobat que sta en dita propassada visita manat que se repare lo retaule i se pinten en aquell los Sants Come i Damia per la invocatio que en aquella se ha començat ordena (...)”.

	Posar la figura de Sant Sebastià ⁸⁷		
Capella nova, altar de Sant Sebastià	Fer un cobertor de cuiro a despeses de la confraria	-	-
Capella nova, altar i figura de l'Assumpció de Nostra Senyora	Adobar la figura de Nostra Senyora ⁸⁸	10 mesos	30 sous
Capella nova de la Concepció de Nostra Senyora, altar i retaule ⁸⁹	Està decentment	-	-
Capella dels Guarnals ⁹⁰	Fer acomplir les obligacions de l'anterior visita sobre els oficis en aquesta capella. Adornar decentment el retaule	-	-
Cor	Enquadernar els llibres del cor. Fer les cadires del cor	-	-
Orguens	Adobar i temprar els orguens	Festa de Nadal	3 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Adobar les mànigues de les dalmàtiques morades	3 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura al pali carmesí de la figura de	1 mes	10 sous

⁸⁷ “(...) com lo retaule haja molt se va faent ordena que se procure ab tota la diligencia possible se acapia lo dit retaule y se pose la figura de dit Sant Sebastia la qual ja sta acabada (...)”.

⁸⁸ “(...) figura de aquella la qual en algunes parts troba se va pelant (...)”.

⁸⁹ Capella feta pel Senyor Antoni Martorell, doctor, teòleg i sagristà de la Seu de Mallorca, per concessió feta pel comú i els jurats el 22 d'octubre de 1576.

⁹⁰ Aquesta capella estava fora de l'església, junt al fossar o cementiri.

	Sant Joan		
Roba i vestimenta de l'església	Fer una cortina vermella per posar davant del sagrari	10 mesos	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos mandils un blanc i l'altre negre	10 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre capes, dos vermelles i dos blanques	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer sis corporals grans	15 dies	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer quatre amits	15 dies	10 sous
Coses de l'església	Comprar dos missals nous	1 mes	2 lliures
Sacristia	Acabar les calaixeres de la sacristia	8 mesos	5 lliures
Llibres de la sacristia	Reposar les actes perdudes al capbreu nou	3 mesos	5 lliures

1. Parròquia: Pollença.
2. Data: 1595, 26 d'octubre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament	Està decentment. Fer diligències perquè els hereus de Gaspar Gener quondam acabin el sagrari	-	-

	nou		
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Reparar el pinacle de les fonts	3 dies	-
Altar major i retaule	Fer un cobertor de couro per l'altar	2 mesos	2 lliures
Altar major i retaule	Fer una verga de ferro per posar una cortina per tapar el retaule	3 mesos	20 sous
Altar i retaule de Sant Miquel	Posar l'ara més alt	-	-
Altar i retaule de Sant Joan	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cosme i Sant Damià ⁹¹	Posar l'ara més alt	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cosme i Sant Damià	Reparar dit retaule i pintar en ell los sants de la capella	4 mesos	3 lliures
Altar de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule del Nom de Jesús	Fer llevar el canelobres de ferro del retaule	8 dies	20 sous

⁹¹ Aquesta capella era coneguda, abans, com la capella de Sant Pere i Sant Feliu.

Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	30 sous
Capella, altar i retaule de la Concepció de Nostra Senyora	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Adobar la creu de la Vera Creu	4 mesos	2 lliures
Coses de l'església	Adobar la creu de vidre encastada d'argent	-	-
Coses de l'església	Adobar la corona petita d'argent de Nostra Senyora	6 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Posar les figures del pali blanc de Sant Joan i Santa Anna en un altre pali	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un frontal pel pali de la Pietat	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un freç a la capa vermella dels combregats	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa de vellut blau i posar la figura de Sant Antoni	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una llanterna dels combregats	2 mesos	-
Coses de l'església	Adobar els hostiers i la figura que tenen del Crist	4 mesos	3 lliures

Sacristia	Que el fuster acabi les calaixeres de la sacristia	4 mesos	20 sous
Cor i llibres dels oficis	Fer adobar els llibres del oficis	-	-
Cor i llibres dels oficis	Reparar els bordons de fusta del Cor	3 mesos	20 sous
Orguens	No hi ha cap ordre	-	-
Campanar i campanes	Hi ha una campana rompuda. Refondre i fer una nova	1 any	-
Arquitectura de l'església	Reconèixer el terrat de l'església	15 dies	-

1. Parròquia: Església de Sant Jordi (sufragània de Pollença).
2. Data: 1591, 27 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Església, altar i retaule	Reparar el retaule	10 mesos	30 sous
Església, altar i retaule	Fer una cortina per tapar el retaule	10 mesos	20 sous
Església, altar i retaule	Fer una cortina per tapar la figura del Crist que hi ha	2 mesos	30 sous

	damunt de l'altar		
--	-------------------	--	--

1. Parròquia: Església del Puig de les Monges (sufraigània de Pollença).
2. Data: 1591, 27 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Església, altar i retaule	Llevar els retaules indecents i posar-los en la sacristia	-	-
Església, altar i retaule	Fer un retaule dels tres que hi ha al front de l'església ⁹²	-	-

⁹² “(...) i los altars tanbe fora lo maior esser llevats y dels tres retaules que stan en lo front sen faça hu bo a consell del pinto puyt lo tenen ara en villa lo qual mana que dins quinze dies puje en dit Puig ab los honor jurats per a veure com se podra fer y conçertar dit retaule dels tres y fet que sia dit retaule sia perpetuament conservat en lo altar maior (...)”.

1. Parròquia: Pollença.
2. Data: 1599, 24 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Folrar el sagrari actual a la espera del sagrari nou que tenen els hereus de Gaspar Gener	-	-
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Fer un corporals per dita caixa del santíssim	-	-
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Fer un cobertor per la custodia de portar el sagrament als malalts	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Relíquies i plata	Fer un vidre nou per la Vera Creu	1 mes	20 sous
Relíquies i plata	Posar una tela negra per tapar la Vera Creu	2 mesos	30 sous
Altar major i retaule	Fer un cobertor per l'altar	1 mes	20 sous
Altar i retaule de Sant Miquel	Fer un ara per dit altar	8 dies	10 sous
Capella, altar i retaule de Sant	Continuar fent el nou	-	-

Cosme i Sant Damià ⁹³	retaule		
Capella, altar i retaule de Sant Antoni ⁹⁴	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	Fer unes cortines per cada part de dita capella	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes i figura del Crucifix	Està decentment	-	-
Altar i retaule del nom de Jesús	Llevar els canelobres del retaule	8 dies	20 sous
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de l'Assumpció	Fer una corona per la figura de l'Assumpció	-	-
Capella, altar i retaule de la Concepció de Nostra Senyora ⁹⁵	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Joan	Posar l'ara de forma decent	10 dies	10 sous
Sacristia	Fer i acabar els calaixos de la sacristia	1 any	5 lliures
Sacristia	Posar una pica per rentar les mans	3 mesos	2 lliures
Cor i llibres dels oficis	Adobar els llibres del Cor	-	3 lliures

⁹³ Aquesta capella abans era coneguda com la capella de Sant Pere i Sant Feliu.

⁹⁴ Aquesta capella estava sota protecció de l'ofici dels traginers.

⁹⁵ Altar i retaule patrocinats pel sagristà i canonge de la Seu de Palma, Antoni Martorell.

Cor i llibres dels oficis	Adobar els bordons de fusta daurada	3 mesos	1 escut
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Reparar el pali carmesí amb una figura de Sant Joan	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar el pali morat amb la figura de Sant Antoni	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Reparar el pali blanc amb la figura de Sant Joaquim i Santa Anna	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la capa vermella	4 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos capes blanques	2 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla carmesí	1 any	-
Fossar	Esta decentment	-	-
Capella dels Guarnals ⁹⁶	No hi ha cap ordre	-	-
Llibres de la sacristia	Estan ben ordenats	-	-

⁹⁶ Aquesta capella estava al costat del fossar.

1. Parròquia: Església de Sant Jordi (sufragània de Pollença).
2. Data: 1599, 24 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Coses de l'església	Fer un respalller i una cortina per la figura del Crucifix	-	-
Coses de l'església	Fer una cortina per tapar el retaule	-	-
Coses de l'església	Adobar el retaule	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-

31. Parròquia de Porreres

1. Parròquia: Porreres.
2. Data: 1596, 28 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: Missa de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	No hi ha cap ordre	-	-
Altar major i retaule	El retaule vell havia estat reparat. S'ordena ara fer un retaule nou	-	-
Altar major i retaule	Reparar la ma cremada del Jesuset del retaule	3 mesos	20 sous
Altar major i retaule	Fer un cobertor de couro per l'altar	1 mes	-
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora ⁹⁷	Fer un cobertor de couro per l'altar	1 mes	-
Capella, altar i retaule de Sant Roc	No hi ha cap ordre	-	-

⁹⁷ En aquest retaule estava tancada la figura de l'Assumpció.

Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule del Corpus	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i figura del Sant Crucifix	Que el paviment de dita capella queda com esta i no es faci més alt	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Bernat ⁹⁸	Que els protectors hagin de fer un carner pels enterraments en dita capella	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Llúcia ⁹⁹	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de la Passió	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Gabriel ¹⁰⁰	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	3 mesos	-
Orguens	Sonen correctament. Reparar la paret per on se filtra aigua de la pluja	-	-

⁹⁸ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Mesquida.

⁹⁹ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Cervera.

¹⁰⁰ Aquesta capella estava al costat de la porta de la sagristia.

Cor i llibres dels oficis	Comprar els llibres necessaris	1 any	-
Cor i llibres dels oficis	Posar un crucifix nou amb una cortina	6 mesos	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Sacristia i llibreria	No hi ha cap ordre	-	-
Fossar	Fer tancar amb paret el fossar per la part de la capella de Sant Sebastià	-	-
Inventari de les robes de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un vestiment vermell per les festivitats	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa verda per les dominiques	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Vendre les tovalloles de Nostra Senyora del Roser	6 mesos	-

1. Parròquia: Església de la Verge Maria de Montesion (sufragània de Porreres).
2. Data: 1596, 28 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí i Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major	Posar decentment l'ara de l'altar	3 dies	-
Altar major	Emblanquinar la paret de l'altar major	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cosme i Sant Damià	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Anna	No hi ha cap ordre	-	-
Coses de l'església	Adobar la cisterna perquè l'aigua està molt calenta	2 mesos	3 lliures

32. Parròquia de Puigpunyent

1. Parròquia: Puigpunyent.
2. Data: 1591, 4 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Capses del santíssim sagrament i olis sants	Estan foradades. Adobar-les	2 mesos	20 sous
Altar major	Està decentment	-	-
Altar de Nostra Senyora de la Rosa	Fer a l'altar un cobertor de couro	2 mesos	10 sous
Altar de Sant Sebastià	No ordena cosa alguna	-	-
Altar de Sant Antoni	No ordena cosa alguna	-	-
Altar de Santa Anna, ara del Nom de Jesús	No ordena cosa alguna	-	-
Altar de Les Animes	No ordena cosa alguna	-	-
Inventari de les coses de l'església	Tornar a fer el inventari		
Coses de l'església	Fer una barqueta i cullera d'argent	4 mesos	20 sous
Coses de l'església	Fer tres corporals grans de Orlanda	15 dies	20 sous

Coses de l'església	Fer dos cinyells	15 dies	10 sous
Coses de l'església	Fer un drap de morts de xamellot blau	Festa de Nadal	30 sous
Llibres de la sacristia	Fer un capbreu de totes les obres pies perpetues que se fan a dita església	-	3 lliures
Arquitectura	Ordena mudar l'altar major a l'altre cap de l'església i el portal gran que mira al fossar ha d'esser mudat a la part de la plaça.	-	-

1. Parròquia: Estellencs (sufragània de Puigpunyent).
2. Data: 1591, 5 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va realitzar missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major	Reparar el retaule i fer un cobertor de couro	Festa de Nadal	20 sous
Altar del Nom de Jesús	Fer un cobertor de couro	-	-
Altar de Sant Antoni	Fer un cobertor de couro	-	-
Inventari de les coses de l'església	Fer el inventari	3 mesos	3 lliures

Coses de l'església	Fer una capseta per portar lo santíssim sagrament	-	-
Coses de l'església	Fer una campaneta pels combregats	1 mes	-
Coses de l'església	Fer una creu per a les processions i sepultures	6 mesos	-
Coses de l'església	Fer un Crucifix per als divendres sants i per ajudar a ben morir	6 mesos	-
Coses de l'església	Fer un pavelló	-	10 sous
Coses de l'església	Adobar els hostiers	Festa de Nadal	10 sous
Coses de l'església	Fer dos ares grans	-	-
Coses de l'església	Fer un capbreu	3 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Fer 4 llibres per als baptismes, matrimonis, confirmats i ordinacions	-	-

1. Parròquia: Puigpunyent.
2. Data: 1599, 5 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Està decentment	-	-
Altar i retaule de les Ànimes	Fer un ara per l'altar	-	10 sous
Altar i retaule de Sant Antoni i Sant Sebastià	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora de Lloret	Fer unes cortines per la custodia del retaule	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un vel negre per la Vera Creu	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Reparar el camis vell	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Posar cordes a les cortines de l'altar major	1 mes	10 sous

Llibres de la sacristia	Està decentment	-	-
Fossar	Està decentment	-	-
Campanar i campanes	Posar cordes bones per les campanes	15 dies	10 sous

1. Parròquia: Capella del Senyor Forteza (sufragània de Puigpunyent).
2. Data: 1599, 6 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Capella	Emblanquinar les parets	-	-

1. Parròquia: Estellencs (sufragània de Puigpunyent).
2. Data: 1599, 6 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Fer una clau per tancar les fonts	8 dies	20 sous

Fonts Baptismals	Fer una coberta y capitell per les fonts amb fusta bona	3 mesos	3 lliures
Olis sants i caixes dels olis	Fer una crueta i angelets per les caixes	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer un armari per posar el olis i les caixes	3 mesos	2 lliures
Altar major i retaule	Posa un ara a l'altar	-	-
Altar major i retaule	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	2 mesos	-
Altar major i retaule	Fer un pali	4 mesos	-
Altar major i retaule	Fer un crucifix per dit retaule	-	-
Altar major i retaule	Reparar el retaule	-	-
Altar major i retaule	Retirar el retaule a la paret on està el santíssim sagrament	-	-
Altar i retaule del Santíssim nom de Jesús	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Sant Antoni	No hi ha cap ordre	-	-
Llibres de la sacristia	Està decentment	-	-
Campanar i campana	Està decentment	-	-
Fossar	Fer una barrera o porta en l'entrada del fossar	15 dies	2 lliures

1. Parròquia: Banyalbufar (sufragània de Puigpunyent).
2. Data: 1599, 7 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Relíquies i plata	Fer un vidre nou per la Vera Creu	1 mes	10 sous
Relíquies i plata	Fer més gran la custòdia de les processons	1 any	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-

33. Parròquia de Santanyí

1. Parròquia: Santanyí.
2. Data: 1596, 21 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca / Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: Missa solemne.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Adobar el pinacle de les fonts	-	-
Altar major i retaule	Posar l'ara decentment	8 dies	-
Altar i retaule de Nostra Senyora	Reparar la figura de Nostra Senyora del retaule	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Posar l'ara decentment	8 dies	-
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Reparar el retaule	1 any	-
Capella, altar de les Ànimes	No hi ha cap ordre	-	-
Retaule de Sant Antoni	Fer acabar el retaule	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Fer un reixat a la capella	8 mesos	-
Terrada i campanes	Fer reconèixer la terrada	2 mesos	3 lliures

Cor	Fer alçar l'arrambador per la part de les dones	6 mesos	4 lliures
Cor	Renovar el bancals del Cor	8 mesos	-
Cor	Fer un crucifix nou pel cor	6 mesos	-
Fossar	Fer les parets més altes	9 mesos	3 lliures
Fossar	Fer una caseta pels morts junt a la sacristia	1 any	-
Casa de la Rectoria	Just acabada de construir de nou	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Arquitectura de l'església	Fer posar la capella de Sant Antoni a la mateixa altura que les capelles noves	-	-
Llibres de la sacristia	Fer els llibres que son necessaris	1 mes	20 sous

1. Parròquia: Puig de Nostra Senyora de la Consolació (sufragània de Santanyí).
2. Data: 1596, 21 de gener.
3. Visitador: Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: No hi cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major	Posar l'ara de forma decent a l'altar	-	-
Altar major	Fer un paper de consagració	2 mesos	-
Altar de Sant Roc	Fer una corona pel Crist de dit altar	2 mesos	10 sous
Inventari de les robes de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla de domàs blanc	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un corporal	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Vendre alguna de les vint i set tovalles que hi ha a l'església	-	-
Visita a la terrada	Adobar la terrada per evitar filtracions	20 dies	30 sous

34. Parròquia de Selva

1. Parròquia: Selva.
2. Data: 1591, 20 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	A la espera de daurar el sagrari. ¹⁰¹	-	-
Fonts Baptismals	Estan cobertes a modo d'altar. Llevar l'altar i posar un capitell i un pavelló amb una creu	2 mesos	3 lliures
Caixes dels olis i relíquies	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Fer un cobertor de couro per l'altar	1 mes	10 sous
Altar major i retaule	Fer un tapet nou per l'altar	Festa de Nadal	30 sous
Altar i retaule i figura de Nostra Senyora de l'Assumpció	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule coneguda com dels [Carlats]	Posar l'altar i retaule al mig de la capella. Reparar	-	-

¹⁰¹ “(...) en la visita passada dels dos octubre any 1586 stiga ordenat y manat que lo sacrari se daure pero haguda per ara consideratio que lo cap de la iglesia se ha de mudar y axi lo altar i retaule maior tant be i lo sacrari ninguna cosa per ara en aquell ordena (...)”.

	el retaule		
Capella, altar i retaule de Sant Pere	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes, de Sant Jordi i de Nostra Senyora de l'Esperança	No hi ha cap ordre	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Adobar una patena rompuda	4 mesos	-
Coses de l'església	Adobar el peu de plata per les processons de la Vera Creu	2 mesos	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla i la dalmàtica de vellut carmesí	3 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla de lleonat	2 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la capa blanca	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica blanca nova i bona	3 mesos	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica negra	3 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar el cap de la figura de Sant Llorenç del pali carmesí	1 mes	10 sous

Roba i vestimenta de l'església	Fer una flocadura al pali carmesí de la figura de Nostra Senyora	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer tres amits de tela prima	1 mes	20 sous
Cor	No hi ha cap ordre	-	-
Orguens	Està decentment	-	-
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Fossar	Refer la paret que Bartomeu Andreu havia derrocat per fer la seva casa		

1. Parròquia: Església de Santa Llúcia (Mancor, sufragània de Selva).
2. Data: 1591, 21 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Coses de l'església	Reparar la figura de Sant Joan Evangelista	4 mesos	30 sous
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Església amb perill de ruïna	Adobar parts de l'estructura de l'església com damunt de l'altar de la	8 mesos	3 lliures

	Concepció		
--	-----------	--	--

1. Parròquia: Selva.
2. Data: 1599, 19 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Relíquies i plata	Fer una cadeneta d'argent daurada a l'agulla de tancar la custòdia del santíssim sagrament	2 mesos	20 sous
Relíquies i plata	Fer un cobertor negre per tapar la Vera Creu	2 mesos	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer una creueta d'argent per la capsa dels olis	4 mesos	-
Fonts Baptismals	Fer ornar l'altar de les fonts degudament	1 mes	5 lliures
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar una dalmàtica carmesí	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla negra	1 mes	20 sous

Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla vermella	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la capa blanca brodada	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar una dalmàtica blanca que està a Ciutat	1 mes	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla negra	8 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla carmesí	1 any	5 lliures
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa viatica amb la senyal del Corpus	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Reparar la figura del pali carmesí de Sant Llorenç	2 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la cortina de la Quaresma	-	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer sis amits bons i grans	2 mesos	20 sous
Coses de l'església	Adobar la tancadura del sagrari	-	-
Cor i llibres del ofici	Adobar els llibres del ofici, santoral i dominical	1 mes	2 lliures
Òrgans	Està decentment	-	-
Fossar	Està decentment	-	-
Arquitectura de l'església	Fer reconèixer la taulada	15 dies	2 lliures
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Fer un tapet per l'altar	4 mesos	5 lliures
Altar major i retaule	Fer una verga de ferro i	-	-

	una cortina per tapar el retaule		
Altar i retaule de l'Assumpció	Adobar la pastera on està la figura de l'Assumpció	1 mes	10 sous
Altar i retaule de l'Assumpció	Posar correctament la cortina davant el retaule	-	-
Altar i retaule de l'Assumpció	Fer un cobertor de cuiro per dit altar	2 mesos	20 sous
Altar i retaule de l'Assumpció	Fer un inventari de les coses d'aquesta capella	-	-
Capella del Catlars ¹⁰²	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Posar degudament l'ara de l'altar	10 dies	10 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Posar un paper de consagració	1 mes	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	Refermar amb guix les reixes de la capella	10 dies	20 sous
Capella, altar de les Ànimes i figura del Crucifix, i altar i retaule de Sant Jordi	Està decentment	-	-
Llibres de la sacristia	Estan ben ordenats	-	-

¹⁰² Aquesta capella no tenia altar ni retaule per la obra que s'estava fent al cap de l'església.

1. Parròquia: Església de Santa Llúcia (Mancor, sufragània de Selva).
2. Data: 1599, 19 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altars i retaules de l'església	Estan decentment	-	-
Arquitectura de l'església	No hi ha cap ordre	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-

35. Parròquia de Sencelles

1. Parròquia: Sencelles.
2. Data: 1591, 13 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment. Fer una corona per la figura del [Crist] que hi ha sobre el pinacle	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	1 mes	10 sous
Capella major, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella del Nom de Jesús, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de les Ànimes, altar i retaule	Fer una peanya de fusta nova per davant l'altar	4 mesos	10 sous
Capella de Santa Àgata, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Nostra Senyora del Roser, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Joan, altar i	Està decentment	-	-

retaule			
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa blanca	1 any	3 lliures
Cor	El cor està indecent, fer un cor nou	-	-
Fossar	Refer una de les parts que està derrocada.	1 mes	20 sous
Fossar	Posar una barrera a la porta	1 mes	30 sous

1. Parròquia: Sencelles.
2. Data: 1595, 8 de novembre.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan	Reparar el paviment de dita capella	20 dies	30 sous
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	No hi ha cap ordre	-	-

Altar i retaule de Santa Àgata i la figura de l'Assumpció	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	40 dies	-
Altar i retaule de Santa Àgata i la figura de l'Assumpció	Acabar el retaule que Sa Senyoria Reverendíssima fa i paga per dita capella per la gran devoció que te a la Santa	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Adobar la creu del crucifix	-	-
Capella, altar i retaule del Nom de Jesús	Està decentment	-	-
Arquitectura de l'església	Adobar el forats del paviment de l'església	4 mesos	2 lliures
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Posar una agulla a la porteta de vidre de la custodia del Corpus	2 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un vestiment blanc per les festes de Nostra Senyora	8 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la capa de vellut lleonat	2 mesos	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un frontal al pali de vellut vermell amb franja groga	2 mesos	10 sous
Coses de l'església	Fer un faristol per la trona	20 dies	20 sous

Cor i llibres dels oficis	Recórrer i adobar la terrada ja que te humitats	15 dies	3 lliures
---------------------------	---	---------	-----------

1. Parròquia: Costitx (sufragània de Sencelles).
2. Data: 1591, 14 d'octubre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va realitzar cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla morada	2 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Recuperar la casulla de tela vermella	3 dies	excomunió
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos amits	2 mesos	10 sous
Coses de l'església	Fer una Creu de fusta daurada ¹⁰³	8 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Acabar una Creu de pedra ¹⁰⁴	-	-
Llibres de la sacristia	Fer llibres autèntics de les partides que es van fent	4 mesos	3 lliures

¹⁰³ A la visita de 1586 ja havia estat manat fer aquesta creu.

¹⁰⁴ A la visita de 1586 ja havia ordre d'acabar aquesta creu de pedra.

1. Parròquia: Costitx (sufragània de Sencelles).
2. Data: 1595, 9 de novembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, teòleg i visitador.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar major	Fer un ara decent per l'altar	8 dies	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Coses de l'església	Fer una creu nova de fusta daurada per les processons	6 mesos	-
Coses de l'església	Reedificar la creu de pedra que hi ha a la plaça davant de l'església	8 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Posar unes reixes a la boca de la cisterna	1 mes	2 lliures

36. Seu de Palma

1. Seu de Mallorca, catedral.
2. Data: 1592, 15 de juny.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament i custodia	Llevar la porteta de la figura de la Verge Maria	15 dies	-
Sagrament, sagrari, capses del santíssim sagrament i custodia	Fer un ara dins del dit sagrari	2 mesos	-
Capella de Sant Pere	Adobar la tancadura del sagrari de la capella	-	-
Capella de Sant Pere	Fer un ara amb una tauleta i calaix	-	-
Fonts Baptismals	Fer una tancadura nova de les fonts	-	-
Fonts Baptismals	Canviar la tapa de les fonts que es de fusta per una de pedra vermella	-	-
Fonts Baptismals	Pintar al oli el pinacle de les fonts	-	-

Altar major	Està decentment	-	-
Capella i altar de Santa Eulàlia	Està decentment	-	-
Altar de Sant Sebastià	Fer un cobertor per l'altar	-	30 sous
Capella i altar de Sant Pere	Està decentment	-	-
Capella i altar de Sant Guillem	Fer un cobertor per l'altar i ornar el retaule	15 dies	-
Capella i altar de la Passió Imaginis	Fer un cobertor per l'altar	15 dies	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari		
Relíquies i plata	Adobar la peanya triangular de la figura del San Joan	-	-
Relíquies i plata	Adobar i revisar totes les relíquies segons la necessitat de cada una	-	-
Relíquies i plata	Adobar la creu major d'argent	-	-
Relíquies i plata	Adobar els canelobres de plata	8 dies	-
Relíquies i plata	Refondre els bordons	-	-
Relíquies i plata	Adobar els encensers	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla de un tros de capa	-	-
Sagristia	Fer una finestra a la	-	-

	sagristia perquè les robes de les calaixeres no estiguen humides		
Relíquies i plata	Fer un mànec de plata per la llanterna dels combregats	-	-
Inventari de les robes de l'església	Repetir l'inventari	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de la Santíssima Trinitat	Reparar el retaule ¹⁰⁵	-	-
Capella, altar i retaule de la Santíssima Trinitat	Mudar la porta per lo mal olor que fa	-	-
Altar major	Està decentment	-	-
Capella i altar de Santa Eulàlia	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Eulàlia	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Mudar la porteta del confessionalari a una altre part del retaule	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Fer dues casulles morades per dita capella	-	-
Capella, altar i retaule de Sant	Fer una casulla blanca per	-	-

¹⁰⁵ “(...) y ates lo retaule te necessitat de esser reparat ordena que a despeses de les almoines se repare quant mes prest se puga fer.”

Pere	a les festes del Goig		
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Fer dos camis prims	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Fer un pali blau	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Comprar un missal per dita capella	8 dies	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Fer un inventari de les coses de la capella	8 dies	-
Capella, altar i retaule de Sant Guillem	Fer dues polseres en dit retaule	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Guillem	Fer un cobertor de cuiro per dit altar	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Posar l'ara de l'altar decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Passió Imaginis	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	1 mes	20 sous
Capella, altar i retaule de Passió Imaginis	Afermar l'altar i el retaule a la paret ¹⁰⁶	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Martí	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	1 mes	20 sous
Capella, altar i retaule de Sant Martí	Fer un pali de cuiro pels qui tenen sepultura en dita capella	1 mes	-

¹⁰⁶ “(...) per quant lo altar ab lo retaule sta indecent luny de la paret ab un quasi foço de mitjans ordena que dits mitjans sien llevats i lo altar sia ab dit retaule arrimat a la paret.”

Capella, altar i retaule de Sant Bernat	Fer una casulla blanca i unes cortines per ornar la capella	4 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Bernat	Llevar la cortina vella que te pintada el Judici	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Bernat	Llevar els vidres de les vidrieres rompudes	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Bernat	Fer un pali blau per les diades de dita capella	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Bernat	Fer un inventari de les coses de la capella	-	-
Capella, altar i retaule de la Verge Maria de la Clastra	Fer un inventari de les coses de la capella	1 mes	-
Capella, altar i retaule de la Verge Maria de la Clastra	Fer una casulla blanca on es poden posar les armes dels Catllars	-	-
Capella, altar i retaule del Sant Àngel	Fer un cami i amit	-	-
Capella, altar i retaule del Sant Àngel	Fer un pali de cuiro per dit altar	-	-
Capella, altar i retaule del Sant Àngel	Que el oli de la llàntia de dita capella el pagui la sagristia de la Seu	-	-
Capella nova dels Armengols	Se està començant un nou retaule	-	-
Capella nova dels Armengols	Fer un pali, canelobres, vestiments, corporals i	-	-

	missals		
Capella, altar i retaule de Sant Gabriel	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	-	-
Capella, altar i retaule de Corpus Christi	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	1 mes	20 sous
Capella, altar i retaule de Corpus Christi	Fer un pali per dita capella	3 mesos	-
Altar de San Onofre	Llevar el retaule existent per indecent i posar en el seu lloc el de Sant Miquel que esta en la paret de la capella de Sant Martí	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Magdalena i Llúcia	Fer un cobertor de cuiro per dit altar	1 mes	-
Capella, altar i retaule de Santa Magdalena i Llúcia	Reparar el retaule	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Sicília	Que els Santacilia reparin el retaule	6 mesos	excomunió
Capella, altar i retaule de Sant Sicília	Que els Morlans i Poquets reparin el retaule que hi ha a la esquerra de la capella	6 mesos	excomunió
Capella, altar i retaule de Santa Anna	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Santa Caterina	Fer un cobertor de cuiro per l'altar	1 mes	excomunió
Capella, altar i retaule de Sant Antoni i Valentí	No hi ha cap ordre	-	-

Capella, altar i retaule de les Ànimes del Purgatori	Fer un inventari de les coses de la capella	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes del Purgatori	Fer un pali negre per dita capella	6 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Repetir l'inventari de les coses de la capella	-	30 sous
Capella, altar i retaule de Sant Sebastià	Fer quatre amits i un cami	1 mes	-
Sagristia-escolans	Fer un informe sobre la queixa dels escolans de que ells no tenen que espolsar els altar i retaule de les capelles de la Seu	-	-
Capella, altar i retaule de la Almoina	Renovar el retaule de la capella amb les mateixes figures i armes	-	-
Capella, altar i retaule de la Almoina	Fer unes cortines per la capella	-	-
Cor i llibres dels oficis	Que no es traguen llibres del Cor	-	excomunió
Cor i llibres dels oficis	Fer una llibres de tots els llibres del Cor i dels que falten	-	-
Cor i llibres dels oficis	Posar en la llibreria els llibres que no es necessiten al Cor	-	-
Cor i llibres dels oficis	Fer un dominical	-	-

Cor i llibres dels oficis	Pagar els pergamins encarregats per a llibres del Cor	-	-
Orgue	Falten molts canons. Esperar la tornada de Joan Gaspar que estava fora de Ciutat per veure quina necessitat real tenen	-	-
Orgue	Adobar la escala o cambreta de dalt	-	-
Llibreria	Fer un inventari dels llibres	-	-
Llibreria	Llevar de en mig de la estància els faristols	-	-
Campanar i campanes	Adobar les campanes particularment N'Antonia i Na Bàrbara	-	-
Casa de l'obra	Es revisa l'inventari	-	-

37. Parròquia de Sineu

1. Parròquia: Sineu.
2. Data: 1597, 17 de gener.
3. Visitador: Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca
4. Cerimonial de visita: Missa major.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Penya econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Fer la banqueta de l'altar més llarga	2 mesos	20 sous
Capella, altar i retaule de Sant Joan Evangelista ¹⁰⁷	Fer un paper de consagració	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan Evangelista	Posar un cortina pel retaule i un confessionari	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan Evangelista	No enterrar persones en dita capella en una fossa, sinó en un vas	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa ¹⁰⁸	Fer un cobertor nou	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Ningú es pot enterrar en dita capella fins que els	-	-

¹⁰⁷ Aquesta capella també es coneguda com dels Gelaberts.

¹⁰⁸ Abans era la capella de Sant Bartomeu. Ara es coneguda com la capella dels Rebasses.

	Rebasses facin el seu vas		
Capella, altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Marc	Fer un ara gran per l'altar	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Marc	Fer una pastera per la peanya de dit altar	4 mesos	2 lliures
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Concepció ¹⁰⁹	Adobar els dos confessionaris que hi ha en dita capella	-	-
Altar i retaule de Sant Roc ¹¹⁰	No hi ha cap ordre	-	-
Cor	Llevar l'actual faristol i posar un altre	-	-
Cor	Fer dos bancals	-	-
Cor	Llevar la figura del crucifix per indecent i posar una altra	-	-
Campanar	No hi maçoles. Posar unes maçoles	Setmana de Rams	-
Campanar	Fer una escaleta per poder pujar al bastiment de les campanes	-	-
Campanar	Tapar les finestres baixes del campanar perquè	-	-

¹⁰⁹ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Esteves.

¹¹⁰ Està davall del Cor.

	entrava aigua		
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	Fer un paper de consagració de l'altar	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Cristòfol	Fer una cortina per tapar el retaule	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes ¹¹¹	Està decentment. Posar la figura del crucifix en una de les parets de forma decent	-	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes	Junt aquesta capella en la entrada del portal davant del fossar fer una pica d'aigua beneïda	-	-
Capella, altar i retaule de la Santíssima Trinitat ¹¹²	Fer un paper de consagració	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Martí ¹¹³	Fer un ara decent	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Martí	Fer dos canelobres i un paper de consagració	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan Baptista	Fer dos canelobres i un paper de consagració	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-

¹¹¹ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Gitards o Girards.

¹¹² Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Ferraguts.

¹¹³ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Rossinyols.

Roba i vestimenta de l'església	Fer una tovallola blanca pels evangelis i tres mandils	-	-
Sacristia	La terrada de la sacristia te forats i l'aigua cau dins de la sacristia. Reparar les teulades	6 mesos	2 lliures
Sacristia	Fer una pica amb un grifo de rentar les mans i una tovallola	-	-
Fossar	Acabar una de les parets del fossar	6 mesos	3 lliures

38. Parròquia de Sóller

1. Parròquia: Sóller.
2. Data: 1591, 10 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Forrar el sagrari per la part interior de un tela de seda ¹¹⁴	2 mesos	3 lliures
Fonts Baptismals	Fer la boca del pitxer de batejar més gran	2 mesos	10 sous
Altar major i retaule	Fer abaixar el paviment de l'altar quatre o cinc dits	20 dies	20 sous
Altar major i retaule	Fer un tapet pel frontal de l'altar	4 mesos	30 sous
Altar i retaule de Nostra Senyora i la figura de la Assumpció	Fer un cobertor de cuiro per dit altar	20 dies	20 sous
Altar i retaule de Nostra Senyora i la figura de la Assumpció	Fer pintar la peanya del retaule que esta sense pintar ¹¹⁵	6 mesos	30 sous

¹¹⁴ Aquesta ordinació ja havia estat manada a la visita de l'any 1581.

¹¹⁵ "(...) que la peaña del retaule la qual sta per a pintar sia pintada com conve segons en altra visita stava manat (...)".

Capella, altar i retaule de Sant Joan Baptista	Fer mudar l'altar i retaule al front de dita capella	-	-
Capella, altar del Corpus Christi i del Nom de Jesús, i el retaule de Sant Cosme i Sant Damià	Posar decentment l'ara de l'altar de Sant Cosme i Sant Damià	-	-
Capella, altar de Nostra Senyora del Roser i altar de Tots Sants	Fer repetir l'inventari de les robes de l'altar del Roser	-	-
Capella, altar de Sant Jaume	No ordena cosa alguna	-	-
Capella, altar de les Ànimes i altar de Nostra Senyora de l'Esperança	Fer repetir l'inventari de les coses de la confraria de Nostra Senyora de l'Esperança	-	-
Capella, altar de Sant Pere	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Llúcia	Reparar el cap de la figura de Santa Llúcia	6 mesos	30 sous
Altar i retaule de Sant Bernardí	Adobar les polseres de dit retaule	6 mesos	20 sous
Capella, altar de Sant Miquel	Mudar l'altar i retaule al mig de dita capella	-	-
Altar de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Tots els altars	Tots tenen les peanyes de fusta estretes i altes. Fer les peanyes més baixes i amples	2 mesos	5 sous per cada peanya
Sacristia	Adobar les calaixeres perquè no entrin les rates	1 mes	40 sous

Campanar i terrades	Fer reconèixer tota la terrada	-	30 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar el pali de vellut carmesí de la Concepció	2 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un frontal del pali de vellut carmesí de Sant Jaume	2 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Posar una flocadura al pali de les Ànimes	2 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un pali amb una creu per la Quaresma per necessitat del nou ofici romà	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer tres camis bons	3 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Adobar tots els missals	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer sis corporals	3 mesos	20 sous
Coses de l'església	Fer uns hostiers bons	-	-
Coses de l'església	Reparar els peus dels canelobres d'estany per los evangelis	15 dies	-
Coses de l'església	Fer una figura de un Crist Crucificat per els oficis dels morts	4 mesos	20 sous
Cor	Fer tapar la cadireta amb una post	1 mes	-
Cor	Fer adobar els llibres del	-	-

	Cor		
Orguens	Adobar i fer templar el orguens	2 mesos	30 sous
Fossar	Fer un carner o fossa per posar els ossos	-	-

1. Parròquia: Església de Santa Caterina del port de Sóller (sufragània de Sóller).
2. Data: 1591, 10 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No hi cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Inventari de les coses de l'església	Repetir el inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar una casulla verda	2 mesos	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa viatica pels combregats	6 mesos	-
Altar major	No hi ha cap ordre	-	-
Altar de Nostra Senyora de la Rosa	No hi ha cap ordre	-	-
Capella i altar del Nom de Jesús	No hi ha cap ordre	-	-
Altar de les Ànimes	No hi ha cap ordre	-	-
Cor	Els laics no poden pujar al cor durant els oficis	-	2 sous

Orguens	Fer templar els orguens	4 mesos	3 lliures
Llibres de la Sacristia	Ordena que el Vicari estigui obligat a escriure els llinatges de la mare del batejat	-	5 sous per cada vegada

1. Parròquia: Sóller.
2. Data: 1599, 10 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Relíquies i plata	Adobar el vidre de la Vera Creu	2 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Fer una bossa nova per portar el santíssim sagrament als malalts ¹¹⁶	1 mes	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Altar major i retaule	Posar decentment l'ara	-	-
Altar major i retaule	Abaixar el paviment de l'altar	3 mesos	2 escuts

¹¹⁶ Ja havia estat ordenat a la visita de l'any 1595.

Altar major i retaule	Llevar dues figures una de Sant Joan i una altra de Sant Sebastià	10 dies	-
Altar major i retaule	Començar a fer la figura nova de Nostra Senyora pel retaule	4 mesos	5 lliures
Altar i retaule de Nostra Senyora i figura de l'Assumpció	Pintar la peanya del retaule	2 mesos	2 lliures
Altar i retaule de Nostra Senyora i figura de l'Assumpció	Reparar les mans i cara de la figura de l'Assumpció	2 mesos	30 sous
Altar i retaule de Sant Antoni	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan	Fer un paper de consagració	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan	Fer més llarga la peanya del dit altar	3 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Joan	Fer una cortina de tela pintada	-	-
Capella i altar del Nom de Jesús ¹¹⁷	Posar decentment l'ara de l'altar	8 dies	-
Altar de Sant Cosme i Sant Damià	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Rosa	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Sant Miquel i Sant Abdón	No hi ha cap ordre	-	-

¹¹⁷ Abans era la del Corpus Christi.

Capella, altar i retaule de Sant Jaume	Adobar el paviment de la capella	3 mesos	-
Capella, altar i retaule de les Ànimes i figura del crucifix	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora de la Esperança	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere	Fer una cortina de tela pintada	-	-
Capella, altar i retaule de Santa Llúcia	Fer pintar el retaule que era nou	1 any	-
Capella, altar i retaule de Sant Bernardi	Reparar les polseres del retaule	2 mesos	-
Capella, altar i retaule de Sant Miquel	Adobar el paviment de la capella	3 mesos	2 lliures
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Relíquies i plata	Adobar el pinacle de la custodia de les processons del Corpus	2 mesos	3 lliures
Relíquies i plata	Fer de plata la agulla de la custodia de Sagrament	-	-
Relíquies i plata	Fer una corona d'argent per la figura del crucifix de la creu major de plata	3 mesos	3 lliures
Relíquies i plata	Fer una corona de plata per la figura de Nostra Senyora de l'altar major	4 mesos	-

Relíquies i plata	Refondre dues patenes indecents	-	-
Relíquies i plata	Fer una corona per una figura de Nostra Senyora	-	-
Relíquies i plata	Folrar amb seda de color l'armari de les relíquies	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer uns cordons per les dalmàtiques carmesí	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Acurtar dues dalmàtiques per els nins	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar una casulla negra	1 mes	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una folradura al mantell verd amb perles de Nostra Senyora	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer els frontals de un pali utilitzant una casulla vermella	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar els camis i amits	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer 6 camis nous	-	-
Coses de l'església	Comprar dos missals nous	2 mesos	-
Coses de l'església	Fer dos canelobres nous pels evangelis	8 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Adobar els hostiers de l'església	4 mesos	30 sous
Capella de les Ànimes	Fer l'inventari de les coses de la capella	15 dies	20 sous

Capella de Nostra Senyora de la Rosa	Fer l'inventari de les coses de la capella	-	-
Cor i llibres dels oficis	Comprar un Psalteri, un breviari i un Antifonari	1 any	5 lliures
Arxiu	Acabar les obres de l'arxiu nou que es fa prop el Cor	1 mes	-
Òrgans	Els òrgans nous sonen be	-	-
Campanar i campanes	Adobar els graons de l'escala de cargol del campanar	3 mesos	-
Campanar i campanes	Les campanes estan be	-	-
Sacristia	Fer portes per l'armari de la sacristia	-	-
Fossar	No hi ha cap ordre	-	-

1. Parròquia: Fornalutx (sufragània de Sóller).
2. Data: 1599, 10 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Català encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Fer mes llarg la creueta de la caps del santíssim	-	-
Relíquies i plata	Posar un vidre nou a la Vera Creu	1 mes	-
Olis sants i caixes dels olis	Fer un tancament a les caixes dels olis	15 dies	20 sous
Fonts Baptismals	Fer un pitxeret d'argent de forma decent	2 mesos	1 escut
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Capella, altar i retaule del Nom de Jesús	Fer un ara per l'altar	15 dies	-
Capella, altar i retaule del Nom de Jesús	Fer un pali pel crucifix que hi ha en una petita capella dins de dita capella	6 mesos	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Adobar el pali blanc de	2 mesos	20 sous

	Nostra Senyora		
Roba i vestimenta de l'església	Reparar la casulla de domàs blanc	1 mes	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Adobar la casulla de domàs verd	1 mes	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos camis nous i quatre amits	6 mesos	-
Coses de l'església	Fer una llanterna per acompanyar al santíssim sagrament	1 mes	20 sous
Cor	Fer una cortineta per posar a les espatlles del crucifix del Cor	-	-
Òrgans	Adobar i posar decentment	6 mesos	2 lliures
Arquitectura de l'església	Reconèixer tota la teulada	15 dies	20 sous
Sacristia	Emblanquinar la sacristia	-	-
Fossar	Llevar la escala i fer una entrada al terraplè com es va ordenar en l'anterior visita	1 any	5 lliures
Campanar i campanes	Està decentment	-	-
La casa del prevere	Està convenientment edificada	-	-

1. Parròquia: Església de Santa Caterina (sufragània de Sóller).
2. Data: 1599, 10 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: No hi cap missa.
5. Llengua: Català encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Altar de la capella	Està decentment	-	-
Altar de Santa Caterina i figura de la santa	Està decentment	-	-
Casa de la capella	No hi ha cap ordre	-	-

39. Parròquia de Valldemossa

1. Parròquia: Valldemossa.
2. Data: 1591, 8 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de la Nativitat de la Verge Maria.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Fer les fonts noves	4 mesos	30 sous
Altar major	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora	Reparar el retaule	6 mesos	2 lliures
Altar de Sant Pau i Sant Llorenç	Fer dos canelobres	8 mesos	30 sous
Altar i retaule de Sant Antoni i de Nostra Senyora de la Rosa	Estan decentment	-	-
Altar i retaule de les Ànimes	Fer un paper de consagració per l'altar	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere i Sant Feliu	Fer un cobertor de cuiro per l'altar ¹¹⁸	2 mesos	20 sous
Altar i retaule de Sant Jordi	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-

¹¹⁸ Aquesta capella estava sota protecció dels Ferrans.

Coses de l'església	Fer un calze gran utilitzant dos de petits	-	-
Coses de l'església	Renovar la campaneta dels combregats	2 mesos	20 sous
Coses de l'església	Fer uns hostiers de bona qualitat	6 mesos	3 lliures
Coses de l'església	Comprar un missal de l'ofici romà	8 mesos	30 sous
Campanar i campanes	No ordena cosa alguna	-	-
Fossar	Fer una paret d'altaria de deu pams al voltant del fossar	-	-
Fossar	Fer una caseta en dit fossar	-	-
Llibres	Fer un capbreu per els censals, obres pies i ordinacions	3 mesos	3 lliures

1. Parròquia: Ermita de la Trinitat (Valldemossa).
2. Data: 1591, 9 de setembre.
3. Visitador: Joan Torrens, doctor en teologia, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es fa missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Llatí visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Està decentment	-	-
Calzes	Està decentment	-	-
Altars de l'ermita	Estan decentment	-	-

1. Parròquia: Valldemossa.
2. Data: 1599, 8 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custòdia	Està decentment	-	-
Olis sants i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Relíquies i plata	Fer un coberta pel vas del Santíssim Sagrament	-	-

Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar i retaule de Nostra Senyora	Reparar la cara del Jesuset del dit retaule	3 mesos	30 sous
Capella, altar i retaule de Sant Pau i Sant Llorenç ¹¹⁹	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Sant Antoni	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Nostra Senyora del Roser	No hi ha cap ordre	-	-
Capella, altar i retaule de Sant Pere ¹²⁰	No hi ha cap ordre	-	-
Altar i retaule de Sant Jordi	No hi ha cap ordre	-	-
Cor i llibres de la sacristia	Està decentment	-	-
Campanes	Està decentment	-	-
Fossar	Està decentment	-	-
Casa de la rectoria	No hi ha cap ordre	-	-

¹¹⁹ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Masroig.

¹²⁰ Aquesta capella també era coneguda com la capella dels Ferrans.

1. Parròquia: Capella de la Trinitat (sufragània de Valldemossa).
2. Data: 1599, 8 d'octubre.
3. Visitador: Jeroni Agustí Morla, doctor en teologia i visitador general.
4. Cerimonial de visita: No hi ha cap missa.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament, sagrari, caps del santíssim sagrament i custodia	Està decentment	-	-
Relíquies i plata	Adobar les ales dels angelets de la custodia del santíssim sagrament	4 mesos	-
Inventari de les coses de l'església	Fer un nou inventari	1 mes	-
Arquitectura de l'església	Reconèixer la teulada de tota la capella	1 mes	2 lliures

Visites pastorals a Menorca¹²¹

---

¹²¹ Les taules segueixen un ordre alfabètic i cronològic. Les corresponents visites pastorals a les esglésies o capelles sufragànies acompanyen a les de les parròquies titulars.

1. Parròquia d'Alaior.....	226
2. Parròquia de Ciutadella.....	229
- Església de Nostra Senyora dels Dolors	
- Església de la Verge de la Rosa	
- Església de sant Onofre	
- Hospital de la Vila	
- Església de Nostra Senyora de la Mercè, sant Mateu i sant Antoni	
- Capelleta de sant Miquel	
3. Parròquia de Ferreries.....	237
4. Parròquia de Maó.....	238
- Església de Nostra Senyora de Gràcia, extramurs	
5. Parròquia des Mercadal.....	242

1. Parròquia d'Alaior

1. Parròquia: Alaior.
2. Data: 1596, 24 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Caixes dels olis	Adobar la caixa dels olis dels baptismes	-	-
Creu de les uncions	Substituir la creu de fusta per una de plata	6 mesos	30 sous
Fonts Baptismals	Fer un pitxeret d'argent per els baptismes	4 mesos	20 sous
Inventari de les coses de l'església o capella	Fer un inventari	15 dies	30 sous
Coses de l'església	Adobar dos calzes	-	-

Coses de l'església	Adobar la plata que se separa de la Creu de les processons	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica carmesí	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla verda	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer dos camis i quatre amits comuns	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una bossa nova de seda per portar el Santíssim Sagrament Fora Vila	6 mesos	20 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer un nou drap de morts ¹²²	6 mesos	2 lliures
Sagristia ¹²³	Fer ampliar la sagristia per se molt petita	1 any	-
Cor	Fer un bancal per els preveres	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Jaume, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Jordi, altar i retaule ¹²⁴	Fer reparar el retaule i fer una cortina per tapar-lo. Per l'altar fer un pali i uns canelobres.	1 any	-
Capella de Sant Pere, altar i	No hi ha cap ordre	-	-

¹²² El drap de morts vell té brodat, al bell mig, la figura de Nostra Senyora.

¹²³ El rector de dita parròquia, Martí Salazar va donar una parcel·la de corral per a poder ampliar la sagristia.

¹²⁴ Aquesta capella estava sota la protecció de la Universitat de la present vila.

retaule			
Capella de Nostra Senyora de la Pietat, altar i retaule ¹²⁵	Fer un ara per l'altar	-	-
Capella de les Ànimes del Purgatori, altar i retaule	Fer reparar el retaule ¹²⁶ de la capella	-	-
Capella de les Ànimes del Purgatori, altar i retaule	Fer una banquetta de fusta pintada per l'altar	-	-
Fossar	Fer nets els reixats del fossar	8 dies	1 sou
Capella de Nostra Senyora del Roser, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Sebastià, altar i retaule ¹²⁷	Està decentment	-	-
Capella de Nostra Senyora de l'Esperança, altar i retaule	Col·locar la figura de Nostra Senyora de l'Assumpció, que està en una tomba, a un lloc decent	-	-
Capella de la Santíssima Trinitat i el Sagrat Cor de Jesús	Està decentment	-	-
Campanar i campanes	No hi ha cap ordre	-	-
Estructura de l'església	Ordena que dos mestres picapedrers i fusters reconeixin les esquerdes de l'església	8 dies	10 ducats

¹²⁵ Aquesta capella estava sota la protecció de l'ofici dels paraires i teixidors de llana i lli.

¹²⁶ "(...) lo retaule es molt vell i te molta necessitat de reparatio (...)".

¹²⁷ En aquesta capella estava el retaule de Sant Cristòfol.

2. Parròquia de Ciutadella

1. Parròquia: Ciutadella.
2. Data: 1596, 19 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa solemne.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església	Repetir l'inventari	15 dies	30 sous
Santíssima Vera Creu i caixa d'argent	Fer neta la caixa	4 mesos	-
Dos reliquiari quadrats de fusta amb moltes relíquies, donades a dita església per Miquel Gil prevere.	-	-	-
Coses de l'església	Fer una cullera d'argent per l'encenser	6 mesos	20 sous
Canelobres per als evangelis	Fer uns canelobres d'estany	-	40 sous
Missals de l'església	Fer dos missals nous i adobar quatre mes per fer	4 mesos	20 sous

	missa		
Altar major i retaule	Fer un tapet nou per a l'altar	2 mesos	2 lliures
Capella de Sant Miquel i Santa Catalina, altar i retaule ¹²⁸	Que els protectors de la capella facin un tapet de couro, un paper de consagració, dos canelobres, un faristol, dos tovalles y dos tovalletes per assecar les mans	6 mesos	-
Capella de les Ànimes del Purgatori, altar i retaule	Fer dues tovalles i dos tovalletes de mans	2 mesos	1 lliura
Capella del Nom de Jesús, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Andreu i Sant Sebastià, altar i retaule ¹²⁹	Ordena que el retaule sia pintat pels senyor de dita capella	1 any	-
Capella de Sant Martí, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Marc ¹³⁰ , altar i retaule	Que els pagesos facen un paper de consagrar i un faristol	2 mesos	1 lliura
Capella de Sant Jordi, ¹³¹ altar i retaule	Que els protectors de la capella facin un tapet de couro, un paper de	6 mesos	2 lliures

¹²⁸ En aquesta capella tenien sepultura els Saura, Anglades i Parets.

¹²⁹ Aquella capella estava sota la protecció dels Quarts.

¹³⁰ Aquesta capella estava sota protecció dels pagesos de Ciutadella.

¹³¹ Aquesta capella estava sota protecció dels cavallers i cavalls lleugers de Ciutadella.

	consagració, un missal, un faristol, dos tovalles per assecar les mans i una cortina de tapar el retaule		
Capella de l'Assumpció, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Abdón i Sant Sen, altar i retaule	Fer un cobertor de couro i un canelobre	3 mesos	-
Capella de Sant Simó i Judes, ¹³² altar i retaule	Notificar als protectors que tenen que mantenir la capella	-	-
Capella de la santíssima Trinitat, altar i retaule ¹³³	Que la confraria faci un cobertor de couro i un paper de consagració	2 mesos	10 sous
Capella de Sant Mateu, ¹³⁴ altar i retaule	Que el protector de la capella faci un paper de la consagració, un faristol i dos canelobres	1 any	-
Capella de Sant Pere, ¹³⁵ altar i retaule	Que els protector de la capella facin reparar la peanya del retaule	1 any	2 lliures
Capella de la Sang Preciosa de Jesucrist	Està decentment	-	-
Capella de la Salvació Angelical de la gloriosa Verge	Està decentment	-	-

¹³² En aquesta capella tenien sepultura els Sintes i Fluxans.

¹³³ En aquesta capella estava la confraria del Santíssim Cos de Jesucrist.

¹³⁴ Aquesta capella estava sota la protecció de Joan Miquel.

¹³⁵ En aquesta capella tenien sepultura els Saures i Amellers.

Maria, altar i retaule			
Coses de la sagristia	Fer adobar los hostiers	6 mesos	1 lliura
Coses de la sagristia	Fer dos o tres cobrecalzes de color per a les festes i diades	-	-
Coses de la sagristia	Fer dos mandels	-	-
Coses de la sagristia	Fer un portal i unes reixes de ferro a la dreta de l'altar major	6 mesos	3 lliures
Cor	Està decentment	-	-
Campanes	Està decentment	-	-
Terrades de l'església	Fer tancar un camí estret per evitar que el veí pugui passar	-	-
Casa del Paborde de Ciutadella	Com la casa esta en ruïna mana que el Paborde reedifiqui la casa amb dos habitacions	1 any	-
Llibres de la sagristia	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Església de Nostra Senyora dels Dolors (sufragània de la parroquia de Ciutadella).¹³⁶
2. Data: 1596, 20 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va realitzar cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Capella, altar i retaule	Fer una cortina per al retaule, una custodia i una reixa de ferro	1 any	1 lliura
Caseta contigua	Fer adobar la caseta perquè serveixi de sagristia	-	-

---

¹³⁶ Església o capella fundada per la senyora Maria Giberta, ja difunta en el moment de la visita. La església comptava amb cinc capellanies.

1. Parròquia: Església de la Verge Maria de la Rosa (sufragània de la parroquia de Ciutadella).
2. Data: 1596, 20 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va realitzar cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Capella, altar i retaule	Fer una cortina per al retaule	-	-
Inventari de les coses de l'església o capella	Fer un inventari	-	-
Figures de bulto de l'altar	Fer adobar la figures que estaven molt desfigurades	-	-

1. Parròquia: Església de Sant Onofre.
2. Data: 1596, 20 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va realitzar cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Capella, altar i retaule	Està decentment	-	-

1. Parròquia: Hospital de la Vila de Ciutadella.
2. Data: 1596, 20 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va realitzar cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Capella de Santa Magdalena, ¹³⁷ altar i retaule	Com el retaule estava pràcticament destrossat, s'ordena als protectors fer un retaule nou	-	-
Capella de Santa Magdalena, altar i retaule	Adobar o renovar les portes de la capella	-	-
Capella de Santa Magdalena, altar i retaule	Fer una casulla, un camis, amit i cinyell per celebrar en aquella capella	-	-
Inventari de les coses de l'església o capella	Fer un inventari	15 dies	-
Fossar	ordena tancar amb reixes les portes per evitar que els animals entrin	-	5 lliures

¹³⁷ Aquesta església i capella estava sota la protecció dels Gomiles i Martorells.

1. Parròquia: Església de Nostra Senyora de la Mercè, Sant Mateu i Sant Antoni.
2. Data: 1596, 20 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va realitzar cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Capella, altar i retaule	Està decentment	-	-
Inventari de les coses de l'església o capella	Fer un inventari	-	-

1. Parròquia: Capelleta de Sant Miquel.
2. Data: 1596, 20 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va realitzar cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Capella, altar i retaule	A l'espera de que es fundés una confraria	-	-
Creu de la Font Fora Vila	Adobar la creu	6 mesos	3 lliures

3. Parròquia de Ferreries

1. Parròquia: Ferreries.
2. Data: 1596, 23 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa solemne.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Custodia del Santíssim Sagrament i caixes dels olis	Està decentment	-	-
Fonts Baptismals	arreglar les esquerdes que fan que entrin formigues, aranyes i altres insectes molestos	-	-
Altar major i retaule	Està decentment	-	-
Altar de la Invocació de la Rosa ¹³⁸	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una casulla i un pali blancs	8 mesos	3 lliures
Inventari de les coses de l'església o capella	Fer un inventari	1 mes	-
Llibres de la sagristia	Està decentment	-	-

¹³⁸ En el moment de la visita l'altar i el retaule encara no estaven beneïts.

4. Parròquia de Maó

1. Parròquia: Maó.
2. Data: 1596, 27 de setembre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major de l'Esperit Sant.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Reliquiaris de l'església	Fer una creu d'argent per les uncions	6 mesos	-
Coses de l'església	Fer una bossa de seda per dur el Santíssim Sagrament Fora Vila	-	-
Coses de l'església	Fer una cullera de plata per l'encenser	-	-
Altar major	Fer un cobertor de cuiro	6 mesos	-
Retaule de l'altar major ¹³⁹	Fer pintar el retaule	-	-
Capella de Nostra Senyora del Roser i de l'Esperança, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Antoni, altar i retaule	Està decentment	-	-

¹³⁹ "(...) lo retaule sta sens pinctar y es lo cap de la iglesia i los altres stan molt bons (...)".

Capella de Sant Sebastià, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Roc, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de l'Àngel i Sant Cristòfol, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Martí, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella del Nom de Jesús, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Santa Anna i figura de l'Assumpció, davall del Cor	Està decentment	-	-
Capella de Sant Marc i Sant Josep, altar i retaule	Fer adobar el retaule de Sant Marc i Sant Josep i fer una cortina	-	30 sous
Capella de les Ànimes, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Joan Baptista i Sant Joan Evangelista, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella del Cos Sagrat de Jesucrist, altar i retaule	Està decentment	-	-
Capella de Sant Pere i Santa Lucia, altar i retaule ¹⁴⁰	Fer diligències perquè l'ofici dels sastres acaben el retaule de Santa Lucia. Fer reparar el retaule de	-	-

¹⁴⁰ L'altar de Santa Llúcia estava sota la protecció de l'ofici dels sastres.

	Sant Pere		
Inventari de les coses de l'església o capella	Fer un inventari	-	-
Coses de l'església	Adobar la cortina de vellut negre	8 dies	-
Coses de l'església	Reparar els missals	15 dies	10 sous
Roba i vestimenta de l'església	Fer una capa de seda blanca per a les festivitats	1 any	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer sis amits	1 mes	-
Sagristia	No hi ha cap ordre	-	-
Cor	Fer un Antifonari i un Saltiri	6 mesos	3 lliures
Campanar, campanes i terrades	Les campanes estan decentment. Les terrades s'han de preparar per les aigües	-	-

1. Parròquia: Església de Nostra Senyora de Gràcia, extramurs.
2. Data: 1596, 1 d'octubre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: No es va realitzar cap missa.
5. Llengua: Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Retaule	Fer reparar el retaule ¹⁴¹	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer una dalmàtica blanca	-	-
Llibres de la Sagristia	Està decentment	-	-

---

¹⁴¹ “(...) que antes de maior necessitat y gasto que en la primera ocasio que hi haja de algun pintor sia dit retaule reparat ha hont te necessitat (...)”.

5. Parròquia des Mercadal

1. Parròquia: Mercadal.
2. Data: 1596, 4 d'octubre.
3. Visitador: Joan Estelrich, doctor en teologia, rector de la parròquia de Sineu, visitador i vicari general.
4. Cerimonial de visita: Missa major per la festa de Sant Francesc.
5. Llengua: Llatí encapçalament / Català visitació.

Ordre de la visita pastoral	Manaments	Temps d'execució	Pena econòmica
Sagrament i sagrari	Està decentment	-	-
Caixes dels olis	Fer una caixa d'argent per portar els olis	6 mesos	-
Fonts Baptismals	Està decentment	-	-
Roba i vestimenta de l'església	Fer un calze	3 mesos	excomunió
Altars de l'església	No hi ha cap ordre	-	-
Llibres de la sagristia	Està decentment	-	-
Capbreu de censals l'església	Fer un nou capbreu	4 mesos	3 lliures
Inventari de les coses de l'església	Fer un inventari	2 mesos	3 lliures

Fonts documentals varies¹⁴²

---

¹⁴² La relació de fonts documentals transrites, que conformen l'apartat final de la tesi doctoral, segueixen estrictament un ordre cronològic.

Índex

1. Referències artístiques relacionades amb la prelatura de Joan Vic i Manrique a la *Consueta de sagristia* de la Seu de Mallorca. 1511.....249
2. Concili de Trento, sessió XXIV, Sobre la reforma, Cap. III, *Com han de fer els bisbes la visita*; *SECT: Sacrosanto y Ecuménico Concilio de Trento*. 1563, 11 de novembre.....254
3. Concili de Trento, sessió XXV, *De invocatione, veneratione et reliquiis Sanctorum et sacris imaginibus*. 1563, 3–4 de desembre.....256
4. Sobre els procediments de la Reial Audiència de Mallorca contra l'executor apostòlic Pere Salas referent a una vacant per canonicat a la Seu de Mallorca. 1569, 13 de gener.....259
5. Petició de publicació per al títol de llicenciat en teologia de l'Il.lustríssim Senyor Joan Vic Manrique, natural de la ciutat de València. 1569, 24 de maig.....261
6. Reial cèdula per a què el Papa possibiliti que els fruits de la seu vacant de la diòcesi Mallorca s'inverteixin en la construcció i finalització de la Seu. 1572, 22 de desembre.....266
7. Petició del rei Felip II a l'ambaixador de Roma davant la Santa Seu, per a promocionar el bisbe de Mallorca Diego de Arnedo al bisbat d'Osca. 1572, 25 de juliol.....267
8. Reials cèdules, referents a la Inquisició de Mallorca, al.lusives a la necessitat de finançament de dita institució religiosa i la petició del rei al papa de la supressió d'un canonicat a favor de la Inquisició. 1573, 13 de març.....268
9. Promoció i nomenament de l'ardiaca de Barcelona i prevere de la capella reial de Felip II, Joan Vic i Manrique, a bisbe de Mallorca. 1573, 16 de maig.....269
10. Elecció i nomenament de rector de la Universitat de Salamanca de Joan Vic i Manrique. 1573, 10 de novembre.....270
11. Joan Vic i Manrique de Lara, bisbe de Mallorca, resident a València (*in civitate Valentiae existens*) delega al Rdo. D. Francisco Ferrer, prevere – beneficiat (*in ecclesia parochiali sancti Sthephani presentis civitatis valentiae*) com a procurador seu davant el capítol de Mallorca, concedint-li plenes facultats per al govern de dita diòcesi. 1573, 25 de maig.....272

12. Breu del Papa Gregori XIII a Joan Vic Manrique, bisbe electe de Mallorca, concedint-li (*meritorum tuorum intuitu, pro honore sacraron*) poder absoldre de qualsevol excomunió, suspensió i entredit i de qualsevol altre censura i pena “a iure vel ab homine quavis consura vel causa latis” i al mateix temps, li concedeix una pensió extreta dels fruits i béns parroquials, en allò del que sobra per al manteniment del rector. 1573, 1 d’agost.....278
13. Breu del Papa Gregori XIII al capítol de Mallorca en el que comunica als canonges el nomenament de Joan Vic Manrique, bisbe de Mallorca, raó per la qual les mana prestar obediència i reverència, com a pare i pastor, observant els seus consells, sentències i manaments (*usque ad sanctionem condignam*). 1573, 2 d’agost.....280
14. Presentació de les lletres apostòliques al capítol de la Seu de Mallorca per part de Francesc Ferrer, procurador de Joan Vic Manrique, bisbe electe de Mallorca; butlla dirigida als canonges “de prestando illi obedientiam et reverentiam debitas”; manament firmat per Joan Vic per tal de fer efectiva la presentació de dites lletres i per a prendre possessió de la diòcesi. 1573, 3 d’agost.....281
15. Acceptació de les lletres apostòliques de Joan Vic i Manrique per part de dos representants del capítol de la Seu de Mallorca (Antoni Torrella i Guillem Descatlar), reunits en ple. S’obriren les portes del capítol, entrà el procurador, prèvia promesa de jurar complir tots els estatuts, per a prendre possessió. 1573, 15 d’octubre.....282
16. Jurament de Francesc Ferrer, procurador del bisbe Vic i Manrique, a qui s’obliga acatar tots els estatuts de l’Església mallorquina, per a què no siguin contraris a les prescripcions del Concili tridentí. Especialment, dels estatuts que comencen “noverint universi” (sobre la col·lació de beneficis), “cum consuetudine” (dels crims de canonges i familiars) i la constitució per la qual la dignitat major pot concloure el capítol quan el vicari capitular no ho vulgui. 1573, 15 d’octubre.....285
17. Constitució per la qual el bisbe i el capítol estableixen que la festa de la Immaculada Concepció es celebri amb la major solemnitat possible, de la mateixa manera que es celebra el Nadal i altres semblants. S’estableixen tots els detalls: el dia de l’octava anterior a la festa, les primeres vigílies, la vigília de la festa, la missa major, les segones vigílies, la processó; dita festa s’ha de celebrar anualment. 1575, 22 de setembre.....287

18. Taula de la memòria de les coses donades a la sagristia de la Seu de Mallorca en temps del bisbe Vic i Manrique (1575–1602).....	289
19. Taula de les defuncions i enterraments de canonges, dignitats i artífexs a la Seu de Mallorca en temps del bisbe Vic (1580–1604).....	293
20. Taula de les notícies relatives a dignitats, artífexs i obres d’art en temps del bisbe Vic (1573–1604).....	296
21. Règim de clausura dictat pel bisbe Vic i Manrique per a les monges jerònimes del monestir de sant Bartomeu d’Inca. 1576, 20 de gener.....	308
22. Reials cèdules referents a la Inquisició de Mallorca contra un canonge acusat d’heretgia. 1576, 24 de maig.....	311
23. Visita pastoral de Joan Vic i Manrique a la parròquia de Selva. 1578, 30 d’octubre.....	312
24. Patrocini del bisbe Joan Vic i Manrique d’un reliquiari per a ser portat a les processons anuals a la ciutat de Palma. 1580, 23 de setembre.....	320
25. Inventari de béns artístics de la parròquia de sant Llorenç de Selva. 1581, 21 de gener.....	321
26. Reial cèdula referent a la Inquisició de Mallorca per la qual el batle reial i el bisbe Joan Vic i Manrique denuncien mals usos de la seu del Temple per part de l’inquisidor. 1582, 20 de desembre.....	324
27. Reial cèdula referent a la Inquisició de Mallorca per la qual es lloga l’edifici del Temple, propietat de l’orde de sant Joan. 1583, 3 d’abril.....	326
28. Visita pastoral del bisbe Joan Vic i Manrique a la parròquia de Selva. 1586, 2 d’octubre.....	327
29. Privilegi que concedeix el bisbe Vic i Manrique per a què es creï un bací a totes les parròquies de Mallorca sota l’advocació de la Mare de Déu de Lluc. 1586, 26 de novembre.....	332
30. Visita pastoral de Joan Vic i Manrique al santuari de Lluc. 1586, 5 i 6 d’octubre.....	334
31. Inventari del santuari de Lluc redactat el 3 de desembre de 1586, repetit el 16 de setembre de 1591 i el 21 d’octubre de 1599. 1586, 3 de desembre.....	341
32. Sínode diocesà mallorquí. 1588, 1 de setembre.....	353
33. Visita <i>ad limina</i> de Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca. 1590, 8 de maig.....	376

34. Resposta del capítol de Mallorca al rei Felip II prometent-li intercedir davant Nostre Senyor per a què es digni ajudar als reis catòlics francesos que pateixen per la defensa de la fe. 1590, 10 de juliol.....388
35. Visita pastoral del bisbe Joan Vic i Manrique a la parròquia de Selva. 1591, 25 de setembre.....389
36. Sínode diocesà mallorquí. 1592, 1 d'octubre.....394
37. Concòrdia entre el col·legi de Lluç i Arnau Bonmacip sobre el camí de Son Macip a Lluç. *Notari, Antoni Joan Pasqual. Firma: Mons. D. Joannes Vic, Episcopus Maioricense.* 1594, 22 de novembre.....401
38. Sermó del bisbe Joan Vic i Manrique dedicat a la Immaculada Concepció, ca. 1594.....404
39. Visita *ad limina* de Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca. 1594, 29 de novembre.....406
40. Petició al rei Felip II, per part dels canonges de la Seu de Mallorca, d'una subvenció per a finançar l'enderrocament d'alguns arcs i la separació de la façana de la catedral ja que la subvenció del bisbe i capítol resultava insuficient. 1596, 3 de febrer.....413
41. Resposta del capítol al rei Felip II al voltant de la inconveniència de la no residència del canonge Gual que era a Roma per a defensar la causa de Ramon Llull. 1596, 19 de març de 1596.....415
42. Sínode diocesà mallorquí. 1597, 10 de maig.....417
43. Llibre de beneficis de l'altar major de la Seu de Mallorca fundat pel bisbe Vic i Manrique sota l'invocació de l'Immaculada Concepció. 1598, 11 de setembre.....425
44. Edictes generals del bisbe Joan Vic i Manrique. 1598, 8 de febrer.....431
45. Petició del prior del monestir de la Murta (Alzira) al rei Felip III per possibilitar l'amortització de la renda de 15.000 lliures feta per Joan Vic i Manrique amb l'objectiu d'acabar definitivament les obres de l'infermeria i l'església monacal. 1599, 22 de març.....439
46. Carta del conte d'Elda, cavaller de l'orde de Sant Jaume i militar espanyol, Antonio Coloma Saa (ca. 1555–1619) al cardenal camarlenc Pietro Aldobrandini (1571–1621), nebot del papa Clement VIII, suplicant el vist – i – plau en alguns assumptes del bisbe de Mallorca Joan Vic i Manrique. 1599, 1 d'octubre.....440

47. Visita pastoral del bisbe Joan vic i Manrique a la parròquia de Selva. 1599, 18 d'octubre.....	441
48. Llibre de la fàbrica de la Seu de Mallorca en temps del bisbe Vic i Manrique (1600).....	448
49. Llibre de la fàbrica constructiva per a la consagració de la Seu de Mallorca en temps del bisbe Vic i Manrique (1601–1602).....	494
50. Concessió a la Seu de Mallorca, per part del Papa Climent VIII, de la potestat per a poder resar a sant Vicenç Ferrer, amb doble ritus i ofici propi aprovat per la Santa Seu, segons la costum de l'Església valenciana. 1602, 21 de març.....	563
51. Testament del bisbe Joan Vic i Manrique. 1611, 17 de maig.....	564
52. Història de la sepultura familiar dels Vic, redactada per fra Diego Vic, on apareixen les directrius de l'arquebisbe de Tarragona, el difunt Joan Vic i Manrique (1640).....	570

1. Referències artístiques relacionades amb la prelatura de Joan Vic i Manrique a la *Consueta de sagristia* de la Seu de Mallorca (1511)

ACM, *Consueta de sagristia de la seu de Mallorca*, 1511, Ms. 3.400.

{f. 0a^r} *Fas note jo, Miquel Berga, preuere, custos, com lo primer d'abril 1607, fonch fete profesó generall de pregàrias pro pluua; aportaren la santa veracreu a l'hospital generall vestits de blanch, posàrem los tepits d'Aloy capitular a l'altar magor, per raó de la veracreu, al mix lo de don Joan Vic, olim bisbe, y axí ça farà com se tinga altres vegadas a traure per ditas pregàrias.*

Nota com lo dia de la professó de la santa crusada, per orde del molt reuerend Capítol, tenen a destapar l'anquartinada y posar a l'altar magor, per dita professó, tantum ci cara en Queresme, lo pali de brocat del senyor canonge Garau, quondam, ab sant Pera y los tepits d'Aloy capitular; en mix lo de don Joan Vic, olim bisbe archabisbe de Tarragona; y anquortinaren lo pilar d'on seuan los comiçaris de la santa crusada.

{f. 010v} *Fas memòria jo, Michel Jenouard, preuere y custos de le secrestia de le Seu, com vuy que comptam a vuyt de deçembre, dies conceptionis beate Marie, 1597, monsenyor il-lustríssim y reuerendíssim don Joan Vic y Manrique, bisbe de Malorque, donà una figure de sant Vicens Ferrer d'argent¹⁴³, ab les armes daurades de dit monsenyor, y dita figure fonch integrada a dita secrestia per medi de son majordom, lo senyor Hierònym Tafoya, preuere. Nostro Senyor li do molta vida per son sanct servey y pugue fer altres coses ad laudem Dei omnipotentis. Amen.*

{f. 71a^r} *Constitutio feta sobre la festa de la immaculada concepció de la mare de déu, senyora y patrona nostra. En l'any mdlxxv, ha xxii de setembre, fonc ordenat y constituït, ab constitució perpètuament valedora, per lo il-lustríssim y reuerendíssim senyor don Joan Vic y Manrich, per la gràtia de Déu bisbe de Mallorcas, y per lo molt reuerend Capítol, que la festa de la Immaculada Concepció de la Mare de Déu, Senyora nostra, sie solemnizada com ha festa de patrona, ab ses octauas solemnes, y-s faça la solemnitat ab lo orde y modo següent.*

---

¹⁴³ Aquesta peça encara es conserva. L'autor és Gaspar Gener II, està datada l'any 1597 i fou regalada pel bisbe Vic i Manrique el mateix any. CARBONELL, M., *L'art de cisell i de relleu. L'escultura mallorquina del segle XVII*, Palma, 2002, p. 13.

Lo vuytè die ans de la festa. Lo vuytè die ans de la festa, repicaran totes las campanes per tres vegades; antes, emperò, de cade repicament, tiraran los mascles de la Seu y après sonaran las trompetas, y tan tost se tornerà ha repicar y se posarà bandera en senyal que el vuytè die après serà la ditte festa.

Y quant la Seu repicarà esta vegada y totas las altres vegades, totas las parròchias y monestirs de monges respongán a la Seu; las parròquies repicant, y los monestirs, tocant.

Les primeres Vespres de la festa. A les primeres Vespres de la festa, tocada ne Picaberalla, se façen tres trets o clacs, com és de costum en les festas solemnes; antes, emperò, de cade tret, se repicarà una vegada, de manera que-s façen tres repicaments axí com se faran tres trets.

Acabats los tres trets y tocat n'Aloy, y dites les Matines de morts, se diran les Vespres de la festa de la Immaculada Concepció, ab tota la solemnitat possible; los psalms y Magníficat se cantaran ha fals bordó, ço és un vers ha fals bordó, y l'altre, ha cant pla. Farà les Vespres lo /f. 71a^v/ il·lustríssim y reuerendíssim senyor bisbe, y en se absència, la maior dignitat o canonge més antic.

Al vespre de la festa. Al vespre de la festa, entrade de nit, se faran alimàries en memòria del triumpho de la Immaculada Concepció de la Mare de Déu, Senyora y patrona. Posaran alt en lo campanar, ha vuyt parts, sos farons y faran tres repicaments, ab so de trompetas antes de cade repicament.

La missa maior. Farà la missa maior de pontifical lo il·lustríssim y reuerendíssim senyor bisbe, ab lo ritu y solemnitat que acostuma al die de Nadal y als altres dies consemblants, ab xii preueres, com és de costum; y en absència del dit reuerendíssim senyor, farà la missa la maior dignitat o canonge més antich.

Les segones Vespres. A les segones Vespres, se farà lo matex que s'és fet a les primeres, exceptat que, quant se farà lo segon tret, se començen ha dir las Matines de morts perqu·i hi hage temps per la processó.

La processó. Acabades les segones Vespres y Completes, se farà la processó, que fonc instituïda en l'any M D L XXIII per lo il·lustre senat ecclesiàstic y secular; y fer-s'ha ab lo orde y modo següent. Aniran deuant los officis, ab ses luminàries, y penons y

banderes, cadehú per son orde; y après totas les creus de la Seu y de les parròquies; y après los religiosos; y últimament lo clergat, ab ses capes de brocat. Anirà la processó per lo matex loch que va la processó del Sanctíssim Cos de Jesuchrist. Farà la processó lo qui haurà dita la missa maior.

Aportaran la relíquia de la let o camisa de Nostra Senyora Mare de Déu. Aniran deuant la relíquia tants xichs vestits com àngels, cadehú ab un attribut de Nostra Senyora. Y après de dits xics, los {f. 71b^f} los sons y après la relíquia.

Fer-s'ha la processó conforme stà ordenada per dit il·lustríssim y reuerendíssim senyor don Joan Vic y reuerend Capítol. Quant la processó ixirà, tocarà n'Aloy y après faran tres repicaments; y lo matex se farà quant entrarà, ço és tocarà lo Aloy y faran tres repicaments.

En lo any 1597, a 8 de decembre, die de la concepció de la Mare de Déu, essent custos lo reuerend mossèn Michel Genouard, preuere, lo il·lustríssim y reuerendíssim senyor don Joan Vic y Manrich, bisbe de Mallorca per la gràtia de Déu y de la Santa Sede Apostòlica, donà a la sacrestia de la Seu una figura de sant Vicent Ferrer d'argent, ab les armes del dit monsenyor il·lustríssim y reuerendíssim, la festiuitat del quall sant se celebre a sinch de mars ab solemnitat de n'Aloy, fundat per dit il·lustríssim y reuerendíssim monsenyor en lo any 159[...], a [...] de [...]. Nostro Senyor lo tinga sempre de se mà y ly li do de la seu gràtia, ab molta vida y salut, y en lo cel, la glòria. Amén. Amén.

[Donacions del bisbe Joan Vic i Manrique]

{f. 72r} Nota feta per lo reuerend mossèn guillem sott, custos. En lo any MDLXXX, ha VII de decembre, dissapte de la Immaculata Concepció de la Mare de Déu, essent custos de la sacrestia lo reuerend mossèn Guillem Sott, preuere y beneficiat en ditta Seu, lo il·lustríssim y reuerendíssim senyor don Jon (sic) Vic y Manrich, per la gràtia de Déu y de la Sede Apostòlica, bisbe de Mallorques, donà ha ditta sacrestia de la present Seu un tepit ab les suas armas, lo qual vol seruesca ha totas les diades, en lo altar maior, que dit il·lustríssim y reuerendíssim senyor farà de pontifical y tots los Aloys del reuerend Capítol. Nostro Senyor ly do molta vida y en stat aumenta, com per tots del present Regna se desitja. Amén. Amén.

Fas notta que Anthoni Vinyes, preuera, custos de le sacrestia de le Seu, lo any present que contam 1586 com lo il·lustríssimo y reuerendíssimo senyor don Joan Vic y Manrich, per la gràcia de Déu y de la Sede Apostòlica bisbe de Mallorca, ha donat a la sacrestia de le Seu les cosas següents:

Primo dos capas de domàs blanch, ab los fresos de vellut blau, ab les capilles ab la figura de Nostra Senyora de la Concepció; més una capa de brocat noua, ab lo fres hont són los atributs de le concepció de le Mare de Déu, y ab la capilla ab la figura de le Mara de Déu de le Concepció y la figura del dit monsenyor reuerendíssimo agenollat, y en lo pontet hi ha un scut d'argent macís deurat ab les armas del dit monsenyor reverendíssimo;

Més una casulla y delmàticas del matex brocat molt ricas, ab dos stolas y tres maniples de tele d'argent brodats d'or y los collars de tele d'argent brodats de fil d'or; més un gramial de tele d'argent, ab una tauayola molt ricament brodat ab les armas del dit monsenyor reverendíssimo; més dos capas de vellut morat, ab los fresos de tele d'argent, ab les capilles del matex, ab les armas del dit monsenyor reverendíssimo; més un pali de tele d'argent, ab los caps o faldons de brocat blanch, ab son frontal ab la figura enmix de le concepció de la Mare de Déu, ab les armes de monsenyor reverendíssimo; les qualls cosas per ses diades ha donades a la sacrestia. Nostre senyor li dona la sua gràcia, ab molta vida y salut, y en lo cel, la glòria. Amén. Amén.

{f. 119r} *A 17 d'agost 1601, fas memòria yo, Antoni Pasqual, preuera y custos de la secrestia de la Seu, com fonch possade una làntia xique d'argent an le capella de sant Pere, le qual fonc per lexe y testament del senyor Pedro Mercado, mayordom de l'il·lustríssim senyor don Luís Vic y Menrica, olim verey de Mallorca, ereu de dit Mercado.*

Lo qual lo senyor don Gordí Merrades y Vic girà a le secrestie 68 sous deren d'opus uer, 15 sous per taule perquè es compràs, 68 sous de renda; y axí d'equí al deuant le secrestia és obligade a posar oli y fer ensendra, y tenir condreta, dita làntie.

{f. 138v} [Benedicció de la primera pedra del portal major de la seu]

Nota que lo il·lustríssim y reuerendíssim senyor Joan Vic y Menrich, bisbe de Malorques, beneí a 28 de noembre 1592, lo dia de sant Simó y Iudes, la primera pedra del portal maior après Vespres. Lo mestre d'aquell és mestre Antoni Verger y dit portal se fa de dinés de dit reuerendíssim senyor bisbe.

2. Concili de Trento, Sessió XXIV (11 de novembre de 1563), Sobre la reforma, Cap. III, *Com han de fer els bisbes la visita*; SECT: Sacrosanto y Ecuménico Concilio de Trento, París-Mèxic, 1893, p. 323-327.

Si els Patriarques, Primats, Metropolitans i Bisbes no poguessin visitar per si mateixos, o per la seva Vicari general, o Visitador en cas d'estar legítimament impedit, tots els anys tota la seva pròpia diòcesi per la seva gran extensió; no deixin ben bé de visitar la major part, de manera que es completi tota la visita per si, o pels seus Visitadors en dos anys.

Més no visitin els Metropolitans, fins i tot després d'haver recorregut totalment la seva pròpia diòcesi, les esglésies catedrals, ni les diòcesis de les seves comprovincials, a no haver pres el concili provincial coneixement de la causa, i donat la seva aprovació.

Els ardiaques, degans i altres inferiors facin d'ara endavant fer per si mateixos la visita portant un notari, amb consentiment del Bisbe, i només en aquelles esglésies en què fins ara han tingut legítima costum de fer-la.

Igualment els Visitadors que designi el Capítol, on aquest gaudi del dret de visita, han de tenir primer l'aprovació del Bisbe; però no per això el Bisbe, o impedit aquest, el seu Visitador, quedaran exclosos de visitar per si sols les mateixes esglésies; i els mateixos ardiaques, o altres inferiors estiguin obligats a donar-li compte de la visita que hagin fet, dins d'un mes, i presentar-li les deposicions dels testimonis, i totes les actuacions; sense que vagin en contra costum alguna, encara que sigui immemorial, exempcions, ni privilegis, qualssevol que siguin.

L'objecte principal de totes aquestes visites ha de ser introduir la doctrina sana i catòlica, i expel·lir les heretgies; promoure els bons costums i corregir les males; inflamar al poble amb exhortacions i consells a la religió, pau i innocència, i arreglar totes les altres coses en utilitat dels fidels, segons la prudència dels Visitadors, i com proporcionin el lloc, el temps i les circumstàncies.

I perquè això s'aconsegueixi més còmoda i feliçment, amonesta el sant Concili a tots i cadascun dels esmentats, als que toca la visita, que tracten i abracin a tots amb amor de pares i zel cristià; i acontentant pel mateix amb un moderat equipatge i servitud, procurin acabar com més prest puguin, encara que amb la cura causa, la visita.

Guardin entre tant de ser gravosos i molestos a cap persona per les seves despeses inútils; ni rebin, així com cap dels seus, cosa alguna amb el pretext de procuració per la visita, encara que sigui dels testaments destinats a usos piadosos, llevat del que s'ha de dret de llegats propis; ni rebin sota qualsevol altre nom diners, ni un altre do qualsevol que sigui, i de qualsevol manera que se'ls ofereixi: sense que sigui obstacle contra això costum alguna, encara que sigui immemorial; a excepció no obstant això dels queviures, que se li han de subministrar amb frugalitat i moderació per a si, i els seus, i només amb proporció a la necessitat del temps, i no més.

Que quedi no obstant això a l'elecció dels que són visitats, si volen més aviat pagar el que per costum antic pagaven en determinada quantitat de diners, o subministrar els queviures esmentats; quedant a més excepte el dret de les convencions antigues fetes amb els monestirs, o altres llocs piadosos, o esglésies no parroquials, que ha de subsistir en el seu vigor.

Més als llocs o províncies on hi ha costum que no rebin els Visitadors queviures, diners, ni cap altra cosa, sinó que tot ho facin de gràcia; observeu el mateix en ells. I si algú, el que Déu no permeti, presumís de prendre alguna cosa més en algun dels casos a dalt esmentats; se'l multi, sense cap esperança de perdó, a més de la restitució de doble quantitat que haurà de fer dins d'un mes, amb altres penes, segons la constitució del concili general de Lleó; així com en altres del sínode provincial a voluntat d'aquest.

Ni presumeixin els patrons de ficar-se en matèries pertanyents a l'administració dels Sagraments, ni es mesclin en la visita dels ornaments de l'església, ni a les rendes de béns arrels o fàbrica, sinó quant això els competeixi segons l'establiment i fundació: per contra els mateixos Bisbes han de ser els que han d'entendre això, tenint cura que les rendes de les fàbriques s'inverteixin en usos necessaris i útils a l'església, segons tinguessin per més convenient.

3. Denzinger, H. et al., *El magisterio de la Iglesia*, Barcelona, 2000, p. 554–555. *Canones et Decreta sacrosancti Oecumenici Concilii Tridentini, De invocatione, veneratione et reliquiis Sanctorum et sacris imaginibus*, sessió XXV, 3-4 desembre de 1563.

Mana el sant Concili a tots els bisbes, i altres persones que tenen el càrrec i obligació d'ensenyar, que instrueixin amb exactitud als fidels davant totes coses, sobre la intercessió i invocació dels sants, honor de les relíquies, i ús legítim de les imatges, segons el costum de l'Església Catòlica i Apostòlica, rebuda des dels temps primitius de la religió cristiana, i segons el consentiment dels sants Pares, i els decrets dels sagrats concilis; ensenyant-los que els sants que regnen juntament amb Crist, preguen a Déu pels homes.

Que és bo i útil invocar humilment, i recórrer a les seves oracions, intercessió, i auxili per assolir de Déu dels beneficis per Jesucrist el seu fill, el nostre Senyor, que és només el nostre redemptor i salvador; i que pensen impiament els que neguen que s'han invocar els sants que gaudeixen en el cel d'eterna felicitat; o els que afirmen que els sants no preguen pels homes; o que és idolatria invocar, perquè preguin per nosaltres, tot i per cada un en particular; o que repugna a la paraula de Déu, i s'oposa a l'honor de Jesucrist, únic mitjancer entre Déu i els homes; o que és neciesa suplicar verbal o mentalment als que regnen al cel.

Instrueixin també als fidels en què han de venerar els sants cossos dels sants màrtirs, i d'altres que viuen amb Crist, que van ser membres vius del mateix Crist, i temples de l'Esperit Sant, per qui han de ressuscitar a la vida eterna per a ser glorificats, i pels quals concedeix Déu molts beneficis als homes; de manera que han de ser absolutament condemnats, com antiquísimamente els va condemnar, i ara també els condemna l'Església, els que afirmen que no s'han de honorar, ni venerar les relíquies dels sants; o que és en va l'adoració que aquestes i altres monuments sagrats reben dels fidels; i que són inútils les freqüents visites a les capelles dedicades als sants per tal d'assolir el seu socors.

A més d'això, declara que s'han de tenir i conservar, principalment en els temples, les imatges de Crist, de la Verge mare de Déu, i d'altres sants, i que se'ls ha de donar el corresponent honor i veneració: no perquè es crea que hi ha en elles divinitat, o virtut

alguna per la qual mereixin el culte, o que se'ls hagi de demanar alguna cosa, o que s'hagi de posar la confiança en les imatges, com feien en altres temps els gentils, que col·locaven la seva esperança en els ídols; sinó perquè l'honor que es dona a les imatges, es refereix als originals representats en elles; de sort, que adorem a Crist per mitjà de les imatges que vam besar, i en la presència ens descobrim i agenollem; i venerem els sants, la semblança tenen: tot això és el que es troba establert en els decrets dels concilis, i especialment en els del segon Niceno contra els impugnadors de les imatges.

Ensenyin amb cura els bisbes que per mitjà de les històries de la nostra redempció, expressades en pintures i altres còpies, s'instrueix i confirma el poble recordant-li els articles de la fe, i recapacítandole contínuament en ells: a més que es treu molt de fruit de totes les sagrades imatges, no només perquè recorden al poble els beneficis i dons que Crist els ha concedit, sinó també perquè s'exposen als ulls dels fidels els saludables exemples dels sants, i els miracles que Déu ha obrat per ells, per tal que donin gràcies a Déu per ells, i arreglin la seva vida i costums als exemples dels mateixos sants; així com perquè es excitin a adorar, i estimar Déu, i practicar la pietat.

I si algú sent el contrari a aquests decrets, sigui excomunicat. Mas si s'haguessin introduït alguns abusos en aquestes santes i saludables pràctiques, desitja ardentment el sant Concili que es exterminin totalment; de manera que no es col·loquin imatges algunes de falsos dogmes, ni que donin ocasió als rudes de perillous errors.

I si esdevingués que s'expressin i figurin en alguna ocasió històries i narracions de la Sagrada Escripura, per ser aquestes convenients a la instrucció de la ignorant plebs; enséñese al poble que això no és copiar la divinitat, com si fos possible que es veiés aquesta amb ulls corporals, o pogués expressar-se amb colors o figures.

Desterrament absolut de tota superstició en la invocació dels sants, en la veneració de les relíquies, i en el sagrat ús de les imatges; es faci enfora tot guany sòrdid; s'eviti en fi tota malícia; de manera que no es pintin ni s'adornin les imatges amb bellesa escandalosa; ni abusin tampoc els homes de les festes dels sants, ni de la visita de les relíquies, per tenir embriaguesa: com si el luxe i lascívia fos el culte amb què s'han de celebrar els dies de festa en honor dels sants.

Finalment posin els Bisbes tanta cura i diligència en aquest punt, que res es vegi desordenat, o lloc fora del seu lloc, i tumultuàriament, res profà i res deshonest; doncs és tan pròpia de la casa de Déu la santedat.

I perquè es compleixin amb més exactitud aquestes determinacions, estableix el sant Concili que a ningú sigui lícit posar, ni procurar es posi cap imatge insòlita i nova en lloc cap, ni església, ni que sigui de qualsevol manera exempta, a no tenir l'aprovació del Bisbe.

Tampoc s'han d'admetre nous miracles, ni adoptar noves relíquies, a no reconèixer-les i aprovar-les el mateix Bisbe. I aquest després que es certifiqui en algun punt pertanyent a elles, consulteu alguns teòlegs i altres persones piadoses, i faci el que jutgés convenir a la veritat i pietat.

En cas de ser degut extirpar algun abús, que sigui dubtós o de difícil resolució, o absolutament ocorri alguna greu dificultat sobre aquestes matèries, esperi el Bisbe abans de resoldre la controvèrsia, la sentència del Metropolità i dels Bisbes comprovinciales en concili provincial; de sort, però, que no es decreti cap cosa nova o no usada en l'Església fins al present, sense consultar al Romà Pontífex.

4. Sobre els procediments de la Reial Audiència de Mallorca contra l'executor apostòlic Pere Salas referent a una vacant per canonicat a la Seu de Mallorca. 13 de gener de 1569.

AAEV, *Procedimientos de la Real Audiencia de Mallorca*, 1569, f. 196r.

El Rey. Don Luis de Requesens comendador mayor de Castilla del mío consejo de Estado, lugarteniente general de la mar y Don Juan de Zúñiga de mi consejo de ambaxadores en corte de Roma, yo he sido informado que habiendo vacado un canonicato en la Iglesia Catedral de Mallorca, el Inquisidor Apostólico en aquel Reino notificó al obispo y cabildo de aquella iglesia que le suprimieran y lo diesen al Santo Oficio de la Inquisición conforme al tenor y al breve y motu proprio del Papa Paulo IV de feliz recordación atendido que aquella Inquisición no tenia otra renta con que poder sustentarse ni de pagar los salarios de los Inquisidores y oficiales ni lo obedecieron ni cumplieron.

Y el Inquisidor por lo que era obligado a su comisión y cargo procedió contra el cabildo de aquella iglesia porque obedeciesen los mandamientos apostólicos y por parte de los canónicos se interpuso apelación y han obtenido letras inhibitorias del juez de la cámara apostólica para que el Inquisidor se inhibiese dentro de seis días del conocimiento de la causa o compareciese en aquella curia por Si o por su procurador dentro de sesenta días habiéndose presentado ante los del mío consejo general Inquisidor o su procurador, el cual pidió mandasen absolver y se proveyó que el Inquisidor le absolviese por término de sesenta días y cambiase al dicho consejo los autos que se habían hecho por virtud del breve y motu proprio.

Y después esto se notificó al dicho Inquisidor las letras inhibitorias, y estamos maravillados de que se hayan concedido semejantes letras por el perjuicio grande que de ello podría resultar al Santo Oficio siendo ésta el principal sustento que tiene la Inquisición, la renta de los canonicatos y prebendas, para este efecto se mandan suprimir a lo cual su Santidad no debía dar lugar ni permitir que se dé introducción por ninguna vía porque sería descomponer lo que está tan sacramento proveído i ordenado.

Y por esto es de tanto mérito como su Santidad puede considerar suplicaréis de mi parte a su B. con mucha instancia que mande revocar la citación y inhibición y que

remita este negociado al muy Reverendísimo padre cardenal de Sigüenza presidente de nuestro consejo e inquisidor general e informarle quanto inconveniente seria que por intereses tan particulares se pusiese impedimento en lo que toca a la principal sustentación que el Santo Oficio tiene y no se alce la mano de este Negocio hasta que con efecto se provea la dicha revocación y comisión de nuestra parte, haréis para el buen despacho de lo todo lo que en vosotros fuere como en cosa que tanto importa en lo cual me tendré por muy servido. Data a Madrid a XIII de enero de M. D. L. XIX.

5. Petició de publicació per al títol de llicenciat en teologia de l'Il.lustríssim del Senyor Joan Vic Manrique, natural de la ciutat de València. 1569, 24 de maig
Archivo Universidad de Salamanca, sig. 777, f. 87r – 89v.

Salamanca, a veinte e quatro dias del mes de mayo e de dicho anno de mil quinientos e sesenta e nueve annos. Ante el muy magnifico señor doctor Antonio de Solis vicecancelario en el dicho estudio, por el muy ilustre señor don Fernando Enriquez maestrescuela de Salamanca parecio siguiete el dicho señor bachiller don Juan Vique e pidio a su merced lo mandase publicar para licenciado en sancta teologia atento que a repetido publicamente en esta universidad como es publico e notorio e son pasados el tiempo e [annos] de su bachiller [...] que el estatuto manda e lo pidio por [...].

[Denego] el dicho señor vicecancelario visto el dicho su pedimento e [titulo] de bachiller e ninguno en sancta teologia del dicho estudio por el qual le consto aver pasado el tiempo e annos que manda el estatuto dixo que dava e dio por bien [...] el dicho su pedimento e comandava e mando publicar oy a las visperas para licenciado en teologia conforme al estatuto.

Despues de lo sobredicho en Salamanca este dicho dia e mes e anno suso dicho estandole yendo de visperas de teologia el muy reverendo padre fray Juan de Guevara agustino y en leyes e canones los demas catredaticos de canones e leyes e con grandes copias de hoyentes [faze] de dicha publicacion [...] preguntaron para licenciado en canones de Diego Henriquez.

[Visitación] del muy ilustre señor don Juan Vique i natural de la ciudad de Valencia. Don Juan Vique. Despues de lo sobredicho por la [...] a mudado de Salamanca a veinte e siete dias del dicho mes de mayo e de dicho año de mill e quinientos e sesenta e nueve años e a la hora de las cinco de la tarde se ajuntaron dentro de las casas e morada [...] e posar el dicho señor doctor Antonio de Solis vicescolastico conviene a saber el dicho señor vicescolastico e los maestros Francisco Sancho e Leon de Castro e Francisco de Guevara e otros mas maestros de teologia deste estudio restando ansi ajuntados parecieron presente el dicho señor don Juan Vique e arengando conforme a la constitucion se presento el dicho señor maestro Francisco Sancho como padrino y el dicho señor cancelario lo admitio y admitido luego yzo presentacion de los actos.

Testimonio de los actos del maestro Sancho. El señor don Juan Vique a tenido e sustentado todos los auctos dispuestos y necesarios para ser publicado e presentado para licenciado en Santa Teologia estando yo presente presidente a dado los dichos auctos e disputas como decano de la dicha facultad de teologia los quales actos e disputas an sido quatro principios sobre los quatro libros del maestro de las [...] y otros dos que se dicen [placitas] y tentativa.

Item mas lo libetos y repeticion los quales dichos actos e disputas a tenido publicamente conforme a constituciones y estatutos e costumbres desta universidad e demas del esto a dado a cada uno de los señores maestros de la facultad una question que se dice sub quod libeto, particularmente y a respondido a ella conforme de la costumbre antigua es fiel e testimonio de todo lo qual di esta firmada de mi nombre. En Salamanca a dos de junio de 1569 años. El maestro Francisco Sancho.

Testimonio el dicho Luis Serrano natural de la villa de Casa Rubios de la diocesis de Toledo, testigo suso dicho despues de aver jurado de forma de vida de derecho de desir verdad. E preguntado informe al dicho pedimento dixo que conosce al dicho señor don Juan Vique de vista abla trato e conversacion que con el a tenido e tiene de mucho tiempo e años a esta parte e sabe que es hombre onesto e de buena vida e costumbres e recogido e que no esta en pecado publico que este testigo sepa porque si lo estuviera no pudiera dexar de lo saber por la mucha conversacion e trato que con el a tenido e tiene e que sabe que es legitimo e de legitimo matrimonio nascido porque ansi es publico e notorio ser hijo de don Luis Vique e de doña Mençia Manrique valencianos e que esta es la verdad e lo que sabe para el juramento que a [jurado]. E dixo ser de edad de veinte e ocho años.

Testimonio el dicho [bachiller] Juan [Mirana] natural de San Mateo de la diocesis de Tortosa, testigo suso dicho despues de aver jurado de forma de vida de derecho de dezir verdad. E siendole preguntado conforme al dicho pedimento y estatutos de el dicho estudio dixo que conosce al dicho señor don Juan Vique de veinte años a esta parte de vista abla e trato e conversacion que con el a tenido e tiene por lo qual sabe que es hombre muy onesto e de buena vida e costumbres e recogido e que no esta en pecado publico, que este testigo sepa porque si lo estuviera no pudiera dexarselo saber por el mucho trato e conversacion que cada dia con el tiene.

E sabe que es legitimo e de legitimo matrimonio nascido porque conosco a su padre que se llama don Luis Vique e a su madre que se llamava e llama doña Mençia Manrique vecinos de Valencia de Aragon, e que esta es la verdad para el juramento que asse.

Ademas de la dicha provancia los dichos testigos declararon en como el dicho señor don Juan Vique tuvo su repeticion publica e que duraria con los argumentos el terminio que manda el estatuto. E tambien lo declara en el testimonio que dio el dicho señor maestro Fernando Sancho que yzo el dicho acto conforme al estatuto.

Ytem scrito su titulo e carta de bachiller en santa teologia por donde consto [ese a veris] no aver pasado el termino del estatuto e desta Universidad e demas desto scrito su titulo e carta de corona por donde consto ser el legitimo e de legitimo matrimonio nascido e vista la dicha informacion por los dichos señores vicescancelario e maestros arriba declarados e procediendo por su presentacion adelante proveyeron e determinaron [...] en el tenor e dorma siguiente: dolo suso dicho en ego el dicho señor docte Antonio de Solis como vicescolatico dixo que aprovada e aprovo la dicha informacion e la dava e dio dar buena e la signava la signo dia para domar puntos e lugar para entrar en hexamen conviene saber para el sabado primero venidero que se contaran quatro dias del [siguiente] mes de junio [...]. Y el hexamen para el domingo cinco dias del dicho mes del dicho anno e la capela de señora Santa Barbola para entrar en hexamen.

Cartas del sobredicho bachiller don Juan Vique. Ytem yzo presentacion de dos titulos e cartas declaramientos desta universidad la una de artes e la otra de teologia [...] en un dia a siete de setiembre de mil quinientos e sesenta annos.

Asignacion de [...] al sobredicho bachiller don Juan Vique Manrique. [Despues] de los sobredicho en Salamanca sabado a la hora de las seis de la mañana que se contaron quatro dias del mes de junio del dicho anno despues de tañida la campana de los [...] e dichose la misa del espiritu sancto se ajuntaron dentro de la capilla de señora sancta Barbara a la puerta della en su lugar acostumbrado conviene a saber el dicho señor vicescancelario e los maestros Gaspar de Grajal e [...] Nuñiz e fray Juan Gallo e fray Pedro de Lapuente e Diego Bravo teologos los cuales estando todos juntos e ajuntados en su lugar acostumbrado presente el dicho señor don Juan Vique para tomar [...]

luego el dicho señor vicescancelario precediendo primero el nombramiento acostumbrado se los dio e asigno en el libro 2º y cuarto del [...] de las [animas] los dichos.

Hexamen del sobredicho. Despues de lo sobre dicho en la dicha ciudad de Salamanca domingo en la noche que se encontraron cinco dias del mes de junio del año de mil quinientos y sesenta y nueve annos estando dentro de la iglesia catedral vieja desta ciudad en la capilla de Santa Barbola en su lugar acostumbrado.

Conviene a saber el muy magnifico reverendo doctor Antonio de Solis vicescancelario en la dicha universidad por el muy ilustre señor don Fernando Enriquez maestrescuela en la dicha universidad con los maestros Fernando Sancho padrino del dicho auto de licenciamiento y Leon de Castro artistas y theologos y Diego Rodriguez y fray Juan de Guevara y Gaspar de Grajal e Diego Bravo y Martin Martinez y fray Mecio de Corpus Christi y fray Pedro de Lapuente y fray Juan Gallo theologos.

Los quales estando todos juntos e ajuntados dentro de la dicha capilla en el examen del sobre don Juan Vique el qual aviendo ya leído las dos lecciones que le fueron assignadas en el 2º quel 4º libros de las sententias y aviendole arguido a ellos los quatro maestros mas nuevos que manda la constitucion hasta que los dichos argumentos y respuestas dellos fueron acabadas e para votar en el dicho examen lo mandaron salir al dicho don Juan vique el qual por el dicho mandado se salio e fuera luego el dicho señor vicescancelario yzo su escrutinio e autos secretos y todo lo demas que en semejantes examenes se suele y acostumbran saber hasta el juramento acostumbrado contenido en el principio deste libro.

E aviendolos unos y los otros jurado en forma de votar bien y verdaderamente e conforme a justitia quitada a todas cosas todo odio amor y temor el dicho señor vicescancelario les dio sus letras [...] para que votasen secretamente los suso dichos las recibieron y votaron todos los unos y los otros secretamente hasta no quedar ninguno e aviendo votado luego el dicho vicescolastico en presencia de todos descubrio la caja blanca donde se hechan [...] y todos parecieron [...] por manera que de todos fue aprobado unanimiter [et nomine prosus discrepante] de lo qual yo el presente notario doy y fago fee y es ansi la verdad porque me halle presente en la dicha aprobacion y con esto se acabo y se concluyo el dicho examen.

Grado de licenciamiento del dicho don Juan Vique. E despues de lo sobredicho en la dicha ciudad de Salamanca lunes a la hora de las diez antes del medio dia que se contaron seis dias del mes de junio del dicho año de mil e quinientos y sesenta y nueve annos estando delante de la dicha capilla de Santa Barbola presentes el dicho señor vicescancelario y los maestros Francisco Sancho padrino e fray Juan de Guevara y Leon de Castro, Diego Rodriguez e Martin Martines e Gaspar de Grajal e Diego Bravo e fray Pedro de Lapuente theologos los quales estando todos juntos.

E assi todos dentro de la capilla e a la puerta della parecio ay presente el dicho bachiller don Juan Vique y arengando conforme a la constitucion pedio e [...] al dicho señor vicescancelario lo dicesse y concediesse el dicho grado de licenciado en santa theologia por esta universidad y el señor vicescancelario visto su pedimento le dio y concedio el grado de licenciado en santa theologia por esta universidad autoritate apostolica.

E dixo e publico en altas voces en como avia sido aprobado en el examen de la noche antes por todos los doctores y maestros que en el se hallaron sin faltar ninguno por las letras Aes. A. A. A. por lo qual le dio la licencia para que se haga maestro en santa theologia quando el quisiere y por bien tuviere y el dicho don Juan Vique nuevamente graduado lo pidio todo por testimonio y el dicho señor vicescancelario se lo mando dar presentes partes por testigos el licenciado don Christoval Vela y don Francisco de Cordova y don Gonzalo Ponce de Ribera e Lope de Robles Bedelez e Juan Maldonado maestro de ceremonias e otros maestros e estudiantes y cavalleros estantes en la dicha ciudad e universidad e yo dicho Andres de Guadalajara notario y secretario.

6. Reial cédula per a què el Papa possibiliti que els fruits de la seu vacant de la diòcesi Mallorca s'inverteixin en la construcció i finalització de la Seu. 1572, 22 de desembre AAEV, *Reials cèdules corresponents a 1572*, núm. 42, f. 1r-58v.

Embaxador, Agustín Pol presbítero residente en esta corte, ecónomo y procurador de la iglesia Catedral de nuestra ciudad de Mallorca, nos ha hecho relación diciendo como el edificio de la dicha iglesia es muy suntuoso y grande y cual para iglesia catedral conviene, del cual está hecho poco más de la mitad a causa de no haber ayudado los obispos pasados de inmemorial tiempo a esta parte, con cosa alguna para la fábrica de la dicha iglesia y lo poco que se ha hecho en ella, ha sido con limosnas de los vecinos y moradores de la dicha ciudad y Reino.

Y porque la dicha fábrica que es tan importante al culto divino y al servicio de Dios, no tiene forma de proseguirse, nos suplico muy humildemente fuésemos servido interceder con Su Santidad para que mandase los frutos del dicho obispado, que sede vacante se dan al obispo sucesor, se aplicasen para la dicha fábrica, según que estos años pasados se ha hecho y concedido en beneficio de la fábrica y de las iglesias de nuestro reino de Cerdeña.

E nos entendido lo sobredicho deseando favorecer a la dicha fábrica escribimos sobre ello a Su Santidad la que con esta va en vuestra creencia, encargamos y mandamos que se la deis y de nuestra parte le pidáis y supliquéis tenga por bien para el dicho efecto de los frutos y rentas que en esta última provisión del dicho obispado de Mallorca están vacos y vacaran desde el día de la renuncia del doctor Diego de Arnedo hasta el día de la concesión que Su Santidad hará de las Bullas del dicho obispado en persona del que por nos fuese presentado, lo cual procurareis vos con todo calor, que en ello seremos de Vos servido. Datum en el Pardo a XXII de Diciembre de M D LXXII (1572). Yo el Rey. Secretario Aragón. Obispo de Huesca al Dr. Diego de Arnedo, obispo de Mallorca, por muerte de Pedro Agustín.

7. Petició del rei Felip II a l'ambaixador de Roma davant la Santa Seu, per a promocionar el bisbe de Mallorca Diego de Arnedo al bisbat d'Osca. 1572, 25 de juliol AAEV, *Reials cèdules corresponents a 1572*, núm. 17, f. 1r-58v.

Embaxador, porque teniendo el respeto a lo que el Doctor Diego de Arnedo, Obispo de Mallorca nos ha pedido que tuviésemos por bien de sacarle de aquella isla por ser muy contraria a su salud, considerado así mismo el celo, con que se ha empleado en lo que se le ha encomendado de mío servicio, y también su bondad, letras y experiencia, le habemos nombrado según que con la presente le nombramos para el obispado de Huesca que está vaco por muerte de D. Pedro Agustín.

Con que deje el dicho obispado de Mallorca y consienta los cuatrocientos ducados de pensión, que la buena memoria de muy mío Santo Padre Pío Papa Quinto, con sus Bulas Apostólicas ha impuesto al dicho obispado descargándolos de los frutos de la abadiado de Montearagón, de los cuales cuatro – cientos ducados, los doscientos goza el abad Juan Saganca y los otros doscientos el obispo de Mallorca.

Por ende, os decimos, encargamos y mandamos, que cumpliéndose por su parte todo lo sobredicho de nuestra parte, le presentéis a Su Santidad en nuestro nombre como patrón que somos del dicho Obispado y le pidáis y supliquéis, le mando promover de él y despachar las bulas necesarias que con esta provisión, esperamos que nuestro Señor será servido y aquella Iglesia bien regida. Datum en Madrid a XXV de Julio de M D L XXII. [Firma del Rei Felip II, Ase de vacer ese despacho conforme a la nueva elección y división de esas iglesias, referint-se a la promoció al nou bisbe de Jaca, l'actual titular de l'Alguer, Dr. Pedro Frago].

8. Reials cèdules, referents a la Inquisició de Mallorca, al·lusives a la necessitat de finançament de dita institució religiosa i la petició del rei al papa de la supressió d'un canonicat a favor de la Inquisició. 1573, 13 de març.

AAEV, *Reials cèdules corresponents de 1573 a 1583*, 1573, f. 201r.

El Rey. Don Juan de Zúñiga de mi consejo y embajador, Yo soy informado que los inquisidores y oficiales de la Inquisición de Mallorca, por no tener aquella Inquisición de qué sustentarse no son pagados de sus salarios y padecen tanta necesidad que no se puede allí ejercer el Santo Oficio con la decencia que se requiere y como su residencia en la isla sea tan necesaria por el curso de las naciones extranjeras y por el comercio marítimo y también por ser aquella ciudad de mucha población y si, se desamparase en estos tiempos, sería de muy mal ejemplo, conviene que por todas partes se procure de apostólica de la sustentación que convenga.

Y yo escribo a su Santidad en vida cuantía suplicándole se sirva demandar suprimir en aquella iglesia un canonicato y una prebenda para esta función como se ha dicho en todas las iglesias de estos reinos.

Pues allí concurre la misma necesidad y aún mayor, y cuando no hubiera en aquella isla Inquisición ninguna razón había a que se eximiese la iglesias catedral de acudir a la sustentación de la Inquisición de Valencia como lo hace la metropolitana y las otras iglesias sufragáneas y residiendo en Santo Oficio de aquella isla, es mayor la obligación y por el Breve del Papa Paulo IV según tenemos relación está comprendida de la misma manera que las otras iglesias catedrales y colegiales de su provincia y no se podría medir con equidad, rigor y justicia, de eximir de la supresión que está concedida al Santo Oficio por aquel breve y porque en esto consiste el principal fundamento de aquella conservación de aquella y los encargos que lo propongáis a Su Santidad y procuréis con la instancia y buenos medios que convengan.

Datum a Madrid a XIII de marzo de M D L XXIII. (Autógrafo del Rey. Esto es muy necesario y que aquella Inquisición no se suspenda allí lo que no se podría hacer y así lo suplicamos a Su Santidad con toda su ánimo. Yo el Rey.

9. Promoció i nomenament de l'ardiaca de Barcelona i prevere de la capella reial de Felip II, Joan Vic i Manrique, a bisbe de Mallorca. 1573, 16 de maig.

AAEV, *Reials cèdules corresponents de 1573 a 1583*, f. 106r–106v.

Embaxador porque teniendo respeto a las buenas letras, ejemplo de vida y recogimiento y otras partes y cualidades que concurren en la personas de Don Juan Vic arcediano de Barcelona y capellán de nuestra capilla Real; habemos promovido y nombrado, como lo hacemos por la presente, para el obispado de Mallorca, que está vaco por la promoción que hicimos de Don Diego de Arnedo, último poseedor de dicho obispado, para el de Huesca, con que haga dejación del dicho archidiaconazo y consiéndole mil dos cientos ducados de pensión cada año de los frutos del dicho obispado de Mallorca, demás y allende de los que tiene impuestos que últimamente de nuestra voluntad consintió el dicho Diego de Arnedo a favor de mosen Agustín Pol, del que no están dispuestas las bullas.

Los cuales mil dos cientos ducados es nuestra voluntad que se repartan y los hayan las personas y por la forma siguiente: es a saber, Don Luis de Cervellón, abad de Sant (...) trescientos ducados, el Inquisidor Juan Hilario de Valdés trescientos ducados, Jerónimo Talamantes de nuestra Capilla doscientos ducados, Fra Pedro Martín monte profeso del monasterio de Santorian, a quien con otra cédula nuestra habemos mandado que presente a Su Santidad por abad del dicho monasterio, doscientos ducados. Otros doscientos ducados para dar o repartir en las personas o persona con otra cedula nuestra aparte, os señalaremos que todos haben sumado los dichos mil doscientos ducados.

Por tanto os decimos, encargamos y {f. 106v} mandamos que cumpliéndose por parte del dicho Don Juan Vic, lo sobredicho y consintiendo las dichas pensiones, le presentéis a Su Santidad en nuestro nombre como patrón que somos del dicho obispado, y de nuestra parte pidáis y supliquéis a su Beatitud le mande proveer de él y despachar las bulas necesarias que con esta provisión esperamos en Nuestro Señor será servido y aquella Iglesia bien regida y gobernada. Datum en Aranjuez a dieciséis de mayo año de M. D. L. XIII. Yo el Rey.

10. Elecció i nomenament de rector de la Universitat de Salamanca de Joan Vic i Manrique. 1573, 10 de noviembre.

Archivo de la Universidad de Salamanca, sig. 33 (Libro de Claustros), f. 1r-3r.

Salamanca, 10 de noviembre de 1573, a las ocho de la tarde. En las escuelas mayores de dicha ciudad en el claustro de la Univesidad de dicho Estudio. Reunidos, en presencia del notario y secretario, el rector del Estudio Pedro Manrique y los conciliarios Diego de Castro, Gonzalo Fernandez, Miguel Martinez de Asurdi, Diego Fernandez de Rubial, Francisco de Melo, Juan de Neyla, Damian Garces, Bartolomeo Rodriguez, para la elección de rector y conciliarios para el año siguiente. Según las constituciones del estudio se examinaron los meritos del candidato, resolviendose elegir como próximo rector al ilustre señor don Juan Vique y Manrique, in haec verba sequenta:

Ego don Petrus Manrique rector huius almae academie Salmanticensis in annum sequentem eligo in novum rectorem ac novam lucem illustrem dominum dominum Joannem Vique Manrique qui quidem fuit pro rectorem futuro in annum sequentem approbatus ab omnibus nemine prorsus discrepantem.

El 11 de noviembre del año dicho anteriormente en la fiesta de San Martin, en el claustro de la catedral de Salamanca, ante la capilla de Santa Bárbara, el notario del estudio hizo publicos la elección del nuevo rector (Juan Vique y Manrique) y de los nuevos conciliarios y taxatores.

Elección de Conciliarios. Juan de [Leyva] del Ferrol. Juan Vazquez de Mella de la catedral de Zamora, canónigo de dicha ciudad. Juan de Salas, de Consejo de Salas. Antonio Fernandez de Villa Real. Ramiro de Goni, de Pamplona. Fernando Muñoz de Dos Ramas de la ciudad de Soria. Ambrosio Coronel, de Cafra. Miquel Perella, de Esquarquiez.

Elección de Taxatores. Diego Martinez de Ocon, presbitero de dicha escuela de Salamanca. Gaspar Calderon, presbitero de dicha escuela de Salamanca. Que luego los dichos señores rector y consiliarios fecha la dicha election ansi de rector como de consiliarius y tasadores la ovieron por bien fecha y por tal la aprobaron nemine discrepante según y como dicho es e lo pidieron por testimonio a mi Andres de Guadalajara notario y secretario que present estaba, del qual doy fe que todo lo suso

dicho se hizo y [...] según que esta dicho es incontradicion alguna que yo viese ni oyese ni entendiase e lo firmaron de sus nombres testimonios unos de otros e yo el dicho notario e secretario. [Firmas de los testimonios]. Don Pedro Manrique, rector. Damian Garces. Juan de Neyla. Diego Fernandez de Rubial. Bartolome Rodriguez. Miguel Martinez de Assundi. Francisco de Melo. Diego de Castro. Gonzalo Fernandez. Andres de Guadalajara, notario y secretario.

Aceptacion y juramento del señor don Juan Vique rector. Despues de lo sobre dicho en la dicha ciudad de Salamanca que dicho dia mes e anno suso dicho a la hora de las ocho de la mañana [...] o mas o menos estando delante de la dicha capilla de Señora Sancta Barbola despues de publicada la dicha election presentes los dichos señores rectores presente e pasado e otros muchos señores caballeros y estudiantes del dicho estudio.

Luego el dicho señor don Juan Vique rector nombrado segun que esta dicho aceptando como acepto el dicho oficio luego puso su mano derecha sobre una cruz y evangelios que estan escriptos al principio de las constituciones deste dicho estudio y el primer evangelio es de señor San Juan e puesta juro el juramento contenido por la constitución segunda en orden de las dichas constituciones e para que le constase mas claramente de lo contenido en la dicha constitucion presentes el señor rector pasado lo leyo el dicho juramento y constitucion.

E acabada de leer yo Andres de Guadalajara notario e secretario del dicho estudio le ley e notifique e intime el statuto [primero] que sta, so el [...] tercero en orden de los estatutos que es el del juramento que el rector y escribano an de hazer que [...] y enstatuimos y ordenamos que luego que fuere publicada la election del rector el rector nuevo jure y los consiliarios en presentia del rector pasado [...] según que muy mas largo se contiene en el dicho estatuto al qual me refiero e siendole leydo todo e por el dicho señor rector oydo y entendido digo que ansi lo juraba e amen. Y el dicho señor don Pedro Manrique rector pasado lo pidio por testimonio presentes por testigos Guillermo de Almaraz e Lope de Robles bedeles e Bartolome Sanchez vezinos de Salamanca e otros e yo el dicho notario e secretario. [Firmado]. Don Pedro Manrique, rector. Andres de Guadalajara, notario y secretario.

11. Joan Vic i Manrique de Lara, bisbe de Mallorca, resident a València (*in civitate Valentiae existens*) delega al Rdo. D. Francisco Ferrer, prevere – beneficiat (*in ecclesia parochiali sancti Sthephani presentis civitatis valentiae*) com a procurador seu davant el capítol de Mallorca, concedint-li plenes facultats per al govern de dita diòcesi. 1573, 25 de maig.

ACM, Sala III, capsa X, núm. 5.

In nomine Domini amen cunctis presentis publici instrumenti seriem inspecturi pateat evidenter et sit notum quod anno a nativitate Domini M D LXXIII die in vero intitulata vigesima quinta mensis maii in mei nostrique publici testiumque infractorum ad hoc vocotorum et rogatorum presentia personali constitutus Illustrissimus et Reverendissimus in Christo pater et Dominus Joannes Vic Dei et apostolicae sedis gratia ecclesiae cathedralis episcopatus maioricensis nominatus in civitate Valentiae. Existens principalis principaliter pro se ipso citrat amen quorumcumque suorum pro eum hactenus quo modo libet constitutorum revocationem ex eius certa scientia acque gratis ac eis omnibus melioribus et aptioribus via modo forma iure et causa quibus de iure meo ut et efficacius faiere potuit et voluit fecit constituït creavit et solemniter ordinavit prout serie cum presenti facit.

Constituït creat et solemniter ordinat suum virum vertum legitimum et indubitatum actorem factorem procuratorem negocioremque suorum infracritorum gestorem ac inde testium spaciolem atque etiam ad infrascripta generalem ita tamen quod spectalitas huiusmodi generalituli non deroget nec e contra Reverendum Franciscum Ferrer presbiteri in ecclesiam parochiali sancti Stephani presentis civitatis valentiae beneficiatus.

Ibidem presentem et onus huiusmodi procuratoris in se suspicientem et acceptasitem solum in solidum videlicet ac specialiter et expresse ad ipsius Illustrissimi et Rmi. Domini Episcopi nominati constituentis nomine et pro et omnis et quascumque litterarum gratias et provisionem et bullas apostolicas per Sanctissimum dominum nostrum Papam et auctoritate apostolica dicto Illustrissimo et Rmo. Domino constituenti quomodolibet concessus et concedendo et in forma debita expeditas et expediendas super dictae Ecclesiae et Episcopatus maioricensis regiminue et administratione in spiritualibus et temporalibus eidem commissis et committendis prout

et quemadmodum in eisdem continetur Serenissimo et invictissimo Domino nostro Regi Castellae Aragonum et Illustrissimo eius locinenti in civitate et dioecesi maioricensi gubernatori et alii cuiusque regio in ibi presidenti Reverendis et circumspectis viris dominis canonicis et iusigni canonicorum et clero presbiterorum Ecclesiae et Episcopatus maioricensis et presidentibus vassallis et fundatoriis dictae Ecclesiae omnibusque aliis et singulis officialibus iudicibus et personis ad quas spectet et spectare dignorcatum istandum intimandum insinuandum et notificandum ipsorumque omnibus et singulis et litteris et provisionibus ac gratiis et mandatis apostolicis predictis pareant et obediant sub consuris et penis in eiusdem litteris contentis mouendum et requirendum ac in Domino exortandum et carumque litterarum apostolicarum et bullarum expeditarum et expediendarum vigore in concessionem corporalem seu quasi dictionum Ecclesiae et Episcopatus maioricensis iuris dictionum et pertinentiarum omnium cum dependens et emergens esse eisdem pretens, capiens, intrandum et apprehendum, adipiscendum, continuandum, defendendum, manutenendum et conservandum et quocumque in ratu servandis statutis et consuetudinibus, ordinationibus, privilegiis, gratiis et prerogativis dictae Ecclesiae maioricensis quomodolibet concessis iuxta ritum dictae Ecclesiae et Episcopatus maioricensis licitis et honestis et aliis prout predecessores Episcopatus dictae Ecclesiae consueverunt et alia etiam quaecumque iurata pro plena executione dictae possessionis in animam ipsius Illustrissimi et Reverendissimi Domini constituendum, faciendam et presentandum cumque antistitem in prelatum catholicum et ab apostolica sede communionem habentem cum expressa facultate qua possit in dicta Ecclesia et Episcopatu maioricensi in omnibus et per omnia pontificale pro ipso Illustrissimo et Reverendissimo Domino constituenti et eo absente libere facere et exercere et cum aliis etiam facultatibus et potestatibus specialibus et generalibus dicto Reverendo procuratori benevisis deputandum et ponendum quoscumque officiales et in spiritualibus et temporalibus vicarios generales cum facultate expresso et potestate qua possint admittere quascumque beneficiorum puras vel esse causa immutationum et alias resignationes et illa et alia quaecumque beneficia dignitates et officia canonicatus et prebendas et alia quolibet vacantia vel vacatura quovismodo personis idoneis conferre et assignare et cum quibus suis specialibus et generalibus facultatibus et potestatibus dicto Reverendo procuratori benevisis faciendum et creandum et quascumque facultates et potestatis eisdem et cuilibet eorum dandum et concedendum nec non ad pretendendum

exigendum et recipiendum a quibuscumque personis tam ecclesiasticis quam secularibus pro dicto Illustrissimo et Reverendissimo Domino constituyente ut Episcopo dictae Ecclesiae maioricensi quascumque pecuniarum summas fructus redditus et proventus ac jura sibi ratione dicti Episcopatus maioricensi aut alia quoecumque occasione sive pretestu, debetis aut debendas et debenda ac debita et de receptis et habitis quoscumque quietandum at absolvendum cum parte vel aliquid ulterius non pretendo quietantiam seu quietantias auctenticas et privata et alia quoecumque publica instrumenta dandum ret faciendam et quascumque cuantitates pecuniae ad cambium recipiendum de ipsis quascumque cedulas cambii faciendam et etiam ad pretendum levandum et recipiendum quascumque pecuniarum summas dicto Illustrissimo et Reverendissimo Domino constituenti per litteras cambii aut alias tam nomine suo quam alterius eius cumque missas et mittendas sum quae dirigentur sibi senali quod cumque bancum in eo cum vel extra eam venient et de receptis habitis et levatis quorcumque mercatores sui camprores et alias solventes quietandum et liberandum ac quietantiam et quietantias publicas et privatas dandum et concedendum in causis emphiteotalibus indicem vel indices de legandam et eorum revocandum faticas quorumcumque rerum domorum possessionum hoereditatum vendendarum alienandarum dandum et concedendum in venditionibus et alienationibus firmandum et eis laudandum et approbandum devenstimenta acceptandum de modo stabilimendum commina petendum ponendum instandum et oblibendum instrumenta nomini capitis faciendum concedendum comptum seu compota ac rationes quascumque a quibuscumque administrationibus alet personis quibus de fructibus redditibus et proventibus dicto Episcopo maioricensi et eius mensae episcopali pertinentibus hactenus onus administrarum pretendum audiendum et in ipsis interveniendum ipsaque compota laudandum et approbandum et si dicto Reverendo procuratori constituto videbitur impugnandum et reliqua rationum et seu totum iae et quidquid facto dicto calculo restitesit petendum et exigendum eorque liberandum absolvendum et deffiniendum arrendamenta et locationes quoecumque et quascumque fructibus redditibus et proventibus dicti Episcopatus maioricensis et eius mensae episcopalis quibuscumque personae seu personis precio seu preciiis tempore seu temporibus dicto Reverendo procuratori constituto benevissis et cum arrendatoribus melitis concordandis faciendis et firmandum preciaque dictorum arrendamentorum et locationum recipius et recuperandum lit de ipsis quasvis apocas firmandum instrumentum et instrumenta unum

et plura de predictis omnibus et seu de quolibet singula suis singulis referendo in posse cuius notarii cum omnibus et singulis illis clausulis ipsis promissionibus obligationibus renunciationibus necessariis et de illo patriae et regionis anuetis et opportunis dicto Reverendo procuratori benevisis faciendum et firmandum et seu fieri faciendum et concedendum et quaecumque instrumenta litteras promissionis ad predicta omnia et singula necessaria et opportuna cum quibus facultatibus et potestatibus quantum eumque specialibus et generalibus etiam speciale mandatum requirentibus clausulisque et cautelis necessariis et opportunibus et dicto Reverendo procuratori constituto benevisis solitis vel insolitis faciendum et firmandum et si necesse fuerit pro premissis omnibus et singulis et quolibet premissorum coram Sanctissimo Domino nostro Papa eiusque sacri palatii apostolici causarum auditoribus et aliis quibuscumque iudicibus tam ecclesiasticis quam secularibus ordinariis et extraordinariis commissariis delegatis et subdelegatis comparandum et agendum et dictum Illustrissimum et Reverendissimum constituendum et eius iura defendendum libellum seu libellos et quascumque alias petitiones sumarias verbo vel in scriptis dandum et offerendum litem seu lites contestandum et contestari videndum calumniae et quodcumque alterius generis licitum et honestum iurantium in anionam ipsius Illustrissimi et Reverendissimi Domini constituentis prestandum et ex adverso prestari videndum testes acta litteras instrumenta et alia probationum genera producendum et ex adverso producta impugnandum nec non ad quoscumque actus et terminos judiciales et extrajudiciales tam substantiales quam accidentales lici necessarias seu quomodo libet oportunas procedendum eosque tenendum et observandum seu sententias tam interlocutorias quam definitivas fieri pretendendum et audiendum et ab ea vel illis et a quocumque alio gravamine ipsi Illustrissimo et Reverendissimo Domino constituenti illato vel inferendo provocandum et appellandum apostolorumque semel aut pluries debita cum instantia pretendendum et obtinendum appellationemque et approbationem huiusmodi prosequendum et quibus vis personis intimandum et notificandum expensas damna interesse taxari petendum et super illis fuerit jurandum unumquoque vel plura procuratorem vel procuratores loco sui cum simili vel limitata potestate substituendum eumque vel eos revocandum et onus huiusmodi procuratoris iude reanumendum toties quoties fuerit et ipsi Reverendo procuratori constituto instrumenta plusima sive clausulae ordinanda et ordinandae ad arbitrium notarii infrascripti vel eius qui pro eo eius libros reget vel cuicumque alterius notarii in eu vel in civitate et dioecesi

maioricensi vel alibi ubicumque existentis cum clausulis necessariis et opportunis dando et concedendo facultatem et licentiam notario infrascripto et seu eius Regenti libros vel cuicumque alteri notario in eu in civitate et Dioecesi maioricensi seu alibi existenti tam motu dicti Reverendi procuratoris constituti nomine proprie dicti Illustrissimi et Reverendissimi Domini constituentis quam motu aliorum qui cum eodem contrasent et toties quoties requisitus fuerit deque dictis omnibus et eorum singulis contineret faciat et tradat instrumenta publica si et prout fieri videbitur et dicto Reverendo procuratori constituto et ipsis cumquibus contralset placuerit aut prout voverit aut fieri desideravit. Ultesius dictus Illustrissimus et Reverendissimus Dominus constituens vult quod procuratoris procuratio sit generalis ad omnes et singulas actus et potestates ut in rem propiam cum liberi et generali administratione et ad omnia acta cogitata et non cogitata et generalia omnia et singula faciendum docendum gerendum exercendum et procurandum quae in premissis necessaria fuerint seu quomodo libet opportuna et quo Illustrissimus et Reverendissimus Dominus constituens faceret et facere possit si [...] omnibus et singulis personis et personaliter interesse etiam si talia forent que mandatum eligerent magis spetiale quam presentibus est expressus premitens insuper idem Illustrissimus et Reverendissimus Dominus constituens mihi notario publico infrascripto tam quam publicae et authenticae personae solemniter stipulandi et recipienti vice et nomine omnium et singulorum quorum interest et interesse poterit quomodo libet in futurum de ratum gratum validum atque firmum perpetuo habiturum totum id et quidquid per dictum Reverendum procuratorem constitutum et substituendum vel substituendos ab eo actus dictum gestum factum procuratum fuerit in premissis vel premissorum aliquo et de omnibus aliis quae occurrerint negociis aut eorum singulis nominae dicti Illustrissimi et Reverendissimi Domini constituentis et pro eo relevatis nihil ominis eundem Reverendum procuratorem constitutum aut substituendum vel substituendos ab eo ab omni onere satis dandi iudicioque et iudicatum sobvi cum omnibus et singulis clausulis necessariis et opportunis sub expressa hipothecha et obligatione omnium et singulorum bonorum suorum mobilium et immobilium presentium et futurorum et qualibet alia juris et facti renuntiatione ad haec necessaria pariter et cautela et super quibus omnibus et singulis sic actis gestis et sequutis petiit et requisivit Illustrissimus et Reverendissimus Dominus constituens fieri et conferri sibi et dicto Reverendo procuratori et aliis etiam personis omnibus et singulis quorum intersit dari et tradi unum et plura

instrumenta per me dictum et infrascriptum notarium quae fuerunt acta Valentiae die mense et anno prefiseis presentibus ibidem magnificis Dominis Jacobo Garçes de Manzilla milite et secretario suve Illustrissimae Dominationis et Gaspare Perpinya in artibus magistro et in medicina doctore habitis testibus ad premissa vocatis rogatis specialiterque assumptis fiscalesque nuntio sive cursor et alios ministros. Administratoribus seu procuratoribus de quibuscumque approbo ego Michael Real manu propria. Signum mei Michael Real auctoritate apostolica civitatis et regni Valentiae notarii publici qui premissis omnibus et singulis dum sic ut premittitur fierent et agerentur una cum prenominatorum testibus intersui eaque in his tribus cartis presenti comprehensa contenta calamo alieno scribi feci clausique hora die mense et anno prefiseis in fidem et testimonium premissorum rogatum et requisitum.

12. Breu del Papa Gregori XIII a Joan Vic Manrique, bisbe electe de Mallorca, concedint-li (*meritorum tuorum intuitu, pro honore sacraron*) poder absoldre de qualsevol excomunió, suspensió i entredit i de qualsevol altre censura i pena “a iure vel ab homine quavis consura vel causa latis” i al mateix temps, li concedeix una pensió extreta dels fruits i béns parroquials, en allò del que sobra per al manteniment del rector. 1573, 1 d’agost.

ACM, Sala III, capsa X, núm. 5, f. 15v.

Gregorius servus servorum Dei dilecto filio Joanni electo maioricensi salutem et apostolicam benedictionem personam tuam nobis et sanctae sedi devotam tuis exigentibus meritis benevolentiam persecuentes illa tibi favorabiliter concedimus quae tuis commoditalibus fore conspicimus opportuna cum itaque nos hodie ecclesiam maioricensem verto tenemus expreso modo pastoris solatio destitutam de persona tua nobis et fratibus nostris ob tuorum exigentiam meritorum accepta de fratrum eorumdem consilio apostolica auctoritate.

Providendum proficiendo te illi in episcopum et pastorem tuis in moritis inde confectis his plenius continetur et accepimus in tempore precissionis et perfectionis huiusmodi omnes et singulos fructus redditus et questus [...] ecclesiam loci valentina deor que reservatam necesariam pensionem annuam super Archidiaconatus decanatus in ecclesia valentina quam dilectus filius Vincentius Serra in dicta ecclesia valentina obtiniet fructibus redditibus et questibus apostolica auctoritate asignentur preciperet super bis depromptis.

Nos tibi presbitero in teologia magistro et statum tuum iuseta pontificalis dignitatis exigentiam decentium tenere valeas de alicuius subvensionis auxilio pendere teque premisorum meritorum tuorum ituitu pro honore sacrorum persequi volentes et a quibuscis excomunionis suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis censuris et penis a iure vel ab homine qua censura vel causa latis siquibus quomodo cumque iunuo datus exceptis ad effectum pertinentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes et absolutum fore consentes motu profirio non ad tuam vel alterius per te nobis super hoc oblatae petitionis instans sed manera nostra liberalitate.

Tecum ut etiam [...] in omnis permisionis et preffectionis pacificam possessionem seu qualis regiminis et administrationis ipsius Ecclesiae maioricensis et illius bonorum seu

maioris partis eorum assequuntur fueris et munus conservationis susceperis mones et singulos fructus redditus et questus dictis parrochialis Ecclesiae qui ad trecentorum et quinquaginta ducentorum depromptis esse illis quinquaginta ducentis similibus pro ipsius parrochialis ecclesiae restoris sustentatione.

Necnon pensionem predictam qui ad rentum ducentorum similibus summum respecturi ascendunt ut prius etiam una cum dicta ecclesia maioricensi quod clesi illi pre fuerit prescribere exigere et levare libere et licite valeas constitutionibus determinationibus apostolicis necnon maioricensis et valentinae ecclesiarum predictarum juramento confirmatione apostolica vel quamvis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus veterisque contrariis quibuscumque nequaquam obstantibus prefatis apostolico tenore dispensamus nulli ergo omnium hominum liceat paginas nostrae absolutionis et dispositionis infringere vel ei ausu temerario contrarie si quis autem hoc attentat perferri indignationem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum. Datum Romae apud St. Marcum anno incarnationis dominicae M. D. L. XXIII pridie augustus pontificatus anno secundus.

13. Breu del Papa Gregori XIII al capítol de Mallorca en el que comunica als canonges el nomenament de Joan Vic Manrique, bisbe de Mallorca, raó per la qual les mana prestar obediència i reverència, com a pare i pastor, observant els seus consells, sentències i manaments (*usque ad sanctionem condignam*). 1573, 2 d'agost.

ACM, Sala III, capsa X, núm. 5.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis capitulo maioricensi salutem et apostolicam benedictionem hodie Ecclesia vestra maioricensis ex eo quod nuper venerabilem fratrem nostrum didacum episcopum olim maioricensem quo dictae ecclesiae cui timor preerat tenebatur de fratrum nostrorum consilio ac apostolicae potestatis plenitudine absolvendi ad Ecclesiam maioricensem certo tenemus expreso modo vacavine de simili consilio transtuleramus preficiendo ipsum illi in Episcopum et pastorem pastoris solatio destitutae de persona dilecti filii Joannis electi maioricensis nobis et eisdem fratribus ob suorum exigentiam meritorum accepta de fratrum ipsorum consilio dicto autem provedimus. Itaque illi in Episcopum preficimus et prestamus curam ipsius Ecclesiae maioricensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo prout jussimus inde confectis his plenius continetur quocirca de pensioni vestra pro apostolica mandamus quasque eidem Joanni electo tamquam patri et pastori animarum vestrarum humiter intendentibus et exhibentes sibi obedientiam et Reverentiam debitas et devotas eius salubria monita et mandata suscipiatis humiliter et efficaciter adimplere cunctis alioquin sententias quasi dem Joannes electus vobis tulerit immobiliter ratas habebitis et faciemus autore domino ad sanctionum condignam immobiliter observari. Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis dominicae M. D. L. XXIII pridie augusti pontificatus nostri anno secundo.

14. Presentació de les lletres apostòliques al capítol de la Seu de Mallorca per part de Francesc Ferrer, procurador de Joan Vic Manrique, bisbe electe de Mallorca; butlla dirigida als canonges “de prestando illi obedientiam et reverentiam debitas”; manament firmat per Joan Vic per tal de fer efectiva la presentació de dites lletres i per a prendre possessió de la diòcesi. 1573, 3 d’agost.

ACM, Sala III, capsa X, núm. 5.

Dictis die et anno cum essent capituli congreganti sono campanae ut moris est intus capitulum Ecclesiae sedis majoricensis multum Reverendi Domini, Matheus Malferit decretorum doctor viris singulis et officialibus episcopali sede majoricensi partore carente per Reverendum Capitulum ipsius Ecclesiae sedis et canonicos eiusdem rite et canonice deputatus Gregorius Forteza in utroque doctor Archidiachonus Jeronimus etiam Forteza decanus Petrus Joannes Sta. Cilia precentor Gullielmus Descallar Hieronimus Garau Michael Paise Antonius Palau Joannes Fiol Antonius Bellver, canonici praedictae Ecclesiae Sedis capitulum celebrantes aliis vocatis et minime spectalis qui nec vocari nec spectari consueverunt advenit coram dictis multum Reverendis Dominis ut supradicitur capituli congragatis Reverendus Dominus Franciscus Ferrer presbiter procurator ut dixit per que Illustris et Rmi. Domini Don Joannes Vic et electi Episcopi maioricensis dixitque et proposuit qualiter defeberat litteras apostolicas profertatis dicti sui Rmi. Principalis in episcopum et pastorem diocesis huius maioricensis nec non bullam ipsis dominis canonicis directam mandatum de prestando illi obedientiam et reverentiam debitas continentem necnon mandatum per dictum Illustrem et Reverendum Dominum dicto Rdo. Domino Francisco Ferrer firmatum ad effectum litteras ipsas presentandi possessionem Ecclesiae ipsius adipiscendi et manciscendi qua propositione per dictum Reverendum Franciscum Ferrer afferre procuratoris nomine antedicto facta est et per ipsos dominos canonicos bene percepta tradicisque mihi Gabriel Torella notario et scribae ipsius multum Rdi. Capituli litteris ipsis et mandata recesit e dicto capitulo dicto vero multum Rdi. Domini e dicto capitulo litteras ipsas et mandatum coram ipsis legi mandarunt illorumque audito tenore discerint accepta fuerint copia tam de litteris ipsis quam de dicto mandato ac in libro determinationum dicti Rdi. Capituli inserta ad magnum ipsius Rdi. Capituli advocatum litterae ipsae et mandatum per me dictum notarium et scribam deferrentur.

15. Acceptació de les lletres apostòliques de Joan Vic i Manrique per part de dos representants del capítol de la Seu de Mallorca (Antoni Torrella i Guillem Descatlar), reunits en ple. S'obriren les portes del capítol, entrà el procurador, prèvia promesa de jurar complir tots els estatuts, per a prendre possessió. 1573, 15 d'octubre.

ACM, Sala III, capsa X, núm. 5.

Ego vero antedictus notarius et scriba copia ipsius mandati et litterarum accepta et in registris inserta illas et illud ad dictum advocatum detuli ad effectum quod illas et illud videret et referret ad crastinam quarum quidem litterarum et mandati tenor sequitur in haec verba: In nomine Domini amen. Cunctis presentis publici instrumenti Gregorius Episcopus, servus servorum Dei [...] Adveniente autem die XV mensis octobris et anno predicto M. D. L. XXIII.

Congregati in quodam capitulo Ecclesiae sedis multum Reverendi Domini Matheus Malferit decretorum doctor vicarius generalis sede vacante per multum Reverendum Capitulum Ecclesiae Sedis et canonicus eiusdem rite et canonice deputatus Gregorius Forteza in utroque doctor Archidiaconus Hieronimus etiam Forteza decanus, Petrus Joannes Santa Cilia precentor, Antonius Torrella, Petrus Abriner, Augustinus Ferragut, Guillelmus Dezcallar, Hieronimus Garau, Michael Paix, Antonius Palau, Joannes Fiol, Antonius Bellver, canonici ipsius Ecclesiae sono campane ut morio est capitulum celebrantes audita et intellecta relatione facta per magnificum Antonium Joannem Vanrell in V. Doctorem eorem Reverendi Capituli advocatum dicentem ipsum recte et decet inspexisse litteras apostolicas prelatas et superius insertas mandatumque per illustrem ad modum et Reverendum Dominum Don Joannem Vic preffectum Episcopum dicto Reverendo Francisco Ferrer firmatum illasque et illud animi prorsus suspicionis vicio carere et omnibus necessariis clausulis munitas ac munitum esse quod merito procedi debebat ad tradendam dicto Reverendo procuratori possessionem qua relatione fuit facta et per ipsos dominos canonicos bene percepta dictus magnificus advocatus e dicto capitulo recessit.

Dicti vero multum Reverendi Domini deputarunt duos Reverendos Dominos canonicos ex eis, videlicet Antonium Torrella et Guillelmum Dezcallar ad dictam possessionem dicto Reverendo procuratori tradendam. Et in continenti apertis ipsius capituli foribus dictus Reverendus procurator capitulum ipsum intravit.

Et dicente Vicario Generali fuisse conclussum possessionem illi esse dandam cum hoc jurare teneatur de servandis Ecclesiae statutis quod facturum idem dominus procurator se obtulisset.

Pro debita premisorum dictam executionem idem Dominus procurator a dicto capitulo recedendo una cum dictis Dominis Antonio Torrella et Guillermo Dezcallar ad dictam possessionem tradendam deputatis et pesentia et testimonio magnificorum Nicholai Malferit et Petri Onofri Anglada testium ad haec creatorum et assumptorum et alionum quam plurimorum in multitudine copiora interveniente me Gabriele Torrella notario die tique Reverendi Capituli scriba accesit ad chorum ipsius Ecclesiae sedis die tique Reverendi Domini ad hoc deputati ipsum Reverendum procuratorem in chatedra superiori et prima ipsius chori in qua Dominus Episcopus sedere consuevit installarunt eum sedere faciendo et illum erigendo et postea deprinuendo et sedendo in signum vere realis et actualis possessionis dicti Episcopatus mandarunt Petro Joanni Bibiloni presbitero uni ese bolsariis ipsius Ecclesiae quantum de distributionis Illustri et Reverendissimo domino Episcopo respondere solitis respondeat prout de facto aliquos nummos in signum dictae possessionis dicto domino procuratori idem bolserius traditit.

Et ab inde recedendo ad altare maius ipsius Ecclesiae accesevint pannos et supra dictum altare positos volvendo factoque ante illud Sanctissimae crucis signo illoque reverenter deorculato pannos ipsos postea idem Dominus procurator revolvit in signum verae possessionis.

Et ad sacristiam accedendo sacristiamque ipsam intrando pastorali baculo in manibus eius tradito ac imposita supra caput eius mai in signo verae, realis, actualis et corporalis possessionis dicti Episcopatus et Ecclesiae, pugillum casidelarum eidem tradiderunt ac demum ipsius sacristiae custodi mandarunt quatenus de juribus sacristiae domino Episcopo respondere consuevit eidem domino procuratori nomine previo respondeat.

Deinde ab ecclesia esceundo palatiumque apiscopale intrando ad veram dicti Episcopatus manciscendam possessionem dicti domini canonici scribaniam ecclesiasticam intrarunt dictumque Reverendum procuratorem pro tribunali in loco in quo jura reddi solvent sedere fecerunt.

Claves quas dictae scribaniae et archivi eiusdem necnon episcopalum carcerum illi tradiderunt in signum verae, realis, actualis et corporalis possessionis quas habuit et pensas se retinuit.

Et postremo a dicto polatio recedendo ad dictumque capitulum redeundo illudque intrando dicti Domini canonici eundem in loco in quo Rmus. Dominus Episcopus sedere consuevit installarunt pacisque orculum eidem dederunt pulsatis in letitiae signum campanis antedictis testibus presentibus ac me Gabriele Torrella notarius dicti Reverendi Capituli scriba in his interveniente et de his omnibus actum conficiente.

16. Jurament de Francesc Ferrer, procurador del bisbe Vic i Manrique, a qui s'obliga acatar tots els estatuts de l'Església mallorquina, per a què no siguin contraris a les prescripcions del Concili tridentí. En aquest sentit, especialment, dels estatuts que comencen "noverint universi" (sobre la col·lació de beneficis), "cum consuetudine" (dels crims de canonges i familiars) i la constitució per la qual la dignitat major pot concloure el capítol quan el vicari capitular no ho vulgui. 1573, 15 d'octubre.

ACM, Sala III, capsa X, núm. 5.

Ego Franciscus Ferrer presbiter procurator multum illustris et Rmi. Domini Don Joannis Vic Dei et apostolicae sedis gratia Episcopus maioricensis et de Consilio suae majestatis habens ad hoc speciale mandatum instrumento mediante per dictum Rm. Principalem meum penes honorandum et providum virum dominum Michaellem Real notarium publicum firmato et supra inserto juro ad sancta Dei quatuor evangelia manibus meis corporalibus et sponte tacta et eo nomine quod servabo et multum illustris et Rmus. principalis meus ad unguem servabit statutum illud cuius titulus est et beneficia quae sunt ad collationem Episcopi conferantur per circulum quod incipit noverint universi item aliud statutum quod Episcopus simul cum capitulo cognoscere de criminalibus canonicorum et eorum familiarum quod incipit cum consuetudine preterea consuetudines omnes et gratias Egidii olim Episcopi maioricensis et insuper indultum noviter confirmatum de non conferendis beneficiis nisi regni originariis ac insuper constitutionem iudicii secundi qua cavetur quod ubi capitularis vicarius requisitus reunire capitulum concludere illud concludere possit dignitas maior seu antiquior canonicus in resistantiam vicarii capitularis dum requisitus sit.

Et demum omnia alia et singula statuta constitutiones et consuetudines ipsius Ecclesiae maioricensis gratiasque et concessiones scriptas et non scriptas usque in diem huius receptionis.

Edicta et edicta, facta et factas, indulta et indultas et usque ad hoc tempus inclusive causata et causatas singula singulis referendo prout cuique predictorum terminorum conveniat cum asertum fuerit in pleno capitulo per Reverendos Dominos canonicos eiusdem nullam nullum a die adeptae possessionis per Reverendissimum Dominum Didacum de Arnedo predecesorem dicti Reverendissimi principalis mei usque in hoc tempus statutum determinationem seu constitutiones editam nec editam decretumque

nec decretam fuisse preter illam scilicet quae per eundem Didacum facta attenta sacristiae necessitate ob caparum ruinam et deteriorationes fuisse de solvendo pro iure caparum dum accipitur possessio ad duplum solito et juro quae omnes alii predecessores dicti per Illustris et Reverendissimi Domini principalis mei jurarunt dum tamen statuta ipsa constitutiones gratiae et concesiones decretis sacri tridentini concilii minime contrariantur.

Et ubi in aliquo in advertenter seu contigeret quoquomodo ipsis statutis contraferri irritum et nullum et ipso facto irrita censeantur et nulla procedimenta contra illorum aliquod facta innovata et attentata ac si facta minime forent aliqua alia declaratione minime experta. Quae acta fuerunt maioricis intus capitulum ipsum de XV mensis et anni predictorum prescripta et in continenti post adeptam possessionem et post modum lectum superius juramentum presentibus testibus honorifici Salvador et Ferdinandibus Cansoles ad haec vocatis. Et ego Gabriel Torrella apca. Civitatis et Regni Valentiae.

17. Constitució per la qual el bisbe i el capítol estableixen que la festa de la Immaculada Concepció es celebri amb la major solemnitat possible, de la mateixa manera que es celebra el Nadal i altres semblants. S'estableixen tots els detalls: el dia de l'octava anterior a la festa, les primeres vigílies, la vigília de la festa, la missa major, les segones vigílies, la processó; al final es mana que durant tot l'any, excepte els tres dies abans de la Pasqua. 1575, 22 de setembre.

ACM, Sala III, capsa LIV, núm. 7.

En lo any M. D. L. XXV a XXII de setembre fonch ordenat y constituït ab constitucio perpetuament valedora per lo Illmo. Y Rmo. Señor D. Juan Vic y Manrique per la gracia de Deu bisbe de mallorca y per lo molt Rmo. Capítol, que la festa de la Immaculada Conceptio de la Mare de Deu Señora Nostre sia solemnitzada com a festa de Patrona ab ses octaves solemnes y faça solemnitat ab lo ordre y modo siguent.

Lo vuite die anys de la festa. Lo vuite die ans de la festa repicaran totes las campanas per tres vegades, antes empero de cada repicament tiraran los mascles de la Seu, y apres sonaran les trompetas y mentre se fara lo repicament ys posaran la bandera en senyal que el vuite die apres sera la dita festa y quant la Seu repicara este vegada y todas las otras vegadas todas les parroquias y monastirs de monges responga a la Seu, las parroquias repicant y los monastirs tocant.

Les primeras vespres de la tarde. A las primeras vespres de la efsta tocada de la pica baralla se feren tres trets o clacs com es de costum en les festes solemnes antes y empero de cada tret se repique una vegada, de manera ques fassen tres repicaments axi com se faran tres trets. Acabat los tres trets y tocat lo Aloy, y ditas las matinas de morts se diran las vespres de la Inmaculada Concepcio ab tota solemnitat posible, los Psalms i Magnificat se cantaran a fals bordo, ço es, un vers a fals boras, lo altre a camp pla fera las vespres lo Rmo. Sr. Bisbe y en ausencia la major dignidad o canonge mes antich.

Al vespre de la festa. Al vespre entrada de nit se faran alimarcas en memoria del triunfo de la Inmaculada Concepcio de la Mare de Deu Sra. y Patrona nostra. Posaran alt en lo campanar a vuit parts los farons y feren tres repicaments ab ço de trompetas antes de cada repicament.

La missa major. Fara la missa major de pontifical lo Illm. y Rm. Senyor Bisbe ab lo rito y solemnidad que acostuma el dia de Nadal y als altres dias consemblans ab 12 preveras com es de costum y en ausencia del dit Rm. Senyor fara la missa, la major dignitat o canonge mes antich.

La segones vespres. A las segonas vespras se fara lo mateix que se es fet a las primeras vespras exceptat qua quant se fara lo segon tret, se comensen a dir las matinas de morts porque y haia temps per la proceso.

La proceso. Acabades les segones vespres y completas se fara la proceso que fonch instituïda en lany M.D.L.XXIII per lo Illustre senat eclesiastic y civil secular y fer se ha en lo orde y modo seguent.

Aniran devant los officis ab ses luminarias y panons y banderas cada hu per son ordre y apres totes las creus de la Seu y de las parroquias y apres los religiosos y ultimament lo clero en ses capes de brocat anira la proceso per lo mateix loc que va la proceso del Sanctissim cos de Jesucrit. Hara la proceso lo qui haura dit la missa major.

Aportaran la reliquia de la Set o camisa de Nostra Señora Mare de Deu. Aniran devant la reliquia tans xichs vestits com angels cada hu ab un atribut de Nostra Señora y apres de dits xichs los sons y apres la reliquia fer se ha la proceso conforme esta ordenat per dit Illmo. Y Rmo. Senyor D. Juan Vic y Manrique y el Capitol. Quant la proceso ixira tocara lo Aloy y apres feran tres repicaments y lo meteix se fara quant entrera ço es tocara lo Aloy y es faran tres repicaments.

Conmemoració perpetua de la Inmaculada Conceptio que se ha de fer cada dia apres de completas. Esta ordenat, manat y estatuit ab estatut per sempre velador per los dits Illmo. Et Rmo. Senyor D. Juan Vic y Manrique y el Capitol que cada dia del any exceptats tan solament los tres dias ans de la Pascha se fase en la Seu y Parroquias y monastirs de Monges y en altres cualsevol subdits al ordinari axi en la part forana com en la ciutat apres de completas dit lo Pare Nostre, Ave Maria y Credo una perpetua conmemoracio de la Inmaculada Conceptio de la Mare de Deu, Sra. y Patrona nostra ab la forma siguint: Antiphona. Tota pulchra es amica nostra, columba nostra et macula originalis, non est in te. Alleluya. N. In conceptione tua virgo immaculata fuisti. R. Ora pro nobis Patrem cuius filium peperisti. Oremus. Deus qui per immaculatam virginis conceptionem.

18. Memòria de les coses donades a la sagristia de la Seu de Mallorca en temps del bisbe Vic i Manrique (1575–1602).

ACM, *Consueta de Sagristia*, sig. 3400

Data	Donació
04-01-1575	Francisca Violans (muller de Jeroni de Villalonga) dona un collar de 219 perles per ornament de la Vera Creu
07-12-1580	Donació per part del bisbe Vic d'un tepit amb les seves armes per a totes les diades. Custos Guillem Sot prevere
11-10-1581	Lliurament d'un tros de <i>Lignum Crucis</i> per part dels canonges Jeroni Fortesa i Lluís d'Anglada al rector d'Esporles Joan Mirana, vicari general. Descripció de tot el procés de donació
13-12-1581	Determinació de treure totes les relíquies a l'altar major sense vel·ls com fins ara
28-02-1584	Donació per part del canonge Jeroni Garau d'un pal·li fet a Roma de brocat amb frontal brocat i flocadura d'or i seda blanca. Te enmig una portalada amb figura de Jesucrist qui dóna les claus a Sant Pere, a la dreta Sant Jeroni i a l'esquerra de sant Garau

14-04-1584	Lliurament d'un tros de <i>Lignum Crucis</i> per part dels canonges Jeroni Fortesa i Joan Abrines al rector de Marratxí i paborde Antoni Mascaró
22-09-1585	Manament del bisbe Vic i Manrique per a la celebració d'octaves solemnes (igual que per al Corpus) per a la festa de la Immaculada Concepció de la Mare de Déu
08-11-1585	Disposició d'ús de les vestimentes segons el missal romà amb consell i voluntat del canonge Bartomeu Tries
04-01-1586	Institució per ordre del capítol de la festa de sant Francesc de Paula
1586 (sense data ni mes)	Donacions del bisbe Vic essent custos Antoni Vinyes (8 peces litúrgiques): dues capes de domàs amb la figura de Nostra Sra. Concepció; una capa de brocat amb atributs de la Concepció de la Mare de Déu i la capilla amb la seva figura i el bisbe Vic agenollat i en la porta hi ha un escut d'argent macis daurat amb les armes del bisbe Vic; una casulla i dalmàtiques del mateix brocat amb dues estoles i maniples de tela d'argent brodats d'or; un gremial de tela d'argent amb les seves armes; dues capes de vellut morat amb los fresos de tela d'argent amb armes del bisbe Vic, pal·li de tela d'argent brocat de blanc amb el frontal amb figura enmig de la

	<p>Concepció de la Mare de Déu amb les armes del bisbe Vic</p>
21-03-1588	<p>Lliurament d'un tros de <i>Lignum Crucis</i> (dins capseta d'ivori) per part dels canonges Jeroni Fortesa i Joan Abrines al Pare Fra Miquel Marroig del monestir de sant Domingo per a l'església que tenen a la vil·la de Pollença dita Nostra Senyora del Roser</p>
29-08-1590	<p>Donació per part de Jaume de Olesa d'un geserant d'or de set onzes i mitja deixat per la Sra. Caterina Arbona Pacs perquè fos posat a la custòdia major del Santíssim Sagrament. Consta al testament de Jaume de Olesa, Melcior Sans notari</p>
12-06-1591	<p>Donació per part del canonge Jeroni Garau d'un pal·li de tela d'argent amb una forma d'hòstia brodada de fil d'or amb els faldons que porten les armes de dit canonge</p>
05-04-1591 / 05-04-1592	<p>Institució per part del bisbe Vic, la primera data d'aloï de sant Vicenç Ferrer i la segona d'una festa d'aniversari</p>
28-11-1592	<p>Benedicció per part del bisbe Vic, dia de sant Simó i sant Judes, de la primera pedra del portal major sufragat per ell i</p>

	esculpit pel mestre Antoni Verger
08-06-1594	Disposició per treure totes les relíquies a primeres vespres del Corpus en temps de la Vera Creu
08-12-1597	Donació per part del bisbe Vic de la figura d'argent de Sant Vicenç Ferrer amb les armes daurades de dit Bisbe. La porta el seu majordom Jeroni Tafoia en presència del prevere Miquel Genovart
17-08-1601	Es posa una llàntia d'argent a la capella de sant Pere segons el testament del majordom del virrei Vic, Lluís Marcado; lliurada a Antoni Pascual preveres i custos per D. Lluís Mercades i Vic
06-01-1602	Es posa la nova llàntia davant l'altar major obrada a partir de moltes petites que es desferen

19. Defuncions i enterraments de canonges, dignitats i artífexs a la Seu de Mallorca en temps del bisbe Vic. 1580–1604.

ACM, *Llibre d'aniversaris i distribucions de ploms (de 1576 a 1604)*

Data	Enterrament
13-10-1580	Enterrament de Miquel Garcia, mestre picapedrer a les obres de la Seu
03-01-1581	Funeral per la mort de la reina d'Espanya. Tocs de campana a la Seu, parròquies i monestirs de Ciutat
24-02-1581	Enterrament de Joan Estelric, estudiant de a la casa del canonge Mateu Malferit
08-05-1582	Enterrament del canonge Joan Abrines
27-11-1586	Enterrament del canonge Antoni Palau
25-08-1589	Enterrament del canonge Mateu Malferit “doctor en canones i cavaller”
06-10-1589	Enterrament del Sr. Jaume Burgues, tresorer de la majestat a Mallorca, mort “en lo castell”
20-04-1591	Enterrament de Jaume Torrens, fuster de l'obra de la Seu

18-07-1591	Enterrament de Francesc Català, prevere i beneficiat de la Seu
30-12-1591	Enterrament d'Onofre Pinya picapedrer "q. sta devant lo spitalet"
12-03-1592	Enterrament del fill de mestre Gaspar Janer dit Jeroni
28-05-1594	Enterrament del Sr. Ugo Berard, procurador reial
10-07-1594	Enterrament de Rafel Oller, argenter
08-09-1595	Enterrament de la Sra. Margarita Togores Montanyans i Sureda. (Processó amb totes les dignitats)
24-03-1597	Enterrament del canonge Agustí Pol
04-07-1604	Enterrament de Guillem Rosselló, picapedrer
31-08-1604	Enterrament de Sebastià Garcia, fuster

17-09-1604	Enterrament del Nunci del Sr. Bisbe, Miquel Bellver
------------	--

20. Notícies relatives a dignitats, artífexs i obres d'art en temps del bisbe Vic.

ACM, *Llibres de sagristia*, de 1573 a 1604

Data	Concepte
12-08-1573	Enterrament del canonge Bartomeu Mas. 1 ll. 9s. 6d.
21-10-1573	Enterrament del canonge Francesc Mir. 1 ll. 9s. 6d.
18-06-1573	Pagament a mestre Gaspar Gener 22s. per una ànima de noguer per la Creu
21-08-1573	Pagament a mestre Rafel Oller argenter per bacina d'argent amb les armes de Baltasar Tomàs. 6ll. 18s.
15-10-1573	Pressa de possessió de Francesc Ferrer prevere i "premado" del Bisbe Vic davant els canonges Torrella i Callar.
24-02-1575	Enterrament del germà del bisbe Vic, Fra Francesc Vic, cavaller de Malta. Mort al matí es feu l'enterrament al capvespre. La missa de Concepció amb orgue fou l'endemà dia 25 i assistí el germà del virrei, impedit per malaltia, Don Ferrando de Mendoza.
12-09-1575	Enterrament en el monestir dels agustins (convent de la Concepció) de D. Joan Urries, virrei de Mallorca

24-12-1575	Vigilia de Nadal es dona possessió del benefici a l'altar de Sta. Anna al Dr. Joan Binimelis per la mort del sotsdiaca Baptista Salvà
-	Pagaments diversos a mestre Andreu Pical argenter
21-05-1575	Pagament a mestre Pical de 4s. per daurar i 4 ll. per soldar la creu del reliquiari de St. Blai.
01 – 03 – 1576	Benefici fundat pel bisbe Vic a l'altar del Corpus Christi sota la invocació de St. Mateu. 12 cortans d'oli. (Capbreu de l'oli per jornades)
01-04-1576	Diumenge de missa. Predica el bisbe Vic i falta una catifa a la trona.
05-05-1576	Missa aniversari pel rei Felip i la casa reial d'Espanya. 30 s. per part del bisbe Vic i els mateixos per part del Capítol
17-06-1576	Adobs de la creueta de la Verònica per part de mestre Pical. 4s.
11-12-1576	Neteja per part de les dones de l'hospitalet de tres bacines i tres llànties ubicades darrera l'altar major. 1s. 3d.
04-10-1577	Enterrament del canonge Antoni Torrella. 8 entorxes grosses
24-10-1577	Doni a mestre Pau Puigserver pintor 2s. 4d. per pintar los ciris dels Moranta i Sala
05-04-1578	Pagament a mestre Andreu Pical argenter 4 s.

	per adobar dos encensers per la flor de lliri de Nostra Sra. de l'altar major
08-01-1579	Tempesta davant la Calatrava. Naufragi d'una nau amb sis-cents soldats, dones i minyons. Processó amb el bisbe Vic, acompanyat dels canonges Malferit i Callar, amb molts criats seus cada un amb una torxa, jurats, etc.
02-10-1579	A mestre Gaspar Gener 3ll. per la traça del reliquiari de la Llet de Nostra Senyora
19-08-1582	Diumenge es rep de mestre Mateu Llopis clavari de la confraria de l'Assumpció de la Mare de Déu. 4 ll. 4s. Aniversari dels brodadors, pintors i escultors
21-09-1582	Enterrament del Sr. Antoni d'Oms, virrei de Mallorca. Processó presidida pel bisbe Vic amb itinerari de la Seu, palau, casa del deganat, carrer den Morey, plaça nova, plaça de Cort i portal major de St. Domingo
23-09-1582	Reben del confrare de St. Pere i St. Bernat, el difunt virrei d'Oms. 7s. i mig
10-05-1582	Compra de l'encant del canonge Pere Abrines d'un missalet amb cobertes negres fogatjades per armes del Nom de Jesús, estampat a Venècia el 1572, per servei a la sagristia
12-05-1583	Pagament a mestre Picsal argenter 16s per argent, or i mans de soldar un crucifix del reliquiari major

28-08-1583	Es rep de mestre Gaspar Gener imagineire 15ll. 12s. 8d. pel lluïme (foriscapi) d'unes cases que comprà a mestre Roma davant el monestir de St. Domingo prop de la dels sastres
04-02-1584	Doni a Mn. Joan Fe sotsdiaca 16 s. per or, pell i mans de repintar dos ciris del Bisbe i Virrei pel dia de la Purificació.
30-03-1584	Doni a mestre Antoni Amer argenter 6s. per adobar el Crist de la creu major que havia estat romput
05-10-1584	Enterrament del canonge Llorenç Sanglada. 1 ll.
22-03-1585	Pagament a mestre Mateu Llopis pintor 40s. per pintar la caixa on es posa el Santíssim Sagrament el Dijous Sant. També un reial castellà a mestre Ramon Gili espaser per daurar la clau de dita caixa. 4s. 8d.
24-03-1585	Enterrament de Mn. Domingo Umbreres, secretari i criat del Sr. Bisbe Vic. Aporta 6 torxes
25-05-1585	Exèquies per la mort del Molt Il·lustre Sr. Lluís Vic i Manrique pare del nostre Bisbe. 4 ll. 40s. per la oferta de mans del Rvnd. Areis Vilar
18-08-1585	Aniversari dels honrats imagineires, pintors i escultors, es reben 4 ll. 4s. per part del clavari Cosme Ramis pintor

06-12-1585	Enterrament del canonge Antoni Bellver. 8 entorxes i 4 ciris blancs
05-04-1586	A mestre Pau Puigserver pintor 4s. per pintar lo ciri de Maria i. per pintar els ciris amb les armes del Sr. Francesc Sala canonge que cremen a l'altar major
19-04-1586	Possessió del canonge Agustí Ferragut del cabiscolat per mort del Sr. Joan Mirana. 30 s.
02-05-1586	Possessió d'un benefici al Dr. Joan Binimelis a l'altar de St. Mateu per una permuta amb Mn. Jaume Garau d'un benefici del Dr. Binimelis que tenia a l'altar de St. Lluc a Sta. Eulàlia. 15s. per dret de sagristia
10-05-1586	Sermó dins la Seu i processó a l'Hospital General del bisbe Vic dedicada al rei Felip per la victòria contra els enemics a Santa Fe
19-04-1586	Enterrament del Sr. Joan Mirana, cabiscol i vicari general del bisbe Vic. 12 entorxes de cera vermella. Ofici per part del canonge Guillem Descatlar, processó amb volta pel carrer Morey i per Cort
21-07-1586	Doni a mestre Cosme Ramis pintor 2 ll. i mitja per pintar lo faristol de l'altar major de verd

	com així ho manà el bisbe Vic.
27-07-1586	Enterrament de Cristòfol Torrens fuster fill de mestre Jaume Torrens fuster i mestre major de la Seu. 3 ll.
27-11-1586	Enterrament del canonge Antoni Palou en el monestir de St. Francesc. 1 ll. 9s.
28-11-1586	Enterrament del canonge Miquel de Pacs. 10 s.
19-07-1587	Acabament de la darrera clau de volta. Festa, processó i missa, bisbe Vic i el seu germà Lluís Vic virrei de Mallorca
03-09-1588	Aniversari dels honrats brodadors i pintors rebem de mestre Gaspar Oms, clavari 2ll. de candeles
09-07-1588	Enterrament de mestre Miquel Pons picapedrer. 7s.
07-01-1589	Enterrament de l'Il.lustre Sr. Miquel Gual, canonge i inquisidor. 1 ll. 10s.
27-06-1589	Enterrament de Guillem Sot, prevere i custos de la sagristia
29-12-1589	Enterrament de mestre Rafel Seguí, fuster
16-02-1590	Enterrament del canonge Nicolau Berard. 1 ll.

	8s. 6d.
22-03-1590	Pagam a mestre Pere Togores pintor 40 ll. per or i pintar les vexilles de la Seu
19-08-1590	Aniversari dels honrats brodadors i pintors rebem de mestre Gaspar Oms, clavari 2 ll. de candeles
29-09-1590	Enterrament de mestre Cosme Ramis, pintor.
20-12-1591	Enterrament de mestre Onofre Pinya picapedrer. 4 torxetes
19-01-1592	Enterrament de mestre Pere Joan Riera fuster. 4 torxetes.
04 – 05 - 1592	Enterrament del canonge Bartomeu Tries. 8 torxes.
11 – 05 - 1592	Pagar a mestre Picsal per adobar els canelobres d'argent. 4 s.
16 – 06 - 1592	Pagar a mestre Capam per adobar la capseta del Santíssim Sagrament. 4 s.
16 – 09 - 1592	Pagar a Bartomeu Morro, argenter, per adobar la manilla del Santíssim Sagrament i es tancador, daurar la capsa. 42 s.
29 – 09 - 1592	Pagar a mestre Jeroni Amer, argenter per adobar els canelobres i fer nou el peu. 14 ll. 8 s. 8 d.
30 – 12 - 1592	Pagar a mestre Pere Joan Aguiló, argenter, per treballs de fondre argent per a peces de la Seu.

	7 ll.
24 – 03 - 1593	Pagar a mestre Pical, argenter, diverses partides per a la manufactura de la Veracreu. 20 ll.
14 – 04 - 1593	Aniversari de sant Vicenç Ferrer i el bisbe Vic i Manrique dóna 4 reials castellans als escolans per 4 torxes.
03 – 01 - 1594	Enterrament del canonge i inquisidor Joan Abrines. 40 ll. 40 s.
20 – 07 - 1594	Pagar a mestre Pical per adobar dos encensers. 5 s.
23 – 08 - 1594	Pagar a mestre Pical per adobar una llàntia d'argent de la sagristia. 5 s. 6 d.
06 – 09 - 1594	Enterrament per mort del virrei de Mallorca i germà del bisbe, Lluís Vic i Manrique
22 – 12 - 1594	Pagar a mestre Pical per emblanquir les llànties d'argent. 16 s.
31 – 12 - 1594	Pagar a mestre Joan Blanc, argenter, per adobar un canelobre gran d'argent. 8 s.
17 – 03 - 1595	Pagar a mestre Pau, pintor, per pintar dos ciris de mossèn Morata. 1 s.
19 – 03 - 1595	Pagar a mestre Nicolau Roig, imaginaire, per daurar el ciri pasqual. 4 s.
01 – 05 - 1595	Enterrament del canonge Francesc Soldevilla
15 – 01 - 1596	Enterrament del canonge Bernat Palou
16 – 01 - 1596	Pagar a mestre Francesc Oller, argenter, per

	adobar la reliquia del bisbe Berenguer Batle (1332-1349)
01 – 02 - 1596	Pagar a mossèn Joan Fe per pintar els dos ciris del bisbe Vic i els dos del virrei Ferran Sanoguera (1594-1606)
25 – 02 - 1596	Pagar a mestre Pere Ferrer, brodador, per flocadura de tres estoles. 6 s.
16 – 03 - 1596	Pagar a mestre Cristòfol Serra, ferrer, per sis- cents claus i cent tatxes per a la casa santa. 22 s.
20 – 03 - 1596	Pagar a mestre Perris Rolanch, francès, per adobar els draps dels pal.lis. 4 ll. 10 s. 8 d.
20 – 03 - 1596	Pagar a mestre Pere Desí per adobar les capes i pal.lis. 4 s.
24 – 03 - 1596	Pagar a mestre Joan Panys Moyà per adobar el pany de la custòdia i fer tres panys nous i claus. 30 s.
30 – 04 - 1596	Pagar a mestre Pau, pintor, per pintar els ciris dels Salas i Moranta
22 – 05 - 1596	Pagar a mestre Miquel Roca, passamaner, per les flocadures de les banderes. 10 s.
10 – 06 - 1596	Pagar a mestre Pere Ferrer, brodador, per les dues banderes de domas. 8 s.
01 – 02 - 1597	Pagar a mossèn Llorens Fons per pintar els dos ciris del bisbe i dos del virrei. 16 s.

19 – 05 - 1597	Pagar a mestre Alemany, fuster, per fer una capsa de corporals per l'altar major. 9 s.
19 – 05 - 1597	Pagar a mestre Llorenç Creus, ferrer, per tres galfons ¹⁴⁴ del bastiment i daurament de la custòdia. 19 s. 8 d.
12 – 06 - 1597	Pagar a mestre Morro, argenter, per adobar la rel.líquua de la Verònica i del bisbe Batlle
08 – 07 - 1597	Pagar a mestre Llorenç Creus, ferrer, per adobs d'un respatller de cadira de vellut del bisbe Vic i per adob d'una porta de la sagristia. 5 s.
16 – 07 - 1597	Pagar a mestre Aloi, ferrer, per adobar els hostiers de l'altar major. 20 s.
11 – 08 - 1597	Pagar a Llorenç Creus per adobar canelobres de ferro i fer un canelobre petit per a la banquetta de l'altar major. 8 s.
31 – 12 - 1597	Pagar a Miquel Quetglas, imaginaire, per adobar la caixa per portar les candeles a l'altar el dia de Nostra Sra. de la Purificació. 24 s.
07 – 01 - 1598	Pagar a mestre Bartomeu Morro, argenter, l'inici de la feina de la Veracreu nova. 7 reials mallorquins per cada dia.
22 – 03 - 1598	Enterrament del canonge Agustí Pol
23 – 12 - 1598	Pagar a mestre Bartomeu Morro, argenter per emblanquir les bacines de les llànties d'argent, canelobres i encensers. 34 s.

¹⁴⁴ Mecanisme format per una anella de ferro ancorada al brancal d'una porta on hom introdueix un piu unit al batent de la porta i que permet d'obrir-la i tancar-la.

12 – 03 - 1599	Pagar a mestre Bartomeu Morro, argenter, per a pagar l'or per daurar la Veracreu. 80 ll.
31 – 03 - 1599	Pagar a mestre Miquel Julià, fuster, per a tallar els vidres de la Veracreu nova. 50 s.
13 – 07 - 1599	Pagar a mestre Bartomeu Morro, argenter, per adobar dues llànties de l'altar major. 4 s.
20 – 07 - 1599	Pagar a mestre Figuera, vidrier, per dues llànties noves. 5 s.
28 – 02 - 1600	Pagar a mestre Francesc Oller, argenter, per adobs i argent d'un encenser
24 – 03 - 1600	Pagar a mestre Gregori Gener, argenter, per llàntia nova. 25 ll.
05 – 09 - 1601	Enterrament del canonge Ugo Palou
30 – 01 - 1602	Pagar a mestre Toni Trobat, fuster, per quatre torxes i ciris. 8 s.
27 – 03 - 1601	Pagar a mestre Bonnin, courer, per adobar 3 canelobres de llautó. 2 s.
12 – 04 - 1601	Pagar a mestre Pere Desí, brodador, per adobar pal.lis, capes i casulles. 32 s. 4 d.
15 – 04 - 1601	Pagar a mestre Pau Puigserver, pintor, per pintar el ciri de Maria. 2 s.
17 – 05 - 1601	Pagar a mestre Miquel Quetglas, pintor, per encarnar i adobar un faristol i dos mans a un Crist. 40 s.
17 – 05 - 1601	Pagar a mestre Jaume Massanet Ferrer, calderer, per fer una copa d'aram. 34 s.

11 – 09 - 1601	Pagar a mestre Bartomeu Morro, argenter, per adobar la custòdia del SS. Sagrament dels malalts. 6 s.
05 – 10 - 1601	Pagar a mestre Pere Ferrer, brodador, per valor d'un pal.li de xemallot negre per a misses de requiem. 16 ll. 2 s. 2 d.
14 – 10 – 1602	Pagar a mestre Nicolau Roig, pintor, per adobar un retaule de Nostre Senyor. 10 s.
14 – 10 - 1602	Pagar a mestre Lluç Marsà, argenter, per un encenser nou. 29 ll.
29 – 12 - 1602	Pagar mestre Gregori Gener, argenter, per un pom d'argent per a la llàntia de davant l'altar major. 7 ll.
14 – 12 - 1603	Celebració de l'aniversari del Sr. Bisbe Vic per ser promocionat a Tarragona. 2 ll. de candeles; 40 s. per torxes i 4 ciris
14 – 12 - 1604	Aniversari solemne del primer any del bisbe Vic, arquebisbe de Tarragona
17 – 06 - 1605	Presa de possessió del bisbe de Mallorca, Alonso Laso Sedeño

21. Règim de clausura dictat pel bisbe Vic i Manrique per les monges jerònimes del monestir de sant Bartomeu d'Inca. 1576, 20 de gener.

ADM, *Visites pastorals*, registre IV, f. 74r-74v

Regimen monasterii. Lo que dit Ilustrissim i reverendissim señor bisbe mana en la visita del monastir de Sant Hieronim observar per les reverends monjes de dit monestir.

Primo ordena y mana que les monjes de dit monestir guarden i observen al peu de la letra les regles i preceptes que en la religio de Sant Hieronim se acostumen de guardar i si alguna sera trobada fer lo contrari sia castigada ab benignitat per la reverend priora, la qual si lo cas sera grave ho haja de fer ab consell del confessor.

Item ordena i mana que ninguna monja puga parlar ab persona alguna de fora sens licentia de la priora la qual vol i mana que ab facilitat la done quant sera per negoci spiritual pero en altres coses o negocis la done pocas vegades i sia ab gent honrada i que no haja sospita de mal i esta licentia nos done a ninguna mentres stan al chor fent los oficis sino sera per cosa molt urgent i molt menys en lo advent i quaresma.

Item mana que quant alguna monja haura de parlar o tractar ab alguna persona de defora stiguen ab ella dos scoltes a voluntat i electio de la priora.

Item mana que quant alguna persona de defora vindra a tractar ab alguna monja la tornera se informe qui es i com se diu i li referisca a la priora lo nom de aquella persona per a que li done licentia a la monja o lei negue si li parexera que no conve.

Item mana que ninguna monja sia gosada parlar ab persona alguna de defora per lo torn de la sacristia sino sera ab los capellans de la casa i ab los ministres de la iglesia per a coses tocants al culto divino.

Item mana que en les finestres del combregador haja dos claus i la una no puga obrir a la altra i la una delles es a saber la de defora la tinga lo confesor i quant ell stara absent la done a la priora i la altra la tinga la sacristana com acostuma de tenirla.

Item mana que nenguna persona de defora puga parlar ab monja alguna en lo confesionari sino sera lo confesor o qui tindra licentia o autoritat de sa señoria.

Item que la mare priora tenga gran compte no solament ab les coses del monestir mas encare ab totes les monjes en particular i quant alguna sera trobada en alguna falta ab consell del confesor li done la pena que merexera.

Item mana que la priora que ara es i per temps sera no emprenga cosa de edifici ni reparo que coste mes de cent sous en amunt sens tenir capitol sobre allo i sens expressa licentia de sa señoria.

Item que la priora acabat lo seu trienni done avis de totes les coses que li aperexeran que convenen per a albe de la casa a la priora que de nou sera elegida tostemps que sera menester.

Item mana que dequi al devant sia elegida per a sacristana una monja tant solament i altra per a que li ajuda i mana que dita sacristana que axi sera elegida no puga fer pali ni casulla ni altra cosa en tot son trienni i si acabat son trienni se trobara algun diner en la sacristia sobrat aquell se gaste en coses necessaries a voluntat de la priora i del capitol ab consell del confesor.

Item mana dita sacristana o a la priora que no empresten palis ni altres coses de defora de la casa.

Item que la enfermera estiga ab les malaltes quant lo metge ordenara i la priora proveixca per a la enfermeria tot lo que lo metge haura ordenat sens faltar un punt.

Item que les monjes llegues que ara son i per temps seran puguen fer sa profesio al cap de un any i un dia si volran ab consentiment empero i voluntat de la priora i ab consell del confesor.

Item mana i ordena que dequi avant no puguen rebre xiches de edat menys de dotze anys i les tals no isquen a parlar al torn sens licentia de la priora i la mestra les ensenye la doctrina christiana i legir i canta i les cerimonies de la religio i les regles del orde.

Item mana que apres de feta la electio de la priora ninguna puga declarar per qui ha votat ni dins ab les monjes ni ab persones de fora i lo matex sia de la visita ninguna puga dir lo que digue a sa señoria.

Item mana i ordena que les regles de la orde se ligen en lo refector cada divendres sino se oferex en tal dia altra cosa que legir conforme la regla.

Item mana a la mare priora no done licentia a ninguna monja per a parlar ab capella de defora ni ab frare sens licentia de sa señoria o de son vicari sino es parent fins al terç grau.

Item mana que ninguna monja puga enviar a ninguna persona axi home com dona com encare escolanet a part alguna sino sera lo donat o la persona que la mare priora voldra i lo donat no vaja sens manament de la priora.

Item ordena i concedex que cada monja puga confesar i combregar totes les vegades que voldra ab consell de son confesor ab que no dexe los dies que tenen de obligatio de sa regla.

Item concedex que conforme al Sant Concili tres vegades cada any puguen tenir un repasador a voluntad de les monjes i ab aprobatio de sa señoria.

Item mana que quant lo confesor ordinari estara impedir o absent i se oferira alguna necessitat per a administratio dels sants sacraments donen avis a sa señoria per aque puga provehir de confesor competent.

Item mana que les constitutions fetes per los antecessors de sa señoria se guarden. Pero per a socorrer a les conscienties temeroses lleva sa señoria tota la pena spiritual de manera que per la transgressio de elles no incorren en excomunio ni en pecat mortal ni venial sino en penes corporals a arbitre de la priora ab consell del confesor.

22. Reials cèdules referents a la Inquisició de Mallorca contra un canonge acusat d'heretgia. 1576, 24 de maig.

AAEV, *Sobre els procediments de la Reial Audiència de Mallorca*, 24 de maig de 1576, f. 203r.

El Rey. Don Juan de Zúñiga del nuestro Consejo y nuestro embajador. Yo soy informado que el canónigo natural del Reino de Mallorca por testificación que hubo en la Inquisición que se ejerció en Roma, fue mandado prender por el crimen de la herejía y a la Inquisición que reside en aquel Reino.

Se ordenó que se mandase secuestrar sus bienes y siendo admitido a reconciliación a confirmación de los y habiéndose gastado y consumado en reparar el Castillo a donde reside el Santo Oficio de la Inquisición de aquel Reino y en alimentar los presos pobres que allí había, por el mismo dilecto el Papa Pío V debiera memoria hizo gracia por su breve al dicho año dijo que se le restituyeran los bienes, no embargarle, la reconciliación y Su Santidad ha mandado por aquello se lleve habida ejecución y por estar aquella Inquisición en muy grande necesidad, sea puesto en mayor.

Y es de mucho y muy conveniente que perteneciendo a nuestra a nuestra cámara y fisco de los clérigos de nuestro Reino y señoríos se dé lugar a que les absuelvan en tanto daño y perjuicio de la Santa Inquisición. Y porque de esto puede resultar mal ejemplo, conviene a mi servicio que con mucha instancia supliquéis a su Santidad que no permita que se den semejantes breves de aquí en adelante por ser tan mala introducción dar lugar a que se disminuya la pena de los delincuentes y en lugar de castigo, se les haga gracia de lo que no se debe de ninguna manera tolerar por su Santidad por el peligro que de ello se puede seguir. Datum en Aranjuez, a XXIV de Mayo de M D LXXVI.

23. Visita pastoral de Joan Vic i Manrique a la parròquia de Selva. 1578, 30 d'octubre.

ADM, *Visites pastorals Vic i Manrique*, registre IV, 1575 - 1578, f. 264r-270v.

{f. 264r} *Die jovis XXX mensis octobris anno a nativitatibus domini M. D. L. XXVIII dictis die et anno ad modum Illustrissimus et Reverendissimus dominus D. Joannes Vic et Manrique Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Maioricensis et de consilio suae regiae majestatis quum personaliter adesset in villa de Selva ad ipsius ecclesiae et parochiae visitationem faciendam acupiendo eum tamquam proprium pastorem processione a porta domus rectoriae usque ad ipsam ecclesiam cum campanarium tintinitu vulgo repicar in signum letitiae factis absolutionibus lectis edictis peractaque missa de Spiritu Sancto cepit dictam visitationem ad omnipotentis Dei eiusque beatissimae Virginis Mariae laudem ut honorem facere in hunc qui sequitur modum.*

E primo visitavit Sm. Sacramentum et illius sacrarium et invenit illud bene, honeste ac ornate estare ex inde accessit ad fontes baptismales intus altare subtus scalam choris constructu positos et invenit illos bene et ornate manere.

Adveniente ante die veneris XXXI mensis de anni predictorum continuando dictam visitationem visitavit sa sacristia calices et reliquias et vidit omnia bene manere sed quia vidit sacristiam adeo augustam ut ea que in ecclesia necessaria sunt capere non possit ordinavit quod fiat in f. {264v} altera parte altaris maioris ubi aptissimus datur et conveniens locus, per rectorem et honorabilium iuratorum eligendus, altera ampla, docens et conveniens sacristia intra annum, in ipsa vero quae nunc est sacristia fiat capella beatissimae Virginis Marie de Assumptione cuius altare et invocatio juxta portam dictae sacristiae reperitur.

Item ordinavit quod fiat cloquear argentem pro cymba intra duos menses sub pena XXX ll.. Altaria. Item visitando altaria visitavit primo altare quia vidit in retabulo quandam figuram Sanctae Barbarae quo sita esse tanquam jacentem quodque indecenter ipsa indicat ordinavit et mandavit quod dicta figura et tabula hinc intra tuos menses sub pena V ll. auferatur et tabula sancti Christofori inferius ponatur ut alterius partis tabulae correspondeat et supra dictam sancti Christofori tabulae in altera tabula alterius partis tabule correspondenti depingatur.

Item ordenavit quod intra sex menses dictum altare cum suo retabulo retrotrahatur ad parietem sub pena X ll. et ecclesia amplior videbitur. Item ordenavit quod super scriptio crucis crucifixi in dicto altari existentis renovetur intra XV dies sub pena XXX ll.

Item quia non fuit curatum emere tapetum predicto altari prout alia fuit ordinatum et mandatum predicti altaris decenti ornatu ordenavit quod intra sex menses ematur tapetum ibi sub pena V ll. sine prejudicio penae aliae super hoc apposite ad quam obnoxio condemnavit.

Item visitavit altare Beatissimae Virginis Mariae de {f. 265r} Assumptione et quia invenit in retabulo illius et figura quedam iocalia coracea [...] et corrigias ordenavit quod omnia hec iocalia corrigiae et aliae oblationes vendantur cum interventu Rvdi. Rectoris et honorabilium juratorum et pretium illorum magis necessariis dicti altaris et ecclesie applicetur.

Item visitavit capella sub invocatione St. Petri que dicitur esse dels Callars et ordenavit fiat in altari coracea nova et perficiatur retabulum illius que per alios ac alios et iterum ordinatur fuit intra quattor menses sub pena sueldorum XI bene uisa. Quod facere teneantur operarius dicte ecclesie sub dicta pena et postea expensas [...] ab ipsis Callars petant quod si non exsolverint operarii predicti curiam ecclesiasticam reddant certiozem.

Item quod pallium invenit in dicto altari repertum cum armis dels Callars resuatur totum ne indecenter ita maneat. Item visitando capellam et altare Beatissimae Virginis Mariae de la Rosa noviter constructam ordenavit quod mappae omnes et aliae dictae capellae oblationes vendantur cum interventu honorabilium juratorum ac Rvi. Rectoris et pretium illorum necessariis dicte capellae et ipsius ecclesiae applicatur.

Item visitavit altare animarum de purgatorio et invenit bene ornatu. Item visitavit altare Sanctorum Georgi et Sebastiani in ipsa eade capella constructam et quia pictura retabuli licet nova sit deletur et defformationem nitatur ordenavit quod reparetur ubi reparatione indiget intra duos menses sub pena trium librarum.

Item ad supplicationem suae Domini Rmae. pro parte juvenum non uxoratores factam concessit eisdem licentiam {f. 265v} et facultatem construendi in dita ecclesia capellam et confratriam pro ipsius sub invocatione Sancti Petris ut petitum fuit.

Item quia ara in altari Sancti Petri predicta capella construenda reperta ad modum parva est ordinavit quod nulla ratione cum ea celebretur sub pena X ll. per celebrantem sed deservire poterit pro monumento in die cenae domini.

Item visitando chorum ut divina maiori cum devocione ac quiete dicantare ordinavit quod claudatur bancalibus et sedilibus e medio dexteram partem in quo clauso et ornato presbiteri divina decantent fiatque in eo pluteolus decens cum suis oculis pro libris servandis intra sex menses sub pena X ll. sine prejudicio pene super hoc alie comminate.

Item ne laici divina perturbent ordinavit ne quis laicorum clausum ipsum chori ascendere et ingredi audeat dum divina celebrantur sub pena excomunionis et contra remittentem si opus fierit rector auxilium ab honorabile bajulo petat.

Item quia organa dicte ecclesie in choro constructa maximum ibi manendo patiuntur in dies detrimentum ut experimento comprobatum est ordinavit quod fiat supra portale ecclesiae ad dexteram dicti chori locus aptus vulgo anaja ponanturque ibi dicta organa intra sex menses sub pena V ll. et reffi {f. 266r} ciantur ac temperantur hortando prociat cum in prouti hortatur honorabiles juratos quatenus convenient cum vicarius [...] Laurentio Mulet presbitero qui maximum in illa pulsando prestat servicium de X ll. pro suo salario cum sex libras salarium quas dicitur modo recipere modicum pro tanto servicio sit.

Item ordinavit quod refficiatur optime totum dictee ecclesie tectum intra unum mensem sero sub pena V ll. ne dum pluit aqua intus ipsam ecclesiam cadere possit.

Vestimenta. Item visitando vestimenta repeti fecit inventarium dicte ecclesie et quia invenit vestimentum ex domasco albo stola et manipulo cavere ordinavit quod intra duos menses fiat stola et manipulos predicti sub pena XXX ll.

Item quia defficit stola pro vestimento de vellut carmesi et etiam stola et manipulos pro casulla de xemallot de grana ordinavit quod intra duos menses facit dicta stola et manipulus sub pena XXXX ll.

Item quod intra quindecim dies refficiatur casulla de tela morisca sub pena XX ll. Item quod palium ex domasco albore refficiatur juxta eius evidentem necessitatem et in eo fiat frontale intra unum menses sub pena XXXX ll.

Item quia pauce reperiuntur in dicta ecclesia cape quae infra annum ad officia decenter deservire possint et maxime necessaria sit capa coloris de blau vel de morat ordinavit quod intra sex menses fiat una capa alteris ex dictis coloribus sub pena V ll.

Item quia inventarium repertum fuit non autenticum et confuso ordine confectum ordinavit quod fiat intra quindecim dies sub pena X ll. de novo inventarium de rebus omnibus dicte ecclesie pulchro de distincto ordine ita ut jocalia aurea de argentea digniora primam deinde mi {f. 266v} nus digna postea casullae cum suis dalmaticis, capae, palia et sic de singulis singula distincte suo ordine cum suis differentiis describantur, cuius copiam habeat Rvdus. Rector in libro in quo ordinationes in visitationibus factae describuntur autenticam et repetatur secundo quoque anno et quando aliquis deerit (sic) annotetur in margine quare illud defficiat, quum autem aliquid addetur ponatur intra sex dies in inventario et copia sub pena III ll.

Item quia multi ecclesiae quae domus orationis est pacis et concordia, domum seditionis et discordie in ea partialiter sedentes, quod tanquam pater et pastor ingencens et salutem animarum exortans scabiemque perniciosam a suis ovibus pellere mittens per viscera domini nostri Jesuchristi omnes parrochianos hortatur et monet quatenus ipsas seditiones et partialitates ac diabolica earum nomina dimittat et obliviscantur unaminesque et concordes in ecclesia sedeant et non seditioser et partialiter ex hoc autem mandavit quod nullus sub pena excomunionis in ecclesia sibi proprium locum vendicet nec nominent sed sedilia omnia loca unicuique propria et omnibus communia fuit tollanturque scamnia si quae sunt propria aliquorum propia ne presentes vel futuri sua esse cogitent et tradantur suis dominis fiantque alia ibi oer honorabiles juratos aliis similia.

Item ordinavit quod quislibet bacinerius intra xv dies habeat librum sub pena XX ll. in quo describat suas intratas et receptas exitamque et expensas et quodlibet die dominico reponere teneatur suas habitas charitates in archa communi ad hoc constructa per finem destinatum foramen retentis pones se illius pecuniis in illa {f. 267r} hebdomada ad ordinarias expensas necessariis et quolibet anno dicti bacinerii sub quocumque nomine petat creentur et fiant per Rvdum. Rectorem et honorabiles juratos, quibus dicti bacinerii sue administrationis computum reddant et rationem intra quindecim dies post finitum suum annum fiatque statim sub pena III ll. liber communis in dicta archa semper servando in quo tantum describantur diffinitiones omnium bacineriorum

habeatque Rvdus. Rector clauem unam in dita archa aliam vero honorabilium juratorum maior reliquam autem operarius dictae ecclesiae nullus vero alteri clauem suam ad aperiendum connotare audeat sub pena excomunionis.

Item ordinavit quod nullus bacinerius suffragium aliquod suffragium aliquod quocumque nomine illius fiat facere audeat absque interventu Rvdi. Rectoris sub pena III ll. pro qualibet vice in reliquis autem de expensis vocare teneantur Rvdum. Rectorem aut pro eo vicarium sub dita pena.

Item ordinavit quod nullus bacinerius in die festuitatis sue invocationis audeat sub pena excomunionis et III ll. combinium facere de pecuniis bacini sed inuitare tantum teneatur Rvdi Predicatores et proprios ministros aut officiales confratris. Item ordinavit quod quandocumque aliquis aliquod legatum per aut testamentum mandaverit cuius charitas legata non sufficiet commune dictae ecclesie illud acceptare posit et postea deductis expensis necessariis dicant tot {f. 267v} missas summissa voce ad quot residuum dictae legatae charitatis sufficiet.

Item ordinavit quod omnes missae tam votivae quam ex legato deveniant ad manus Rvdi. Rectoris aut pro eo vicarii qui illas in libro describere teneatur et per turnum celebrari facere et annotari manu presbiteri qui illas celebraverit. Nullus vero presbiter dictas charitates preterquam rector aut vicarius accipit sub pena excomunionis. Si vero aliqua rationabili causa illam acceperit intra sex dies illud dicto rectori aut vicario denuntiare et euacuare teneatur sub dicta pena.

Item ordinavit quod omnes scripture, capibrevium et instrumenta dictum commune respicientia reponantur in una ancha loco archivii intus sacristiam semper servanda duabus clavibus clausa quarum unam habeat Rmus. Rector alteram autem unus presbiter per communem eligendus sub pena X ll.

Item ordinavit quod omnes presbiteri dicte ecclesie intra quattor menses cantum et ea que in choro necessaria ad antiphonas responsos et intonationes ac alias sunt discant sub pena quod privabuntur a distributionibus donec earum discernitur.

Item quod nullus presbiter cum divina celebrantur audeat in choro officium particulare dicere sub pena privationis a distributionibus illius diei sed attente choro et divinis

inserviat silentiumque observet prout tanto convenit ministerio et ad hoc maxime attendet rector aut vicarius.

Item ordinavit quod singulis diebus peractis completoriis {f. 268r} fiat commemoratio de conceptione beatissimae Virginis Mariae cum antiphona et oratione prout in ecclesia sedis observatur.

Item visitando capibrevium ac beneficiatos dictae ecclesiae quia capibrevia particularia beneficiorum posita sunt et descripta sine authenticatione ita ut nullas si opus fuerit faciant fidem ordinavit quod singuli beneficiati sine in dicto capibrevio generali faciat et curet autenticum et fidem ferens facere capibrevium intra unum mensem sub pena XXXX ll. pro quolibet contrafaciente annotareque in aliae ad quae onera teneantur.

Item ordinavit quod nullus in sacris ordinibus constitutus audeat sub pena excomunionis in enuptione carniū aut aliis juri suo renuntiare sed omnia francha emat prout ei competit mandando lanio qui nunc est et pro tempore fuerit ne sub pena excomunionis et X solidorum operi ecclesie applicandorum differentiam faciat inter laicorum et ecclesiasticorum in eis carnes vendendo sed eis sicut et laicis illas vendat iuribus ecclesiasticis salvis.

Item ordinavit et mandavit quod quandocumque aliquis barmitus ad dictam ecclesiam accesserit teneatur Rector aut Vicarius sub pena excomunionis illum in eo deliuncto compedibus alligare et clausum habere nisi ipse discedere malit et in hoc si opus fuerit auxiliis ab honorabili bajulo petat. Item ad fugiendam omnem ut sine labem et illius ansam ordinavit ne de cetero quis encantus facere audeat ad futuras solutiones vulgo a spera sub pena excomunionis. {f. 268v} Santa Lucia - Mancor. Item dictis die et anno accessit ad capellam Sanctae Luciae dicte parochialis suffraganeam in loco de Manchor supra montem constructam et illam visitavit ordinavit quod ut sequitur. Primo quia patena in medio quadam granatura bullata est et periculosum est ne in celebratione missarum aliqua remaneret ibi particula ordinavit ne de cetero cum ea celebratur sub pena XX ll. per celebratem sed reffundatur et fiat de novo sine aliqua bulla neque granatura.

Item ordinavit quod retabulum Sanct Joan intra quattuor menses reparetur ubi reparatione indiget sicut alium fuit ordinatum sub pena trium librarum. Item visitando

totam ecclesiam quia vidit illam cum illius toto tecto maxime ruinosam ut impromptu reflectione et remedio indigeat considerato presertim quod multe devocionis est et saepe per habitatores presentis insulae ob uniuscuiusque particularem devocionem visitatur attento etiam iam reperiuntur aliquae ad hoc paratae pecunie et sufficientes ac ligna quedam ad manum ordinavit quod intra duos menses tota dicta ecclesia ac precipue illius tectum quod iam ruinam minatur refficiantur sub pena X ll. operi predicto applicandandarum et que elapso dicto tempore honorabiles juratis ac operarius dicte suffraganae ecclesiae non admittantur ad divina sub pena V ll. si illos admiserit.

Item visitando dictam domum quia in cubiculo in interiori partae sacristiae sito invenit fenestram nimis prope solum et terram constructom et facile puerali per eam ingredi possunt ordinavit propter fures et alia sacandala que forsan oriri et evenire {f. 269r} quod dicta fenestra statim sine ulla mora intra octo dies auferat inde et fiat in altiori loco ipsius parietis ne per eam facile ingredi possit sub pena V ll. et si forsan oportuerit fiant in dicta facienda fenestra quedam clathra.

Item ordinavit quod cubiculum grande quod ante porta dicte ecclesie in portica situm est nulla ratione pro culma deserviat sub pena III ll. Item quo situ ordinationes debitum fortiantur effectum ordinavit et mandavit quod Rdus. Rector aut pro eo Vicarius illas teneatur sub pena III ll. publicare et notificare etiam vulgari sermone omnibus et singularis qui ad eas adimplendas respective tenentur eis informando et notificando quod nisi parverint penas in illarum unaquaque appositas de bonis propriis et non alicuius communitatis aut confratriae expolient, requiraturque scribam villae quatenus que creatione novorum illas eis perpetuo notificet honorabiles autem in suo quod vocant testamento de adimplendis mentionem faciant. Attendat vero dictus rector ut aliae adimpleantur et si fuerit opus de non partitione curiam ecclesiasticam certiozem reddat. Item qui percepit quod diaconus vel subdiaconus qui misse maiori inservit dat primo pacem honorabili bajulo et juratis quam ecclesiasticis chori quod indecenter ac contra rerum omnium ecclesiarum fit ordinavit et mandavit quod de cetero dictus diaconus vel subdiaconus nulla ratione det pacem dictis honorabili bajulo et juratis {f. 269v} primo sed prius chori postea autem ipsis bajulo et juratis sub pena excomunionis et XX ll. Item ordinavit quod nulla presbiter dicte ecclesie petere possit charitatem processionum sepulturarum et unctionum ab heredibus vel successoris deffuntorum sed

omnes deveniat ad manum Rdi. Rectoris qui illas una cum uno saltem ex presbiteris petere et subere debeat et postea cuique suam portionem contribuat sub pena III ll. a quolibet contrafaciente.

24. Patrocini del bisbe Joan Vic i Manrique d'un reliquiari per a ser portat a les processons que es fan anualment a la ciutat de Palma. 1580, 23 de setembre.

ACM, *Actes capitulars*, 1580, 23 de setembre

Pro tabernaculo faciendo per dictum episcopum afferendum in procesionis. Decreverunt omni parte quam ex quo Illustrissimus Dominus episcopus expensis suis vult facere quoddam tabernaculum ad deferendum reliquias quae fiunt per civitatem quum comitatur fabrica dicti tabernaculi quanti illa consetiunt Domino Canonico Anglada, ex quo sua Dominus Illustrissimus facere se offert expensis suis ut proposuit dictus Canonicus Anglada (...).

25. Inventari de béns artístics de la parròquia de sant Llorenç de Selva. 1581, 21 de gener.

ARM, *Protocol notarial Damià Femenia*, 1581, sig. F-334, f. 128r–132v

El dia 21 de gener de 1581. A lo sagrari darrera lo altar maior. Primo una creu d'argent sobradeurada ab un Cristo. Ítem tres galsers de argent de argent sobredaurats ab tres patines comprès a sancta Lúcia. Ítem custòdia d'argent sobredaurada ab creueta ab dos cristos de dalt ab sa cuberta de dins de argent per anar als conbregàs per vila ab pavellonet de seda blava ab son verila de vidre gornit d'argent sobredaurat del dia del Corpus. Ítem altre pavellonet ab les randes de or, de tafatà morat. Ítem un ansenser d'argent ab les cadenes y tres anells y caxeta de ferro. Ítem barqueta d'argent per los ansens y culereta d'argent. Ítem una capsa o custòdia d'argent sobredaurada an la que sa raserva lo Santíssim Sagrament cuberta ab un drap de or y seda blave forat de satí carmesí. Ítem altre capseta d'argent ab sa creueta. Ítem altre capseta o custòdia d'argent blanch ab sa creueta ab un cristo d'argent tot blanch per aportar lo Sant Sagrament an els malalts de fora villa, cuberta ab un tafatà blau. Ítem una creu de lignum crucis ab son peu sobredaurat. Ítem una capseta de argent blanch ab sa cadena dels olis per als malalts. Ítem una caxeta de fusta de noguer ab sa clau y dins de aquella ampolitas de vidra ab las quals stan los olis de la crisma. Ítem una osa de valut carmesí ab son cordó de seda per aportar lo Sant Sagrament an els malalts de fora villa. Ítem dos bosas de valut carmesí per als corporals. Ítem dos cubertós alfors, lo un de vel ab listas d'or ab palitas alrededor y als caps mafanetas de perles y lo altre de vel obrat alrededor de seda blau y vermell. Ítem altre vel de li obrat de seda negra. Ítem una lanterna d'estany nove y campaneta per anar als conbregàs. Ítem altre lanterna d'estany vella. Ítem una capsa o caxeta de fusta per a tanri reservades les ostias.

En lo altar maior. Ítem dos canalobres grans d'estany per als minyons. Ítem dos canalobres patits de lautó damunt lo altar. Ítem davant de aquel una caldereta de aram per la aygüe baneÿta. Ítem una basina de lautó per las ofertas. Ítem una conquesta de aram. Ítem dos canalobres grans de ferro. Ítem una catifa o tapit per al peu de l'altar.

En los calaxos. Primo una causla de valut carmesí, astola y manipula, vel. Ítem domàtica de valut carmesí, estola, manipula y colar cel matex, ab fresos de or. Ítem altra domàtica de valut carmesí ab fresos de or colar y manipula. Ítem casula de domàs

blanch ab frens d'or y figures, stola y manipula. Ítem casula de domàs blanch amb frens de seda verda y paraments de valut carmesí. Ítem altra domàtica de domàs blanch ab frens de valut carmesí, estola y manipula del matex. Ítem casula de ximelot negra ab canela de satí de colors grochs y parbó, estola y manipula del matex. Ítem casula de ximellot carmesí ab trases de fil de li y manipula, vel. Ítem casula de satí groch, vella, gorada. Ítem casula de tela morisch, usada. Ítem casula de ximelot leonat, usada. Ítem dos stolas noves de domàs leonat forades de tela blave y dos maniples del matex y colar de valut carmesí launat de or. Ítem quatra manipulas rafets de flolas vellas de domàs leonat y de ofida vermella. Ítem capa de domàs blanch forada de tela blanch ab sancta y capilla de or y figures. Ítem capa de ximellot carmesí ab sancta de satí blau. Ítem capa de ximellot negra per als morts ab figures de les ànimes. Ítem capa nova de domàs leonat ab sancta de valut morat y capila del matex. Ítem tavalola de domàs blanch usada ab galsa de or per figures de la vila per a dir lo Evangeli. Ítem altra tavalola de domàs morat ab floretas de seda per a dir lo Avangeli.

Ítem tavalola de ximelot listonat morisch per lo matex. Ítem tavalola o almayssa morisch. Ítem tavalola de tafatà carmesí per lo Avangeli. Ítem altra tavalola o almayssa morisch per lo matex. Ítem dos vaxil.las de domàs blanch ab trases de seda carmesina y blave ab figures de Nostra Seniora y de l'Angel sent Gabriel. Ítem tavalola o cortineta de domàs taroniat de tras lo crucifixi de l'altar maior, negra y blave. Ítem altra tavalola o cortineta per lo matex crucifixi de valut negra, vella. Ítem altra cortineta de tela blave per lo matex ab flocadura vermella y grogue. Ítem un pali de domàs blanch vell ab figures de santa Ana y [...]. Ítem palis de valut carmesí ab figura de sent Lorens ab flocadure verda. Ítem palis de domàs blanch y blau ab trases de or talls ab flocadura blave y blanca. Ítem pali de valut negra de les ànimes ab un cristo anamig de or y figures de les ànimes. Ítem pali de ximelot carmesí usat ab flocadure. Ítem pali de satí groch ab figue de sant Lorens y les armes dels Calars. Ítem palis de valut carmesí vell, ab figura de Nostra Seniora. Ítem pali de domàs vert ab una figura de Cristo, apadesat.

Ítem pali de valut vert ab figura de Nostra Seniora de la Speransa ab les armes de la vila. Ítem pali de cuiro durat an lo altar de sant Jordi ab cuberta de cuyro. Ítem pali de tela blanca ab figura pintada de Nostra Seniora de Speransa y cuberta de cuyro. Ítem altra pali de tela ab figura de Nostra Seniora de Asumptió, pintada ab cuberta de cuyro. Ítem pali de cuyro ab son cubertó ab figura del baptisma en les fonts. Ítem altre

pali de cuyro daurat ab son cubertor de Nostra Senora del Roser. Ítem una pavelló de domàs vert ab les ablanges. Ítem altra pavelló de tafatà girasoll carmesí ab les ablanges y astas. Ítem una creu de valut carmesí ab cristo daurat y ànimes alrededor per la capa dels morts. Ítem casula, stola y manipula de tafatà giresol groch, usat, ab sancta de tafatà ancarnat per frases de brocat y ab les armes del senior rector. Ítem àmit, camís y cordó per al matex. Ítem un mantell de domàs blanch ab gornisió de satí vermell de Nostra Senora de Asumptió. Ítem vestiments del matex per al Iesuset. Ítem tres camisetas de li blanques del iesuset y cabes ab palis de Nostra Senora. Ítem un salet de valut carmesí ab flocadura blanca. Ítem altra salet de satí groch y vert gornit de valut negra, tot el iesuset. Ítem mantell de domàs leonat gornit de valut leonat de Nostra Senora de Asumptió. Ítem splet per al Jesuset del matex. Ítem XVIII grans de jaspís de Nostra Senora. Ítem duas panitènsias de coral, so és, la una menuda de deu dotzenes, le altre de coranta gran mitiènsia. Ítem altra paintisnis de or de cent grans ab sa creueta. Ítem dos vaxil.las de tela negra ab figures pintades y la Vera Creu.

Roba de li. Primo tres camis, tres àmits, tres bordons ab peraments de ostida, nous mella. Ítem sis camis, sis àmits de li ab sis cordons. Ítem tres nolis de bri y stopa, blanchs per la coresma. Ítem dos cortinas de tela blanca ab franges per lo altar maior. Ítem dos cortinas de tela blanca per a tapar lo retaula de lo altar maior. Ítem una quortina de drap blanch villum templi. Ítem dos quortinas de tella blana per a cobrir lo altar de Asumptió. Ítem cortina blanca qui estava en las fonts com l'altra age servit per adobar las cortinas de lo altar de Asumptió. Ítem pavalonet de tele per al peu de la creu. Ítem quinsa tavalolas antra bones y usades, comprés una obrada de negra. Ítem tres camisetas per als galses y una dotzena de purificadors. Ítem quatra corporals bons ab les frollas. Ítem dos canalobres de lautó an lo altar de Nostra Senora del Roser.

Libres. Primo dos missals nous. Ítem un ordinari. Ítem un libra de cant de cor chiries, glorias y misas de devosió. Ítem altra libra responser santoral. Ítem altra libra antaloner santoral. Ítem altra libra segona per antiloner santoral. Ítem altra libra de oficis y misas de devosió. Ítem altra libra de oficis dominicals, vel. Ítem altra libre vell antifoni. Ítem altra libra saltirii dinryanni. Ítem altra libra vell La consueta de Malorca. Ítem un misal antic y vel mallorquí.

26. Reial cèdula referent a la Inquisició de Mallorca per la qual el batle reial i el bisbe Joan Vic i Manrique denunciem mals usos de la seu del Temple per part de l'inquisidor. 1582, 20 de desembre.

AAEV, *Sobre els procediments de la Reial Audiència de Mallorca*, 20 de desembre de 1582, f. 205r.

El Rey. Conde de Olivares, pariente de mi consejo y mi embajador. He entendido que no siendo ha propósito la casa que el Inquisidor de Mallorca tenia para ejercer el ministerio del Santo Oficio de la Inquisición, se trató con el Baylio de la Orden de San Juan se alquilase el castillo que llaman del Temple que no se habitaba y que habiéndose convenido en el alquiler de ella y gastado de su consentimiento muchos dineros en repararla y acomodarla.

Y estando en ella el Santo Oficio, el Baylio Verí debajo de cuya administración estaba impetrado el Breve de Su Santidad dirigido al Obispo de Mallorca para que se le restituya diciendo que el dicho Inquisidor se la tiene ocupada por su habitación sin declarar que reside en ella el Santo Oficio ni lo que para esto se concertó y que se ha representado al dicho Baylio el beneficio y aprovecharan todo lo que la dicha casa ha recibido en repararla y habitarla porque antes sólo servirá de recogerse de día, hombres facinerosos porque la justicia nos los prendiese y de noche salían a robar y matar gentes y de tener madera y otras cosas sin querer habitar nadie por estar tan desacreditada y mal reparada y se le ha pedido que pues no tiene necesidad de la dicha casa el Santo Oficio la tiene tanto que menester, la dejase por ahora esta pretensión, no lo ha querido hacer antes.

Lo ha hecho con el dicho Breve al dicho obispo, y porque es aún impetrado sub resticante: se entiende, procedan a la ejecución de él, en que demás de la autoridad nota y perjuicio que se le seguirá al Santo Oficio y que no se hallará tal casa tan cómodamente se pueda ejercer y vendría a cesar su ministerio de que resultarían los inconvenientes que se dejan considerar será bien que habléis a Su Santidad en ello de mi parte y le informéis de lo que en esto ha pasado suplicándole revoque el dicho Breve o a lo menos se contente de suspenderlo pues el dicho Bayle no habita la dicha casa ni tiene necesidad de ella par que bien informado de las razones de todas partes proceda

lo que entendiere más a convenir y avisadme de lo que se hiciere. Datus a Belén XX de diciembre de M D LXXXII. Yo el Rey.

27. Reial cèdula referent a la Inquisició de Mallorca per la qual es lloga l'edifici del Temple, propietat de l'orde de sant Joan. 1583, 3 d'abril.

AAEV, *Sobre els procediments de la Reial Audiència de Mallorca*, 3 d'abril de 1583, f. 204r.

El Rey. Embajador Extendido hay como por no haber en la Ciudad de Mallorca, casa conveniente para el ejercicio del Santo Oficio de la Inquisición y en donde se administrase con la autoridad y decencia que se requiere y los negocios se tratasen en secreto ni tampoco en cárceles para guarda de los presos siendo cosa tan necesaria, el Inquisidor del dicho Reino informado que el Castillo llamado el Temple que es de la religión de San Juan podía servir para aquel ministerio mayormente.

Que el baile y comendador, de aquella ciudad a cuyo cargo estaba no se servía por estar muy derruido, trató con el se lo alquilase y concertado el dicho Inquisidor gastó muchos dineros en repararlo y acomodarlo, y de su voluntad se pasó a el con el ejercicio del dicho Santo Oficio en dónde se ha ejercitado y de presente se ejercita y que en estos días el Baile ha impetrado de su Santidad un Breve dirigido al obispo y su vicario general y al ardiácono de la dicha ciudad para que le hagan restituir el dicho castillo y casa, diciendo que el dicho Inquisidor se la tiene ocupada y hace instancia en la dicha ciudad para que le pongan en ejecución y porque somos informados que de más no ha de menester la casa, ha servido la dicha casa y castillo de receptáculo de malhechores y que no habitándola se han de volver a recoger y amparar en ella a los delincuentes.

Y temiendo el dicho Inquisidor será muy conveniente y necesario para el ministerio del Santo Oficio que se excusaran los daños y excesos que se han cometido y esperan cometer de los malhechores que en ella se han recogido habemos mandado servir al Gran Maestre y dicho Baile para que no hagan instancia ni pongan en ejecución el dicho breve sino que dejen la dicha casabv y castillo al dicho Santo Oficio y la presente es para que procuréis con Su Santidad de nuestra parte por la vía que mejor le pareciere de orden y provea como la dicha casa y castillo que de al dicho Santo Oficio así como el cuidado y diligencia que de vos confiamos. Datus en Lisboa, a III de Abril de M. D. L. XXXIII.

28. Visita pastoral del bisbe Joan Vic i Manrique a la parròquia de Selva. 1586, 2 d'octubre.

ADM, *Visites pastorals Vic i Manrique*, registre V, 1586 - 1589, f. 59r-63r.

{f. 59r} *Die jovis secunda mensis octobris anno a nativitate domini MDLXXXVI Illmus. et Rvmus. Dominus Don Joannes Vic et Manrique Dei et apostolice sedis gratia episcopus maioricensis et de consilio suae regiae majestatis quum personaliter existeret in oppido de Selva ad visitationem ipsius ecclesiae ac populi dictae parochiae visitationem faciendam cum processio presbiterum ac populi dictae parochiae ab eclesia ad portam domus rectoria dicta parochiae cum campanarum tintinatu vulgo repicar in signum letitiae ab pastoris adventum suam dominum recepisset factis absolutionibus peractaque missa maioris de Spiritu Sancto lectosque inter solemnia misse generali edicto dictam cepit facere visitationem visitandoque ordinavit puncti in ordinatibus vulgari sermone [de mandato] scriptis inferius scriptum repetitur.*

E primo visità lo Sm. Sacrament y sacrari y capsetes de aquell y trobà tot star be pero attento que lo armari o sacrari en la paret ahont stà reservat lo Sm. Sacrament stà molt curios y bo de leñam ordena y manà per honra y decentia de aquell que dins quatre mesos se daure de fora y se folre dins de algun gentil taffeta o domas quarmesi ab trevilles de or si ja donchs nos daurar. Y de aqui anà a les fonts baptismals y visita aquelles y troba stà tot be y decent. {f. 59v}

Y apres dinar torna en dita iglesia y continuant dita visita mana llegir y repetir lo inventari de dita iglesia y repetint visita singulatim tot lo que en aquell sta scrit y ordena lo ques segueix.

Primo attes que la tovallola de domas blanch la tovallola de domas morat listonat son velles y esquinçades ordena que se adoben segons cada hun te necessitat y entretant sots pena de deu sous per cada vegada no serveixcan.

Item ordena y mana que dins quatre mesos sots pena de III lliures se faça una cortineta de seda vermella per devant del altar maior de la que hi ha necessitat y se posen en aquella los dos noms de IHS y XPS de fil de or los quals stan en la cortineta de vellud negre la qual ya esser vella, pelada y esquinçada mana que no serveixca.

Item ordena que lo pali de domas blanch ab figura de st. Anna y Joachim se adobe dins de un mes segons huy te necessitat sots pena de II lliures. Item ordena que dos domasos vells y foradats se esquinçen y de ells sen façen purificatoris.

Item attes que lo Velum Templi vulgarment dit cortina de la quaresma sta tot apadeçat y foradat ordena y mana que no serveixca sots pena de III lliures que de aqui a la quaresma {f. 60r} proxima venidora sen faça altre condecet sota dita pena.

Altaria. Y lo endema divendres a tres del dit mes y any continuant dita visita torna en dita yglesia y visitant los altars y capelles de aquells visita lo altar maior y ordena que la Veronica de Bulto la qual es caiyguda que stava sobre la figura de St. Llorenç sia tornada en son loch afficada ab un trebador que no puga caure y sia fet dins de dos mesos sots pena de X lliures.

Item que dins de quatre mesos se faça lo retaulet sobre de St. Chistofol segons en la passada visita stava manat sota pena de XXX lliures. Item ordena y mana que la ara del dit altar sia posada un poch mes alteta del altar per a que sia conexedora dins quinze dies sots pena de X lliures.

Y apres visita la capella y altar y figura de Nostra Sra. de la Assumptio y troba tot star be. Item visita la capella y altar de St. Pere la qual se diu dels Carlars [Callars] y com haja trobat que de molts anys ença en cada visita se ha manat que dita capella y altar se adobe segons en tantes visites es de veure y de ninguna manera se haja tocat ni sols penjat en aquella ni per monestacions ni per amenasses de penes admirant se dita la Senyoria de tanta negligencia y poch advertiment als mandatos del supe {f. 60v} rior volent per ara benignament dissimular ordena y mana que dins de un any dites ordinations en dita capella sien adimplides altrament ab rigor se procehirá segons de dret esta et alia.

Item visita la capella y altar de St. Pere i St. Cosme y Damià y ordena que dins de dos mesos se faça en dit altar un cubertor de cuyro nou sots pena de XX lliures. Item attes que en dita capella se plou molt segons occularment se es vist lo dia passat ordena y mana que dins un mes se recorrega la terrada de dita capella molt be sots pena de III lliures.

Item visita la capella y altar del Roser y troba tot star be. Item visita la capella y altar de les animes y troba tot star be. Item visita lo altar de St. Jordi y ordena que la ara de dit altar se pose un poch mes alteta del altar que sia conexedora. Item visita la capella y altar de Nostra Sra. de Esperança y troba star be y per que serveix dita capella de sacristia y sta en la visita proppassada de l'any M. D. L. XXXI se acabas la sacristia dins de un any y no se es fet no volent per ara procehir per justes causes rigurosament, ordena y mana y quant mes encaride {f. 61r} ment se pot exhorta als honrats jurats que ab gran diligentia procuren en acabar dita sacristia de la qual se veu la molta necessitat monestant en nostre Señor Deu Jesuchrist al poble se esforce cadahu ab ses facultats ajudar a tant sancta i necessaria obra.

Y apres puja al chor y visita aquell y troba tot star be. Item visita los orguens y mana sonar aquells y troba star decentment. Item visitant tota la iglesia troba que en algunes parts se plou y com sia cosa inconvenient ordena que dins de hun mes les adobe tota la terrada que stiga stanya sots pena de V lliures.

Y de aqui anant cascu any perpetuament antes ques posen les pluges se recorrega sots pena de III lliures. Item visita lo fossar y ates que stant com sta veent animals poden entrar y descobrir los cossos humans y rosegar aquells ordena y mana que dins dos mesos se façen en la entrada de aquells unes grades entretant que nos fa obra la qual faent se ja se podran arrencar y levar los per aquella necessitat.

E apres torna a la dita yglesia y mana repetir lo inventari de aquell y repetint visita {f. 61v} singulatim totes les coses en dit inventari descrites y visitant ordena lo ques segueix per quant en la dita proppassada visita sta manat que se façen per a les dalmatiques de domas blanch collars y lo palis de domas blanch ab figura de Sta. Anna se adobe y se faça per ell un frontal y altre frontal per als palis de vellud carmesi y fins açi ninguna de dites coses se ha fet ordena y mana sense perjuy de les penes sobre de aço apposades que dins de dos mesos sien adimplides dites ordinations sots les penes en dites ordinations respectives imposades.

Item ordena que quant per temps vendra en dita yglesia visita stiga tota la roba de lly neta de bugada sots pena de XXX lliures y continuament stiga tambe neta segons axi conve sots dita pena.

Cor ecclesia. Item continuant dita visita entrant en negocis del comu y tenint notitia que la ordinatio feta en la dita proxime passada visita de no pendre prevere algu charitat de missa no se observe ordena y mana que dita ordinatio y la subseguent de no poder donar lo procurador charitat de missa a prevere algu lo dia que lo tal prevere tendra missa de obligatio sien stretament observades al peu de la letra sots les penes en dites ordinations respectives imposades irremissiblement exigidores.

Item ordena que de aqui en avant lo Rme. Rector o qualsevol sia lo prevere quant dita la missa maior no dexe en la primera oratio y en la postcomunio Et famulos tuos et, conforme lo paper impres sta donat en la present {f. 62r} visita lo qual mana esser affix al fi del missal en la cuberta sots pena de V lliures cada vegada exhortant als altres que entre les misses ho vullen dir puys es per be comu.

Item visitant los libres de la sacristia ates ha trobats aquells esser quaderns i no libres ordena que lo Rme. Rector de aqui en avant fassa dits libres en fill com conve sots les penes en lo edicte contingudes. Item ordena y mana que lo Rme. Rector envie lo primer dia de janer proxim venidor a la cort ecclesiastica lo libre dels bateixs que te y de aqui en avant de tres en tres anys envie lo tal libre a dita cort sots pena de III lliures sens trauren copia. Bacins. Item visitant los bacins ordena y mana que ningun baciner axi de la parrochia com de suffraganea ni obrer gose fer gasto algu ni obra sino es los carrechs ordinaris ço es olis, misses, sermo y altres semblants sense consensio y licentia expressa de sa Señoria o de son Vicari general sots pena de X lliures de bens propis pagadores.

Santa Lucia [Manchor]. E apres los dits dia y any continuant dita visita ana en la yglesia de Santa Lucia del loch {f. 62v} de Manchor suffraganea de dita parrochia y visita aquella y ordena lo ques segueix. Primo ordena ques faça inventari de nou ab bon orde y aquell se descriga en la inventari de la yglesia y copies de aquell. Item atento ques te notitia que en la ciutat ha un calzer de dita suffraganea y no se te diligentia en fer lo portar, ordena y mana que dit calzer sia dins de dos mesos aportat com ha de star en dita suffraganea sots pena de V lliures a despesses dels honrats jurats.

Item ordena que la casulla de domas blanch sia tan tost adobada segons te necessitat. Item atento que dita suffraganea te menester una caldereta de sperges ordena que dins

dos mesos sen faça una acomodada sots pena de X lliures. Item ordena que dins tres mesos se faça una caixa per los bacins de dita suffraganea sots pena de III lliures dins la qual stiguen tancats los dits bacins ab dos claus de les quals ne tenga una lo prevere qui te y per temps tendra carrech de celebrar en dita suffraganea y la altra lo obrer de aquesta.

E com se veu clarament que sobre del altar {f. 63r} de Conceptio amenaça prompta ruina y los cayrats per esser prims fan gran ventre ordena y mana que dins tres mesos sia reparat ab bons cayrats dobles com es en una iglesia necessari sots pena de V lliures.

Y perque tot lo que dessus sta ordenat tenga son degut effecte ordena y mana que lo Rector o Vicari tenga en compte en publicar y publique de dos en dos mesos la primera dominica en la trona les dites ordinations no empero les dels preveres sots pena de X lliures per cada vegada y quant lo temps prefigit en les ordinations se anira cadahu acabant avise als obligats respectius y quant sera acabat si la tal ordinatio no sera adimplida ne done avis a sa Señoria o a son Vicari General sots pena de III lliures per cada vegada.

29. Privilegi que concedeix el bisbe Vic i Manrique per a què es creï un bací a totes les parròquies de Mallorca sota l'advocació de la Mare de Déu de Lluc. 1586, 26 de novembre.

ACL, *Privilegi de Mons. Joan Vic i Manrique (data 26 de novembre de 1586)*, sig. calaix núm. 3, secció Privilegis.

Nos Don Joan Vic y Manrique per la gratia de Deu y de la Santa Seda Appostolica Bisbe de Mallorca y del consell de sa Majestat. Considerant que dient lo Propheta es cosa decent lo Senyor esser lloat en los seus Sancts es principalment degut esser lloat en aquella Mare de misericordia advocada dels peccadors la gloriosa Verge Maria la qual del cel en la terra sia aportat an el llinatie huma la vera y eterna salut y la qual sense intermissio sta per tots los faels pregant i en particular per los devots reputam per ço que les iglesias y capellas y cases a honra y nom de dita Sra. Advocade nostre dedicades es cose digne esser de indulgenties per graties ornades y de charitas favorides y dels christians visitades.

Y com la casa y yglesia a honra y devotio de la Verge Maria de Lluch Senyora nostra en les muntanyes edificade sia una de les senyalades cases de indulgenties y perdons insignida y de molts y notables miracles decorade patrona de tota la diocesis de Mallorca y encare per los estranges en llurs necessitats invocade defitiant que dita Iglesia y casa de los deguts ornamentals decorade y ordinaries despeses y necessitats subvenguda ultra de les general confraria avem concedit se fasse en tota la diocesis nostra manam a tots els priors, rectors y vicaris de dita nostra diocesis que permeten aver baçi en llurs iglesias de la dita invocatio de nostre Sra. de Luch y com a patrona y principal de dita diocesis y advocada particular.

Li assignam com ab les presents nos li assignam lo primer lloch antes dels bacins de la iglesia y apres dels parrochials y provehint al descans dels devots peregrinant y visitats de dita yglesia y casa com ia se adoben los camins de aquella y la obra passe avant manam que de aqui avant ninguna persona de qualsevol grau conditio o stament sia anant o venint o de qualsevol altre manera gose deffer ni arreballar pedra alguna del dit cami ni marge de aquell para tirar ni radolar com alguns temerarie y forçament fan sots pena de excomunicatio antes be a tots aquells qui en bens o en persona sens paga alguna cuideran a dita obra de adobs del cami y a tots los benefactors concedim per autoritat ordinaria quaranta dies de perdo y el matex a qui aportaran a dit baci y

perque vinga a notitia de tots manam les presents esser publicades per los prios, rectors y vicaris axi de la part forane de la present illa com encare de la ciutat. Dat en Mallorca en lo nostre Palau Episcopal a XXVI del mes de novembre del any MDLXXXVI. Antoni Martorell Sacrista.

30. Visita pastoral de Joan Vic i Manrique al santuari de Lluc. 1586¹⁴⁵, 5 i 6 d'octubre.
ADM, *Registre de Visites pastorals Vic i Manrique, Reg. V, 1586-89*, f. 64r–69v.

Luch. Die dominica mensis octobris anno natus domini MDLXXXVI Illma. Et Rmo. Dominus Don Joanes Vic et Manrique Dei et Apostolice sedis gratia epus maioricensis et de Consilio sus regie matis quum personaliter adesset in ecclesiam et domino Beatisima Virginis Marie de Luch ad ipsis ecclesia domus et colegis visitatio et faciendo facta processione ab ecclesia ad porta domus celebrata que et missa maiori de spiritu sancto ac per edicto cepit facere visitatione visitando fecit vulgari sermone de mandato ordinationes sequitur.

E primo visita los Sm. Sacraments i sacrari de aquell i troba tot star be i decentment / E apres visita les capses de portar los Sm. Sacraments i olis als malats de aquelles i troba

---

¹⁴⁵ Respecte als criteris de transcripció de la visita pastoral de 1586 s'ha respectat en tot moment la grafia de l'original manuscrit, afegint-hi únicament els signes ortogràfics que puguin donar més claredat al text. Els noms propis i topònims s'han conservat així com estan al text manuscrit. S'ha regularitzat l'ús de la les majúscules i minúscules, així com també la unió i la separació de paraules s'ha actualitzat. El canvi de lloc o manament dins l'itinerari s'indica mitjançant una barra (/). Pel que a l'estudi codicològic, el llibre de visites del bisbe Vic dels anys 1586-1589 es conserva a l'Arxiu Diocesà de Mallorca (ADM). El manuscrit mostra tan sols les dues dates límits com a títol de portada. L'enquadernació està realitzada en pell animal, que presenta símptomes clars d'humitats i un deteriorament continu; per això el seu aspecte és arrugat, conseqüència evident del pas del temps. Les mides son 31 x 22 cm. La tècnica d'enquadernació es realitza mitjançant la unió de dos bocins de cuir més obscur situats al llom que a la vegada han estat cosits amb uns fils. En el llom del llibre, i dintre d'aquests bocins de cuir, podem observar uns cordons més fins i cosits als diferents quadernets de l'interior. El suport de l'escriptura és paper i el seu estat de conservació és òptim, ja que gairebé en cap foli podem veure la tinta desplaçada ni transparentada, ni tan sols amb taques d'humitat, ben al contrari del que trobem per exemple en la visita posterior, datada a la vila de Pollença del dia 8 d'octubre de 1586. Es tracte un paper gruixat, que el pas del temps ha canviat de color; en el seu dia fou blanc, ara és groguenc. Respecte a la foliació original és de fàcil lectura i correcta: en aquest cas del foli 64r fins al 69v. Només en dos folis (65v i 69r) s'utilitzen els marges laterals de l'esquerra per completar la informació del text. Quant a l'escriptura, la cal·ligrafia correspon a una sola persona, en aquest cas Antoni Joan Pasqual, secretari del bisbe Vic. Les llengües usades són el llatí i el català. La primera, d'un llatí perfecte, s'utilitza generalment per a l'encapçalament, les fórmules eclesiàstiques i el sistema de datació: *Die dominica mensis octobris anno a natus Domini MDLXXXVI*. L'examen o inspecció material del santuari de Lluc, l'itinerari de la visita, els manaments o ordinations estan realitzats en català.

star tot be / I de aqui ana a les fonts baptismals i visitant aquelles troba les decentment ben ornades / E apres lo diluns VI de octubre del dit any continuant dita visita esser repetit lo inventari de dita iglesia i repetint visita singulatim lo que en ell sta descrit i visitant ordena lo ques segueix.

Primo attes que lo reliquiari¹⁴⁶ xich de Chrystall no sta be perque cau del peu ordena que dins de dos mesos se adobe que stiga ferm / Item attes aixi mateix la creu de report sta molt ferma sia dins de dos mesos adobada segons te necessitat / Item ordena que la casulla feta ab una nau i Maria en lo freç sia adobada de algun mantell convenient per a ella. Item attento que en la visita passada sta manat que se faça una dalmatica¹⁴⁷ per a la casulla de domas blau i no es feta ordena que dins sis mesos se faça sota pena de V lliures.

Item ordena que en les canadelles¹⁴⁸ de argent se pose sobre la tapa un granet a cada huna per a que se conega quan es devi i qual de la aygua / Item attes que en dita iglesia noy ha capsas per a les formes ni salpaçer de argent segons en una iglesia honorosa i de tant concurso i devotio comu ordena i mana que quant mes prest se puga se faça una capsas de argent per a les hosties i un gentil salpaçer¹⁴⁹ de argent.

Item attes falten en lo inventari les quals se son venudes y algunes altres han crescut les quals no son en dit inventari ordena i mana que dins de dos mesos se faça inventari de nou per medi de notari ab bon orde i quant faltara alguna cosa per venta o per vellura o als se anote en lo marge de la tal partida per que falta i quant se affegira en dita iglesia alguna cosa se pose en lo peu del inventari amb la diada de la entrada i sia obligat lo prior qui per temps sera dins quinze dies apres que sera elegit rebra compte

---

¹⁴⁶ S'anomena reliquiari a la capsas o estoig per guardar relíquies o records dels sants i exposar-les a la veneració dels fidels. Van estar en ús amb el nom de *encolpium* als primers segles de l'Església, encara que en aquell temps tenien caràcter privat i es portaven penjants del coll en forma de capsetes o de medalles amb figures i inscripcions.

¹⁴⁷ La dalmàtica (del llatí *dalmatica*, "brusa de llana de la Dalmàcia") és una vestimenta litúrgica dels diaques de l'església. Es tracta d'una peça de roba en forma de creu, amb les colors litúrgics corresponents segons el calendari catòlic. Els diaques la porten al damunt de la sotana o l'alba.

¹⁴⁸ Les setrilleres o canadelles són dos recipients a joc destinats a contenir aygua i vi en la celebració litúrgica.

¹⁴⁹ Salpasser: encarregat de portar en una caldereta l'aygua beneïda i els instruments per fer l'aspersió als enterraments i els diumenges després de Pasqua.

del inventari del qui acabat haura son bienni sota pena de V lliures de bens propis pagadores per lo contrafaent i sen faça mentio de la repetitio i de la diada en dit inventari.

Item visita los altars de dita iglesia i troba aquells star be i ordena empero que la ara del altar maior se pose un poch mes alta de la superficie del altar i sia coneixedora / Item ordena que ninguna persona puga ni gose star dient se los officis dins de la rexa de ferro del altar maior sota pena de excomunio.

Item visita lo chor i libres de aquell i trova per ara tot star be / Item visita tota la iglesia i ordena que perpetuament cascun any se recorrega la terrada de la iglesia antes de posar se les pluges perque nos ploga dins de aquells i per conservatio de la cuberta / Item per esser la casa de tanta devocio i molt consuso de gent i en loch desert per hont no conve starhi i ninguna via bandetjats per ço ordena i mana que de ninguna manera stiguen en dita casa bandejats sota pena de excomunio i a sententia.

Domus. Y apres visitant tota la casa atesque al costat de la cuyna ha una cambra començada i en algun temps hi ha falta de mansions en dita casa per la abundancia de la gent hi conve, ordena i mana que se done la diligencia possible en que se acabe dita cambra / Item ordena y mana que les cambres del pati se emblanquinen per politia i comoditat de aquelles tant prest com se puga fer i se alçen les parets mitjeres de mitjanada i de una cambra a la altra no se puga aguaytar. Item per la comoditat y necessitat de los qui venen a visitar dita casa i no havien de entrar en les stanties de dins maiorment de nit stant la porta forana tancada i no poder exir deffora ordena que de aqui a les festes de la Resurreccio del Señor sien fetes unes necessaries entre la torre i la stantia nova que una se fa o altre loch mes convenient que lo nos senta del pati y stigue de manera ques pugue tancar i que los homens no puguen veure ni aguaytar a les dones sino que elles essent dins se pugue tanca que no puguen esser dels homens.

Item per quant es cosa indecent i mal mirada veure enterres de christians creus derrocades i havent vist dita Señoria la creu de grau de molt temps ença enterra ordena i stretament mana que dita creu sia redificada.

Molt promptement sota les penes a dita la Señoria ben vistes i apart al mestre no stiga plana ni tant alta ço les altres del camí perque lo vent no la derroque per tenir presa ab lo star plana i aço a costa dels diners de adobs de camins / Item per quant se preten que

se han arrebaçades algunes fites de la possessio de dita casa i collegi i del tot llevades i que unes cases dites den Mir de Selva son stades del dit collegi i que foren mal venudes i axi mateix lo barreçar esser tant be de la casa ordena i mana stretament que lo dit collegi faça molta diligentia en que les dites fites sien tornades en son loch ço antes staven i que les dites cases sien a dit collegi restituïdes a que sen pogues valer per a recullir en Selva accaptés i també en recuperar lo dit barreçar i dites coses se fassen ab son degut orde i per via de justitia i recuperat que sia dit barreçar se adoben les cases de aquell per a reparo dels qui van a visitar la dita casa.

Collegium. E apres visitant los collegials i entenent en los negocis de dita casa i collegi ordena per bon regiment de aquells altra lo que ja en les visites passades sta ordenat i mana observar lo que segueix / Primerament ordena que ningun collegial pugua esser elegit en prior si deu a la casa i collegi si donchs aqui mateix no pagar.

Item ordena que sempre que lo prior sera Theolog y anira fora la parrochia a predicar no sia admes ni apegat a les distributions si empero anira a predicar per a la casa i negocis de aquella si admes / Item ordena que ningun collegial essent fora casa per malaltia haja distributionis a soles les que perdria si fosi i no altra cosa lo metje empero i les medicines la casa ho pague en la forma ja en latra visita donada.

Item ordena que quant algun collegial aqui tocara la semmana sia de liurar Sacraments sia de domer o sia de primatxer faltava de la casa, faça la semmana un altra collegial i sia li satisfet per dita semmana de alguna convenient charitat taxadora ara per lo comun del collegi, la qual taxa sia valedora pena sempre, un tant per a cada carrech dels respectius, i dita charitat haia de pagar lo Rme. Prior o la procurador segons determinava an lo dit collegi i apres en les mesades o als se cobre del dit collegi qui haura faltat / Item ordena y mana que no pugua lo Rme. Prior ni altre collegial pendre, traure ni donar per a cosa alguna de les charitats donades per particulars per misses votives sota pena de excomunio sino que serveixca tant solament per a dites misses scrites.

Item ordena que no prenga lo dit Prior ni altre collegial algun parrochial sino que tots qualsevol sien, se applicuen i vagen a la sacristia i opus de aquella / Item ordena que totes les scriptures de la casa collegi se tanquen i stigue tancades en una caixa o armari dins de la torre ab dos claus de les quals la una tenga lo Prior qui es i per temps sera i

la altra hu dels collegials qui sera elegit per lo comun en la electio del Prior i ninguna scriptura o acte sia tret de dit loch sota pena de excomunio que no sia manifestat al collegi i encare scrit en un libre de com dia se trague tal scriptura per a tal effecte manat que per aço se faça un libre particular.

Item ordena que per a la clarita dels comptes del Mo. Antoni Mudoy se reuejen en la forma deguda i acostumada tots los comptes que ha donat dit Mudoy i les sententies fetes per los Rme. Mestres Joan Cabanelles y Jaume Lorenç theolegs oidors de comptes de dita casa i dit Mudoy dona raho de la sententia feta l'any 1583 per lo señor canonge Anglada davant dels dos seyors canonges electes de Capitol i dites coses se adcumlesca dins de dos mesos.

Y perque mes facilment se veja i se tropia la veritat de los que se preten sobre la lista de purgues dels censals de forment que ha donat dit Mudoy ordena que se le elegesca un prevere del collegi lo qual presa dita lista vaja en Pollença i compte ab tots los censalers de forment de tot lo temps que dit Mudoy es stat procurador i axi veura quin forment se es cobrat y quant ne resta per a cobrar i lo perque no se es cobrat.

Y com los censals de forment tots quasi se reben en Pollença i sien de facil recuperatio en temps de les heres, ordena i mana que de aqui en avant nos faça procurador de forment sino que en dit temps de les heres vaja un collegial en Pollença lo qual se elegesca en la electio de Prior lo qual tenga carrech de recuperar dits censals i stiga en Pollença de vint de juliol fins a Nostra Senyora de setembre recuperant i sia hagut i li sia donat o la despesa o un tant per a ella i quant haura acabat de recuperar li sia fi al collegi apparexera donat per la bona diligencia i administratio alguna convenient quantitat per joia.

Item ordena que en lo donar dels comptes qualsevols sien hi entervenga sempre lo Rme. Prior / Item ordena i mana que perpetuament quan se hauran donat els comptes sien aportats dits comptes dins quinze dies davant dels tots canonges electes de capitol conservadors i de cuant dita sa Señoria o de Son Vicari General per a reveure de aquells.

Item per quant en la festa de nostra Senyora de febrerse fa molt abus de donar cera i axi se carrega la casa de gasto superfluo ordena i mana que de aqui en avant en dita

festa nos done mes de una candela de dos onzes al Prior i una candela de una onza a cada official de la casa.

Item per conservatio de les robes de lly de la casa ordena i mana que cada any de la accepta del lly procure lo Prior de reservar ne alments tres quintals i aquells faça per a opus de la casa entre devotes / Y per lo semblant per renovatio de lo necessari per als lits de la casa ordena i mana que de la accepta de la llana sen façen cada any dos matalassos i dos flassades noves.

Item per quant conve axi per augment de la devocio de la Invocatio de nostre Senyora de Luch com per utilitat de la casa haverhi una confraria general ordena i mana que se funde confraria per a la part forana sota dita invocatio i que per adaço se faça un libre en lo qual se scriguen los confreres de la part forana cada villa per si com se fa en lo libre de los confreres de la ciutat i que per a dita fundatio se faça una predica en cada villa i lo qui aportara la dita confraria ara i per tots temps sapia legir i scriure per be aportar dit libre cada any com se fa en les altres confraries.

Item per lo que per utilitat de la casa conve molt ordena que los arrendaments de la casa ço es de la primicia se faça de aqui en avant los encauts en Soller com fins açi se ha acostumat fer lo liurament empero se faça en la ciutat i lo de la possessio se puga fer o en Luch o en Selva o en Icnha o en Pollença segons apparexera juxta la temporada.

Item per instructio i doctrina dels nins qui serveixen al chor i a la iglesia ordena que se procure de haver un mestre de cant de orgue i cumpla per quant hi ha alguns preveres i altres persones prometens de ajudar al salari de tal mestre / La casa empero li faça la despesa / Item ordena que quant se esdevindra que algun dels dits minyons per esser ja gran mudara la veu que lo tal minyo sia de dita servitit remogut i procurat altre convenient en loch de aquell de manera que lo chor i la iglesia no sia fraudats del degut servici.

Item com sia stat ja en altra visita ordenat i molt sanctement que tots los servidors de casa qui de edad sien que confessen i combreguen almenys una vegada cada me i se tenga notitia que no se observa antes se entenguen ha alguns que axi en casa com fora casa juguen a jochs prohibits ordena i mana que de aqui en avant la dita ordinatio sia stretament observada ço es que los servidors de casa confessen y combreguen almenys

cada mes una vegada, ordenant i manant que los qui no obeeixen sien aqui mateix foragitat de casa y los qui seran trobats o vindra a notitia de sa Señoria de los qui menjen en casa axi collegial ço als que jugue seran expeditos o castigats a arbitre.

Item ordena que cada dia en la missa maior qualsevol prevere la celebre diga la oratio i a la posterio et formulos tuos et segons lo paper impres se es donat lo qual mana esser affic en lo missal al fi en la cuberta exhortat a tots els collegials en les altres misses ho diguen tant be dir puyes per be comun.

Finalment ordena que lo Rme. Prior tenga cuydado sota pena de III Lliures lo primer dia de janer que es venidor embiar en la cort ecclesial lo libre que te dels bateigs i apres de tres en tres anys embiar lo dit libre que tendra sota dita pena dit dia sense embiarne enlo entretant copia.

31. Inventari del santuari de Lluc redactat el 3 de desembre de 1586, repetit el 16 de setembre de 1591 i el 21 d'octubre de 1599. 1586, 3 de desembre.

ACL, *Liber inventarii collegii Beatissime Marie Virginis de Luch*, sig. Vr5, f. 37r–46r.

Die mercurii tertia mensis decembris anno a natus Domini M D LXXX VI. Inventarium de rebus, coibus, mobilibus, ecclesie et domus Beatissime Virginis de Luch. Fuit repetitum in presentia multum Reverendi do. Joannis Torrens visitatoris visitationem dicte ecclesie facientis sub die lune 16 sept. 1591. Priore Rdo. Philipo Perello. Paschual nott. scriba. Fuit repetitum in presentia multum Reverendi do. Hieronymi Augustini Morla visitatoris visitationem faciendo sub 21 et 22 octobris 1599. Paschual nott. Scriba. In Dei Nomine Amen.

Quoniam Illmus. Et Rmus. Dominus don Joannes Vic et Manrique Dei et Apostolice sedis gratia epus Maioricens et de consilio sue regie Magestatis in visitatione quam fecit de presenti ecclesia Beatissime Virginis Marie de Luch ac illius collegio et domo sub die quinta mensis octobris MDLXXXVI inter alia ordinavit et mandavit quo fiat de novo inventarium de rebus dicte ecclesie et domus sub bono ordine pronti in dicta ordinatione disponitur ex eo quia non nulla defficitat que diebus retro actis vendita fuerunt, aliquat vero accreverut se dicte ecclesie et domis perveverunt ideo pro dicte ordinationis plena observatione ego Jacobus Lorenç presbyter doctor theologus prior hoc currenti biennio iam dicte ecclesie domus et collegii Beatissime Virginis Marie de Luch presens facio de dictis rebus inventarium et repertorium mediante notarium sanctissime crucis signo, sunt ea que per me hactemus inventa fuere et ad meam devenerunt notitiam que sequuntur.

Les coses de la iglesia. Primo se trobà en lo sacrari de la iglesia una capseta de argent en la qual està ordinariament lo sanctissim sacrament reservat. Item dins un armariet en la sacristia se trobà una capseta de argent per aportar lo Sm. Sacrament als malalts fora casa. Item una capseta de argent quadrada per a les unctions. Item se trobà un pitxaret de argent a les fonts.

En lo armari de les reliquies dins la torre. Primo se trobà en lo armari dit de les reliquies la Sma. Vera Creu guarnida ab son peu de argent obrat i daurat. Item la custodia de la processo del dia del Corpus ab son peu molt gran. Item la custodia per aportar lo Sm. Sacrament per casa i un circulo ab vidre per a les processons del Sm.

Sacrament ordinàries ab un crucifixi xic. Item un reliquiari ab son cristall i reliquies dins ab una creu ab crucifixi tot daurat. Item una creu de argent ab son crucifixi a modo de reliquiari ab son peu i reliquia dins, esmaltada i daurada. Item un reliquiari xic de cristall ab son peu i garlanda de argent. Item nou calzers ab ses patenes compres lo que presentà lo magnífic Vivot.

Item dos canadelles de argent. Item una creueta de argent per a les unctons nova ab son crucifixi. Item una creu de argent sense crucifixi ab la hasta per als albats. Item un encenser de argent ab sa barchetta. Item un panher de argent daurat ab Christo ab la creu al coll armes del Balliu Verí. Item dos Maries de argent. Item dos canalobres de argent los quals presentà lo magnífich Geordi de sanct Joan. Item dos canalobres de argent de taula granats los quals presentà lo magnífich Pere Lluís Berard.

Item una corona de argent daurada ab sos estels la qual huy està en la figura de Nostra Señora. Item altra corona de argent daurada del jesuset la qual huy està en la figura. Item una corona de argent daurada vella de Nostra Señora. Item una corona de argent sense daurat del jesuset. Item uns agnus grans guarnits de fust, lo vidre romput. Item uns agnus mes xichs pintats guarnits de fust. Item dos manilles de or.

Item uns orellals de or ab sis grans. Item devuit llànties de argent entre totes. Palis compresos los qui estan en los altars. Primo se trobà en los calaixos de la sacristia un pali de vellud carmesí ab barres de broccat floccadura vermella i groga. Item altre pali de domàs carmesí ab Nostra Señora brodada ab son fill al braç. Armes de Rossells. Item altre pali de setí vermell amb la Salutatio.

Item altre pali de domas verd ab la figura de St. Catherina. Item altra pali de domasillo verd amb aucells vermells ab son frontal. Item altre pali de domas verd llis. Item un pali de vellud negre ab floccadura groga. Item altra pali de vellud negre ab floccadura verda i taronjada. Item un pali de vellud de pèl i brodat blau. Item un pali de domàs morat llis ab figura de Nostra Señora de brodadura. Item un pali de setí blanch ab armes a cada cap de ab figura de Nostra Señora ab lo Jesus en lo braç i un lliri en la mà. Item un pali de domàs blanch llis vell. Item un pali de vellud groch ab una creu enmig de fil de or i guarnitio al entorn del mateix fil.

Item un pali de domàs leonat ab figura de Sta. Anna enmig i sant Hieronym i sant Francesc. Item un pali de setí groch lis ab floccadura al entorn blava. Item un pali de

domas i setí de diversos colors fet a barres. Item un pali de domàs blau i verd fet a barres. Item altra pali de xemallot carmesí i domàs blanch fet a barres. Item altre pali de setí groch i blau fet a barres.

Item altra pali de vellud de diversos colors fet a barres. Item un pali de tela morisca fet a barres floccadura verda i vermella. Item un pali de cuiro daurat ab figura de Nostra Señora de Luch. Item dos palis prims de lli lo un ab randa i lo altre llis.

Casulles i dalmàtiques. Item se trobà en dits calaixos una casulla de setí carmesí freç deossa pie de fil de or i seda vermella, estola i maniple. Item una casulla de domàs carmesí, freç de taffetà encarnat ab brodadura blava de cordons blanchs, estola i maniple. Item casulla de taffetà carmesí, freç de setí groc ab vetes verdes, estola i maniple. Stà adobant se una casulla de taffetà vermell vella i esquinçada ab una Nostra Señora i una nau, estola i maniple. Item una casulla de setí verd freç de vellud carmesí brodat de or.

Item una casulla de domàs verd ab vetes taronjades ab la dalmàtica ab paraments vermells ab vettes blaves i floccadura verda i blava, estoles i maniples. Item una casulla de domasillo verd i groch, freç de trevilla blancha i blava, estola i maniple. Item una casulla de setí blanc, freç de trevilla de or i groch ab armes de Forteza, estola i maniple.

Item una casulla de domàs blanch ab dos dalmàtiques, freç de vellud verd i faixa de vellud taronjat ab armes de Thomas, estoles i maniples. Item una casulla de vellud morat, freç de taffetà morat brodat de fil de or i altres colors, estola i maniple. Item una casulla de domàs blau, freç de vellud carmesí ab veta de fil de or, estola i maniple.

Item una casulla de xemallot leonat, freç de setí taronjat vettes blaves, estola i maniple. Item dos casulles de brial blanch, estoles i maniples. Item una casulla de tela morisca, freç de filadis groch. Item altra casulla de tela morisca ab veta de seda vermella. Item dos dalmàtiques de minyons de mitto en una part blanches i en la altra vermelles. Capes.

Item se trobà en dits calaixos una capa de domàs blanch ab Nostra Senyora en la capilla. Item una capa de setí negre ab capilla i guarnitio groga i vermella. Item una cappa de tela morisca carxofada de vermell ab capilla verda ab Nostra Señora. Item

una cappa de xemallot blau de saya, fresos devant de vellud verd capilla verda ab peres.

Item una cappa de mitto negre vella ab vettes blanches. Tovalloles de trona i mandils. Item se trobà en dits calaixos una tovallola de seda envellutada vermell i groch ab floccadura blava i blanca ab armes i una G. i Q.

Item una tovallola de setí groch ab floccadura vermella i blava, armes un ca. Item una tovallola de domàs blanch ab floccadura verda i vermella. Item altra tovallola de domàs blanch ab floccadura verda i vermella vella ab armes. Item una tovallola de taffetà blanch floccadura groga i morada. Item una tovallola de setí blau ab floccadura groga i vermella. Item una tovallola de taffetà carmesió ab floccadura blava i groga. Item una tovallola de setí fals negre ab caps de vellud negre vell. Item una tovallola de tela listada de color groch ab floccadura del mateix ab armes de or i pell.

Item un mandil de evangeli de color verdós. Item un mandil de taffetà taronjat. Item un altre mandil taffetà carmesí ab trenilla de fil de or. Item un altre mandil o tovallola de trona de lli ab floccadura al entorn obrada en los caps. Item altre mandil o tovallola de trona de seda negra ab randa ampla a cada cap.

Panellons del sacrari. Item se trobà un panello del sacrari de brocadillo de or. Item un altre panello de vellud verd ab passa pie de fil de or i seda morada sembrat de estels de argent. Item altre panello de setí groch ab trepa de vellud verd ab cordó blanch ab escut ab un estel groch.

Item altre panello de setí carmesí ab trepa de vellud morat obscur. Item altre panello de setí morat. Item altre panello de setí morat ab vetta groga. Item altre panello de setí negre ab faixes com ab broccadura de vellud negre. Item altre panello de taffetà blanch ab trepa de vellud carmesí. Item altre panello de taffetà blau ab trepa de taffetà groch. Item altre panello de girasol verd ab faixes del mateix trancades. Item un altre panello del sacrari de filampua obrada.

Cortines per devant el sacrari. Item se trobà una cortina per devant del sacrari de vellud carmesí ab quatre noms de IHS XPS ço es els dos de cadashu de perles. Item altra cortina de vellud verd de floccadura de fil de or i seda verda. Item altra cortina de

vellud verd ab floccadura de fil de or i seda verda. Item altra cortina de vellud morat xicha ab arma. Item altra cortina de domàs verd ab floccadura verda i groga.

Cortines per davant Nostra Señora i al costat. Item se trobà una cortina de domàs carmesí per davant la figura de Nostra Señora ab randa i fil de or i floccadura del mateix fil i seda vermella, dos peçes i son frontal. Item altra cortina de taffetà groch dos peçes sens frontal. Item altra cortina de tela morisca ab frontal de taffetà morat, dos peçes ab floccadura.

Item altra cortina de filampua, dos peçes obrades de fil. Item set vels de estar davant la figura compresos tres ab palletes i hu de filats. Item dos cortinetes de xemallot carmesí ab la salutatio per estar al costat de dita figura. Item altres dos cortinetes de taffetà groc ab trepes de vellud vermell ab barra mitjera de vellud verd. Item altres dos cortinetes de domàs morat guarnides de xemallor vermell. Item altres dos cortinetes de tela morisca de diversos colors. Item un frontal i dos capselleres de setí blau ab floccadura groga i blava. Item un frontal groch de domàs i dos capselleres de setí groch ab floccadura blava.

Item un frontal de domàs blanch ab floccadura blava. Item un frontal de setí falç verd i una capsellera ab floccadura blava. Banderes. Item se trobaren dos vexilles o banderes de processó de brocadillo morat i de or ab floccadura groga i vermella. Mantells de la figura de Nostra Señora de Luch i del Jesuset. Item se trobà un mantell de Nostra Señora ab lo qual son trobada dita figura lo qual ordinàriament està en una capsa dins del armari de les relíquies.

Item se trobà un mantell de dita figura de vellut carmesí ab bolles de chrystall ab passa pie blau i argentat. Item altre mantell de vellut carmesí ab trepa de taffetà blau. Item altre mantell de brocadillo carmesí ab vora vermella i blancha i lo del Jesuset te arma dels Malferits. Item altra mantell de telilla carmesina ab vora blancha i vermella. Item un altre mantell de domàs carmesí ab flors de fil de or complit ab armes. Item altre mantell de setí carmesí ab estels de argent ab passa pie blau i argentat. Item altre mantell de setí carmesí ab trepa de vellut carmesí.

Item altra mantell de setí carmesí ab trepa blancha. Item altra mantell de setí carmesí ab trepa morada. Item un mantell de taffetà carmesí ab flors de fil de or ab armes de un arbre. Item un mantell de taffetà carmesí ab vora de seda groga i vermella. Item se

trobà un mantell de dita figura i del Jesuset de brocat verd ab passa pie de argent i armes de Forteza.

Item un mantell de brocadillo verd ab passa pie vermell. Item un mantell de domàs verda ab dos faixes de vellud verd. Item se trobà un mantell de vellud negre ab trepa de setí groch. Item un altre mantell de vellud negre sense devanter, faja de domasillo en lo del Jesuset. Item un altre mantell de taffetà negre no te el Jesuset. Item se trobà un mantell de dita figura de domàs blanch ab trepa de vellud carmesí. Item altre mantell de domàs blanch ab trepa de vellud carmesí a modo de carxofa.

Item altre mantell de dompas blanch ab espinilla blava i blancha. Item un mantell de taffetà blanch senzill ab espiguilla morada i blancha. Item se trobà un mantell de vellud groch amb guarnitio de fil de argent ab setí groch. Item altre mantell de vellud groch ab espiguilla blava i blancha. Item un mantell de setí groch ab guarnitio de vellud carmesí ab dentetes blanques. Item un mantell de taffetà groch ab passa pie groch i blau. Item se trobà un mantell de taffetà blau ab dos faixes de vellud negre. Item altre mantell de taffetà blau ab trepa de vellud carmesí.

Un mantell de dita figura de domàs leonat de or de setí blau ab dentetes blanques. Item un mantell de setí leonat ab espiguilla groga i blancha. Item altra mantell de setí leonat ab dos faixes de vellud negre. Item se trobà un mantell de setí senrós ab trepa de setí blanch. Item altre mantell de setí morat ab brodadura de flors.

Item un mantell de girasol morat ab tremilles vermelles i blanques. Item se trobà un mantell de domazillo encarnat ab passa pie de fil de argent i seda vermella. Item un mantell de setí encarnat vermell ab obreta de fil de or. Item un altre mantell de setí encarnat ab trepa de vellud i cordó blanch. Item altre mantell de setí encarnat sense devanter ab trepa de taffetà blanch.

Item un mantell de taffetà encarnat ab faixa del mateix, tot trencat. Item altre mantell de taffetà encarnat ab trepa de setí blau. Item altre mantell de girasol ab trepa de vellud taronjat. Vestes del Jesuset del altar. Item se trobà una vesta del Jesuset de sobre del altar de domàs blanch ab franja de or.

Item una altra vesta de setí carmesí ab guarnitio groga. Item altra vesta de setí verd ab ruiet de vellud vermell. Item altra vesta de setí morat ab franja de or. Vestes del Jesuset

del sacrari. Item se trobà una vesta del Jesuset de sobre del sacrari de brocadillo vermell i groch. Item altra vesta de domàs blanch ab flocadura taronjada i morada. Item una vesta de domasillo verd ab palletes de or. Item dos camisetes de dita figura obrades i més una sense obrar.

Item dins de una caps quatre camisetes del Jesús de les quals són ab randeta de or de letxuguilla. Item quatre camises de la figura de Nostra Señora de les quals hi ha una ab randeta de or a la letxuguilla. Item un cabeç ab palletes de vidre a la letxuguilla. Corporals i capses de corporals. Item se trobà una boça de setí blanch de tenir corporals folrada de domàs verd ab vuit botons de perles i un nom de Maria de perles ab uns corporals dins guarnits de fi de or i seda carmesina ab nom de IHS enmig i un cobricalçer de taffetà de taffetà blanch ab palletes de or.

Item altra boça de setí fals de tenir corporals folrada amb taffetà morat ab vuit botons de seda, uns corporals dins obrats de seda blancha i un cobricalçer de taffetà verd ab vora de or. Item altra semblant boça de setí carmesí folrada de taffetà verd ab vuit botons de seda i cobricalçer de taffetà carmesí ab vora de or. Item altra semblant boça de setí blau amb Maria de perles i vuit botons de seda i cobricalçer de taffetà morat ab trenilla de or i una creu enmig de la dita trevella.

Item altra boça de taffetà morat folrada de setí morat ab cobricalçer de dit taffetà. Item dos boçes de tenir corporals velles de taffetà encarnat i dos cobricalçes de tela morisca. Item una caps de tenir corporals de tela morisca. Item un caixonet de tenir corporals tertiat. Item una caps comuna pintada per tenir corporals. Item uns corporals i la fillola ab palletes de or.

Item quinze corporals ab ses filloles. Item dos cobricalçers blanchs moriscos i un de fil rovellat. Item deu purificadors dins de una boça de lli ab una creu de seda vermella i altra boça de tela morisca.

Camis i amits. Item se trobaren en los calaixos dos camis bons ço és un amb parament de vellud rodat vermell ab veta blava i altre ab parament de taffetà vermell ab veta groga. Item altres dos camis molt prims. Item cinch camis grosos comuns. Item dotze amits i vuit cinyells. Item dos camis de minyons i quatre ruquets ja usats.

Tovalles de altar. Item se trobà una tovalla de altar prima listada de seda blanch. Item altra tovalla de altar blancha no listada. Item se trobaren trenta i quatre tovalles de altar entre totes compreses les posades en los altars, totes listades de blau entre bones i dolentes i algunes que no estan listades sinó en un cap.

Tovalloles i barragans. Item se trobaren dotze togues morisques. Item vint i sis tovalloles morisques entre bones i velles. Item set tovalloles obrades de seda. Item vint i tres tovalloles entre bones i velles obrades ab randa i no obrades compreses tres llistades de blau. Item tres barragans moriscos.

Roba de lli de la iglesia commu. Item se trobà la cortina de la quaresma velum templi. Item les cortines de filampua dels pilars de cada part del altar maior. Item dos cortines de ornar la capella de la figura al altar maior fet de vint i quatre tovalloles obrades i dos togues. Item dos cortines de la capelleta de la sacristia fetes de quatre tovalloles. Item un drap de lli ab estels blancs fet com a palis. Item un tapet presentat per lo magnífic Ignaci Torrella. Item un cobri blanch.

Coses de la iglesia i sacristia. Item foren trobats tres missals del offici nou romà. Item dos faristols de noguer de altar cada un ab canalobre de ferro. Item dos canalobres de estany per a los evangelia. Item una capsia redona per a les formes ab son plom folrat de vellud carmesí. Item una lanterna per als combregans de ferro. Item una campaneta per als combregants. Item una caldareta per asperger. Item tres hostiers ço és dos quadrats i un redons.

Item la caixa o tomba per a posar lo Sm. Sacrament en lo moniment. Item lo triangulo de fust per als façons. Item quatre hastes pel pannello. Item dos hastes per a les vexilles. Item un banch redó per al ciri Paschual. Item una bancheta de dos peçes per al altar maior. Item quatre baçines de llautó per a les lànties.

Item un canelobre llarch de ferro sense redorta dalt. Item un espill gran de çer [acer]. Item una post a la pared en que esta escrit gras. post missam. Item una cadira folrada de vellud taronjat ab la floccadura.

Altar. Item continuant lo dit inventari en la dita iglesia son trobada sobre del altar maior una porta ab les paraules de la consagratio. Item un Jesuset. Item un cubertor de cuiro per dit altar. Item dos panhers de fust. Item dos canelobres blanchs de llautó.

Item dos canelobres de ferro grans. Item dos cortines de tela blava per a tapar lo retaules. Item una verga de ferro daurat la figura per a les cortines. Item tres vergues de ferro entorn del dit altar maior. Item la salutatio ço una figura de Nostra Señora i altra de St. Gabriel de marbre sobre un pilar cada una en cada part del altar maior.

Item un salomó xich ab quatre branches penjat i un salvatio. Item en lo altar de la coronatio dues figures de fust de Nostra Señora daurades. Item un Jesuset. Item dos canelobres de llautó ab tres poms per peus. Item dos canelobres de ferro vells. Item en lo altar de la capelleta de la sacristia son trobada una figura, testa de marbre de Nostra Señora, és beneida sots invocatio de la Conceptio.

Item una Maria de fust daurada. Item en dita iglesia son trobat un faristol de fust ab son peu lt. Item un salomó gran penjant de llautó de setze branches i la Maria. Item un llantoner de ferro penjant ab los llautons de vidre. Item dins dita iglesia en un caixó o banch foren trobats los libres següents. Primo quatre volums cuberts de post que son la glosa ordinària sobre o testament vell. Item dos libres cubert de post dits rationale diuniorum officiorum lo un ab bolles i altre sense bolles. Item un libre molt vell cubert de port dit doctrinale. Item un libre cubert de post dit meditationes augustini. Item un libre cubert de post in quarto molt vell i un antich nomenat vitas patrum.

Item un libre cubert de post intitulat summule confessionis Antonii Florentini. Item un libre de summules molt vell i antich. Item un libre lligat en carto intitulat de veritat contristionis. Item un libre intitulat blanquerna. Item un libre intitulat arbre de scientia de mestre Ramon Llull, és en port.

Item un libre cobert de nou Petrus Lombardus mestre de les scienties. Item altre libre dit Joannes Nider in preceptonium divine legis. Item un libre antich intitulat deffensionum pietatis. Item un libre nomenat Polyantheo. Item altra libre nomenat Cathalicon. Item altre libre nomenat juvenal. Item un libre de logica expositio magni Bartholi. Item un libre dit flors sanctorum en llatí.

Item un libre intitulat Margarita doctors Joannis Valensis in 8º. Item un libre Concilium Tridentum in 4º. Item un altre libre Concili Provincial de Valentia in 8º. Item un libre intitulat directorium ciucatorum. Item un libre intitulat summa sacramentori Francisci Victoria. Item un libre intitulat summa Petraça.

Item un libre intitulat flosculus sacramentorum in 6°. Item un libre intitulat sermonum Augustini ad heremitas. Item un libre intitulat brocatia juris in 8°. Item un libre molt vell intitulat Postille. Item se trobà alt sobre de la porta de la dita iglesia una figura xicha de Nostra Señora de marbre.

En lo chor de la dita iglesia. Item continuant lo dit inventari en la iglesia se trobà en lo chor de aquella lo ques segueix. Primo un crucifixi mitjançer al rembador de dit chor ab un respaller de tela morisca ab floccadura de filadis blau. Item dos libres de pergami de dir los officis ço és un sanctoral i altre de commu de sanctoral del offici del bisbat. Item un altre semblant libre del bisbat dit dominical. Item dos libres de officis del bisbat son vells.

Item un quern de offici de morts i offici menut. Item una cadira de fust del orgue. Item un faristol ab la hasta mudadiç per a les capitulars. Item dos canalobres de llautó de tall de argent xichs serveixen per als preveres quant canten les matines i un espavillador. Robes y eines de la casa en commu. Y apres dinar dit dia y any continuant lo inventari apres de la iglesia foren trobades en la casa les coses següents. En lo priorat. Primo en les cambres noves dites lo priorat se troba un llit de banchs i posts commu. Item tres matalasos i dos coixins de llana. Item una taula ab sos petjers. Item quatre cadires de cuiro usades. Item un tinellet nou. Item quatre canalobres de llautó. Item dos copes de aram velles.

En la casa. Primo en cada cambra de tota la casa un lit de banchs i posts commu. Item entre totes les cambres foren trobats trenta matalassos sense los tres del priorat. Item foren trobats en dita casa quatre trespontins. Item se trobaren en tota la casa sexanta tres llençols entre bons i vells fora alguns molt esquinçats i de poch valor. Item trenta sis flassades cordades entre bones i velles. Item quatre flassades de borra. Item vint i cinch coixins entre bons i dolents. Item vint i una coxineres communes entre bones i dolentes. Item tretze devanteres communes compresa una obrada de desfilat. Item sis panellons de filampua vells.

Item tres cortinatjes ço és lo un de la cambra del Rvnd. Jaume Lorenç theolech avui prior, i un en la cambra del Rvnd. Pere Piza i la altra ja vell en altra cambra. Item set cadires entre totes les cambres dels preveres.

Baix en la entrada. Item en la primera entrada baix entrant en la casa se trobà una taula llarga ab tres petjers. Item tres banchs de respallers. Item una campaneta penjada per a tocar a reffector.

En lo menjador. Item en lo menjador de dita casa se trobà una concha gran de llautó ab sos pens i ançes. Item sis lumaneres ço és tres llargues i tres ab sos canelobres. Item quatorze cadires de cuiro compreses tres les quals estan rompudes. Item dos taules ab sos petjers.

En la cuina. Item en la cuina de dita casa se trobaren sis olles de coure entre grans i xiches compresa una gran rompuda. Item quatre conches de aram ço és una gran, dos xiches i un baçí. Item dos gerres de aram velles. Item una caldera i un calderó. Item un poal ab sa cadena. Item quatre paelles ço és dos grans i dos xiches i dos giradores, una gran i una xicha. Item tres hastes de ferro ço és un gran i dos xichs. Item dos canalls grossos de ferro per lo hallar. Ite tres ferros de olla. Item unes graelles i unes molles. Item un morter de coure xich ab sa mà. Item una graxonera de aram gran. Item quatre cubtores de aram. Item un colador de aram. Item un cadaff de aram vell. Item una capsa vella. Item un braser ab sa copa. Item un plat de estany mitjançer. Item vint i set lumaners. Item una pala de ferro. Item tres cavechs. Item dos axades i dos gatzells. Item dos destrals. Item una escoda i dos picassers. Item un parpal gran i un xich i tres tascons de ferro.

En lo rebost. Item en lo rebost de dita casa foren trobades unes tovalles de taula escasades de floccadura i dos sembants tovalles sense guarnir. Item unes tovalles de taula pizanes. Item set tovalles de taula cordellades. Item tres tovalles curtes i velles. Item vint i quatre torcaboches usats en que ni ha molts foradats. Item trenta un torccaboches comuns nous. Item quatorze baveralls usats per als preveres. Item sis barrals de vidre. Item quatre quartins. Item quatre tovalloles de eixugar mans. Item una romana.

Hec antem et non alia fuerunt per me dictum Jacobum Lorenç priorem dicte ecclesia et domus inventa protestos tamen que si aliqua alia durate tempore meioneris ad meam devenerint notitia illa statim in presenti inventario de scribere faciam et requiram de quibus dibus supra de scriptis pro juxta orditationes per sua Illma. et Rma. Dominis in visitationibus facta rationem suo tempore redere. Testes Antonius Tauler de Marachi

maiordomuset Raphael Forner pistor dicte domus et collegii. Copia precedentis inventarii in his precedentibus decem continuis foleis fuit desumpta ex suo originali recondito et reservato penes me Antonium Joannem Paschual notarium publicum et civem maioris, qui illud in dicta ecclesia et domo de Luch rogatis recepti, et cum edem ad verbum comprobata. Cui mea propria manu scripte et perpetua ubique fides ad libeatur ego idem Antonius Joannes Paschual notarius hic me sub scripsi ad meum artis notarie solitum apposui signum ut ecce. Die luni XVI mensis septembris M D L XXXXI fuit repetitum superius descriptum inventarium in presentia et de mandato multum Reverendi dominis Joannis Torrens doctoris theologi visitatoris ac Vicarii Generalis sue Illma. Et Rma. Dominis visitatione ipsius ecclesia facientis existente priore dicte domus Rvndo. Philippo Perello et defecerunt tantum que prout in margine cuiusque partie annotatum reperitur manu scribe per literam. Antonius Joannes Paschual notarius et scribe. A 6 de juliol presentà Monseñor Reverendíssim Don Juan Vic i Manrique una llàntia de argent ab sis cadanetes de argent i vol que si ningun prior que ningun temps la volgués desfer en tal cas vol sia desfeta.

32. Sínode diocesà mallorquí. 1588, 1 de setembre.

Biblioteca Bartomeu March Servera de Palma de Mallorca, *Synodus Dioeciesana Maioricensis. Celebrata praeside illustrissimo ac Reverendissimo Domino D. Ioanne Vic et Manrique Dei et Apostolicae sedis gratia episcopo Maioricense. Anno 1588. Maio ex typographya Gabrielis Guasp. Anno, 1589, sig. BBFA 108, 69 pàgines.*

Contenta in hoc opusculo. Epistola exhortatoria ad statum ecclesiasticum. Prosessio fidei orthodoxae. Decreta ipsius synodi. Bulla in caena Domini. Cassus ipsi episcopum reservati. Convocatio ad synodum Diocesanam, quae celebratur die prima septembris currentis et infradicti anni a nativitate Domini. 1588.

Cum antiqua sacrotum canonum constitutione novoqui sacri universalis tridentinii concilii decreto cautum sit, ut in singulis provinciis pro eorum more, ex consuetudine dioeciesana synodus quotannis celebratur, quo facilius, ex commodius necessitatibus quae saepe contingere et evenire solent, opportuna adhibeantur remedia. Nos tamen Don Ioannes Vic et Manrique Dei et Apostolicae sedis gratia episcopum maioricense et regius consiliarius est.

Tum propter nostri corporis infirmam valetudinem qua assidue laboramus, tum etiam propter aliquot gravissimi ponderis negotia, quae in hac nostra dioecesi, non sine maximo labore composuimus: hactenus ut optavimus synodum celebrare nequivimus; quia ante Synodi celebrationem totam insulam peragrare, gregisqui; nostrae vultum agnoscere quam ferme perlustravimus, gregemque; ipsam a Christo Domino nobis commissam quantum cum Deo possumus ea, qua decuit vigilantia visitavimus et quae videbantur ordinanda adhibitis ad id viris idoneis ordinavimus.

Superest ut his aliquantulum curis liberati fuimus valentes ipsius tandem synodi tam pridem celebratae, denuo celebrationem aggrediamur divino auspicio, ut tibi communibus votis Dei clementiam implorantes de causis ecclesiam pertinentibus, de divini cultus augmento, de reformandis et comprimendis excessibus, de tollendis aliquot abusibus et tandem de cunctis quae ipsi synodo ordinanda reteneantur maturius tractemus.

Id circo nos dictus episcopus Illustris et admodum Reverendos dominos inferiores praelatos dignitates obtinentes, canonicos et capitulum praepositos ac venerabiles

ecclesiarum rectores curam animarum exercentes ac Illustres et multum Magnificos iuratos Reipub. Patres, caeterasque, seculares personas quibus dictae synodo adesse conveniat hortamur et monemus vobis que in virtute sanctae obedientiae, aliisque poenis a iure impositis districte praecipiendo mandamus, ut his nostris litteris perceptis personaliter aut si infirmitate, vel alio legitimo impedimento irretiti per legitimos procuratores ad nostram cathedralem ecclesiam die I mensis septembris praesentis, et infrascripti currentis anni proxime ventura accedatis et quilibet vestrum accedat proposituri quod vestrum cuilibet proponendum videatur, quodque, remedio egeat opportuno ut decerni et provideri valeat quod providendum et decernendum videatur alioquin vestra absentia non obstante, accusata ipsius absentiae contumacia praedicta synodi celebrationem procedem pro ut Iuris crit. Dat. Maio. In nostro episcopus palatio die decima sexta mensis augusti anno a nativitate Domini M D LXXXVIII. D. Ioannes Vic episcopus maioricensis.

Et ipsis die, et anno fuere praecedentes litterae publicatae in pulpito dictae ecclesiae cathedralis sedis maioricense per unum ex venerabilibus hebdomadariis dictae ecclesiae sedis et transumpta plura transmissa per diversos nuntios, sive cursores ad parochos foraneos, quae in una quaque eorum parochiali, respective post illarum publicationem in ecclesiae valvis fuere affixae sub diversis diebus pro ut unicuique loco convenit sicut et indicta ecclesia sedis etiam post illarum publicatione affixa fuere ne perquem piam ignorantia praetendi valeret.

Praefatio. Ioannes Vic et Manrique dei et apostolicae sedis grati, episcopus maioricense ad suae diocesis clericos omnes exhortatoria epistola et admonitiones singulis quibusque ordinibus salutare. Volens veterum patrum vestigiis in haerere et eorundem laudabilem consuetudinem sequi quam in conciliis tam generalibus quam provincialibus et diocessanis ipsi sunt secuti; prima die huius nostrae synodi dioecesanum verbo et viva voce (quae habet nescio quid latentis aenergiae) aliquot monitiones, qua mihi utiles videbantur proponere visum fuit.

Quas exhortatoria hac nostra praefaciuncula scriptis, mandate, non nullis additis decrevimus, ut altius cordi infigantur et tenacius memoriae haereant ne in hac parte muneri meo laborioso nimium et solitudinis pleno, ac officio pastorali dessuisse videar.

Principio vehementer opto ut frequenter unusquisque vestrum praeclaram ac sublimem sacerdotii dignitatem in qua constitutus est, in memoriam revocet et attente magnitudinem eius contempletur.

Quo fiet, ut ab apostolo admoniti vocatione qua estis vocati digne ambuletis atque in ea constanter permaneat. Lucem populo, verbo, et exemplo praeferentes ita ut caeteri videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in coelis est: decens namque videtur ut qui ordine, dignitate, habitu, ac professione ab aliis feiuncti sunt, praestantiori vitae genere alios excellant.

Quod servator noster persuadere volens Matthaei cap. 5 sacerdotes et ecclesiae ministros iam nomine salis iam lucis iam civitatis in eminentiori loco positae insigniuit et prophetae spum coelesti afflati quando que Deos quandoque angelos eosdem nominant hoc certe consilio ut praeclarissimis his ac honorificis titulis ante oculos positis, omni terrenorum cura deposita ut rerum secularium sollicitudine abiecta coelestem potius quam terrenam vitam instituant et taliter mores componant ut in carne viventes extra carnem vivere videantur.

Cum sacerdotes et ecclesiae ministri inter nuntii quidam sint inter Deum et populum pro cuius spiritali salute et necessitatibus orare non desistant ut iratum Deum sacrificiis et orationibus suis placere possint et petitiones ac vota optatum finem consequantur necesse est ut simplici et elevata in coelum mente, devoto animo et pura conscientia incessanter et humiliter praeces ad Deum fundant, quod praestare potissimum optamus in persolvendis horarum canonicarum officiis, ad quae, de sententia doctorum tam theologorum quam canonistarum sub peccati poena tenentur et sacris initiati (iuxta cap. I. D. celeb. Missarum) et etiam beneficia ecclesiastica obtinentes, ut definitum est in cap. Finali. 92. dist. Et in cap. Quod a te et capit. Diversis fallatiis de cle.coniu. cuius obligationis praecipua ratio illa esse videtur quam etiam doctores assignant quod scilicet laici clericis decimas aliosque redditibus persolvunt ut pro eis orent Deum, eundem que laudent, ac benedicant.

Unde gravissimi viri affirmarunt teneti ad recitandum horas pro communi plebe et populo non solo praecepto ecclesie sed etiam lege naturalis iustitiae. Quam obrem huius nostrae dioeceseos clericos hortamur ut ea qua decet distinctione, devotione, ac attentione horas canonicas quotidie recitent advertantque ne in choro inquieti sint aut

negotia ad invicem tractent aut dum divina peraguntur mutuo colloquantur huiusmodi enim tuta conscientia recipere distributiones nequeunt quae interessentibus dari consueverunt secundum communem omnium doctrinam rationi ac pietati maxime consonam. Caveant etiam ne accipiant distributionibus sine urgenti ac necessaria causa chororum egrediantur (quod multi propriae conscientiae immemores sepe facere videmus) quos retributioni obnoxios esse, non est qui dubitet.

Praeterea in horarum canonicarum recitatione attendant ut clare et formata voce eas pronuntient non celeritate nimia aut in gutture aut inter dentes seu deglutiendo aut sincopando quos recitandi mods aperte damnat et prohibet concilium viannente.

Omnes qui ad sacerdotii dignitatem evecti sunt, quo frequentius possint missas celebrent supposita tamen prius debita animi preparatione qualem venerandum ac tremendum Eucharistiae sacramentum postulare videtur quae quidem talis esse poterit si primum iuxta S. Thomam in 4. puramente ac irreprehensibili conscientia sacerdotes ad sublime hoc sacrificium peragendum accesserint ita tamen ut vere contriti et confessi sint animoque et constanti proposito servandi mandata, Dei scilicet et ecclesiae, nec non cum pia, ac religiosa devotione, quam facile assequuntur si (quo ad fieri poterit) distractionem omnemet mentis evagationem se repellere, conati fuerint: humiliter etiam considerantes fragilem, abiectam, ac miseram hominis conditionem, simul atque maiestatem omnipotentis Dei cuius ministerio in ecclesia funguntur et quem in Sacramento altaris sumpturi sunt.

Omnes cuiuscunque; ordinis sine tam in minoribus constituti, quam sacris initiati, sanctis exercitationibus et honestis occupationibus attendere curent ne torpentes otio atque desidia a Demonis tentationibus et fraudibus (qui omni tempore circuit quaerens quos devoret) supplantentur: huiusmodi namque sunt piae meditationes dum intra privatos parietes versantur sacrarum scripturarum et sanctorum patrum lectio qui autem in studiis non tantum proficere, doctores summistas perlegant, ac libros materna etiam vulgari lingua conscriptos maxime devotionem excitantes quorum magnus est numerus quod si per tempus ipsis licuerit historias etiam ecclesiasticas et vitas sanctorum legere poterunt ut eorum exemplis accensi laudabiles virtutes imitentur et magis ac magis in charitate quod est vinculum perfectionis (docente Paulo) proficiant.

Clerici (quos maxime puritas decet) saeminarum frequentem consuetudinem vitare studeant, praesertim earum, ex quarum colloquiis et communicatione aliqua in honestatis aut mali suspitio in populo possit oriri et supposita interna animi sanctitate, et cordis munditia (sine qua ministrare et sacerdotio in ecclesia sungi impium plane et temerarium esse manifesto constat) curare illud vehementer debent ut externa omnia internis conveniant: ita ut nulla levitatis signa ostendant, sed gravi vultu, decoro gestu et incessu gradientes apparcant, honesto item habitu et frugali mensa a convivantium inglubiae aliena utantur.

Ita ut omnia modestiam, ac temperentiam sacerdocio dignam preseferant. Hortamur etiam ut ab omni negotio (quod omnia iura tantopere ab horrent), abstineant, secularium que omnium consortia devitent, praesertim eorum qui in ludis, jocis, verbis detractoris actionibus in honestis ac scurrilibus totum tempus consumunt, quorum nimiam familiaritatem contemptum, et irreverentiam parere, quotidie experimur; adeo ut saepe ignominiose, et cum de decore ab huiusmodi secularibus sacerdotes Dei et ministri ecclesiae tractentur.

Quincunque dignitates, aut canonicatus obtinent, quo sublimiorem locum in ecclesia adepti sunt, eo magis studeant, ut munera et officia eis iniuncta, perfectius exequantur. Et tale ubique; religionis et sanctitatis exemplum prebeant, ut alii clerici inferioris ordinis actiones suas et mores ad eorum normam ad dirigan, atque componant diligenter item illud curent (quod necessarium et maximi monenti esse consemus) ut dum in Cap. Ad res ecclesiae tractandas congregantur prestiti iuramenti ab initio memores sint: ni aliud prae oculis habentes, quam communem utilitatem, Deique; reverentiam et eiusdem cultum, ac ipsius ecclesiae incrementum postposita in suffragiis ferendis omni utilitate privata, familiarum, aut consanguineorum, depositoque; omni odio et amore, quibus adeo animus perturbari folet, ut frequenter christiani alioquin homines, neglecta Dei lege, et spreto conscientiae periculo, a proptis desideriis et concupiscentis in mille incommoda pertrahantur.

Ad parrochos. Quamuis monitiones hactenus in communi positae parrochis etiam competere censeamus: nihilominus tamen ratione muneris et officii ad animarum curam spectantis, alias eis proponere visum est. Principio attendere solerter, imo cum tremore debent quibus nominibus, et appellationibus presides et animarum custodes a Spiritu Sancto in scripturis nominentur ut inde facile deprehendant quam anxia cura et

vigilantia, quantaque, solitudine commissum populi gregem pascere debeant. Primum nanque; in prophetis potissimum in Ezechiele speculatores appellantur, apposita quidem translatione et similitudine: nam quemadmodum excubiae vigilanter in specula positi, an hostes irruant speculantur et si irruentes viderint continuo signis et clamoribus incolas populi excitant ut parati inimicorum conatui resistere possint: sic praefecti quarumcunque; ecclesiarum non somnolenti, aut defides sed nimium previgiles esse debent, ne Satan antiquus animarum hostis irruat, exemplo et praedicatione ad mandatorum observantiam et virtutes capescendas plebem exitantes et qua ratione fallaces eius insidias vitare possint, docentes.

Patres item nuncupantur, ut talem amorem et charitatem erga filios spirituales declarent, instituentes, et alentes eos doctrinae christianae pastu, qualem parentes erga suos naturaliter genitos habere consueverunt. Denique, agricolae et pastores dicuntur ut quemadmodum illi in excolendis agris ac pascendis gregibus nullis vigiliis et laboribus parcunt tum frigus, famem ac sitim patienter tollerantes ita et parrochi quibus animarum cura est injuncta in animorum cultura et gregis moderatione omnem suam curam et solitudinem collocare tenent.

Hoc utique prestabunt si oves propias quoad fieri poterit, vere cognoscere curaverint. Tum ut christiane viventes sibi subditos ad ulterius in via virtutis progrediendum excitare et animare possint: tum etiam ut quos intellexerint virtutis irretitos aliquando blande ac, leniter habita ratione culpaе atque personae corripiant aliquando vero si delicta potissimum cum populi scandalo commissa id postulaverint, austeriori correctione utantur.

Imo si opus fuerit publicam reprehensionem cum prudentia coniunctam, adhibere debent: ut et peccates huiusmodi remediis recipiscant, et alii cautiore evadant. Videant preterea ne in suis parrochis superstitiosum aliquod ceremoniarum genus fit. Concubinarius, usurarios, aliusque publicos peccatores nobis denuntient, si post salutarem correctionem ab huiusmodi vitiis non abstinuerint, ut tam pernicioso malis conveniens remedium adhibere curemus, ne similibus exemplis inventutis mores corrempantur, et contagioso morbo reliquae oves insiciantur.

Deinde pietatis et charitatis ratio exigit ut qui Patres omnium nominantur ut sunt pupillos, viduas ac pauperes presertim veracundos suae parrochiae, agniscant et ipsi

consolatione tam spirituali quam corpora si succurrant et ad hoc opus praestandum alios etiam adhortentur: praecipue eos qui divites in populo sunt: admonentes ipsos divitiarum dispensatores in hac vita a Deo constitutos esse ut egenorum necessitatibus subvenire queant. Addentes quale, ac quantum in coelis thesaurum sibi recondant si in Christi pauperes partem propriae substantiae distribuerint.

Ad haec curent parrochi dominicis et festivis diebus praedicationis pabulo populum pascere et pueros seorsum rudimenta Christianae fidei edocere: confessiones item audire aliave sacramenta maxima cum reverentia ministrare vehementer autem monemus et hortamur in Domino ut omnia haec ministeria nisi aliqua gravi de causa impediti fuerint per se ipsos non autem per vicarios exercent.

Quod a multis fieri intelleximus (non sine animi nostri dolore) committentes mercenariis oves proprias ut ipsi inani fastu et otio indulgere possint. Quare vellem, ut mirabile illud exemplum quod legitur Exodi 32. in memoriam continuo revocarent ibi enim scriptum est Mossen proprium ifraelitici populi pastorem in montem ascendisse ubi Deum alloquens, egem ac praecepta ad utilitatem ovium suarum petebat interim tamen fratri suo Aaroni (quo nullus aptior atque sanctior reperiri poterat) curam sui gregis commisit.

His non obstantibus lapsa populo in grave illud idololatriae peccatum continuo Dominus ad Mossen ait. Vade descende peccavit recesserunt enim cito de via quam eis ostendisti. Poterat quidem populus tunc corripui et instrui a vicario mossis nempe ab Aarone sed id noluit Deus (quamvis adeo seria et utilia negotia in monte mosses cum ipso tractaret) volens significare necessariam esse propii pastoris praesentiam admodum que utile ac prosicuum ovibus ut ab ipso met cui ex officio incumbit instituantur ac medeantur.

Ad concionatores. Quamvis praedicationis munus et officium proprie ad episcopos spectet (ut multis Pauli locis et sacrorum conciliorum definitionibus deduci potest) tamen quia sepe contingit propter varia pastoralis officii negotia impediri necesse est ut alios cooperatores episcopus fecum affiscat, qui commissam animarum institutionem publicis concionibus suscipere valeant susceptam que; laudabiliter atque utiliter exercent. Quos omnes in Domino hortamur ut fetales exemplo et morum compositione exhibeant ut verba operibus et opera verbis adnuicem conveniant quo fiet ut servatoris nostri

verba Matthei cap. 5 de huiusmodi vere dicantur, qui fecerit et docuerit hic magnus vocabitur in regno coelorum.

Deinde curent ne Theologiae scolasticae dogmata quae potissimum ex solidissima sancti Thomae disciplina didicerunt, oblivioni tradant, quod plerosque concionatores peractis suis studiis facere videmus et experimetur attendentes solum homiliarum libris (quos sermonarios vocant) et in conquirendis variis concionantium scriptis unde in suis concionibus frequenter in asserendis propositionibus et consutandis erroribus dubii et meticulosi existunt cum nanifesto constet quantum adiumenti studia illa afferant ad securiorem sanctorum et scripturarum intelligentiam in quam totis viribus incumbere debent: ita tamen ut non exquisita nimium earum sensa et ad libitum interpretationes sequantur sed potius iuxta communem SS. Patrum intelligentiam et receptum ab ecclesia sensum scripturas sacras explicent ac interpretaentur.

Illud iterum concionatores monemus ut caveant ne hereticorum falsa dogmata cum suis rationibus et argumentis (ut a multis fieri videmus) populo proponant: ne ignaris hominibus occasionem aliquam dubitandi praebeant.

Deinde in concionibus illud praestare conentur ut non solum intellectum audientium veritatibus et subtilibus conceptibus illustrent verum etiam animos et affectum commoveant cum constet hac nostra tempestate non tam propter ignorantiam peccare quam eo ipso quod homines malle affecti sint vellem etiam ne poetarum fabulas (tanquam res tanto loco indignas) concionibus immiscerent.

Cuma autem ad correctionem delinquentium deveniendum sit advertant verbi divini ministri ut temperato sermone de ecclesiasticorum et praecipue prelatorum ac quorumcunque superiorum negligentia utantur ne subditi auditis prefectorum suorum defectibus in eorum contemptum deveniant minusque mandatis ipsorum obtemperare curent tali enim casu potius consulerem ut privatim cum Charitate et Zelo christiano sublimiores potestates admonerent et si cum scandalo in suis negligentis perseverarent tunc prudentius ut utilius ex subiectu reprehendent ea quae reprehensione digna videbentur.

Cum inquit Ioanes in sua canonica non sit credendum omni spiritui sed probandos prius spiritus docet, ideo non tam facile (ut sumus experti) ciunque ad aurem loquenti concionatores fidem adhibere debent contingit enim frequenter ut multorum rabies,

invidia, malitia aut vindictae cupiditas eo perveniant ut multa falso conficta concionatoribus suggerant hoc diabolico consilio ducti ut publice ea predicentur et hac via suis desideriis et cupiditatibus satisfaciant in detrimentum frequenter honoris aut famae aliquorum suis potius etiam commodis consulentes quam etiam utilitati proximarum. Multa alia scienter ommittimus quae concionantium prudentiae relinquenda fore existimamus: haec enim inter alias virtute maxime excelens est et huius tanto ac tam coelesti ministerio summopere conveniens.

Ad eos qui confessiones adiunt. Omnes sacerdotes quibus audiendi confessiones a nobis est data facultas tam regulares quam seculares sine qua nullus tale officium exercere presumat attendant quanti momenti quantaque dignitatis munus agrediunt.

Et qualiter a Servatore nostro animarum iudices in Ecclesia constituti sunt ita ut sententiae ab eis in terris iatae in coelis tanquam summae constantiae et roboris ratae habeantur.

Iuxta illud Ioannis cap. 20 accipite Spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittentur eis. Unde confessarius si ut par est personam Christi summi sacerdotis et apostolorum (quorum vices gerit) contempletur si sibi eam materiam de qua in confessione agit examinet: si in miseram, ac fragilem suam naturam et conditionem oculos mentis iniiciat: si pericula tanti officii attendat proculdubio, maximo cum tremore ac circumspectione ad id obeundum accedet se ipsum prius et poenitentes serventi Zelo et devotione Deo commedans animarum dignitatem considerans et quanto pretio non auro, aut argento sed praestioso Christi sanguine redemptae fuerint.

Quibus atente expensis, non ingeret se (quod multi temerario ausu id faciunt) sed vocatus potius ab episcopo humiliter tale onus suscipiet supposita tamen scientiae atque prudentiae partibus utique simpliciter et absolute audiendis confessionibus necessariis, quas qui senderit sibi deesse, eas sine culpa mortali audire sane non poterit.

Scientia autem de sententia D. Thomae si maior esse nequit talis requiritur ut distinguere sciat inter lepram et (lepram ut aiunt) et quid peccatum mortale sit, quid vero veniale. Quod si in aliquo dubitatio exurgat, sciat confessarius peritiores consulere.

Monemus praetera ut diligenter curent scire easus Pontificeos in Bulla in caena Domini contentos et eos qui episcopo sunt reservatim potestare concessa abuti aliquando contingat absolvente quos absolvere non licet. Praecipimus autem ut huiusmodi penitentes ad superiorem remittant, aut ipsi ab eo facultatem tales absolvendi petant.

Quicumque a nobis facultatem obtinuerint absolvendi a censuris et cassibus reservatis videant ut ea non indestructionem sed in edificationem potius utantur.

Cum aperte fatis omnibus constet: quod ministrantes qualecunque sacramentum in peccato mortali constituti, mortaliter peccent id circo caveant ne confessiones audire presumant si senserint se tali culpa obnoxios aut aliqua ecclesiastica censura irretitos.

Ad haec privatis domibus illud vitare debent ne penitentes audiant nisi necessitas aliqua aut infirmitas urgeat et tali casu si soeminas audire contingerit monemus ut aperta ac patenti ianua ita ut a domesticis videri possint id exequantur. Nec expedire aliqua ratione iudicamus ut alio loco praeterquam in ecclesia confessiones audiantur et id nec ante solis ortum nec etiam post eius occasum.

Diligenter in poenitentibus examinare procurent preparationem seu dispositionem quam afferunt: an scilicet debitam curam adhibuerint in peccatis commissis recogitandis an etiam cum debito cordis dolore ac cotrictione cumque constanti satisfaciendi proposito et non iterum peccandi animo accesserint.

Quod si deprehenderit poenitentes non ita dispositos esse, prudenter aliquibus monitionibus ac piis rationibus eis persuadeant ut in aliud tempus confessiones differant quo possint salubriter adhibita in his diligentia animo paratiores fructum et beneficium absolutionis recipere.

Quia in hac nostra Diocesi (ut nos experientia docuit) multi facillime se votis astringunt, ex quibus non mediocres insurgere difficultates solent studeant confesari ut in hac materia voti tractanda et praxi accomodanda experti sint doctores scolasticos ac etiam summitas diligenter consulentes et si virtute alicuius Iubilei aut litterarum apostolicarum facultatem commutandi vota habuerint (ne in multorum errorem fatis frequentem incidant) attendere curent, ut huiusmodi vota, non nisi in opera Deo magistrata, aut saltem (prudenti examine facto) paria, seu equalia commutent: habita tamen ratione

sumptuum et laborum quos passi fuissent, si peregrinationes aut alia id generis cum effectu complessent, si autem talium votorum commutatio virtute bullae cruciatae fieri contingat, confessarii in favorem bullae commutare curent.

Quod si ex vi dicta iam facultatis, absolvere a quibuscunque criminibus et peccatis (quantum vis enormibus) ac ab omnibus poenis et censuris ecclesiasticis valeant et possint: non tamen poterunt eos poenitentes qui in aliquam irregularitatem lapsi fuerint ab ea liberare seu absolvere nisi iam in litteris Apostolicis de huiusmodi potestate expressa mentio fiat, quod (ut accepimus) aliqui confessarii ignorantes, se ipsos et sibi confitentibus deceperunt ita ut necessum fuerit deceptionis huius remedium a sede Apostolica petere.

Advertant praeterea, ne beneficium absolutionis impendant iis, qui non solum deliberatum propositum dimittendi peccata non habent, verum illis qui occasiones proximas continuo et cum effectu demedio sustulerint, neque facile poenitentibus qui in eodem peccati genere permanere consueverunt credant quavis tunc temporis multa (ut volent) de adhibendo policeantur.

Cum quibus taliter se habere consulimus ut absolutionem differant quoadusque suis monitionibus et mandatis parverint. Et quia in his errari et decipi frequenter solet, utile fore existimavimus si breviter docuerimus quales censeantur peccandi occasiones quae proculdubio huiusmodi sunt et dicuntur aut quia per se et ex sui natura ad peccatum inducunt et continuo perturbationem in animo generant cum periculo peccati aut quia poenitentes soliti sunt taliter peccare, ut confessari iuxta inveteratum illorum habitum probabiliter colligant, nunquam assuetum culpam relicturos, si in eadem occasione permanserint.

In restituendis rebus male acquisitis, aut surto, seu rapina adeptis, curent si facultates ad id praestandum suppetant, ut quam primum fieri poterit, parti lesae delinquentes satisfaciant et quod maximi ponderis est et momenti, maximae que difficultatis si alicui proximo poenitentes ita mordaciter detraxerint, ut honorem aut famam eius leserint, eniti vehementer debent (qua decet prudentia) ut lesionem factam in integrum, quantum possint, debita adhibita forma et modo restituant.

Denique confessarios admittos esse volumus ut in poenitentiis et satisfactionibus iniungendis tanquam veros animarum medicos se habeant non omni infirmorum generi,

eadem medicamenta, seu remedia applicantes sed diversis diversa pro ut ratio culpa et personae eam committentis postulaverit: si enim penitentes carnis peccata confessi fuerint et tali suggestionem et tenationem vexatos senserint, poterunt eis ieiunia vigiliis et alia id genus injungere, quae ad macerationem carnis corporisque castigationem conducere videntur. Si avaritiae peccato detenti eleemosinarum largitiones. Si superbia et inani fastu, elati fuerint actus humiliationis et mortificationis imponere studeant ut sic contraria mala contrariis remediis curentur.

Sed ut etiam extremam manum huic nostrae exhortationi imponamus omni clericorum ordini illud quantum possumus exhortantes in Domino iniungimus ut caveant ne se turpi avaritiae studio dedant quae ab apostolo idolorum servitus nuncupatur: suffacinatum enim auro Christum nudum sequi vehementer absurdum est, restante divo Hieronymo ad nepotianum de vita clericorum unde execrandum avaritiae virium ad omnibus vitandum est cum malorum omnium radix esse dicantur vel maxime a clericis qui patrimonium vel hereditatem pretioso sanguine Christi acquisitam possident.

Hinc ecclesiasticus tanti huius mali communem stragem atque perniciem considerans illud scriptum reliquit beatus vir qui post aurum non abiit nec speravit in pecuniae thesauris, quis est hic et laudabimus eum? Quare fugientes clerici ab hoc tanto malo et animadvertentes ecclesiasticorum dispensatores potius, quam dominos esse, desumptis his, quae necessaria sunt ad victum, et decentem ac honestum vestitum suum, familiaeque suae servato dignitatis gradu et qualitate personae, charitatis zelo accenti curent: ne quae supersunt in prophanos usus ac inutilem mundi fastum, inutilesque, sumptus consumant sed potius inter Christi pauperes et alia pietatis opera distribuere conentur.

Quo fiet, ut adveniente die Domini in qua rationem suae villicationis sunt reddituri soeliciter, ac laetanter unusquisque verba illa consolationis plena coelestis patris familias audiat, euge serve bone et fidelis quia in pauca fuisti fidelis supra multa te constituam intra in gaudium Domini tui. Actio. Professio fidei. In nomine sanctae ac individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus Sancti. Nos Ioannes Vic et Manrique Episcopus Maioricense in presenti Synodo Dioecesana actu praesidens, quam sub beatissimo Domino nostro Sixto Quinto, Regnante invictissimo Rege Catholico Philippo secundo congregari iussimus. Considerantes fidem fundamentum esse omnium bonorum operum, sine qua totum aedificium spirituale corruere necesse sit.

Exemplo etiam patrum, qui in principio suarum actionum sacrosanctam fidem profiteri consueverunt: quod sacra Tridentina Synodus faciendum esse docuit, fidei professionem (antequam de re aliqua a nobis sermo suscipiatur) praemittendam esse decernimus atque praemittimus ea forma, ac verbis, quibus in litteris sanctissimi Domini nostri Papae Pii Quinti praescripta fuit. Inhunc igitur modum haec Synodus Maioricensis fidem ipsam toto animo profitetur. Credo in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium: et in unum Dominum iesum Christum, filium Dei unigenitum: et ex Patre natum ante omnia secula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo, vero: genitum non factum, consubstantiali Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis: et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine: et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato passus et sepultus est.

Et resurrexit tertia die secundum scripturas: et ascendit in coelum, sedet ad dexteram Patris et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum et vivificantem qui ex Patre, Filioque procedit: qui cum Patre et filio simul adoratur et conglorificatur qui locutus est per Prophetas. Et unam Sanctam Catholicam et Apostolicam Ecclesiam: confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum et expecto resurrectionem mortuorum ut vitam venturi seculi. Amen.

Apostolicas et ecclesiasticas traditiones reliquas que eiusdem Ecclesiae observationes et constitutiones firmissime admittimus et amplectimur. Item sacram scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione sacrum scripturam admittimus.

Nec eam unquam nisi iuxta unanimem consensum patrum accipiemus et interpretabimur. Profitemur quoque septem esse vere et proprie sacramenta novae legis a Iesu Christo Domino nostro instituta ad salutem humani generis licet non omnia singulis necessaria scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam unctionem, Ordinem et matrimonium: illaque gratiam conferre et ex his Baptismum, Confirmationem et ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque et approbatos ecclesiae Catholicae ritus in supradictorum omnium sacramentorum solenni administratione recipimus et admitimus. Omnia et singula que

de peccato originali et de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo diffinita et declarata fuerunt amplectimur et recipimus.

Profitemur pariter in Missa offerri Deo verum, propium et propitiatorium sacrificium pro viuis et defunctis: atque in sanctissimo Eucharistiae sacramento esse vere, realiter et substantialiter corpus et sanguinem una cum anima et divinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conversionem totius substantiae panis in corpus et totius substantiae vini in sanguinem quam conversionem Catholica Ecclesia transsubstantionem appellat. Fatemur etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum verumque sacramentum sumi. Constanter tenemus Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuari.

Similiter et sanctos confitemur una cum Christo regnantes venerandos, atque invocandos esse: eosque orationes Deo pro nobis offerre: atque eorum reliquias esse venerandas, firmiter asserimus, imagines Christi, ac Deiparae semper virginis, nec non aliorum sanctorum, habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem et venerationem impatiendam.

Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse: illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse affirmamus. Sanctam, Catholicam et Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem et magistram agnoscimus. Romanoque Pontifici, beati Petri Apostolorum Principis sucessori ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondemus, ac iuramus.

Caetera item omnia a sacris canonibus et oecumenicis conciliis ac praecipue a sacrosancta Tridentina Synodo tradita diffinita et declarata indubitanter recipimus atque profitemur. Simulque contraria omnia atque haereses quascumque ab Ecclesia damnatas et reiectas et anathematizatas nos pariter damnamus reicimus et anathematizamus. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in praesenti sponte profitemur et veraciter tenemus, eandem integram et inviolatam usque ad extremum vitae spiritum constantissime (Deo adiuvante) retinere et confiteri atque a nostris subditis seu illis, quorum cura ad nos in munere nostro spectabit teneri doceri et praedicari quantum in nobis erit curaturos.

Decretum I. Quot misas singuli beneficiati, pro varia beneficiorum institutione, celebrare teneantur. Cum in visitanda nostra Diocessi, post divini cultus augmentum et

morum reformationem, illud potissimum curaverimus et qui beneficia ecclesiastica obtinent relictis sibi oneribus et obligationibus satisfacerent: cumque ad id debite prestandum, maximam in examinandis beneficiorum foundationibus, diligentiam adhibuerimus (ne instituentium voluntates, suo fine frustarentur) in multas incidimus antiquas institutiones, quae gravare plus nimio beneficiarios, nostris temporibus videntur. In quibus tanto praetio, quae ad victum, et vestitum necessaria sunt, comparantur. Et si onera praesertim missarum cum exiguitate redditum conferantur, vix, ac ne vix quidem a multis sustineri possint: nescimus enim, an temporum mutatione, an vero tabellionum stipulantium in curia, factum fuerit ut in multis foundationibus eiusmodi verba legantur apposita: volumus quod presbiter tale beneficium obtinens perpetuo, vel asidue, aut continuo, seu (ut in aliis habetur) quotidie missas celebret. Ad quarum tantum ceebrationem ob noxios beneficia possidentes esse, hac nostra constitutione (approbantes Synodo) decernimus, idque quanto frequentius poterunt iuri communi adhaerentes, salva tamen honestate et devotione. Quod vero ita intelligendum censemus si deductis aliis oneribus redditus beneficii summam. 36. librarum contineant aut superent: sin vero ab ea deficient, tenuioresque sint tunc statuimus, ut unusquisque (servato modo superius posito) pro rata reddituum celebrare teneantur, donec consultus Pontifex, celebrandas missas, ad minorem numerum reducendi facultatem nobis concesserit.

Decretum II. De instituendis populis a proprio Parrocho. Cum ex servatoris nostri summi, et veri pastoris exemplo et doctrina manifesto colligatur duo precipue ad munus pastorale obeundum requiri: et ut suas oves pastor cognoscat (ut earum infirmitatibus conmode mederi possit) et etiam ut oves sui moderatoris vocem audiant, hinc factum fuit ut Sacri Concilii Tridentini et aliorum conciliorum patres tanto cum affectum parrochis iniungant, ut praedicatione iniungant, ut praedicatione sua Dominicis saltem et foestivis diebus populum pascant et fidei rudimenta pueros diligenter edoceant unde et nos volentes multorum parrochorum negligentiae seu potius pigritiae occurrere piam huiusmodi, sanctamque doctrinam insequentes hac nostra constitutione (approbante Synodo) statuimus, ut Rectores omnes per se ipsos munus predicandi et instituendi ignaros sibi subditos exequantur (temporibus iam indecretis Tridentinae Synodi constitutis) nisi iusto aliquo impedimento, aut causa a nobis cognoscenda impediatur.

Decretum III. Ne sponsi post conclusum inter partes matrimonium, copulentur antequam solemnitate et forma sacramenti confirmatum fuerit

Quam fragilis sit hominum conditio et imbecilla carnis natura, uniuscuiusque propria constientia testis fidissimus esse poterit quae internis saepe clamoribus depericulosa carnis et spiritus pugna conqueritur deque nostra ad malum pronitate testimonium reddit. Unde quanta cura fugiendum sit ab illis potissimum occasionibus quae non solum allicere, verum certo quodam impetu suggerente. Demone impellere homines ad malum, et effrenes cupiditates solent, non est qui dubitet (si tamen sanae, ac piae mentis fuerit) Hinc sancto ac, prudenti Zelo constitutionem illam a praedessoribus editam semper iudicavimus: in qua sub excommunicationis latae sententiae pena cavet ne futuri coniuges, ante celebratum in facie ecclesiae matrimonii sacramentum, in honeste jungantur, neque libidinis osculis ac impudicis attactibus se ipsos attingant sive contrectent. Unde dictam constitutionem denuo innovantes et in melius commutantes (consentiente Synodo) sub eadem pena statuimus. Ne qui matrimonio (ut dictum est) coniungendi sunt, ante eius effectum talia committere audeant, quam etiam poenam in parentes, consentientes et alios familiares, aut focios ad huiusmodi illicita sponso ipsos impellentes, aut suadentes decernimus.

Decretum IV. Ne qui in gradu prohibitio sunt, et de contrahendo matrimonio convenerunt ante acceptam dispensationem sponsae domum ingrediantur. Eadem pericula et rationes quae animum nostrum ad superius decretum statuendum impulerunt ad hoc quod sequitur magis ac magis decernendum impellunt praesertim cum in hac nostra Diocessi frequentu usu (qui potius perniciosus abusus dici potest) receptum experiamur. Quod postquam aliqui inter se, seu eorum parentes, aut amicos de contrahendo matrimonio convenerunt: quod quidem ratione alicuius impedimenti, seu gradus prohibiti effectum consequi, ad praesens non potest, nihilominus dum ad sedem apostolicam dispensationem adepturi recurrunt, toto illo temporis intervallo, in quo talis dispensatio expectatur, libere proprias domos, non sine magno animarum periculo et populi scandalo ingradientur. Quare, ut multa vitentur incommoda quae ex simili communicatione oriri solent. Praesenti constitutione (anuenta Synodo) praecipimus ne posthac (sub excomunionis poena latae sententiae) futurus conniunx sponsae domum ingredi praesumat quo adusque per dispensationem a sede Apostolica acceptam liberum ei sit matrimonium consummare.

Decretum V. Aliquot synodales antiqua constitutiones reiiciuntur, reliquiis in suo robore permanentibus. Quanta fit reum vicissitudo, pro varia temporum ratione et ex historiarum lectione et ex diversorum Iurium, ac legum diverso usu, ac vi, facile depraeendi potest: que enim uno tempore constituta in maximam Reipublicae utilitatem vergebant, haec eadem successu temporum inutilia eidem esse et antiqui patres et nos oculata side, experimur. Unde mirandum non est si quae sancte, ac pie a predecessoribus nostris, ordinata sunt, nunc aliqua sequenda et observanda non esse iudicemus. Non quod detrahere aliqua ratione tantae auctoritati intendamus, imo eam veneramus et suspicimus: sed quoniam excommunicationes latae sententiae in antiquis synodalibus ordinationibus contentae, alie multis erant ignotae, aliae incertae, ac dubiae, aliaeque ratione temporis merito revocandae, aut in melius commutandae. Id circo nos sublatis omnino excommunicationis sententiis omnibus in antiquis synodalibus, vel quibuscunque, aliis constitutionibus huius nostrae Diocesis expressis: relictis in suo robore aliis, quas post hac retineri et sub qua forma observari oporteat, hoc nostro decreto (approbate Synodo) declarandum, et statuendum in haec verba duximus.

Ex comunicamus omnes sponso et sponsas qui postquam de contrahendo matrimonio cum consanguineorum vel aliorum consensu (ut fieri solet) convenerint, seu fidem dederint, ante matrimonii legitimam celebrationem per verba de presenti osculis, aut tactibus impudicis, seu libidinis mutuo se attrectaverint cui etiam excommunicationis sententiae subiacere volumus parentes et custodes sponsae seu cum ea commorantes si quocunque modo directe vel indirecte consenserint ac illos etiam qui sponsum, vel sponsam ad hoc impulerint, vel hortati fuerint.

Excomunicamus omnes qui edent, aut facient libellos, seu alia quaecunque publica scripta in alicuius ecclesiastici seu laici detractionem et diffamationem et eos etiam qui huiusmodi libellos seu scripta invenerint et continuo non difrumperint aut combuserint.

Et comunicamus omnes qui publice, vel occulte impediunt occupabunt aut usurpabunt Iurisdictionem Ecclesiasticam quomodocunque per se, vel per alios et omnes qui ad id auxilium consilium vel favorem praestabunt.

Excomunicamus omnes qui facient statutum aliquod, seu quancunque ordinationem contra libertatem et immunitatem Ecclesie: eos etiam qui illa scribent aut iuxta illa iudicabunt, procurabunt, aut defendent.

Excomunicamus omnes fortilegos et divinos et qui ad illos recursum habuerint aut misserint fidem illis adhibentes aut spem seu fiduciam in actibus aut operibus illorum constituentes.

Excomunicamus omnes qui legitime interrogati in iudicio sub iuramento veritatem scienter et consulto negabunt, in damnum proximi seu occultabant, aut aliquid contra illam dicent, eos atiam suaserint, vel operam dederint tu quidpiam taled fiat.

Excomunicamus omnes heredes et piorum operum executores (quos manumissores vocant) qui infra annum a die obitus testatoris, legata pia non adimpleverint (cessante legitimo impedimento) quod qui habuerint, volumus, ut nobis aut vicario nostro generali et officiali, aut procuratori piorum operum nunciare et exponere teneantur.

Excomunicamus omnes (siqui forsan fuerint) qui in tantum flagitium inciderint, ut in pravos usus abutantur sacrosancta Eucharistia, aut sacro Chrismate, vel aris cosecratis, aut palliolis (quas capidas vocarit) vel aliis rebus sacris.

Excomunicamus omnes publice lud lentes in plateis, vicis, aut aliis locis publicis huius civitatis et insulae diebus Dominicis vel faestivis ex praecepto ecclesiae colendis, dum missae sacrificium celebratur in nostra cathedrali ecclesia, seu in ecclesia parochiali, intra cuius fines eiusmodi ludi exercentur.

Excomunicamus omnes sponso et sponsas qui post celebratum matrimonium per verba de presenti, intra tempus unius anni non susceperint ecclesiae benedictionem dunnillum sit canonicum impedimentum cuius cognitionem nobis, aut vicario nostro reservamus.

Excomunicamus omnes non plene solventes decimas, vel primitias.

Decretum VI. De salario a Christi pauperum procuratore recipiendo. Quemadmodum rectae rationi et iuri maxime repugnans iuducatur ut qui innocentes in suis actionibus se esse ostendunt, aliqua pena tanquam delinquentes plectatur, ita etiam aequum et consentaneum videtur ut qui iura et superiorum fiorum praecepta transgressi fuerint debite et pro ratione defectus vel culpa puniantur. Cuiquidem principio et fundamento tanquam pio et Christiana veritati confono, nos innitentes decernendum censuimus (annuente Synodo) ut posthac Christi pauperum et piorum operum procurator nihil ab his accipiat pro conporitum auditione, et diffinitionibus qui pia legata juxta

defunctorum voluntatem intra tempus anni concessum adimpleverint (ut praeteritis temporibus fieri consueverat) cum huiusmodi nullius transgressionis, vel inobedientiae rei sint.

Ab his vero, qui negligentes et pigri in ad implendis piis legatis et operibus se exhibuerint, ita ut transacto praefixo tempore, censuris ecclesiasticis aliisque remediis compelli eos necessum sit ut muneris commissi rationem reddant eidemque ut tenentur satisfaciant dictus piorum operum procurator (iuxta hanc nostram synodalem constituonem) libere poterit ab haerede, seu manumisso ex propriis bonis nihil ab opere pio detrahendo ratione siu laboris et salarii pro siingulis libris quatuor denarios recipere.

Decretum VII. Cum collectoribus diversarum elehemosinarum (qui basinarii vulgo dici solent) qualiter pauperum procurator se habere debeat. Similibus et aequalibus malis, similia remedia adhibenda esse recta ratio postulare videtur.

Unde decretum hoc superiori simile, ira fanctiendum (cum consensu Synodi) duximus: ut quicumque variis titulis elehemosinas petunt etiam si confraternitatum administratores sint) si lapso tempore suae administrationis et redditis compotis iuxta formam nostrarum ordinationum debitores fuerint reperti ne praeiudicium piis operibus inferatur tunc ordinamus ut huiusmodi bassinarii, seu administratores infra trium mensium spatium, debita exsolvere teneantur qui si intra praefixum tempus satisfecerint nihil omnino sibi Christi pauperum procurator ab illis ratione siu salarii accipiet alios vero in exsolvendo negligentes pr censuras et alia juris remedia ad solvendum compellet a quibus de propriis bonis quatuor denarios pro singulis libris, in poenam negligentiae et illati preiudicii sumere poterit.

Decretum VIII. De solvenda esmortizatione operum piorum ex eisdem legatis ubi a testatore aliquid non sit relictum. Testantium voluntates inviolabili fide servandas esse, et ratio ipsa prescribit et jura omnia tanquam certissimae veritatis tradunt. In tantum ut eis aliquid addere vel detrahere nec a superioribus potestatibus in praejudicium heredum liceat: semper enim protestatore praesumendum est quod in retanti momenti omnia maturo iudicio prudentique deliberatione examonaverit.

Exprimendo solum ea que ultimae dispositioni voluntatis suae, conducere videbantur. Quod nos advertentes volentes que illos haeredes a gravamine solvendae

esmortizationis piorum operum liberare quibus testatores tale onus in suis testamentis non iniunxerunt (approbante Synodo) constituimus ut post hac haeredes compelli non possint ad solvendum nisi id in testamento expresum fuerit. Sed de cernimus ne legata pia fiant, neque exequantur quo adusque ex cessatione pensionum atque redditum esmortizatio solvi queat.

Decretum IX. Beneficia obtinentes, et ad ordinem subdiaconatus iam promoti ad Ecclesiae emolumenta percipienda admittantur. Rationabile esse videtur, ut qui iam se Deo et Ecclesiae per susceptionem alicuius sacri ordinis consecrarunt ita ut a proposito resilire aut ad secularia vota reverti non possunt: spe alicuius etiam commodi percipiendi, eorum pia devotio soveatur.

Id circo nostra hac constitutione (approbante Synodo) decernimus ut qui beneficia obtinent et iam ad sacrum subdiaconatus ordinem sunt promoti in illis Ecclesiis seu parrochis in quibus beneficia existunt distributionum participes sint: ut hac ratione Ecclesiarum cultui et servitio mancipati ministrorum numerus augeatur et ad frequenter assistendum divinis officiiis alliciantur, sicque practici in choro, ac aliis Ecclesiae ceremoniis evadant. Quod necessarium esse censemus propter multorum negligentiam atque desidiam.

Decretum X. Secundas nuptias benedicendas non esse. Si quae unquam consuetudo benedicendi secundas nuptias observata sit, cum contra Ius et sine ratione inducta fuerit hanc de medio tolendam hoc decreto (Synodo anuente) constituimus.

Decretum XI. Quod pacta inita cum parrochis a monachis qui extra civitatem in monasteriis degunt, omnino servanda sint. Ex quo, ad gravissimum Episcopale onus subeundem vocati sumus, diversis monachorum ordinibus facultatem erigendi, seu construendi monasteria extra civitatem per villas et appida nostrae Dioecesis concessimus.

Hoc iusto et pio consilio ducti ut vineam Domini plures cooperatores excolerent existenteque multa messe operarii non pauci forent et ut tranquiliter ac sine aliquo desidio omnes tam clerici quam monachi charitatis opera in proximos exercerent. Placuit tunc nobis petentibus id ipsis clericis et parrochis ut inter ipsos pacta quaedam in scriptis redacta inirentur.

Successu autem temporis contigit: ut multae ad nos quorundam parrochorum et clericorum querellae pervenerint dicentium religiosos a constitutis conventionibus frequenter in multis retrocedere in parrochialium ecclesiarum aliquod praeiudicium: causas et titulos suo ordini favorabiles allegantes: quos certe ante cenobirum erectionem et inita pacta proponere debuissent: quod forsitan ab illis non factum fuisse credendum est aut quod laudabili Zelo suae religionis et exercendae charitatis moverentur aut quod tunc privilegiorum et constitutionum suarum non forent memores. Sed his non obstantibus hac nostra constitutione (Synodo eam approbante) sanctimus et ordinamus (paci et tranquillitati consulentes) ut posthac tam clerici quam monachi extra urbem in oppidis degentes, capitulis conventionibus et scripturis per ipsos ad invicem formatis stent neque ab eis recedere (quovis quesito colore) praesumant. Quod si monachi earum observationi se subiectos esse aliquando negaverint (quod de viris religione et charitate praestantibus opinandum non est) tunc pro cedendis populi scandalis quae ex huiusmodi contentionibus oriri possunt libere poterunt conventus seu monasteria alio ubi magis placuerit transferre.

Decretum XII. De impertienda cera a Parrocho, in die purificationis Virginis Marie. Tanta vis verae et rationabilis consuetudinis semper fuit ut pro lege et iure non scripto habita sit.

Adeo ut eius transgressor iure optimo violator legis dicatur et sit. Unde nos intelligentes quod in quibusdam nostrae Dioecesis Ecclesiis talis nos et recepta consuetudo invaluit ut in die Purificationis Beatae Virginis Mariae ad cultum et devotionem exitandam a Parrocho candelae cereae inter parrochianos propriis expensis distribuant et quod ex earum partitione magna in Ecclesia perturbatio ingentes que tumultus ac dissensiones oriantur.

Ad quas tollendas (hac Synodali constitutione) declaramus et praecipimus ut in illis Ecclesiis in quibus parrochi ceram partiri praedicta die consueverunt idem singulis annis aobservent ita tamen illud moderantes ut non universo ac tumultuanti populo candelas exhibere teneantur sed solum clericis omnibus et etiam regiis ac universitatis officialibus liberum parrocho relinquentes ut ceteris quibus volverit impartiat.

At vero in parrochiis ubi huiusmodi consuetudo nusquam viguit huic candelarum partitioni obnoxios non esse, decernimus, nisi sponte id facere velint, quod eis nulla ratione prohibemus.

Decretum XIII. De charitate confessariis danda tempore quadragesima et iubilei occurrente et a quibus. Commendandam huius nostrae Dioecesis consuetudinem (consentiente Synodo) approbamus et eandem observandam fore, hoc decreto perpetuis temporibus statuimus quod parrochi confessariis in Iubileis potissimum tempore quadragesime occurrentibus charitatem pro labore in audiendis confessionibus suscepto exolvere consueverunt: eisdemque cibum illis diebus praebere. Atvero ubi extra tempus quadragesimae tales indulgentias, seu Iubileos occurrere contigerit: illud quod semper solitum est, observandum esse ordinamus: scilicet quod iurati forensium Ecclesiarum charitatem confessariis debitam reddant: rectores vero cibum, seu victum ministrent ac largiantur.

Decretum XIV. De examinadoribus in Synodo electis adexamen eorum qui se vacantibus ecclesiis opponunt. Decretis Sacri Concilii Tridentini obtemperantes examini illorum, qui vacaturis Ecclesiis parochialibus sunt praeficiendi, sequentes doctores (cum Synodi approbatione) deputamus. Quorum nomina sunt.

D. Gregorius Forteza Archidiaconus et canonicus.

D. Antonius Martorell sacrista.

D. Ioannes Abrines canonicus.

D. Bartholomeus Tries canonicus.

F. Antonius Reus prior monesterii D. Dominici.

Magister Michael Sastre rector Sancti Michaelis.

Ad causas ecclesiasticas et spirituales quae ad forum ecclesiasticum pertinent in partibus a sede Apostolica, vel eius Nunciis, seu legatis committendas: sequentes in hac Dioecessi Maioricense iudices nominantur.

Graegorius Forteza. I. V. D. Archidiaconus et canonicus.

Hieronimus Forteza decanus et canonicus.

Matthaeus Malferit. I.V.D. canonicus.

Hieronymus Garau canonicus.

Finis Synodi.

33. Visita *ad limina apostolorum* de Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca. 1590, 8 de maig.

ASV, *S. Congr. Concilii Relationes*, vol. 480, f. 141r-146r.

Noverint universi quod Anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo die. Illmi ac Rdmi Praesides. Quod ab ineunte aetate desiderio optaueram. et postea labentibus annis semper mihi in votis fuit praesules Illmi. Urbem scilicet istam florentissimam totius orbis caput, apostolorum¹⁵⁰ que sanguine consecratam adire: et Sanctissimi nostri pedes Iesuchristi in terris Vicarij qua decet reuerentia exosculari, ac benedictionem eius suscipere, hoc, vissa Beatitudinis suae constitutione, in qua Praelatis omnibus praecipit, vt ad visitanda Limina Sancti Petri, Romam conuolent, ex voto contigerat.

Sed Deus optimus maximus cuius Uoluntati resistere nemo potest, compotem me tanti boni, et consolationis fieri non permisit. cuius Sanctum nomen laudetur in aeternum: nam adeo fractum, ac debile aduersa Ualetudine corpus meum premitur, ut Vix, ac ne vix quidem per breue iter conficere possim, sine vita euidenti discrimine.

Quod certe nihilominus agredi decreueram, obedientiae tantum Summi Pontificis innitens, mandatisque eius adhaerens: nisi quo tempore id exequi parabam malum malis et nouum impedimentum infirmitatibus meis additum esset: accidit namque inopinata quodam casu, vt offendens tanto impetu in terram ceciderim quod brachio, et pede dislocatis non sine magno dolore ex quo casus accidit, incedere potuerim.

Quibus etiam omnibusque ingrauescens aetas adiungitur: vnde medicorum adhortationibus persuasus mutare consilium tunc temporis sim coactus. Et sic nomine meo et cum speciali mandato in vrbem mittere proposui Ioannem Torrens doctorem Theologum, huius ecclesiae beneficiarium, simul ac Uisitatore. et Uicarium nostrae diocesseos: qui quidem numquam hactenus profectionem suam peragere (vt optabam) potuit, hoc ipso quod Balearicum regnum mari circumdatum sit, et tutum, ac securum nauigium toto hoc tempore huc non apulerit: nam aliter ab insula hac egredi minime licet ob continuis piratarum incursibus cum plus nimio vicina Affricae sit, et potissimum Algerio eorum receptaculum. his addi potest quod anno proximo aliquot naues propter frequentes tempestates naufragium sunt passae.

---

¹⁵⁰ Toca dir "apostolorumque".

Quorum omnium veritas ut magis Illmis. Dominationibus vestris constet Instrumento tabellionis publici mittitur, vt Iustam hanc meam excusationem, veraque impedimenta beatitudo Sanctissimi nostri benigne. admittere et Deus Optimus Maximus Illmis. Dominationibus vestris optatam felicitatem concedat. Maioricis, octauo idus Maii anni 1590. Illmi. Ac Rmi. Domini. Illmarum. ac Rmarum. Dominationum vestrarum obsequio addicentissimus. Ioannes Vic et Manrique, Episcopus Maioricens.

De erectione et antiquitate ecclesiae maioricens¹⁵¹. Insula, sive regnum balearicum ereptum fuit vi armorum, a manibus paganorum, a Iacobo rege Aragonum, anno. 1229. et eodem ipso tempore et anno fuit ibi solemniter erecta ecclesia, et ibidem sacramenta posita nec mirum cum praecipuis finis potissimaque intentio regis et aliorum nobilium qui in ea expugnatione fuerunt: Dei optimi Maximi honor, ac cultus fuit, et fidei catholicae incrementum.

Cumque rex post expugnationem, et adeptam victoriam diuississet seu partitus fuisset regnum illud concedens, et liberaliter dans partes singulas singulis magnatibus, et nobilibus coadjutoribus suis expeditione peracta, sicut a principio belli, illis erat pollicitus, qui cum ipso rege votum emisserat tale, quod si victores euaderent decimam partem, seu portionem ecclesiae amore dei darent, quod continuo praestiterunt, vt constat ex instrumentis dotationem authenticis, quae reseruata existunt in domo, seu Scriuania, nominata de la porcio.

Qui redditus nec dicuntur nec sunt Episcopales, nec sufficerent ad canonicatum unum erigendum, propter exiguitatem eorum: cum non excedat valorem ducentorum ducatorum quod factum est: ¹⁵² eo quod agri illius decimae portionis, tunc deserti, ac inculti essent. Vnde coacta est ecclesia stabilire illos agricolis, et cultoribus, qui sterilem illam terram colerent.

Reseruando tamen sibi tenuissimum redditum, cum directo dominio illius portionis, et hodie huiusmodi redditus appellantur los huýtens. Postea vero Rex Iacobus zelo pietatis

---

¹⁵¹ Les certificacions notariales sobre la impossibilitat del bisbe per anar a Roma, comencen el dia 8 de març de 1590 (f. 1r –14r) i clouen el dia 30 de juliol del mateix any (f. 6r); però la relació que va presentar el seu procurador, Joan Torrents, podria ser posterior i, la resposta de la Cúria romana podria datar del 7 de febrer de 1592. Al menys aquesta seria la data d'entrada de l'expedient a Roma.

¹⁵² Dues lletres tatxades: “qu”.

accensus, et diuini cultus observantissimus, ut ministri ecclesiae vitam honeste transigere possent, et suis ministerijs non deessent dimidiam partem decimarum ipsi ecclesiae est largitus: quorum redditum part vna Episcopo tributa est, altera vero capitulo.

Illud praeterea aduertendum est Patronum ecclesiae Regem esse, cui electio personae Pastoris, siue episcopi et presentatio competit; confirmatio autem ad Pontificem Maximum expectat. Antiquitus autem per suffragia capituli huiusmodi electio fieri consueuerat, supposita semper conformatione Sedis apostolicae: quo genere electionis tercentum annos, vt ex annalibus colligitur ecclesia maioricensis fuit usa. et eo modo viginti tres episcopi numerantur electi. et omnes qui ab initio foundationis fuere electi solum viginti sex reperiuntur, quorum nomina haec sunt quae sequuntur:

- 1. Reimundus de turrelis*
- 2. Petrus de diuresme*
- 3. Pontius de Jardinia*
- 4. Guillermus de vilanoua*
- 5. Frater Reimundus de corsauino dr. Theo. Ordinis praedicatorum.*
- 6. Fr. Guido Dr. Theologus Carmelitanus anno.1310. prius Elnensis*
- 7. Berengarius Bauisi Legum dr. Anno .1330. antea Elnensis*
- 8. Antonius de colello anno .1349.*
- 9. Antonius de Galiana Legum dr. Primus ex oriundis de Maioricis anno .1363. electus a capitulo et confirmatus ab Urbano quinto.*
- 10. Petrus Sima dr. Theologus ordinis franciscanorum naturalem eiusdem diocesseos electus est a capitulo et confirmatus a Gregorio 11° antea episcopus Elnensis.*
- 11. Ludouicus de Prats filius comitis Montanearum de domo regia qui obiit Romae.*
- 12. Egidius Sanctis Munionis domicellus de terol qui obiit anno 1447.*
- 13. Fr. Joannes Gartia aragonus ordinis praedicatorum. Anno .1459.*

14. *Arnoldus de Marino a capitulo electus et confirmatus a Pio secundo qui obiit anno. 1464.*
15. *Petrus de Santangelo.*
16. *Franciscus Ferrarii aragonus Secretarius Pontificis calixti tertij. et sedis apostolicae subdiaconus orator, et procurator regis prius episcopus Segobricen. deinde Archiepiscopus Calaritanus, et a Paulo secundo referendarius factus. qui ab ecclesia Calaritana ad Majoricen. translatus fuit et obiit Romae anno.1466.*
17. *Didacus de auellaneda nobilis del thoro de Castilla electus a capitulo et confirmatus a Sixto quarto. anno.1477.*
18. *Rodericus de borja natione Ualentinus Romanae ecclesiae Cardinalis et Vicecancellarius perpetuus administrator. Anno.1450. postea ad adipicem Summi Pontificatus erectus anno.1491.*
19. *Reymundus de Montecateno Gotolanus anno.1497. postea Archiepiscopus Tarraconen.*
20. *Antonius de Rojas Ualentinus. confirmatus ab Alexandro .6°. Postea Archiepiscopus Granaten.*
21. *Didacus de Ribera anno .1508. postea Segobricen.*
22. *Rodericus Sancius de Mercado oriundus ex Calari legis dr. Anno .1519.*
23. *Agustinus de Grimaldis. anno.530. Confirmatus a Clemente .7°*
24. *Dominus Campegius bononiensis.*
25. *Didacus de Arnedo Aragonus postea Hoschae.*
26. *Dominus Joannes Uich et Manrique Ualentinus Sacrae Theologiae Dr. et antea universitatis salmanticensis moderator et rector.*

Aduertendum insuper est in ecclesia majoricen. canonicatus viginti duos constitutos esse. quanuis nunc temporis viginti unum existunt. eoquod ex illis Inquisitori haereticae prauitatis ad sui et officii conseruationem unus concessus fuit, et ita suppressus et extinctus.

Deinde erectio huiusmodi canonicatum talis fuit postquam redditus decimarum ut superius dictum est, diuisi fuerunt inter episcopum et capitulum aequis portionibus . anno.1244. quindecim annis post expugnationem regni majoricarum, constituti primum fuerunt duodecim canonicatus. quatuor presbyterales. 4^{or.} item diaconibus adiudicati. 4^{or.} subdiaconibus. quae erectio canonicatum perfecta omnino¹⁵³ fuit anno.1247. et simul cum his duae praepositurae fuerunt institutae, et tres dignitates. Scilicet. Archidiaconatus. Sacrista, et precentor. Decanatus autem postea fuit institutus. anno.1299. et etiam duae aliae praepositurae anno.1300. et anno .1313. supplicatus fuit suae Sanctitati, vt concederet augmentum canonicatum. usque ad numerum 18 quod fuit obtentum anno.1336. et postea anno 1338 aductus fuit numerus canonicatum usque ad 24. Largiens liberaliter et amore dei Rex Iacobus redditus qui sufficerent ad illud incrementum faciendum. S. decimas Uillae de Sineu, de San Joan et Villae de Petra et de Soller triticum. hoc tempore ex 22. canonicatibus vndecim sunt presbyterales, decem vero diaconiles, et subdiaconiles.

Ad hoc eodem tempore instituti fuerunt hebdomadarij 4^{or.} quibus curam animarum, et etiam totidem primagerii qui in choro pro moderatione cantus, et intonationibus deseruiunt et etiam institutum fuere aliqua beneficia, quae calificata appellantur.

Deinde in insula hac majoricarum triginta. et septem parochiae siue rectoriae reperiuntur. tam intra ciuitatem quam extra per villas. et oppida distinctae. Minoricarum vero insula quae huic est sufraganea quinque rectorias in se continet. Unde omnes complent numerum . 42. ex quibus intra Ciuitatem quinque extant videlicet Sta. Eulalia. Sta. Creu. San Jaume. San Miquel y San Nicolau. extra uero quae sequuntur. Lluçmajor. Algayda, Montuiri, Porreres. Campos. Santany¹⁵⁴. Felaniig. Manacor, Harta. Petra. San Joan. Sineu. Santa Margarita. Muro. la Pobla, Alcudia. Pollenca, Campanet. Selua. Inca. Benisalem. Sancelles. Sta. Maria. Maratxi. Alero. Valldemossa. Bunyola. Soller. Esporles. Puigpunyent. Calvia. Andraig. quae autem sunt insula Minoricarum Ciutadella. Maho. Aleyor. Lo mercadal, les Ferreries.

Beneficia simplicia quae in ecclesiis parochialibus tam intra quam extra ciuitatem sunt n^o. Ferme .400. et Minoricis fere.40. quia sunt aliqua parrochiae quibus propter

---

¹⁵³ Sembla que el text diu "omnino".

¹⁵⁴ Sobre la "ny" du un signe-guió.

exiguitatem loci, et redditus solus rector deseruit. Patronatus autem horum beneficiorum omnes fere ad laicas personas tangit ad eorum fundatores expectant desuptis¹⁵⁵ aliquibus quorum nunc electio ad suam partem et ad ordinarium pertinet seruato ordine et reseruacione mensium, eoque institutores siue fundatores eorum fuerunt personae ecclesiasticae quae non excedunt numerum 40. beneficiorum.

Prouisio autem prebendarum seu beneficiorum vacantium ita fit ut forma concilii Tridentini ad unguem seruet potissimum in his quae curam animarum habent facto diligenti oppositorum examine in moribus et literatura ab examinadoribus in Synodo deputatis et preside in sedibus¹⁵⁶ episcopus qui etiam vehementer curat ut personalis residentia ab omnibus rectoribus seruetur, adeo ut nullus a parrochia sua egredi possit sine eiusdem licentia in scriptis et cum causa necessaria relicto cum hac vicario sufficienti qui vices rectoris in sui absentia gerat.

Huius regni sedes seu ecclesia nullos redditus fabricae habet adiudicatos. Unde edifitium templi perfici nulla ratione potuit sed postquam Illmus. Episcopus qui nunc ecclesia preest Joannes Vic electus fuit largiente ipso ex suis redditibus et canonicis et adiuuantibus alijs cum suis elehemosinis ita perfecte templum peractum est et ad tantam perfectionem adductum vt ab omnibus magnificentius ceteris iudicetur.

Annis preteritis cum Episcopus videret ecclesiam hanc ornamentis egere ad diuinum cultum et sacra vt decet peragenda, curauit propijs expensis aliquibus ornamentis, hisque ditissimis ornare, nec potuit id omne quod voluit prestare cum episcopatus solutis pensionibus et alijs rebus sit exigui redditus et quod ex eo residuum est necessario consumi debet in succurrendis varijs necessitatibus quibus quibus regnum majoricarum his presertim annis abundat vt vix, ac ne vix, quidem omnibus sufficere queat et relicta multorum pauperum egestate, qua vehementer premuntur propter annona charitatem, et penuriam, cum hec insula frequentibus piratarum incursibus exposita sit propter africae et potissimum Algerii propinquitatem bona pars elehemosinarum in redimendis captivis insumenda est.

Quod certe dici sine dolore nequit. Quia accepimus S.^m suam zelo paterno et christianissimo motum desiderare, vt persona huius diocesseos doctrina et virtute

---

¹⁵⁵ Sic.

¹⁵⁶ Sembla la lectura millor de l'abreviatura.

predita ei proponatur ex quibus eligere et assumere possit quas velit ad beneficia vacantia, visum fuit nomina eorum hic apponere, qui magis digni visi sunt. Primo Joannes Torrens doctor Theologus, probatissimis moribus ac doctrina diligentissimus huius diocesseos visitator, et Vicarius Generalis vna cum alio.

Item Michael Sastre, dr. Theologus, et rector parochie Sti. Michaelis Vicarius Generalis.

Item. Dr. Alçamora Theologus et beneficiatus in sede.

Item. Dr. Cerdo Theologus et beneficiatus in sede.

Item. Dr. Caldes rector Parrochialis ecclesiae de Valldemossa.

Item. Dr. Oliver Theologus et rector ecclesiae parrochialis de Sencelles.

Item. Dr. Andreu theologus, et rector Parochiae de selua.

Item. Dr. Armengual rector parochiae de Muro.

Item. Dr. Obrador rector parochiae de Porreras.

Item. Dr. Mas rector ecclesiae de Felaniig.

Item. Dr. Julianus rector ecclesiae de Manacor.

Item. Dr. Pisa rector ecclesiae de Sineu.

Item. Dr. Cureda rector ecclesiae de Algayda.

Item. Dr. Pellicer rector ecclesiae de Campanet.

Item. Dr. Peregri rector ecclesiae de Sta. Margarita.

Item. Dr. Item. Dr. Ferra rector ecclesiae Sti. Jacobi.

Item. Dr. Oliver Theologus beneficiatus in sede.

Item. Mr. Togores Juris vtriusque doctor.

Item. Dr. Custurer Theologus in sede beneficiatus.

Item. Joannes Mas clericus et beneficiatus in sede.

Item. Dr. Martinus Mas beneficiatus in ecclesia de Manacor.

Ex canonicis

Joannes Abrines Dr. Theologus.

Bartholomeus Tries Dr. Theologus.

Mattheus Mallol Dr. Theologus ac Juris peritus.

Ad beneficia simplicia vacanda tam in sede quam in aliis ecclesiis parochialibus multi sunt clerici benemeriti Imo multo plures quam beneficia quod nobis maximum certe dolore ingerit videntes tenuitatem et paruitatem beneficiorum simplicium et numerum eorum qui probatis moribus et litterarum sunt preediti.

Solet Episcopus summa vigilantia (nisi infirmitatibus suis impeditus detineatur) diocessim personaliter visitare et in ecclesijs seu parrochijs per se privatis et publicis concionibus oues instruere et de eorum vita, moribus, et religione curare quod vel ex edito typis excusso ultima visitatione sua facile colligi potest.

In illa maxime incumbens, vt oratoria quae ad diuinum cultum, et ecclesiae ornatum, et ad morum compositione expectant seruetur et visitando singulas ecclesias fundationes singulorum beneficiorum examina, et an onera eorum, et piae defunctorum voluntates exequantur ad quorum piorum operum in testamentis relictorum execussionem pariter et examinationem episcopus doctorem Joannem Benimelis, virum probum, et diligentem elegit, qui piarum voluntatum, et operum generalis procurator Dr. Unde ex episcopi et huius procuratoris sollicitudine tantum valitatis colligitus, vt sacrificia omnia a defunctis derelicta sine intermissione fiant et eleemosinae etiam iuxta testamentorum dispositionem distribuuntur.

Divina officia vt summa attentione, reuerentia, et debita pausa celebentur, tam in sede quam in reliquis ecclesiis maxime curat episcopus et vt in his nulla possit esse negligentia praesbyterorum in singulis ecclesijs Sacerdotem deuotum ac religiosum eligit qui seu Vicarius Chori dicitur, cuius officium est facere, ut in choro a presbyteris dum recitantur praeces et horas canonicas ac celebratur diuinum missae sacrificium et silentium ab omnibus praebetur, et cum moderatione illic intersint alioquin concessa ipsi est facultas multandi loquentes aut inquietos.

Quod si aliquis eorum in his pertinax vel mimo deratus esse contingerit continuo aut vicarium generalem aut episcopum ipsum certiore facere tenetur vt hujusmodi debita pena correptio, reliqui modestiores quidem euadant. Insula Maioricen egenis, et pauperibus abundat presertim his annis, quibus maximam annona seu frumenti penuriam est pasa in quibus alendis et subueniendis tam mendicantibus quam verecundis bonam partem redditorem episcopus consumit.

Tum etiam in reedificatione ecclesiae quod saepe necessarium est tum etiam in conficiendis ornamentis ad divina officia celebranda necessariis singulis hebdomadis die mercurii et veneris perpetuo in Sede in loco ad id deputato (quem¹⁵⁷ capitulum vocant) congregantur omnes canonicos praesentem et episcopum nisi iuste impediatur, in eius absentia archidiaconus vtriusque Juris doctor tamquam vicarius capitularis praesidet ibique sessio agitur de rebus ecclesiae occurrentibus de negotiis quorum quotidie sese offerunt et de conseruatione redditorem ecclesiasticorum de immunitate et priuilegijs confirmandis, et de alijs multis quorum ad bonum regimen Sedis expectant.

Praeter haec capitula (quae ordinaria dicuntur) multa alia intra annum extraordinaria congregantur. Unde non tam necessaria¹⁵⁸ Synodorum frequens congregatio videtur: nam paucissimi casus se offerri possunt, quibus tam per antiquas Constitutiones quam per alias noviter editas, et per ea quae iam dicta sunt, non sit satis provissum. Nihilominus tamen episcopus synodos celebrare et congregare non desistit, ubi exigentia rerum, et negotiorum postulare videtur, et ita duo ab hinc anni sunt ex quo ultimam synodum celebravit, et deo fauente cebrandam hoc anno sperat.

Monasteria, seu cenobia in Maioricensem diocesim fratrum¹⁵⁹ Scti. Francisci sunt octo Fratrum dominicanorum quatuor. Ordinis divi Augustini duo Carmelitanorum duo. Smae. Trinitatis vnum. Bmae. Virginis de Mercede unum. Sti. Francisci de Paula duo.

Quibus est addendum collegium Societatis Jesu in quo studia tam grammatices quam rethoricae et artium florent. Item et apud dominicanos et franciscanos prater quam et in ciuitate studium generale erectum est. In multis etiam opidis magistri sunt qui pueri instruunt tam in moribus quam in doctrina. Cartusianorum est unum.

---

¹⁵⁷ Sic.

¹⁵⁸ Sic.

¹⁵⁹ Segueix un mot tatxat, il·legible.

Cenobia quidem monialium Scti. Francisci sunt tria. Scti. Dominici, duo ordinario subiecta, quorum monasterium fundatum est sub inuocatione de la Misericordia in quo recoli solent mulieres inhonestae quae communiter Conuertentes dicuntur relicto voluntarie seculo necnon alia duo in ciuitate obseruant regulam Sancti. Augustini cum habitu canonicorum regularium.

Duo et alia monasteria sunt sub moderatione habitu et regula Diui Hieronimi ordinario etiam subiecta quorum alterum in ciuitate est alterum in opido de Inca existit. His omnibus adiectum est nouiter unum in opido de Sineu sub inuocatione, habitu, et regula Immaculatae Conceptuionis Virginis Mariae cuius cura ordinario incumbit. Quotiescumque beneficia simplicia vacare immediateque ordinarij contigit illius prouisionem conferre.

In eam uiris non solum probatae vitae uerum ijs qui in Ciuitate praesertim in studijs Tehologicis progressus fecerint. hoc consilio, ut alii saltem spe premii accensi litteris incunbant, ut hac ratione in ecclesia utilibus proximorum ministeriis aptis se esse possint, et valeant.

Quod et, ut assequatur Episcopus proprijs expensis aliquos Juuenes pauperes studiosos cum sese offert, iuuat tam majoricis, quam etiam eos qui ad Ualentinam academiam aut alias rationi studiis conuolant.

In ordinibus conferendis id maxime curat episcopus ut qui sunt ordinandi temporibus statutis honestae, ac probatae vitae sint, et in literatura puestiores¹⁶⁰, ad quod tres doctores pro examine faciendo designatos habet qui id munus diligenter prestant, nec ad ordines suscipiendos quamquam admitit, nisi eos, qui beneficium possident, aut aliquos (qui certe sunt rari) qui patrimonum sufficiens ad transigendam vitam habent. Ne cogantur mendicare, aut uilia ministeria exerceri.

Et ex his eos, solum quos utiles, et necessarios esse futuros iudicat. Tum propter uita exemplum tum etiam propter eruditionem, seu doctrinam.

In concionibus quas Episcopus ad populum habet reprehendere curat, ea potissimum uitia, quae uigere magis, nouit, et ut hoc cum maiori animarum fructu fiat, seruata lege prudentiae concionatores aliquos tam in quadragesima, quam intra annum, ut id ipsum

---

¹⁶⁰ Sic.

in suis concionibus prestant separatim monet. Vt Juxta Paulum idem dicunt omnes ex quo docente experientia euidens vtilitas emanat.

Confessarios sine examine minime admittit, et ex admisis cum facta discussione, si eorum negligentiam aliquam aut indecens aliquod exemplum intellexerit, statim a tali ac tanto ministerio reicit, et si opus est punire curat.

Cum ex aliarum ludo maxima soleant sequi mala et, hoc sit alienum a viris praesertim ecclesiasticis, ut id omnino tollatur nulla occasione relicta episcopus pena late sententiae precepit, vt nulla ratione (neque sine etiam adiuncto titulo recreationis) clerici in domibus signanter suis possint ludere. Haec et alia plurima apposita sunt in edicto typis excuso quae brevitatis causa, ne facti diu vllo pacto generet hic omittimus ibi enim vivere licebit.

Joannes Vic. Episcopus Maioricensis. De erectione, et antiquitate ecclesiae Majoricen.[Nota dels curials de Roma]. Episcopus Maioricensis impeditus aliquibus infirmitatibus quas aliquando patitur et impedimento maris quod transmeare necesse est mittit post tempus praescriptum¹⁶¹ in Constitutione ad visitandum limina Beatorum Apostolorum et ad referendum statum suae ecclesiae Johannem Torrens eius Vicarium qui refertur Ecclesiam Maioricarum fuisse erectam anno D. M. Ducentesimo et vigesimo Nono odem tempore et anno quo Insula illa et suum Regnum Balearicum ita appellatur ereptum fuit vi armorum ex manibus paganorum a Jacobo Rege Aragonum.

Ab illo tempore citra usque in presenti die viginti sex Episcopi fuisse quorum omnium nomina in relatione exprimuntur. Presens episcopus vigilem pastorem se¹⁶² esse ostendit¹⁶³ cum in elemosinarius tum multum invigilans suo gregi cum Templum Cathedralis quod¹⁶⁴ per multos annos imperfectum remanserat ipse cum suis tum aliorum elemosinis ad casum perfectione adduxerit ut ab omnibus magnificentius caeteris videretur Sacristiam ornamentis lintheamini proprijs sumptibus ornauerit.

---

¹⁶¹ Al marge "pos tempus praescriptum".

¹⁶² Tatxat: "in relatione".

¹⁶³ Tatxat un text il·legiblei damunt hi ha la primera paraula que segueix: "cum".

¹⁶⁴ Tatxat: "nunqu".

In uisitatione dioceseos¹⁶⁵ qua tenet¹⁶⁶ decreuit ut oneribus, et uoluntatibus pie defunctorum omnino satisfacit deputando quendam virum probatum ad hoc quod piam uoluntatem generalem procuratorem apellatum multaue alia statuit ad Dei gloriam et animarum salutem. In tota diocesi sunt quadraginta et duo parochiae.

Beneficia uero simplicia ascendit ad quadringenta ac quadraginta omnia fere iuris patronatus laicorum praeter quadraginta vel circa Monasteria Regularium uirorum viginti et duo Mulierum uero decem Synodum¹⁶⁷ non celebravit duobus ab hinc annis quia assert non fuisse necessarium¹⁶⁸ cum paucissimi casus sint quibus non fuerint provissum. De Seminario et prebendis Theologiae ac Penitentiarii nulla fit mentio. [Al costat del que es refereix al Sínode hi ha escrit:] Synodus diocessane quotannis celebrentur. C. 2 sess. 24. [Al costat del que es refereix al Seminari hi ha escrit] Si non fuerint erecta erigantur.

Illmis. Ac Rmis. Dnis. Cardinalibus Congregationis Sacri Concilii Tridentini Dnis. Meis. Mm. tum Illum. Et Rm. Dominum Epum. Majoricen. Joa. Torrents aliorum. Maioricen, 7 Fbr 1592. Al. Man. Processus Testium receptorum super Infra mitt. Rmi. Di. Episcopi Maioricensi. Al. Man. Maioricensis Visitationis uiget 3ª uisitatione Synodus Diocesana quotannis celebret. Maioricensis Visit. Lim. Die 7 Febr. 1592.

---

¹⁶⁵ Sobre la línia: "diaceseos".

¹⁶⁶ Segueixen dues paraules tatzades.

¹⁶⁷ Abans d'aquesta paraula, en una línia superior hi ha tatzat: "Syn". I a continuació de "Synodum" hi ha una "n" tatzada.

¹⁶⁸ "In", tatzat.

34. Resposta del capítol de Mallorca al rei Felip II prometent-li intercedir davant Nostre Senyor per a què es digni ajudar als reis catòlics francesos que pateixen per la defensa de la fe. 1590, 10 de juliol.

ACM, Sala III, capsa XX, núm. 5.

Despues de haber recibido el Obispo las cartas de V. M. nos congreco en cabildo y leida alli la que para el venia nos dio la que V. M. por hacernos favor nos hacia merced de escribir y visto por entrambas el celo y sentimiento que como cristianisimo principe, V. M. muestra por las urgentes necesidades que al presente nuestro Señor es servido por sus secretos y juicios de permitir en su Iglesia y en especial por las contradicciones y trabajos que en el reyno de Francia, los catolicos por la defension de la fe padecen.

Obedeciendo en conformidad a los piadosos y justos mandatos de V. M. juntamente con nuestro prelado se trato como es de costumbre de la orden que en las oraciones y plegarias se habia de tener, encomendando a Dios en ellas con la devoción posible la causa publica con la buena direccion de las acciones y santa intencion de V.M. la cual como sea enderezada a la honra de Dios, exaltacion de la fe y bien de la Iglesia, tenemos grande confianza, que tendra el fin y suceso deseado y porque sabemos que el Obispo, escribe en particular a V.M., lo que a cerca de dichas plegarias esta ordenado, por evitar prolixidad y no ser importunos nos remitimos a su carta y Dios guarde a V.M. de Mallorca a 10 de julio. 1590.

35. Visita pastoral del bisbe Joan Vic i Manrique a la parròquia de Selva. 1591, 25 de setembre.

ADM, *Visites pastorals Vic i Manrique*, registre VII, 1591, f. 29r–35v.

{f. 29r}¹⁶⁹ [*te copia in libro ecclesiae*]. *Die veneris xxv mensis septembris anno a natiuitate domini MDLXXXI ad modum Rdu. Do. Joannes Torrens doctor theologus visitator ac vicarius generalis quantis de officis in tota presenti Maioricensis diocesis pro Illmo. et Rmo. Domino Don Joanne Vic et Manrique Dei Apostolice sedis gratia episcopo maioricense et de consilio suae regiae Magestatis quum personaliter diem accessit ad ecclesiam parrochiale oppidi de Selva ad parochie ipsius visitationem faciendam cum campanarius et tintinatu vulgo reppicar in letitie signum peracta missa maior de Spiritu Sancto perfectaue edicto dictam cepit facere visitatione visitaue habita matura consideratione ordinavit ut sequitur.*

E primo visita lo sanctissim sacrament, capseta y sacrari de aquell y alega en la visita passada dels dos octubre any 1586 stiga ordenat y manat que lo sacrari se daure pero haguda per ara consideratio que lo cap de la yglesia se ha de mudar y axi lo altar y retaule maior tambe y lo sacrari neguna cosa per ara en aquell ordená y de aqui aná a les fonts baptismals y visitá aquelles y per quant stan cubertes a modo de altar y sobre de elles sta posada ara la qual es xicha per a celebrar ordená que aqui avant sia lençada dita ara y guarnitio de aquella y lo dia que en dit altar se haura de celebrar se pose ara portatil y ordená axi mateix que se faça per a dit altar un cubertor y pali de cuyro dins de dos mesos o se lleve dit altar y se faça un capitell y pavello ab sa creu dalt sots pena de tres lliures.

E apres dinar torna en dita yglesia y continuant la dita visita mana traure ses capsetes dels olis y reliquies y visitá aquelles y troba tot star be y com noy haja capsas dels olis sino una per als malalts y sia necessari haver ni altra per a deffora perque la altra reste {f. 29v} a la villa per ab una necessitat, ordena que sen faça una convenientment o se fabrique un loch en la mateixa del Sm. Sacrament dels malalts per defora dins de un mes sots pena de XXX lliures.

Altaria. E apres visitá lo altar maior y retaule de aquell y ordena per bona polidesa de aquell ques faça un cubertor nou de cuyro dins de un mes sots pena de X ll. a despeses

---

¹⁶⁹ L'enumeració dels folis no és coetània.

del Rvd. Rector. Item attes que la catiffa que serveix per tapet es xicha y squinçada ordená y maná que es faça un tapet de aquí al Nadal proxime venidor sots pena de XXX ll. Item visitá lo altar, retaule y figura de Nostra Senyora de Assumptio y troba aquell star be. Item visita la capella la qual se diu dels Carlars, altar y retaule de aquella y ordená que encontinent se mude lo dit altar del retaule en lo front mitjer de dita capella y lo retaule sia reparat. Y com en totes les visites proppassades stiga ordenat y manat ab ses exhortacions y ab amenaçes de penes que dita capella y altar sia adobat y fins açí no çe es fet, ordena y stretament maná in [?] a la ordinatio feta en la ultima visita que dita ordinatio sia per los obligats adimplida dins huyt mesos sot pena de excommunicatio latae sententiae contra los obligats o obligat qui remitent sera y lo qui no consentira sia privat de la dita capella manant al Rnd. Rector notifique la present ordinatio als obligats.

Item visita les capelles y retaules ço es de Sant Pere, de Nostra Senyora del Roser de les Animes y de Sant Jordi dins dita capella y de nostra Senyora de Esperança y per ara ninguna cosa ordena.

Robes y argent. Y aquí mateix maná repetir lo inventari de les coses de la dita iglesia y visitá tot lo que en aquell sta descrit y visitant ordena lo ques segueix. Primo ordená que una patena la qual sta rompuda {f. 30r} se reffona y se faça llisa dins quatre mesos.

Item attes que lo peu de argent serveix ço es per a la Santissima Vera Creu y per al vidre y vehicle del SM. Sacrament en les processons ordená y maná que lo dit peu se adobe de tal manera que los dits dos vidres hi venguen be y stiguen cada hu en aquell fermes y lo caragol del dit peu lo qual sta mal ferm se adobe convenientment dins de dos mesos sots pena de trenta sous.

Y visitant los vestiments ordena que per a la casulla de vellut carmasi se faça una stola almenys de xemallot vermell y a la dalmatica de vellut carmesi ab freç de fil de or una semblant stola y collar dins de tres mesos sots pena de XX lliures. Item attes que la casulla de xemallot dorat te necessitat de algun adob [...] ordena sia adobada particularment [...] als braços dins de dos mesos. Y axi mateix que sia adobada la capa de xemallot blanch hont ne te necessitat dins de un mes. Item una dalmatica de domas blanch sia indecent per [...] tenga la guarnitio de vellut carmesi bona ordena que se

faça una de lli blanch y ordena se pose la dita guarnitio dins de tres mesos sots pena de XXX lliures.

Item com hi haja necessitat de una dalmatica negra ordena que sen faça una de xemallot a despeses del baci de les mises dins de tres mesos sots pena de XX lliures. Item attes que [...] de domas blanch se van esquinçant ordena que se faça de nou. Item ordená que lo cap de la figura de St. Lorenç del pali de vellud carmesi se adobe dins de un mes sots pena de X lliures.

Item ordená y maná que se faça una flaçadura convenient per frontal en lo pali de vellud carmesi en lo qua[1] ha figura {f. 30v} de nostra Señora dins de dos mesos sots pena de XX lliures. Item attes noy ha amits bons per a les fetes solemnes ordená que sen facen tres prims de drap de compra dins de un mes sots pena de XX lliures. Y com lo inventari stiga ab confus orde y falten per velluria moltes coses y altres se copien de nou que han sobrevingut, ordená y maná que dins de dos mesos se faça un nou inventari ab son bon orde de tot lo quey ha en dita iglesia sots pena de tres lliures.

[Santa Lucia – Manchor]. Y continuant la dita dissabte als XVI dels dits mes y any festa del glorios sanct Matheu ana en la yglesia de santa Lucia en lo loch de Manchor de dita parrochial de Selva y visitá aquella y ordena lo seguit.

Primo visita [...] [...] ordená que les figures de St. Joan sia reparat amb necessitat de reparatio dins quatre mesos sots pena de trenta sous. Y ordená que la casulla de domas blanch sia reparada dins de dos mesos sots pena de XX lliures. I aqui mateix maná repetir lo inventari y repetint visitá lo que en aquell sia descrit y con lo inventari stiga ab orde molt confus ordená que sen faça de nou ab bon ordre que les coses de argent y mes dignes se posen primer y apres les menys dignes cada cosa de una especie arreu y no entremesclades y se pose al peu de inventari general de la parrochia dins de un mes sots pena de XX lliures.

Y perque sta manat se faça una caldereta per asperges y no ses feta ordená que se faça dins de un mes sots pena de X lliures. Y visitant tota la yglesia y [...] [...] la dita yglesia tenga necessitat a lo [...] en diverses [...] de adobs particular sobra del altar de la conceptio hont amenaça propte ruina ordená que tot lo dit sia reparat segons la evident necessitat dins de huyt mesos sots pena de III lliures. {f. 31r}

Chorus. E tornant dits dia y any en la iglesia parrochial visita lo chor de la dita yglesia y libres de aquell y nenguna cosa per ara ordena. E apres visita los orguens y troba tot star be y visita aqui avant lo campanar y campanes y trobá per ara star tot be.

Cimenterius. Item visitá lo fossar y trobá que Barthomeu Andreu [...] un tros de paret per a fer part de casa sua en dit fossar y ordená que sots pena de excomunió lo dit Barthomeu Andreu per al diluns primer venidor haja tapat com antes stava la paret altrament [...] contra de aquell.

Item en un mes sia referida la paret del fossar del costat de la porta de dita yglesia fins en avall tot lo que sia necessari fins a la creu de la cantonada del dit fossar. Item visita [...] de la sacristia y del comu. Item ordena que sia [...] [...] de la porta de la yglesia a la part de la rectoria fins a les grades devellants a la plaça.

Campanar. Item visitá lo campanar de dita yglesia y campanes de aquell y troba tot star be.

Libres y capbreu. Item visitá los libres de la sacristia y del comu y com lo comu de dita iglesia haja fet un libre del capbreu lo qual no sta encara ab la policia deguda ordená y maná que totes les partides que huy se reben sien buydades en lo nou les esmentades novament se {f. 31v} faent en cada huna mentio com y per quina raho se reben y quin suffragis fan de aquelles y per qui y de aqui avant los nous perpetus suffragis qui entraran y censals que dit comu comprara se assentent en dit capbreu ab dit orde sots pena a dita sa Señoria ben vista y no puga dit comu comprar censal per general obligatio y de la politia del dit capbreu tenga carrech un prevere archiver per lo comu [...].

Item ordena que [...] del capbreu en lo qual han de star tots los suffragis perpetus axi de misses cantades com de baxes, matines y aniversaris se faça una taula penjant en la sacristia o chor conforme a lo que sta en Santa Eulàlia parrochial y de tots los dits suffragis perpetuos per misses y diades y mesos sots les penes en lo cartell y edicte contingudes. Item ordená que de aqui en avant hi haja dos esmerçadors los quals sien elegits de dos en dos anys ço es un [procurador] y lo [esmerçador], los quals tengan [...].

Item ordena que quant se votara en lo commu per alguna cosa lo de aqui sera interesser no puga esser present en lo correr los vots. Item ordena que quant lo commu hi haura per a esmerçar mes de vint y cinch lliures comptants se depose en taula perque stiguen en perill de prendre o robarse. {f. 32r} Item ordena per a bon regiment de dit comu que sia designada una diada per a que en aquella cascun any sien elegits procurador, esmerçador y tractar negocis necessaris y reduir o creixer les distributions y nos puguen craxer (sic) ni reduir sino en dita diada.

Item per esquivar despeses y per a profit de dit commu ordená que de dos en dos anys perpetuament se quiten tots los actes tocants a dit commu y se posen en la caixa del dit commu. Item perque los officis diurnals se façen ab aquella devotio y decentia que convé ordená que cada hu de los preveres apprenha de cant dins de huyt mesos sots pena de privatio de les distributions y si no sera dins dit temps habil sia privat de aquelles per un any.

Y per quant fruyts de la Rectoria de dita parrochial son sufficients puyt se te relatio se arrendan a mes de cinchcentes lliures ordená que de aqui avant lo Rector qui ara es y per temps sera sia obligat a celebrar y celebre cada dia per lo poble. Ratificant y confirmat com ab lo present ratifica y confirma les ordinations fetes y no recuçades en les visites passades les quals ordená y maná esser publicades adimplides y observades segons la serie y continentia de cada una de elles sots les penes en aquelles contingudes.

36. Sínode diocesà mallorquí, 1592, 1 d'octubre.

Synodus Dioeciesana Maioricensis celebrata praeside Illust. Ac Revrendiss. Domino D.Ioanne Vic et Manrique Dei et Apostolicae sedis gratia Episcopo Maioricense. Anno 1592. Bibliotheca Bartomeu March Servera de Palma de Mallorca, sig. BBFA 108, 35 pàgines.

Has constitutiones apud se habeant omnes concionatores ac confessarii huius nostre Dioecese. Maio. Apud Haeredes Gabrielis Guasp. Anno M D LXXXXIII. Convocatio ad synodum dioecesanam quae celebrabitur die Prima mensis octobris proxime futuri. M D LXXXXII.

Cum antiqua sacrorum canonum constitutione novoque sacri universalis Tridentini concilii decreto cautum sit ut in singulis provinciis pro earum more et consuetudine dioeciesana synodus celebratur quo facilius et commodius necessitatibus quae saepe contingere et evenire solent opportuna adhibeantur remedia: nos tamen Don Joan Vic et Manrique Dei et Apostolicae sedis gratia Episcopus maioricense Regius consiliarius et tum propter nostri corporis infirmam valetudinem qua assidue laboramus tum etiam propter aliquot gravissimi ponderis negotia, quae in hac nostra dioecesi non sine magno labore composimus inter quae non est parvi momenti huius nostrae Dioecesis visitatio: circa quam intenti ut semper gregis a Domino commissi vultum agnoscamus, ea qua decet, vigilantia assidui sumus.

Superest ut his curis aliquantulum recreati, Synodi iam pridem habitae celebrationem divino auspicio repetamus: ut ibi communibus votis Dei clementiam implorantes de causis ecclesiae de culto divino de comprimendis excessibus de cunctis denique ad Synodum spectantibus serio deliberemus. Id circo nos dictus episcopo vos Illustres et admodum Rever. Dominos inferiores praelatos, Dignitates obtinentes, canonicos, capitulum, praepositos, Rectores, curam animarum exercentes, illustres et valde Magnificos Iuratos ac reliquos seculares, quibus synodo interesse obtingit hortamur et monemus in virtute sanctae obedientiae et aliis poenis a Iure impositis praecipiendo mandantes ut his perceptis literis, personaliter aut si infirmitate vel alio legitimo impedimento retardati, per legitimos procuratores ad cathedralem nostram ecclesiam

die prima dominica octobris quae computabitur quarta eiusdem mensis, anni infrascripti, singuli accedatis, proposituri quae opportuna videbantur.

Alioqui, vestra absentia non obstante accusata eiusdem contumacia, ad celebrationem synodi procedemus, prout iuris erit. Datus maioricis in nostro episc. Palatio die XIV setembris anno a nativitate domini. M D LXXXII. V. Io. Vic Eps. Maio.

Constitutiones in synodo dioecesana maioricensi conditae ab illustriss. ac Reverendiss. D. D. Ioanne Vic et Manrique Dei et Sanctae sedis Apotolicae gratia Maioricensis ecclesiae Epo. Anno 1592.

Decretum I. Ne in privatis oratoriis celebretur, donec de nuo visitentur.

Cum sacrosancti tridentini sanctione sit sanctissime cautum, ne patiantur Epi, privatis in domibus atque omnino extra ecclesiam et ad divinum tantum cultum dedicata oratoria ab iisdem ordinariis designanda et visitanda sanctum missae sacrificium a saecularibus aut regularibus quibucunque peragideo statuimus ne decaetero in privatis oratoriis quae in nostra sunt dioecesi celebretur nisi prius per nos de nuo huiusmodi oratoria fuerint visitata: ut probe exploretur, in quibus oratoriis celebrandi facultas a nobis concedidebeat.

Decretum II. Admonendum esse populum, ut certis quibusdam diebus paroeciae suae intersit et quando in oratoriis non sit per agendum missae sacrificium.

Quoniam sacrae Synodi Tridentinae decreto admonendus est diligenter populos, teneri unumquemque paroeciae suae interesse ubi commode id fieri potest ad audiendum verbum Dei: propterea iniungitur universis et singulis nostrae Dioecesis parochis, Christi fideles moeant, ut cunctis diebus domincis ac festis ad parrochiam ecclesiam convenient. Et praecipimus universis presbyteris sub poenis nostro arbitrio reservatis ne Dominicis et festis diebus adventus Domini et quadragesimae neque in festis sollempnibus Anunciationis et Assumptionis beatissimae Virginis Mariae, Christi nativitatis Epiphaniae Domini, Pasche resurrectionis, gloriose Christi servatoris nostri Ascensionis, Pentecostes, sanctissimi corporis Christi, sancti Ioannis Baptistae Omnium sanctorum commemorationis defunctorum et Cinerum die, et quinta et sexta feriis

hebdommadae sanctae in oratoriis privatis missa celebrent ut intelligat populus se his praefixis diebus a sua ecclesia ab esse haud quaquam debere.

His vero olivantibus mulieribus, quarum ingens et poene innumera multitudo, illis annis qui largissimis exuberant olivitatibus, ad oliveta confluit legendarum olivarum tempore tantum permitittur ut in privatis oratoriis in quibus celebrari concessum fuerit diebus dominicis et festis missam audiant: si ad parochiam commode accedere non poterint.

Decretum III. Ne eorum qui in prohibito sunt gradu et decontrahendo matrimonio consenserint ante acceptam dispensationem alter alterius domum aut ambo alienam ingrediantur.

Quoniam quarto nostrae prioris Dioecesane Synodi decreto preceptum fuerat ne post hac sub excommunicationis poena latae sententiae qui in gradu prohibito sunt et de contrahendo matrimonio convenerunt ante acceptam dispensationem a sede Apostolica liberum sit eis matrimonium contrahere hac constitutione volumus eidem poenae subiacere si mulier futuri sponsi domum introierit et itidem si ambo futuri coniuges in aliam quamcunque domum convenerint prius quam accepta ab Apostolica sede dispensatione, sacrosanto Matrimonii sacramento in facie ecclesiae coniuncti fuerint.

Decretum IV. Presbyteris cum tres tantum in sua ecclesia fuerint oratoria extra ecclesiam erecta ad celebrandum non liceat adire.

Ne divinus cultus ac iustum et debitum ecclesiae obsequium in parrochiis ubi tres tantum fuerint presbyteri aliqua ex parte minuatur: nulli ipsorum omnino liceat relicta eorum ecclesia etiam iis diebus quibus in oratoriis celebrari est permissum ad sacrum faciendum ea privata oratoria adire.

Decretum V. Qui sacerdotes in privatis oratoriis celebrant, eos qui missam ibi audiunt, christianam doctrinam doceant.

Ut perpetua ubique animarum saluti (ut operae pretium est) conlatur et ideo ne Christi fideles qui in oratoriis rem sacram audiunt, necessario christianae doctrinae pabulo frustentur presbyteri qui eo celebraturi accedunt, populum qui illuc convenit, dominicam orationem salutationem angelicam, Apostolicum Symbolum, Articulos si dei

praecepta Dei et ecclesiae Septem fidei sacramenta et reliqua que ad christiani hominis institutionem faciunt docere teneantur.

Decretum VI. Ad qua frequenter parochi et concionatores res populorum adhortari debeant. Cum templa Deo dicata, iuxta Christi servatoris nostri praescriptum domus sint orationis et maxime divinae maiestatis sedes et proinde nihil in eis geri debeat quod tam sacri loci sanctitatem minime deceat: adhortentur se penumero populorum parochi, ac divini verbi concionatores ut in sacris aedibus ita cuncti segerant perpetuo ut nihil in eis merito notari possit, quod christiano homine sit penitus indignum.

Et iccirco viri et foeminae in templis (quod fane, si fiat, gravissimum est piaculum) ab in honestis ac impudicis aspectibus mutuis omnino temperent, proponant que illis divinam ultionem quae iis contingere consuevit, qui sacris locis meritum honorem non deferunt: sed suis actionibus impuris ea violant. Invehantur etiam parochi et sacri verbi praedicatores frequenter in eos qui prava consuetudine ducti missam tecto capite et sedentes (quod indecorum est valde) audiunt: ipsos que sedulo moneant ut a perto capite flexis genibus et ea (qua oportet) humilitate ac devotione in missis audiendos maneant, ne ulla ab ipsis tam divino mysterio irreverentia irrogetur: sed potius debitus aeternae maiestati honor (ut par est) pro virili deferatur.

Ad moneantur etiam iisdem parochis et concionatoribus agricultores et manuarii artifices saepe, ne diebus dominicis et festis servilibus operibus dent operam et precipue fabri ferrarii qui in aptandis soleis illis que subiiciendis atque affigendis equorum ac iumentorum pedibus et futores qui in punctim feriendis cothurnis, calceis atque coriaceis et in calceorum oris abscindendis illis que atramento tingendis, magnam dominici et festi diei partem publice etiam in praeterentium offensionem et scandalum inverecunde expedunt: quem execrabilem morem, cum sit apertissime divinae legis transgressio et in nocumentum cedat animarum et in ecclesiae vilipendium a nostra Dioecesi radicitus tolli ac poenitus aboleri enixe optamus.

Decretum VII. De tollendis tumultibus in die defunctorum in erogandis panibus.

Ut evitentur decaetero clamores, strepitus atque tumultus qui in defunctorum commemorationis die ecclesiis super erogatione panis ab elemosinam petentibus

cientur unde contingit divinorum celebrationem plurimum perturbari decernimus ut huiusmodi elemosinae distributio a vespertinis precibus et completorio deinceps fiat.

Decretum VIII. Qua ratione clerici non beneficiati ad distributiones sint admittendi. Ne in parochialibus ecclesiis beneficia obtinentium cuiquam prae iudicium inferatur, statuimus ut nullus presbyter beneficium non habens ad percipiendas distributiones quotidianas recipiatur nisi nostra auctoritate et cum expresso beneficiatorum omnium consensum. Neque huiusmodi sic recepti in computandis et peragendis ecclesiae negotiis ferendi sufragii ius habeant ullum.

Decretum IX. De adiuvandis et excitandis ad benemoriendum proxime morituris. Sedulam navent operam parochi seu vicarii ut infirmis proxime morituris assint eosque ad poenitentiam de suis peccatis quibus in vitae decursu Deum offenderint gerendam ad sube undam patienter ac sponte mortem ad depellendam rerum labilium memoriam ad implorandam saepius Dei et servatoris nostri Iesu Christi misericordiam ad tenendam usque ad extremum vitae halitum catholicam Romanae ecclesiae fidem, ad caritatem in Deum et proximum habendam ad confugiendum sub sanctorum et angelorum omnium et potissimum beatissime virginis Mariae praesidium ac patrocinium ad proponendum ante mentis intuitum admirabilem Christi salutis nostrae auctoris passionem inducere studeant.

Quod si aliis rebus impediti per se ipsos praesta re nequiverint: alicui sacerdoti id muneris demandari curent: ita ut non discedatur a cuiusque ecclesiae consuetudine.

Decretum X. Secundas nuptias non esse benedicendas.

Quia superiore nostra Synodo cautum fuit, ne secundae nuptiae benedicantur atque in vero constitutionis huiusmodi sensu, non nullorum mentes haesitarunt: id circo praedictam constitutionem distinctius explicantes, adnunte Synodo, decernimus quoties iam in priori matrimonio benedictionem adepti sunt coniuges secundas nuptias non esse benedicendas sive nuptiae ex parte uxoris sive ex parte viri tantum secundae dicantur.

Has denique constitutionis una cum superioribus statuimus ut apud se habeant omnes confestarii, ac Concionatores huius nostrae dioecesis: cum ex illorum ignorantia,

aliqua incommoda evenire possint. Intelligent tamen Tyrones quod attinet ad catalogum casuum reservatorum standum esse huic ultimo.

Decretum XI. De examinadoribus in Synodo electis ad examen eorum qui se vacantibus ecclesiis opponunt.

D. Gregorius Forteza Arcadiaconus et canonicus. I.V.D.

D. Ioannes Abrines canonicus.

D. Michael Sastre rector S. Michaelis.

D. Ioannes Torrens rector de Algayda.

D. Pellicer rector s. Nicolai.

F. Antonius Reus ordinis S. Dominici presentatu.

Ad causas ecclesiasticas et spirituales quae ad forum ecclesiasticum pertinent in partibus a sede Apostolica, vel eius Nunciis seu legatis committendas: sequentes in hac dioecessi Maiorice. iudices nominantur.

Gregorius Forteza. I.V.D. Archidiaconus et canonicus.

Hieronimus Forteza decanus et canonicus.

Guiliermus Callar canonicus.

Hieronimus Garau canonicus.

Catalogus casuum reservatorum episcopus maioricense

- 1. Peccatum propter quod clericus in irregularitatem incurrit.*
- 2. Absolutio a maiori excommunicatione.*
- 3. Opressio prolis, exproposito ac omne homicidium voluntarium in se.*
- 4. Violatio libertatis ecclesiae.*
- 5. Percussio in ecclesia quae sit in iuriosa ac enormis.*
- 6. Peccatum luxuriantum in ecclesia cum feminis emissione.*
- 7. Clandestina contractio matrimonii.*
- 8. Congressus cum infideli.*
- 9. Congressus cum moniali.*
- 10. Peccatum bestialitatis et sodomie.*
- 11. Peccatum verberantium patrem aut matrem.*
- 12. Peccatum eorum qui decimas non plene soluunt.*
- 13. Blasphemia in Deum, vel sanctos.*
- 14. Sortilegium et incantio.*

15. *Furtum quod sit sacrilegium fecundum ius canonicum.*
16. *Instrumentorum seu literarum falsificatio, quae fiat a notariis sive ab aliis.*
17. *Peccatum eorum qui scripturas partibus adversis ostendunt, antequam debeant
secundum iuris dispositionem seu consuetudinem: sive sint notarii sive alii.*
18. *Votorum commutatio.*
19. *Incertorum male ablatorum, quorum dominus ignoratur, dispensatio.*
Finis.

37. Concòrdia entre el col·legi de Lluc i Arnau Bonmacip sobre el camí de Son Macip a Lluc. *Notari, Antoni Joan Pasqual. Firma: Mons. D. Joannes Vic, Episcopus Maioricense.* 1594, 22 de novembre.

ACL, *Pergamins. Alqueries de Lluc*, caixó núm. 13, calaix núm. 35. Dimarts, 22 de novembre de 1594.

In Dei Nomine Amen. Per hoc presens publicum instrumentum pateat evidenter et sit notum quod Anno a Nativitate Domini Millssimo Quingentesimo Nonagesimo Quarto indictione octava die vero martis Vigesima Secunda mensis novembris Pontificatur Sanctissimisu Christo Patris et domini Nostri Dominis Clementis Divina Providentia Pape Octavi Ano eius tertio quum lis quedam et questio in ecclesiastica curia Maioricense coram Illmo. Et Rmo. Maioricense Episcopo sendius in spiritualibus et temporalibus Vicario Generali et officiali cum Consilio magnifici Domini Michaelis Palou juris utriusque doctoris eius ordinarii asesorio inter Rdos.

Priorem et presbyteros collegiatos domus et ecclesie Beatissime Virginis Marie de Luch et eorum collegium argendo, et honorabilem Arnaldum Bonmacip filium et heredem honorabilis Arnaldi Bonmacip Parrochie Schorca quondam partibus ex altera deffendo verteretur et indecisa penderet super eo quod pro dictorum collegiatorum illorum collegii parte pretendebatur dictum Macip et suos non potuisse nec posse e demo possessionis illius recedendo nec ad eam accedendo trasitum facere per campus quondam vocatum les Parades qui de pertenenis terrarum et possessionis dicte domus et collegii est, sed dictum Macip ab antiquo in margine supra dictum campum in garrigia usque ad fontem vocatum dels Nuus, ac ad suum iter habere non denium a dicta sua domo ad civitatem et ad domum ipsam et ecclesiam de Luch.

Pro parte vero in dicti honorabilis Arnaldi Bon macip pretendebatur ipsum iter habere, et illud facere solitum esse per dictum campum de les Parades a tanto et ta antiquo tempore quod memoria hominum non extrat in contrarium que quidem omnia et alia hinc inde pretensa in anctis cause presertum in capitulis per utramque partem respective oblatis, super quod fuerunt legittime recepti testes licet pro dicti Arnaldi parte non fuerint publicati latius continentur facta tamen juridice loci contrastus visura per dictum magnificium domini Michaellem Palou consiliarum predictum Reverendi Philippus Perello prior eiusdem domus et collegii, Petrus Vicens et Bartholomeus Bordoy presbiter dicte domus et collegii collegiati tam suo quam alicorum

collegiatorum a dicta domo et parochia absentium tamque presentium nomine et dictus honorabilis Arnaldus Bonmacip principales in dicti domini assessoris et consilarii meaque Antonii Johannis Paschual notarii publicii et civis Maioricense testium que infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presentia personaliter constitui intus domum predictum ecclesie Beatissime Virginis Marie de Luch cupientes ut discerunt litem infractus evitare odiis et ranchoribus, ac ahis, quos propter litem ipsam subitum forent libenter parcere laboribus et expensis interventibus super hic multum rector ac Illustrium Bernardi Palou prebiteri canonici almae Sedis Mariocense ac Hugonis Berard domicelli de Maioricis bonum utriusque partis zelantium ibidem presentium tractatibus gratis de que eorum certa scientia ac animo libenti tractaverunt, convenerunt et amicabiliter concordarunt, in hanc que devenerunt cuinentiam accedente tamen in omnibus et per omnia Illmi. Et Rvmi. Domini Maioricense episcopo consensu et decreto uti sub vulgari Maioricense sermone sequitur vide licet.

Que dite parts renuntien i cada una de aquelles renuntia a dite litte i questio la qual entre les dites parts fins ara havia ambulat en la cort ecclesiastica de Mallorca i indecisu penjava i proces o processos de aquella i a les prtensions de cada una de les parts i lo dit Arnau Bonmacip special i expressament a lo dit cami per lo camp de les Parades i que lo dit Macip i sos successors anant de casa sua i possessio en la ciutat o venint de aquella o qualsevol altra part havien de arribar a la Creu de pedra de la casa de Luch prop de la Alzina anomenada den Macip i los dits preveres hajen de donar i donen a dit Macip i a los seus loch per a son cami de la dita Creu per sobre lo torrent tirant torrent torrent de la Foradada tirant per lo traves fins a la font a la qual se diu de la Enderrocada a hont es la partio de la possessio de dit Macip ab la possessio de dita casa de Luch.

Unde renuntiantes ab e partes predictae et earum que libet exceptioni dictarum conventionis amicabilis concordie et evinentie ac tractatus sic ut preniuntitur a non fact et doli mali in factumque actioni et predicta omnia et singula ultro citroque ac vicissim recensentes imposuerunt in premissis et circa ea acab eis quo modo libet emergentibus silentium sempiternum cum pacto solemnem de ulterius non agendo in iudicio et extra etiam et ubique.

Promottentes partes predictae per se et suos videlicet altera alteri vicissim et bonifide convenientes et mihi pre et infrascripto notario tamquam publice et autentice persone pro

omnibus et singulis quorum nunc vet pro tempore in tersit aut quam odolibet intererse possit legitime stipularia et recipienti se presentem sonventionem amicabilem concordiam evinentiam, et tractatum omniaque et singula supradicta semper habere rata, grata atque firma ac valida et nullo quam tempore revocare contra facere vel venire nec venienti consentire juro aliquo causa vel ratione sub bonifacide ac omnium et singulorum bobnorum dicte collegii dicti Arnaldi Bonmacip respective habitorum et habendorum ubique hyppothica et obligatione et in qualibet alia juris et facti renuntiatione ad hoc necessaria pariter et cautela. Acta fuerunt hoc intos domum collegii predicti Beatissime Virginis Marie de Luch presentis insule et Diocesis Maioricense Anno Indicatione, die, mense ac Pontificatu predictus presentibus ibidem honorabilibus Arnaldo Canaves dicte parochie et Joanne Vicens oppidi de Selva dicta diocesis testibus ad premissa vocatis specialiter que assumptia.

Et ego Antonius Joannes Paschual potarius publicus et civis Maioricense qui premissus omnibus et singulis dum sic ut premittitur fierint et agerentur precens una cum prenominatis testibus interfui, ideo de eisdem preinsertum publicum instrumentum confeci requisitus publicari propria mansu scripci ac meo solito artis notarie signo munius infidem.

Et Nos Don Joannes Vic et Manrique Dei et Apostolice sedis gratia Episcopus Maioricense et de Consilio Sue Regie Majestatis Suprascriptum instrumentum in ut premittitur factum et firmatum et omnia ac singula in eo contenta a prima linea usque ad ultimum approbamus ratificamus et confirmamus super eisdem se et quatenus opus sit interponimus auctoritatem pater et decretum sub die vigesima quinta mensis octobris Anno a Natus Domini Millesimo Quingentesimo Nonagesimo Nono in eadem domo et ecclesia Beatissime Virginis Marie de Luch in illius visitatione personaliter existentes: Joannes Vic epus majoricense.

38. Sermó del bisbe Joan Vic i Manrique dedicat a la Immaculada Concepció, ca. 1594. Biblioteca del Monestir de la Real de Palma de Mallorca, *Sermó a la Immaculada Concepció del bisbe Joan Vic i Manrique*, Sermons Varis, sig. BB – MS – III – 6, f. 215v–216v.

Sermó ab episcopo Johanne Vic in sede ad Virgine Concepción Beate Marie in segunda dominica adventus lux in tenebris lucet et tenebre cannon comprehenduntur.

Lo apòstol Sant Pau va tractant la expelletia imetandus octa llum fiat hunc est, mostra lo seu poder, que la té de no res, et in lux in cordibus nostris, en aso mostra homniam que ha volgut fer altre llum per illuminar nostros cors.

Lo mateix Sant Pau ad efes que osatis aliquum tenebre ni hunc antem que in Domino, Sant Joan en la sua epístola ab iniciamus que tenebra i mes pasa avatum et induamur arama lucis.

És de notar que a més que la llum isca sempre que deixam altres tenebres, així a més que Crist vingués al món i nasqués així com d'aquí pocs dies celebrarà l'Església, primer isqueran passats la llum, llum fonc Sant Joan Baptista que notava esta llum non erat ille vine per ut i com l'esglèsia havia manifestat.

Primo après que vingue la llum verdadera, Sant Pau cum nemia plenitudo rebonis mitus deus filium suum, luce in tenebris lucet et verdadera llum ex Cristo que si molt be li quadren les paraules que be que les tenebres dels pecats los volguessen observar aquesta llum Divina li in bessebur principe demonios i que molt li ho volguessen patator vini que esa amic de pecats quase cum publicanis est no hi bastaran que en tenebres esta llum et tenebre eum non comprehenduntur.

Així que nostro propòsit de sis paraules estas son, venen molt be a Maria lux in tenebris lucet, Maria és llum, que entre les tenebres de pecadores dóna llum, si Sant Joan només sinó per haver denunciat la llum fonc sacrificat, en gran major havia de tenir Maria i és que no havia de ser concebuda en pecat.

{f. 216r} *Més si Sant Joan sols per ser veu de Crist ego vox clamantis in defesto vingue tamus prerogatus molt maior que la reina Maria puix que lo enunciara en la dignitat.*

Si miram lo Evangeli que canta l'església en la seva festivitat veurem que tota teologia està treta del pecat, liber generali perquè quan tracta de Maria troba la fossa tancada, no diu sinó ex qua natus est illus qui vocatus Christus.

Si miram aquells sants antics tots estan queixant-se dami vedere in iniquitatibus eom captum sum.

Nostra llum sortí de l'església la està cridam a ne munis estella, i en vosaltres in me ut astra flebiles ut ex li senestra tacta es ut porta lucis fulgida visam data .

No són los meus camins com es vostres, el vostre camí és no anar en pecat, perquè lo meu camí per lo qual jo sopessat sense pecat que és Mariano enfosca a tots.

Si miram l'ofici de Sant Joan Baptista passase viam Domini, ha que ser pregoner de Crist, fons menester, quam major no era que en la qual havia de reposar el fill de Déu, tots nets de pecat.

Si miram quan el Rei vol vestir a son fill tresmet que una roba de seda, que sigui en aquella peça de drap sense alguna taca perquè no solli l'altra talla que es bona, i deixa lo tacat.

Així en lo passa havia de vestir son fill de hàbit d'humanitat com diu Sant Pau, i aquest invent ho és de la talla d'aquesta roba que és de Maria de la qual vestí son fill perquè nostra raó que el fill de Déu prengué roba que no fos tacada.

{f. 216v.} *Quant un capità en rebel·la a nel rei i no sols per lo que tenia perquè tot lo seu per moltes bosses, li fons donat mal a altre.*

Així Déu es manifestà a n'aquells àngels des Cel igualment, pecaran nostros primers pans, basta li dir que és massa de Déu en això se entenen totes les oracions que es poden dir de Maria, quan un pintor assumeix pintar un goliat en una taula miri a von no si pot pintar, en tota la quantitat que fa de pintar i lo cap perquè segons lo art de pintar, a nel cap s'han de correspondre los membres.

De la mateixa manera a la reina dels àngels, no podan contar totes les seves excellenties per això basta dir de quan natus est Iesus qui verum. Ut mi debit omnis caro salutate Dei.

39. Visita *ad limina* de Joan Vic i Manrique, bisbe de Mallorca. 1594, 29 de noviembre. ASV, S. Congr. Concilii Relationes, vol. 480, f. 320r-331v

Illmi. Et Rmi. Dni. Joannes Vic Episcopus Majoricensis natione Valentinus iam a viginti et uno annis praeest Ecclesiam Majoricensem et ex tunc semper residit, fuit autem Praefectus eidem Ecclesiae ad praesentationem Serenissimi Hispaniarum Regis Catholici ad quem uti Regem Insulae Majoricae Jus patronatus istius Ecclesiae spectat. Cum primum ad eius notitiam peruenit sicut et reliquos Ecclesiarum illarum partium Antistites teneri singulo quoque quadriennio Beatissimorum Apostolorum Limina visitare et prout ex constitutione Sanctae memoriae Sixti Papae Vti.

Desuper edita statuitur vt mandatis Apostolicis morem gereret. In anno Domini 1590 visitationem sane peregit per specialem Procuratorem suum qui de statu suorum Ecclesiarum et Episcopatus relacionem Illustrissimis et Reverendissimis Dominationibus Vestris Luculenti scripto perrexit.

Impediebatur namque dictus Joannes Episcopus tum ob imbecillis aetatis suae incommoda tum vero ob adversam sui corporis valetudinem, et eisce¹⁷⁰ incommodis peramplius indiciis ipso ad aetatem LXIII annos et vltra permaneo vt eiusdem mandatis Apostolicis obtemperavit ad munus visitationis specialiter delegavit R. D. Joannem Stelrich presbiterum in sacra Theologia Magistrum cuius fidem industriam et diligentiam in pluribus sed praesertim in officio Vicarij et Officialis Generalis ac Visitatoris suae Diocesis gerendo expertus sit.

Quiquidem Joannis Episcopi Procurator et Nuntius ex eis quae de eodem statu Episcopatus Majoricensis visitando agnovit ista quae sequuntur Illustrissimis et Reverendissimis Dominationibus Vestris referre iudicavit.

Civitas Majoricarum est maritima et caput totius Insulae eam alluit mare mediterraneum habet ultra Cathedralem quinque parrochiales ecclesias Item quatuor domus regularium mendicantium, scilicet fratrum Praedicatorum Minorum, Carmelitarum et Heremitarum Sti. Augustini necnon fratrum Sanctissimae Trinitatis Redemptionis Captivorum et Minorum Sancti Francisci de Paula.

---

¹⁷⁰ Conjectura.

Habet insuper Colegio Societatis Jesu in quo perleguntur ab illius praeceptoribus Grammaticam oratoriam et alias artes liberales. Extant ibidem sex Monialium Monasteria quorum quatuor subsunt Episcopo reliqua duo sunt sub cura Fratrum minorum et ab eorum Praelatis visitantur.

Est etiam illic studium generale sed in eo solae artes liberales docentur. Theologiae vero Lectiones habentur in domibus Fratrum Praedicatorum et Minorum. Ecclesia Cathedralis subest iure metropolytico Archiepiscopi Valentini et in sui structura est satis ampla et venusta eiusque fabrica in bona sui parte de tempore moderni Episcopi fuit absoluta et ad praesens idem Episcopus propria impensa frontispicium maius exornare satagit.

In ea vltra Archidiaconatum quam inibi post Pontificalem maior existit adsunt tres aliae Dignitates Sacrista, Decanatus et Praeceptorum. Item viginti duo Canonicatus et totidem praebendae inter¹⁷¹ quas adsunt prebende theologalis et penitentiaria Una Sucentoria et quatuor Praepositurae Preterea tria centum et plura simplicia beneficia sed illa exigui valoris et pro maiori parte de Jure patronatus laicorum.

Tres dignitates inferiores et Sucentoria ac quatuor Praepositurae sunt de collatione Sedis Apostolice et Episcopi habita ratione mensium Provisionis vero Canonicatum et prebendarum ad eandem sedem vel Episcopum et Capitulum canonicorum coniunctim Habita quoque ratione mensium spectat. In Cathedrali preterea adsunt certi annui redditus quos illic eleemosynas nuncupant et sunt destinati pro maritandis puellis et infirmis aliisque indigentibus pauperibus sublevandis.

Administratio autem pertinet ad Capitulum quod consuevit deputare vnum ex Canonicis magis expertis qui distributionem huiusmodi redditus peragat, et de ea rationem reddit. Habetur Capitulum et Congregatio Canonicorum bis qualibet hebdomada scilicet quarta et sexta ferijs vbi Episcopus vel per se vel per suum Vicarium Capitularem praeest.

Ibidem extat Confraternitas Christi fidelium utriusque sexus sub Invocatione SS. Petri et Bernardi cui presunt xij presbyteri ex simplici beneficiatis in Ecclesia solentque

---

¹⁷¹ Al marge: "inter [...] penitentiaria".

Confratres inter alia pia opera certas distributiones quotidianas praestare et toti clero eiusdem Ecclesiae ad hoc ut diligentiores reddantur ad inserviendum divinis officijs.

Quoad Sacristiam attinet competenter est instructa omnibus paramentis et ornamentis linteis quorum bonam partem subministrat Episcopus. Vltra dictas quinque parochiales Civitatis sunt in Diocesi triginta tres quarum singulariter habent proprios Rectores praeter duas, vnam vero scilicet sub Invocatione Sanctae Crucis in Civitate.

Altera in oppido de Pollensa, harum prima Monasterio Carthusianorum oppidi de Valldemoça. Secunda Bajuluio Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani unita existunt.

Quibus duabus exceptis in reliquis quoties contingit eas vacare Episcopus procurat affigi decreta et fieri concursum iuxta formam Concilij Tridentini cum tanta diligentia vt a tempore quo assumptus fuit in Episcopatum eadem Ecclesiae solis Theologis collate fuerunt.

In Diocesi sunt alia duo Monasteria vnum scilicet in de Sineu et alter in de Inca oppidis, et tam in istis quam reliquis quatuor quae subsunt Episcopo viget regularis observantia et clausura stricte servatur.

Ceterum totus clerus satis est obsequens Episcopo qui dum licet per valetudinem per seipsum suam Diocesim visitat, ac interim verbi Dei praedicatione suas oves [...] quo fit vt nulli vel admodum leues abusus in suum gregem Dominicam irrepserint.

*Idem Episcopus nihil vnquam habuit nec habet sibi magis comendatum quam preceptis Sancte Sedis Apostolicae et Illustrissimarum Dominationum Vestrarum obtemperare et si eadem Illustrissimae et Reverendissimae Dominationes Vestrae circa hunc Episcopatum fusius scire voluerint D. Procurator et Nuntius Episcopi illis mandantibus vel nutu indicantibus quoad fieri posit praestatur et offertur.[Altra cal·ligrafia¹⁷²]
Seminarium non est institutum nec potest ulla ratione episcopus erigere propter tenuitatem redditum beneficiorum simplicium totius civitatis et diocesis quae si applicare possent.*

---

¹⁷² Sembla que són punts per recordar.

Extat autem in civitate Collegium Societatis Jesu et Studium Generale et monasteria tam fratrum predicatorum quam minorum in quibus docetur Doctrina Christiana et grammatica et alias artes liberales simul cum Theologia cum magna dilligentia et in hoc intendit magnopere Episcopus et mandavit episcopus in suis Synodis diocesanis omnibus rectoribus ut in qualibet eorum parrochiali diebus dominicis et festivis post vespas immediate legant Doctrina Christiana et ita quamvis non sit seminarium pueri tamen instruunt ut supra.

Ego Joannes Stelrich procurator visitator ac vicarius generalis et officialis praefati domini Episcopi hanc relationem exhibui et ita affirmo.[rubrica il-legible]. Maioricen vis. 29 novembre 1594. [després del certificats de malaltia, etc.] Procura firmada per lo Illm. y Rdm. Señor Bisbe de Mallorca [per a] Pere Hironym Nadal. Prevere.

[Certificats]. Beatissime Pater Cum Ioannes Vic et Manrique Maioricensis episcopus probe sciat et cognoscat se iuxta decreta et consuetudines summorum Pontificum et presertim felicitis recordationis Sixti Pape V. teneri ante vestram Beatitudinem et successores S. Petri singulis quadriennijs personaliter comparere et post humillime pedum oscula Sanctitatis vestrae et Visitationem factam ecclesiarum Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli de totius Episcopatus statu rationem reddere.

Cum itaque dictus Episcopus in pascendis suis ovibus sit legitime impeditus multisque infirmitatibus ex sua imbecilli aetate provenientius vexatus quae quidem omnia iam Sanctitati Vestrae alijs in visitationibus scriptis prorexit videlicet anni 1594 [signes i números aràbics] his de causis vt verus et tanquam obediens filius Sanctae Sedis Apostolicae me infra scriptum Petrum Hieronymum Nadal presbyterum Maioricensi familiarem suum continuum et commensali specialiter delegavit Vt Sanctitati Vestrae sequentem relationem de totius episcopatus statu offerrem quam deprecatur ea benignitate qua soletis recipiatis.

De Ciuitate [al marge] Est itaque Beatissime Pater in mari mediterraneo versus meridiem et prope citeriorem Hispaniam Regnum Maioricense positum in quibusdam Insulis ex corona Aragonum in quarum altera Civitas est insignis et populosa Maiorica dicta iuxta mare habens situm estque abundans omni genere fructuum. Numerus habitationum illius fere eruit sex millium estque maxima virorum illustrium et

primogenitorum nobilitate decorata et insignita Caput totius Episcopatus et sub Metropoli Valentina.

De parochialibus [al marge] Praeter Cathedralem Ecclesiam sunt Beatissime Pater in predita Ciuitate quinque Parochiales Ecclesiae videlicet Sanctae Eulaliae, Sanctae Crucis, Sancti Jacobi, Sancti Michaelis et Sancti Nicolai in quibus omnibus divina celebrantur et Sacramenta Parochianis administrantur estque in illis sufficiens numerus sacerdotum.

De monasteriis monachorum [al marge] Sunt et quamplurima monasteria virorum videlicet Sancti Francisci de observantia, Sancti Augustini, Sancti Dominici, Beatae Mariae de Monte Carmelo, Sanctissimae Trinitatis, Sancti Francisci de paula et Sanctae mariae Mercedis.

De collegio Societatis Jesu [al marge] Est et insuper Collegium Societatis Jesu in quo grammatica, Rhetorica, Logica et Philosophia summo cum studio edocetur a patribus dicti Collegij.

De Studio Generali [al marge] Extat etiam Studium generale in quo artes omnes liberales Theologia vero in domibus ordinis predicatorum et minorum de Observantia singulis diebus perlegitur.

De Ecclesia cathedrali [Al marge] Ecclesia cathedralis satis ampla est et venusta quae quidem de tempore Episcopi maximis suis expensis absoluta fuit et ad praesens frontispicium maius dictae ecclesiae suis et sumptibus et expensis conatur adsoluere.

De dignitatibus et canonicatibus [Al marge] In ea praeter Archidiaconatum qui inibi dignitas 1^a. post Pontificalem maior existit sunt etiam tres Dignitates videlicet Sacristam, Decanus et precentor et viginti duo canonicatus cum una succentoria et quatuor preposituris sunt et quam plurima beneficia simplicia et capellaniae exigui valoris prouissio autem dictorum canonicatum et dignitatum ad sedem apostolicam et ad episcopum rationem¹⁷³ alternative spectat dempta ea dignitate quae ad Vestram Beatitudinem semper pertinet.

---

¹⁷³ Proposem com a possible "ratione", perquè al text llegim "rone".

De Capitulo [Al marge] Singulis ferijs 4 et 6 habetur capitulum et congregantur canonici vbi Episcopus ver per se vel per suum Vicarium Capitularem praeest.

De elemosynis [Al marge] Sunt praeterea in dicta Cathedrali aliqui census annui quos vocant elemosinas inseruiunt pro maritandis puellis et ad subueniendos pauperes et infirmos. Administratio ad Capitulum spectat quod ex consuetudine pro certo tempore destinare solet vnum ex canonicis magis expertum qui huiusmodi distributionem peragat.

De Confraternitate S. Petri et Bernardi [Al marge] Est etiam in dicta Ecclesia Confraternitas Christi fidelium utriusque sexus sub Invocatione Sancti Petri et Bernardi cui praesunt duodecim ex simpliciter beneficiatis solentque inter alia opera pia tuti clero certas distributiones praestare vt diligentiores reddantur in celebratione diuinorum officiorum.

De Sacristia [Al marge] Habet dicta Ecclesia Cathedralis Sacristiam satis competentem et bene structam cum maxima copia ornamentorum quorum maxima pars subministravit Episcopus.

De monasterijs monialium [Al marge] Sunt etiam Beatissime Pater sex Monasteria monialium videlicet S. Margaritae S. Magdalенаe, Conceptionis B. Mariae S: Hieronymi S. Clarae et Oliuarij sic dicti, quorum quatuor primi subsunt Episcopo reliqui vero duo subsunt fratribus Sti. Francisci de Observantia et a praelatis dictae religionis visitantur. Est aliud monasterium mulierum dictum La Misericordia, pro mulieribus qui Domino conuertuntur estque iurisdictionis episcopi.

De Hospitali¹⁷⁴ [Al marge] Estque Beatissime Pater intra Ciuitatem Hospitale in quo subueniuntur omnes pauperes et infirmi ac summa cum diligentia curantur, educanturque in ipso pueri, qui ecclesiae occultae subijciuntur. Administratores huius hospitalis sunt gubernatores Ciuitatis et canonici ita vt simul cum Episcopo assistant rebus necessarijs componendis.

---

¹⁷⁴ Tan sols s'esmenten els hospitals de la Ciutat de Mallorca. No s'al·ludeix en cap de les visites dels segles XVI - XVIII als centres sanitaris de la Part Forana o de Menorca.

De alijs Ecclesijs seu heremitorijs [Al marge] Sunt et intra et extra Ciuitatem quam plures Ecclesiae et loca pia seu heremitoria in quibus non asservatur Sacramentum sed a Christi fidelibus diuersi Sancti venerantur.

De alijs parochialibus [Al marge] Sunt praeterea vltra parochiales Ecclesias ciuitatis triginta duo quarum singula proprium parochum habet, vna excepta in Ciuitate sub inuocatione Sanctae Crucis quae annexa est Monasterio Carthusianorum dicto de Jesu Nazareno in oppido Vallismussae sito et altera quae etiam est annexa Hospitali S. Joahnnis Hierosolimitani in oppido Pollensa sic dicto ad promotionem dictarum parochialium fit concursus iuxta formam S. C. Tridentini et Constitutiones de: re: Pij V.

De vita clericorum [Al marge] Clerici Religiose et honeste uiuunt, promoti vero ad sacros ordines et ad beneficia simplicia accurate examinantur praecipue veró de vita et moribus.

De visitationibus [Al marge] Habet et Beatissime Pater dictus episcopus duos visitatores qui oprimo ordine et opportuno tempore quotannis cum ipsomet episcopo diocesim omnem visitant per spatium duorum vel trium mensium ita vt duorum annorum tempore tota diocesis visitatur ac necessitates et incommoda tum spiritualis quam temporalis intelliguntur tollunt et eis subuenitur. Haec sunt quae Sanctitati Vestrae pro nunc offerre possum de statu huius Ecclesiae et diocoesis Maioricensis referendo me ad relationem in sequenti quadriennio facturam oro itaque et obsecro Sanctitatem Vestram vt hanc solita benignitate accipiat et quae emendando erunt paterno animo corrigi mandat eius enim Vocem Dei putabo qui Vestram Beatitudinem diu incolumem et felicissimam seruet. Pro Joanne Vic et Manrique Episcopo Maioricensi Petro Hyronimo Nadal Presbitero. Maioricensis vis. 3¹⁷⁵ die 4 Septembris 1594.

---

¹⁷⁵ Abans del "3" hi ha un 4 tatxat.

40. Petició al rei Felip II, per part dels canonges de la Seu de Mallorca, d'una subvenció per a finançar l'enderrocament d'alguns arcs i la separació de la façana de la catedral ja que la subvenció del bisbe i capítol resultava insuficient. 1596, 3 de febrer.

ACM, Sala III, capsa XX, núm. 5

Señor. El cabildo de canonigos de la Santa Iglesia de Mallorca puestos a los reales pies de V. M. representan que habiendose reparado en el año pasado de 1595 algun movimiento de la fachada de dicha Iglesia como en los arcos de la nave mayor inmediatos de que se deba temer la total ruina de ella acudieron a los reales pies de V. M. como a patron de dicha Iglesia suplicando a V. M. fuese servido socorrer a dichos suplicantes con algun caudal en subsidio del gran gasto que habian de tener en asegurar dicho frontispicio y arco y como entonces no pudiese V.M. socorrerlos juntaron asi el obispo como los suplicantes la mayor suma que les fue posible y a costa de mucho caudal reedificaron enteramente un arco con sus convexos laterales que era lo que más inminente peligro tenia en sentir de los expertos pero como el origen procedia de dicho frontispicio que no fue posible asegurar respecto del exorbitante gasto que habia de tener el deshacerle y volverle a fabricar, ha sucedido la fatalidad que el dia 2 de septiembre de este año se desplomo un arco de la nave mayor de dicha iglesia con sus penderterias laterales con tal estrago que toda la Iglesia queda vacilante y expuesta a su total ruina.

A cuyo resguardo queriendo acudir como es razón han contribuido asi el obispo como los suplicantes y clero de dicha Iglesia con las más cantidades que han podido y sin embargo de haber hecho todos sus posibles y de solicitar socorros de la ciudad y villas del Reyno, comunidades seculares y regulares, gremios y particulares pios, se hallan con falta considerable de caudal para poder emprender el remedio radical de dicha iglesia y siendo asi de que no executararlo prontamente se siguen inconvenientes lastimosos como de tener por cierta la ruina de toda la Iglesia (cuya pérdida no se restauraría con un millon de pesos) y la de llevarse tras si el palacio real de V. M. por dominarle enteramente dicho paredon frontispicio y estar pendiente muchas quartas hacia dicho palacio amenazandole cada instante y mas agora que se halla desprendido de la travazon interior de la Iglesia con ocasion de esta reina y como Señor los suplicantes hayan tentado todos los medios que han considerado practicables para obviar dichos inconvenientes y aunque esten en animo de repetirlos ningunos pueden

ser bastantes para tanto importe no quedádoles otro recurso que la soberana protección de V.M. con el mayor rendimiento que pueden: A V. M. piden y suplican Fe.

41. Resposta del capítol al rei Felip II al voltant de la inconveniència de la no residència del canonge Gual que era a Roma per a defensar la causa de Ramon Llull. 1596, 19 de març de 1596.

ACM, Sala III, capsa XX, núm. 5

Señor. Siguiendo los exemplos y pisadas de nuestros predecesores, los canónigos que al presente en este cabildo y Iglesia residimos reconociendo aun mayor obligación con todo fervor y devoción en correspondencia y muestra de gratitud debida no deseamos continuamente de encomendar a Dios, la persona y casa real de V. M.

Deseando juntamente con esto emplearnos con nuestras flacas fuerzas y posibilidad en todas las cosas que se ofrecieren tocantes al servicio de V. M. como lo hiciéramos muy de buena gana y con particular contento en conceder la gracia de la presencia al canónigo Gual a quien nunca se ha hecho ni menos se hace instancia por parte del cabildo por la residencia como por su parte han informado a V. M., antes bien esta en Roma de su voluntad enviado por los Jurados de esta ciudad a quien dan cierta cantidad de ayuda de costa, para que residiendo en aquella corte de asiento no obstante sus particulares pretenciones asista también y solicite el negocio que alla se trata a favor y defensa del maestro Raymundo Llull.

Sino destorbaran el efecto de este buen deseo, lo que dispone el Sto. Concilio de Trento y la observancia de las constituciones y estatutos antiquissimos desta Iglesia con solemne juramento confirmados y tan inviolablemente acostumbrados de guardar y estamos bien seguros y ciertos que si los que procuran esta gracia deseadas otras cosas aparte lo advertirán y informaran a V. M. como tan Cristianismo y Catholico Principe aprovara nuestro intento, pues no se endereça a otro sino la conservación de la buena orden desta Iglesia y al tenor que tenemos de quebrantar el juramento hecho no obstante que esto que se pide son distribuciones personales dedicadas y que tocan solo a los canónigos que residen y esto con justo titulo por el aumento del culto divino, y allende de todo esto para lo que se pretiende en Roma que es, el suceso del Negocio de Raymundo Llull se hallan muchos sujetos desocupados y platicos asi aquí como en Roma que lo trataran con no menos diligencia y inteligencia que el dicho canónigo Gual y estos tales lo desean y procuran.

Ha nos parecido dar a V. M. como somos obligados con prolixidad esta razón por nuestro descargo, ofreciéndonos de nuevo como siempre al servicio de V. M., cuya catholica persona, nuestro Señor guarde. De Mallorca y março a los 19 de 1596. Los canónigos y cabildo de la Seu de Mallorca.

42. Sínode diocesà mallorquí. 1597, 10 de maig.

Sinodus Dioecesana maioricensis. Celebrata praeside Illus. Et Reveren. Domino D. Ioanne Vic et Manrique Dei et Apostolicae Sedis gratia epiiscopo Maioricen. Anno 1597. Maio. Ex typographya Gabrielis Guasp. Anno M D LXXXXVII. Bibliotheca Bartomeu March Servera de Palma de Mallorca, sig. BBFA 108, 37 pàgines.

Convocatio ad synodum dioecesanam celebrandam Dominica tertia post Penthecosten quae computabitur XV iunii anni presentis et infrascripti 1597. Cum non solum in antiquis sacrorum canonum constitutionibus verum etiam in his, quas proximem sacrosancta tridentina et generalis concilii patrum celebritas novo foetu reduxit sub praescriptionis forma habeatur expressum ne quarunvis Dioecesium praefides signatas in annos singulos Synodorum convocationes praetermittant: et nos utrisque enixe obtenperare morigeri Satagamus: ideo nunc cum primum fuimus animo strenues et earum curarum intricacione liberi (quae nostrum conatum hactenus ad ea integranda compulerunt quae maiorem minitabantur ruinam et promptius medicamem ex poscebant, ad ferias videlicet negotiorum gravium compositiones et advisitandam perlustrandamque, totam hanc nostram dioecesim) Synodi iam pridem celebrate celebrationem iterum denouque parantes.

Nos D. Ioannes Vic et Manrique Dei et Apostolicae sedis gratia Episcopus Maioricense et de consilio suae Regiae magestatis, Vos Illust. Ac multum Re. Dominos inferiores Praelatos, dignitates obtinentes, canonicos et capitulum, praepositos, ac venerabiles ecclesiarum rectores, priores, vicarios aliosque; presbyteros curam animarum exercentes, ac illustres ac multum magnificos iuratos reipublice patres ceterasque seculares personas quibus dicta Synodo adesse conveniat, hortamur et monemus, vobisque in virtute sancte obedientiae et aliis penis a iure impositis districtem precipiendo mandamus ut his nostris litteris perceptis personaliter (aut per procuratores legitimos si infirmitate vel alio legitimo impedimento detenti fueritis) accedatis ad nostram cathedralem ecclesiam Dominica tertia post Pentecostem quae computabitur XV, mensis Iunii proximem ventura presentis et currentis anni.

Ut divina afflante aura, Deique pretense auxilio de causis ad ecclesiam spectantibus, de cultus divini augmento de comprimendis reformandisque excessibus tollendis vel abusibus et demum decunctis que ipsi Synodo pertractanda reservantur maturius tractemus proponente quolibet quod sibi proponendum videatur aut remedio opportuno

egere iudicetur. Alioqui absentia vestra non obstante, accusata contumacta ad celebrationem predictae Synodi, pro ut iuris fuerit procedemus, Dat. Maio. In episcopali palatio die X mensis maii anno M D LXXXXVII.

D. Ioannes Vic Episcopus Maioricense.

Et ipsis die et anno per unum ex venerabilibus nostre Cathedralis Ecclesie Hebdomadariis, in pulpito eiusdem maioris templi, claro vocis concentu, fuerunt hae presentes litterae publicatae.

Et preterea idem sonam harum publicationem fieri curie cursorum ministerio in una quaque extraiacentium parrochiarum demandavimus. Tandem ipsas ab ecclesiae valuis pendentes diuturna dies habuit, ut omnis ignorantiae locus maneret absorptus.

Actio prima Synodi. In nomine sanctae et individuae trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Nos D. Ioannes Vic et Manrique episcopus maioricense in praesenti Synodo dioecesana actu praesidens, quam sub Beatissimo Domino nostro Clemente VIII, regnante Invictissimo Rege Catholico Philippo secundo, congragari iussimus primum omnium ab invocatione predicta exordium sumendum esse duximus.

Et considerantes quod, ex quo Christus ascendit in altum (cum ille recesserit qui lux splendissima est) vesper adest nocti vicinus et nox tetra caligine denigrata imminet nos autem sine eo nihil possimus facere, nisi, quasi Apostoli parumper derelicti, magno discrimini statim in dormire: clamamus cum discipulis mane nobiscum domine, quoniam advesperascit.

Hoc est, dirige sancte pater praesidi iuridictionem. Suggere obsecro patris sapientia convocatis prudentiam.

Affla amabo bone spiritus tuam gratiam et sanctam directionem. Sic enim manere dignoscetur, qui nobiscum esse adusque seculi consumarionem promisit. Iam tandem in nomine domini, cum Principe apostolorum Petro rete laxantes et sanctorum patrum ac sacrosancte Synodi Tridentinae patrum vestigia sequuti fidei (quae columna est perenni immobilitate firmissima) professionem eo qui sequitur orationis contentu praemittimus.

Credo in unum Deum patrem omnipotentem factorem caeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium et in unum Dominum iesum Christum, filium Dei unigenitum et ex patre

natum ante omnia secula: Deum de Deo, lumen de lumine Deum verum de Deo vero, genitum non factum consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis et incarnatus est de Spiritu Sancto natus ex Maria virgine et homo factus est: crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est et resurrexit tertia die secundum scripturas et ascendit in caelum, sedet ad dexteram patris: et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos: cuius regni non erit finis: et in Spiritum sanctum dominum et vivificantem qui ex patre filioque procedit qui cum Patre et filio simul adoratur et conglorificatur qui locutus est per prophetas et unam sanctam catholicam et Apostolicam ecclesiam confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum: et expecto resurrectionem mortuorum et vitam venturi seculi. Amen.

Apostolicas et ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem ecclesie observationes et constitutiones firmissimam admittimus et amplectimur. Item sacram scripturam iuxta eum sensum quem tenet et tenet Sancta mater ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione sacrarum Scripturarum admittimus.

Nec eum unquam nisi iuxta unanimem consensum Patrum accipiemus et interpretabimur. Prosimur quoque septem esse verem et propriam sacramenta nove legis, a Iesu Christo domino nostro iustituta ad salutem humani generis licet non omnia singulis necessaria scilicet Baptisimum confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam unctionem, Ordinem et Matrimonium illamque gratiam conferre et ex his Baptisimum confirmationem et ordinem sinem sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque et approbatos ecclesiae catholicae ritus in supra dictorum omnium sacramentorum solemnem administrationem recipimus et admittimus. Omnia et singula quae de peccato originali et de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita et declarata fuerunt amplectimur et recipimus.

Profitemur pariter in Missa offerri Deo verum proprium et propitiatorium sacrificium pro vivis et defunctis: atque in sanctissimo Eucharistiae sacramento esse verem realiter et substantialiter corpus et sanguinem unam cum anima et divinitate domini nostri Iesu Christi fierique conversionem totius substantiae panis in corpus et totius substantiae vini in sanguinem.

Quam conversionem Catholica ecclesia transsubstantiationem appellat fatemur etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum verumque sacramentum sum constanter tenemus Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuvari. Similiter et sanctos confitemur una cum Christo regnantes venerandos atque, invocandos esse eosque orationes Deo pro nobis offerre atque eorum reliquias esse venerandas firmiter asserimus, imagines Christi ac Dei pare semper virginis nec non aliorum Sanctorum habendas et retinendas esse atque eis debitum honorem et venerationem impartendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia relictam fuisse: illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse affirmamus.

Sanctam Catholicam et Apostolicam Romanam ecclesiam oium ecclesiarum matrem ac magistram agnoscimus. Roma noque Pontifici Beati Petri Apostolorum principis successioni ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondemus ac iuramus. Cetera item oia a sacris canonibus oecumenicis Conciliis ac precipue a sacro sancta tridentina Synodo tradita, difinita et declarata indubitanter recipimus atque profitemur.

Simulque contraria oia atque hereses quascunque ab Ecclesia damnatas et reiectas et anathematizamus. Hanc veram Catholicam fidem extra quam nemo saluus esse potest quam in presenti sponte profitemur et veraciter tenemus eandem integram et inviolatam ad extremum vitae spiritum constantissime (Deo adiuvante) retinere et confiteri atque a nostris subditis seu illis quorum cura ad nos in munere nostro spectabit, teneri, doceri et odicari quantum i nobis erit curaturos.

Decretum I. Ut pro qualibet missa celebratione elargiantur tres solidi pro elemosina et ministrorum sustentatione.

E lapso illo felicitatis tempore, quo Apostoli et ecclesie Dei ministri sine saculo et sine pera nullam praeterea habentes solitudinem quid aederent aut biberent mitti poterant iam nunc temporum calamitas eo nos evexit gubernacula tenentes ut de similium ministrorum sustentatione curam maximam habere cogamur presertim cum victus et vestitus in hac nostra Dioecesi in tanto sint pretio ut ecclesie Dei ministri vix imo nec absque dedecore ex distributionibus sustineri queant. Ideo, annuente Synodo, statuimus et ordinamus ut post hac pro qualibet missae celebratione tres solidi pro elemosina ac ministrorum sustentatione, elargiantur. Et praeterea mandamus ut Christi pauperum tutor diligentissime (quantum ad se attinet) hoc decretum servari faciat.

Decretum II. Christi fideles utriusque sexus in sua propria parrocchiali ecclesia semel in anno saltem tempore scilicet paschatis sacram comunione sumere teneantur.

Nemini dubium esse potest, quin parrochi et animarum curam habentes ad instar summi pastoris oves suas cognoscere debeant cum sint velut Medici et ita singulis animabus sibi commissis medicamenta spiritualia accommodata exhibere teneantur.

Ideo et ne amplius aliquot scandala, cum maxima animarum iactura sequantur, stabilimus approbante Synodo ac decretis summorum Pontificum iuri communi inhaerendo ut quilibet Christi fidelis utriusque sexus teneatur tempore saltem quadragesime proprio adire parrochum ab eo sacram communionem accepturus: non autem post hac proprio pastore, propriaque parrochia derelicta (ut solitum erat fieri) maiorem ecclesiam sive sedem pro precepto communionis adimplendo adeant. Qui vero extra parrochiam suam confiteri eo tempore voluerint is proprio parrocho testimonium confessarii in scriptis exhibere teneantur.

Decretum III. Ut ordinariorum liber aliquot vetustatibus expurgetur et in meliorem formam redactus imprimatur.

Ut ritus et ceremonie que in hac nostra Dioecesi observari solent magis indies audientium animos ad devotionem excitent: de consensu Synodi, iniungendum duximus, ut liber ordinariorum ab aliquibus vetustatibus expurgetur et ad meliorem comcentum reducantur omnia, quae ad sacramentorum administrationem pertinent. Quibus summa diligentia peractis typis illum mandari et in lucem prodire iussimus.

Decretum IV. Ut, qui gratia recepti fuerint, non intersint beneficiatis de aliquo admittendo tractantibus.

Quia vidimus longo dissidio singulorum sententias disseptare super his que decretum octavuum ultimo celebratae synodi difinivit an scilicet sacerdotes ante prefate Synodi celebrationem puentuum facti participes voto vel aliquibus distributionibus priventur ideo de Synodi consensu, declaramus presbyteriis ante eius Synodi convocationem admissis, nulim ius eo decreto fuisse ademptum excepto dum taxat quod caeteris de admissione aliorum denuo facienda tractantibus non intersint ipsi, nec in eo ius aliquod ferendi suffragium habeant. His vero ita explicatis, reliqua eius decreti verba suo robore integra remaneant.

Decretum V. Quo tempore divini officii bassinariis liceat petere.

Quoniam sacrificia peragentibus presbyteris, perseverant elemosynarum receptores toto templo vagari, pias elargientium manus, magna sacrorum perturbatione disquirentes et indictum est iam publico edicto, quo tempore apte id praestare liceat ideo cum Synodo praecepta servanda mandamus.

Decretum VI. Ut processiones omnes sacratissimi Christi corporis solemnitatis infra octavas per solvantur et ne monachi extra claustra in illis egrediantur.

Abusus et excessus qui in celebratione processionum corporis Christi fieri consueverunt ut longa experientia comprobavimus nos compellunt devotioni interessentium consulentes ut annuente Synodo, precipiamus omnium parrochiarum processiones intra octavas tantum solemnitatis Corporis Christi fieri et nullos religiosis in his peragentis extra claustra egredi.

Decretum VII. Ut non possint parrochie plueatribus sine sedis convocacione in humanis funeribus convenire.

Multi suorum defunctorum funera sancta profecto pietate commoti planctum magno exequium frequentia sepelienda ut curent diversarum parrochiarum sacerdotes accersunt qui funeralia officia servatis ceremoniis peragent.

In quo nostre metropolitanae ecclesiae laudandam consuetudinem sequuti approbante Synodo, statuimus ne parrochie plures tribus infuneralibus quibuscunque de cetero conveniant quin ad hoc peragendum sedes sive ecclesia maior vocetur. Tribus autem parrochiis vel duabus liceat funeris pompam absolvere sine sede et eo tunc earum quae libet crucis vexillum portare poterit.

Decretum VIII. Quando debeant parrochi pro populo celebrare.

Cupientes ut munere sua suis humeris unus quisque onera sublevet sancimus una cum Synodo illos rectores ad celebrandum pro populo quotidie teneri, qui hoc prestare consueverunt quibus in visitationibus ordinatum et iniunctum fuit.

Decretum IX. Ut mediam campanam pulsant pro extrema unctione, cuius suis sit sine aliqua statuum distinctione.

Vix imo ne vix quidem oia omnibus fieri posse parochos conspeximus atque ita nequaquam sperari ut uni concilientur hodie quin eodem vel altero saltem die dissideant alteri: et indies contingat pernitioso ore corrodi ab aliquibus quo iam minori cymbalo iam infirmi conditionibus impari, sonuerint; cum Sacrae unctionis oleum ad infimos defertur. Ideo, iniungimus Synodi affensu ut inposrum una semper ademque media campana sonet, quoties extrama unctio ministranda fuerit, volentes ut in aliis i mora sonitus et brevitate consuetudo sedis observetur.

Decretum X. Ut quod superest elemosinarum semel compensatis et recitatis matutinis, ad horas distribuatur.

Ex asidua piarum animarum ultimae voluntatis dispositione in legatis ad matutinas horas per solvendas resultavit in aliquibus ecclesiis ut numerus matutinarum numerum dierum anni excedat: ita ut in toto anni curriculo solvi non possint. Quare ne pie anime suodebito frustentur suffragio ordinamus hac nostra in Synodo ut in predictis ecclesiis quod sup est de dictis matutinis in aliis horis diurnis elargiatur.

Decretum XI. Ut solvantur 4 denarii rectori seu vicario publicanti monitorium.

Cum sua condigna merces laboranti de iure debeatur turpeque videatur ferenti pondus diei et aestus vesperi denarium adimere iccirco ratione cogente et Synodo in hoc conveniente asignamus 4 denarios rectori seu vicario pro laboribus quos impublicandis litteris monitorialibus subire conting.

Decretum XII. De examineribus in Synodo electis ad examen eorum qui se vacantibus ecclesiis opposuerunt.

Decreti Sacri Tridentini obtemperantes examini illorum, qui vacaturis ecclesiis parochialibus sunt praeficiendi, sequentes doctores cum Synodi approbatione quorum nomina haec sunt.

D. Raphael Alberti, canonicus.

D. Ioannes Torrens.

D. Ioannes Stelrich.

D. Hieronymus Augustinus Morla.

Fr. Antonius Reus ordinis Sancti Dominici.

Fr. Michael Morey ordinis Sancti Francisci.

Ad causas ecclesiasticas et spirituales quae ad forum ecclesiasticum pertinent in partibus a sede Apostolica vel eius nuntiis seu legatis committendas sequentes in hac Dioecesi Maio. Iudices nominantur.

D. Gregorius Forteza I.V.D. Archidiaconus et canonicus.

D. Hieronymus Forteza Decanus et canonicus.

D. Gulielmus Callar canonicus.

D. Hieronymus Garau canonicus.

Deo Iesu Christo aeterni Dei aeterno filio animarum nostrarum bis terue sponso suavissimo honor et gloria. Finis.

43. Llibre de beneficis de l'altar major de la Seu de Mallorca fundat pel bisbe Vic i Mannrique sota l'invocació de l'Immaculada Concepció. 1598, 11 de setembre.

ACM, *Llibre de beneficis extingit que obtenia Bartomeu Cerda (11-09-1598)*, sig. 15367, f. 1r-6v

{Foli 1r}. *Capbreu, fundatio y collatio del benefici fundat en la seu en lo altar mayor per lo Illmo. y Rvdo. Domini Joan Vic Bisbe de Mallorca y posehit per mi Gabriel Alcañys primer primer possehidor los censals als quals son los siguents: primo, fa la universitat y consignatio de Mallorca a XXVI de mars.*

Item fa lo Magnifich Sr. Lorenzo Santacecilia y la Sra. Prudentia Villalonga la muller a XXVIII de octubre. {f. 1v}. In Nomine Domini Nostri Jesuchristi eiusque matris Marie Virginia Gloriosa Amen. Quum missarum celebratio et laudem divinarum de cantatio ómnibus presenti fidelibus in iuncta sit in memoriam sacratissime passionis domini nostri Jesuchristi et beneficiorum per eum nature humane collatorum dicente ipso domino in die cene apostolis suis haec quotiens cumque feceritis in mei memoriam facietis.

Propterea Ego Joannes Vic y Manrique episcopus maioricensis ad laudem et gloriam omnipotents Dei et Domini Nostri Jesuchristi eiusque matris Marie Virginia Gloriose ac totius curie civium supernorum.

Ad sancte fidei catholice confirmationem et ad multiplicationum et augmentum divini cultus, et ad refrigerium animarum monium fidelium defunctorum, aliiesque, piis et justis considerationibus annium deum digne voventibus.

Instituo fundo et de novo erigo unum simples perpetuum ecclesiastium beneficium in altare maiori ecclesie sedis maioricarum sub invocatione Immaculate Conceptionis Sanctissime Virginia Marie Domine Nostre.

Beneficiatus aunt qui dictum beneficium pro tempore obstinebit teneatur celebrare vel celebrari facere per se vel per alium singulis diebus sabbatinis totius anni unam misma in capella conceptionis Beate Marie Virginia per me fundata, et de novo fabricata in ecclesia monialum {f. 2r}.

Sancti Hieronym presentis civitatis presentis civitatis de Conceptione Inmaculada eiusdem sanctissime Virginia Marie cum commerationibus Sancti Hieronymi et fidelium

defunctoris vec non teneatur solvere anno quolibet aniversariis dicte ecclesie Sedis Maioricensis duodecim libras monete mas. Ius vero patronatos dicti benefici pertineat, et pretiñere voo post primam nominationem et ertionem primi beneficiati et sic decetere duobus ex magistratis juratis presentis regni Maioricareum videntes jurato ex statu militari et jurato ex statu civium seniori qui pro tempore fuerint.

Qui in praesentando ad ob tentum dicti beneficii teneantur observare condiciones infrascriptas vidente. Quid quotiens cumque dictum beneficium vacare contigerit per cessum vel decesum vel quam cumque amissionem seu privationem primi beneficiati, et alteris cuius cumque, subsequentis semper ad illius aobstentum concurrant et concurrere debeant adolescentes qui per quimque annos adminus in servierint dicte ecclesie sedis quos vocant criats de la almoyna si tales inveniantur sin secus praesententur.

Illi qui per longius temporis spaciam. Inservierint et isti exhaminari debeant per Reverendos Vicarium Capitularem et duos canonicus capitulares ceteris antiquores Capituli sedis Maioricarem de moribus et peritia ac dexteritate cantus ipso que dicto examine dicti duo ex Magistatis Juratis superius specificati {f. 2v}. Ad obstentum dicti beneficii presentent et praesentare teneantur Illum ex dictis adolescentibus clientibus dicte elemosine qui in dictis bonis monibus et sufficientia et habilitate cantus ceteros superare et ante cellere juxte volta superiorum exhaminatorum seu maioris partis illorum visus et repertus fuerint super hoc conscientias supradictorum exhaminatorum operando.

Tale que sic praesentato et aprobatto dictum beneficium conferatur et conferri debeat et non aliter nec alio modo. Et quoniam qui altari servit de altari vivere debet et beneficia sine dote esse non possunt pracedente licentia infrascripto notario concessa et in libris amortitzationum regie procurationis postea continuata sub die undecima mensis septembris anni currentis, et infrascripti gratis dono, et assigno doti dicti beneficii quadraginta libras motete Maioricarus quas mihi facere tenentur viditis vingitiuator libras censuales quas mihi facit Maghifici Laurengus de Sancta cilia domicellus Mas et domina prudentia de Villalonga conjuges die vigesima nona mensis octobris venditas infrascripto Magnifichi Florian de Xerica et impositas specialiter et expresse super illa parte predii siu possessionis de Puntxuat que est sub allodio propio dicti de Vilalonga et generaliter super omnibus et singulis {f. 3r} eorum bonis instrorum recepto per

discretum Joannem Bonet nottarius publicum Maioricensis sub die decima nona mensis octobris anno domini millesimo quingentesimo octuagesimo octavo et illa sexdecima libras.

Quas facit universitas et consignium Maioricarum de censualibus vellteribus die vigesima sexta mensis marcii dicto quo Magnifico Florian de Xerica giratas per Magnificam dominam Beatricem fustera viduam in Infrascrito transactionis inter eos firmato in posse disti Joannis Bonet nottarii publici Maioricarum sub die vigesima tertia mensis mareii anni millesimi quingentesimo nonagesimi.

Quae omnia censualia mihi pertinent tanque heredi universali dicti Magnifico Florian de Xerica domicelli in presenti Maioricarum civitate domicialiti mediante eius ultimo testamento condito penes discretum franciscum ferro nottarii publicum Maioricarum sub die vigesima quarta mensis septembris anni millesimi quingentesimi nonagesimo et sic constituo me interim dictas quadraginta libras censuale quas per dote et in dotem dicti beneficii dono et assigno nomine dicti futuri beneficiati amodo tenere, et possidere seu quasi donet et quosque de illis possessionem apprehenderit realem et corporalem seu quasi vel aliam quam eunque de jure vel de facto quam liceat sibi, et suis in dicto officio {f. 3v} sucesisoribus apprehendere et adipisci sua et suorim dicto nomine propria auctoritate quumque voverit et adeptam penes se, et suos in dicto beneficcio succesores licite perpetuo retinere.

Titulo enim et ex causa huig (di) constitutionis et foundationis do, et cedo illi, et suis in dicto beneficcio sucesoribus omnia loca et jura mea omnesque voces vices rationes et actiones reales et personalis utiles mixtas et directas reque persecutorias et alias quas cumque mihi impraeditis competentes competituras ac decentes competere quoquomodo.

Quibus quidem loci vocibus vicibus juribus et actionibus meis predictis possitis et possint dictus futurus beneficiatus et sui in dicto beneficcio succesores amodo uti agere exercere et experiri segues defendere et tueri in iudicio, et extra etiam et ubique quoniam ego cum presenti pono dictos futuros beneficiatos in locum causam penitus et ius memum faciendo et constituendo dictum futurum benefiatum et suos in dicto beneficcio succesores ibi et inde dominos veros et pres ut in rem vram propriam adagendum videm et defendendum utendum fruendum et experiendum dandum

vendendum cedendum impignerandum et aliter alienandum indeque faciendum de praedictis quae dicto beneficio et illius beneficiato pro dote eiusdem constituo et assigno suas et suorum omnimodas voluntates diceris et mandans {Foli 4r} tenori praesentis publici infrascripti vicem epistole gerentis in hac parte magnificus clavaris consignationis praedictae et aliis censualeris supradictis qui nunt sunt et pro tempore fuerint quatenus tam de proxime ventura que de allis amodo cedendis pensionibus dictorum censualium et in casu luytionis de proprietate illorum dicto futuro beneficiato et suis in dicto beneficio succesoribus dent solvant et satisfaciant puti et quem admodum respondere dare solvere, et satisfacere tenebantur ante praesentis publici instructi confectionem promittens et fide bona conveniens sibi et suis que praedictum censuale quod dicto benefificio et illius beneficiato assigno faciam se, et suos indicto beneficio succesores semper facere habere tenere percipere et in sana pace perpetuo possidere pacifice, et quiete legitime que defendere contra omnes personas.

Et teneor inde sibi et suis in dicto benefificio successoribus firmiterque tenori permitto de firma et legali evictione et minus fallimento dictorum censalium ac etiam de omnibus damnis missionibus sumptibus interesse ex expensis lictis et extra etiam et ubique pro quibus quidem omnibus et singulis supradictis sic attendendis servandis et complendis ratisque et firmis semper habendis obligo dicto futuro {f. 4v} beneficiato et suis omnia et singula bona mea mobilia et immobilia ubique sint presentia et futura et pro hac prima erectione et institutione dicti beneficii ad illius obtentum nomino et admitto Gabrielem Alcañis familiarum meum, illudque sibi conferri volo.

Ad haec nos Gregorius Çaforteza Juris utriusque doctor Archydiaconus et vicarius capitularis Hieronymus Çaforteza decanus. Ugo de Palou Guillerms Dezacallar Bernardus Umbertus de Togores Petrus Abrines Petrus Onofrius de Veri Juris utriusque doctor Lucianus Nadal Juris utriusque doctor Joannes Loscas, et Bernardus Palou canonici dicte Ecclesie Sedis Maioricensis capitularem congregati his presentes et capitulum celebrantes intus domum capitularem dicte Ecclesie Sedis in qua fuimus more solito ceteris nostris con canonicis absentibus qui vocandi erant vocatis, et non expectatis qui ad haec vel similia de consuetudine ipsius ecclesie vocati et mimine expectari consuetudine.

Visis et diligenter recognitis institutione et dotatione dicti beneficii et aniversariorum de aliis omnibus et singulis supra dictis que vos dictum {f. 5r}. Illustrissimum ac

Reverendum dominum Joannem Vic y Manrique Episcoporum Maiorincensis laudabiliter supra factis habitaque, vera fide ac relationem de securitate supra dictatum duarum partitarum censaalium doti dicti beneficii assignatarum omnia et singula supradicta scienter et consilie acceptamus et admitimus laudamus approbamus ratificamus ac confirmamus.

Predictumque beneficium eiusque pro tempore beneficiarum numero atque sorti gratiis que et prerogatiis aliorum beneficiorum dicte ecclesie sedis et eius beneficiatorum iuramento suo effectum complacentius aggregamus.

Quod fuit actum in presenti civitate Maioricarum die Jovis vigesima secunda mensis augusti anno a natus domini millesimo quingentesimo nonagesimo primo. Signum meum Joannes Vic y Manrique Episcopus Maioricensis. Signa nostra capituli et canonicorum qui hoc laudatem concedimus et firmamus. Testes huius Hieronymus Tafoya presbiter et honorem Joannes Forners. {f. 5v}

Nos Don Ioannes Vic et Manrique Dei et Apostolice sedis gratia episcopus maioricense et de consilio sue magestatis dilecto nobis infrascripto Gabrielis Alcañis clerico familiari nostro nullum beneficium obtinenti salutem in domino grata familiaritatis obsequia que nobis impendisti et ad huc sollicitis studiis impendere non desistis nos inducunt ut erga te reddamur ad gratiam liberales eum itaque vacet ad presens beneficium ex eius prima erectione per nos facta in ecclesia sedis ad altare maius infrascripto recepto per Michaelem Sans notarium Reverendi capituli dicte sedis scribam sub infrascriptis die, et anno nos volentes tuis exponantibus meritis tibi gratiam facere specialem dictum beneficium sic ut prefertur ex prima eius erectione per nos facta vaccares tibi cum omnibus illius iuribus, et pertinentiis conferimus et assignamus ac deo etiam providemus teque in eodem instituendo per nostri pilei supra caput tuum impositionem et altris et nos est corporaliter invetimus de eodem juvero sicut in manibus nostris promisisti et jurasti eris nobis successoribus que nostri canonice.

Intransibus obediens et fidelis et utilia et juxta mentem nostram in fundatione et institutione penes dictum {f. 6r} Sans notarius sub infractis die et anno expressam eidem beneficio debitum impendes servitium in qua disponemus te et per tempore ipsius beneficii possessores teneri ad celebrationem unicum misse per se vel alium celebrande in capella conceptionis beatissime Virginis in ecclesia monialium domini

Hieronymi per nos constructe et erecte quods die sabbati cuiustes eb domade et altris et ex quadraginta libris doti iam dicti beneficii assignatis ut in fundacione videre est exsolvere anniversarii dicte ecclesie sedis duodecim libras omnibus et singulis personis que ad hec modo aliquo teneantur tenore presentium in junventes quat( ) de fructibus redditibus proventibus et aliis juribus ad dictum pernos sic erectum beneficii pertinentibus et spectantibus tibi respondeant et stisfaciant suis temporibus ut teneantur comittentes nihilominus universis et singulis presbiteris clericis notariis et scribis nostris quat te seu per curatorem tuum legitimum pro te in realem corporalem et actualem dicti beneficii et jurium eiusdem universorum possessionem seu quasi ponant et inducant inductumque deffendant tibi que de fructibus redditibus et providentibus illis faciam integre responderi contra dictores si qui fuerint censura Ecclesia {Foli 6v}. compescendo in quorum fidem presentes nostra manu que pria signatas nostroque mafori sigillo munitas ac per Gabrielem Torello nottarium scribam nostrum infrascriptum refferendatas fieri, ex expediri mandavimus datus Maioricus in monasterio Cartusie ville de Valldemuça die vigesima secunda mensis augusti anno a natus Domini millesimo quingentesimo nonagesimo primo presentibus testibus Rvdo. Hieronymo Tafoya presbitero et Señor magistro Joanne Forners chirurgo de palacio sue Domini Rme. ad hic vocatis et assumptis. Joannes Vic epus majoricen.

44. *Edictes generals* del bisbe Joan Vic i Manrique. 1598, 8 de febrer.

Edictes generals de Monseñor Illustriss. y Reverendiss. Estampat en Mallorca per Gabriel Guasp impressor i mercader de llibres. Any 1598, Biblioteca Bartomeu March Servera de Palma de Mallorca, sig. BBFA-108

Nos Don Joan Vic y Manrique per la gràcia de Déu y de la sancta sede Apostolica Bisbe de Mallorca y del Consell de la magestat (...) A tots los veïns y habitants de la present diocesi saluts en nostre Señor Déu Iesu Christ, qui es la verdadera salut desitjant complir a la obligació i ofici pastoral i volent poveir a tot lo que toca al bé, i salut de les ànimes i reformació dels costums de les persones així eclesiàstiques com seculars; havent determinat començar esta general visita, seguint les determinacions dels Sagrats Concilis i perquè vinga a noticia de tots manam publicar lo present edicte contenint amb si els capítols següents.

1. Primerament manam a tots els rectors i vicaris o qualsevol altre aqui pertany, procuren que lo sacrari a hont està reservat lo sanctissim Sacrament, que estiga amb molta veneració, decentment amb ara i corporals tancat amb clau la qual tinga i guarde el rector o vicari; i fassen continuament cremar llum davant de aquell i tinguen particular cuidado en renovar-lo, això és de vuit en vuit dies, i més tinguen els olis sants i crisma amb vasos molt nets i ben tapats.

2. Item procuren los sobre dits, que les relíquies sanctes que en la sua Iglesia hi haura estiguen en los reliquiariis o capsas decents i tancades amb la clau a la sagrestia o altre lloc convenient, a on estiguen en la veneració deguda i procuren que davant de dit lloc, a on estaran cremi alguna llàntia havent-hi la possibilitat peradasso en la tal església, i faran una memoria i nòmina de totes les relíquies dels sants que tindran i esta se tindra penjada en una tauleta a la porta de la sagristia per a provocar la devoció d'algú que mogut de aquells voldrà fer algun reliquiari o altra devoció. I per la mateixa raó manam que el segon dia de Pasqua el rector o vicari publiqui a la trona la dita llista o nòmina de dites relíquies.

3. Item manam als dits rectors i vicaris que tinguen les fonts baptismals netes, amb cubertors de fusta i son pavelló i ben tancades.

4. Item manam que les esglésies, altars i retaules estiguen ben adreçats, nets i si tal necessitat tindran se reparen i en cada altar hi hagi una ara sencera i ornat amb ses

tovalles i pali, amb una tovallola per eixugar les mans al sacerdot i uns corporals i procuren tenir almenys per a cada galzer dos purificadors los quals corporals i purificadors se hagen de rentar per mans de sacerdots i no de dones o persones laiques i l'aigua amb la que es rentaran sia llençada a la piscina feta per a dit effecte.

5.Item manam que en totes les sagristies se tinga una tovallola neta ab un vas d'aigua per a rentar-se les mans els sacerdots qui volen celebrar.

6.Item manam a dits rectors i vicaris tinguen cuidado en fer cremar les llànties i ciris o altres lluminàries conforme a les obligacions que es tindran en llurs esglésies.

7.Item manam a tots els rectors i vicaris que en un lloc public de l'església, a on apareixerà més convenientment a despeses de la obra fassin fer una taula o post aficada, en la qual estiguin continuades totes les misses, aniversaris i altres devocions fundades en dites esglésies de les quals cada diumenge després de l'ofertori publicaran les que en la semana següent s'hauran de celebrar amb los nos fundadors d'aquells.

8.Item manam que en continent se fasse una memòria aficada en altra taula de totes les misses i càrrecs a que estan obligats els capellans beneficiats, per raó de llurs beneficis i això per a que més clarament consti que satisfan a llurs obligacions.

9.Item manam a totes les persones eclesiàstiques no tinguin per al seu servei dona alguna de la qual pugui nèixer alguna sospita de mal i als sacerdots que no acompanyin a peu ni a cavall de nit ni de dia a ninguna dona sinó en cas de necessitat sinó serà mare o germana o altra persona molt conjunta.

10.Item manam a dits rectors i vicaris no permetin mentre es diran els oficis divinals, anar per l'església acaptant pobre algu o altra persona encara que tingui llicència de nos o de nostre vicari general, acceptant però els basins acostumats, advertint que aquells hi vagin a l'hora que menys perturbació puguin causar com és el temps de l'ofertori.

11.Item manam a tots els rectors i vicaris que conforme l'obligació i càrrec que tenen procurin be i sanctament administrar els sants sacraments i exhortar als seus parroquians a oir missa, frequentin la confessió i comunió i ensenyar els articles de la fe i la doctrina cristiana tots els diumenges i festes de guardar, especialment a l'Advent, pasqua advertint als parroquians que no seran admesos per a compares ni comares

sinó sabran el Pare Nostre, Ave Maria, Credo, Deu Manaments i Articles de la Fe, ni tampoc se'ls donarà billet per contractar matrimoni i a més d'això injurin en els confessors no absoldre los tals qui no sabran les demunt dites oracions.

12.Item manam als dits rectors i vicaris sota pena de cinc lliures que en la Quaresma fassen una memòria de tots els parroquians que seran de edat per aconsellar i pasada aquella ens avisen si algunes persones hauran deixat de complir amb aquesta obligació.

13.Item manam sota la mateixa pena, que tinguen a les esglésies quatre llibres; en un escriuran tots els que es batejaran; en lo altre els que es confirmaran; en el tercer tots els casaments amb els seus testimonis; i en el quart llibre totes les persones que moriran així amb testament com sense testament i les mandes per a obres pies que hauran deixades dits difunts.

14.Item manam a tots els rectors i vicaris sota la mateixa pena tinguen un altre llibre per a les visites a on estiguen per inventari totes les coses de l'església així ornaments, galcers, creus, encensers i totes les altres coses i béns i rendes d'elles; i després tots els beneficis i la summa de la renda i càrrecs d'ells.

15.Item conforme la disposició del sagrat Concili de Trento a la sessió XIV capítol VI manà a totes les persones eclesiàstiques porten hàbit decent i vestidures negres i les camises sense letuguilla.

16.Item manam als mateixos no porten armes de nit ni de dia i guardant-se de convits de on puguen nèixer escàndols i de farces i representacions en que sien ells personatges i de tota superfluitat viciosa i de balls, dances, màscares, jocs de daus i de cartes i especialment manen sota pena de excomunicació i 10 lliures els eclesiàstics no en meten llurs cases tals generes de jocs.

17.Item manam que cap eclesiàstic vagi ab sobrepallis al mercat, plaça o peixetaria, carnesseria sota pena d'un real per cada volta, no sien procuradors universals, síndics, ni sol.licitadors d'alguna causa o persona seglar, sinó per especial necessitat i llicència nostra o de nostre vicari general, ni puguen tractar de comersiar de comprar i vendre, sota greus penes a nostre arbitre reservades.

18. *Item manam que cap persona eclesiàstica o qualsevol sia sia que per alguna raó o títol va vestit de robes eclesiàstiques encara que no tinga ordens, no sia gosat portar per ciutat sombrero, sinó serà en temps plujos o per haver d'anar de camí sota pena de deu sous per cada vegada.*

19. *Item seguint la disposició del dret comú manam que cap eclesiàstic en qualsevol contracte que farà no sia gosat renunciar son propi for, sotmetent se al sou de altre jutge sense la nostra llicència o de nostre vicari general, ni fasse testimoni, ni presti jurament en poder de jutge secular sota pena de tres lliures per cada vegada.*

20. *Item manam en virtut de sancta obediència i altres penes a nos reservades a tots los presbiteros no digan les misses que solien dir de sant Amador, ni altres que deien revelades, ni admeten cert numero de candeles de certs colors, ni altre manera alguna de superstició ajustant altres cerimònies o oracions més que per santa mare Església estan aprovades.*

21. *Item ordenam que ningún rector, vicari, ni confessor gosa d'aquí al devant pendre alguna obra pia de malalts, sense dos o tres testimonis, valadors i condignes per tal obra pia, sota pena que aquella sera de ninguna força ni valor.*

22. *Item manam que tots els temples així parròquies com altres esglèsies se tanquen un poc abans de fer-se de nit, ni en dit temples a matines, ni hores canòniques se permeta dir cançons profanes, fer jocs, farces ni representacions sense primer no sien aprovades per nos o per nostre vicari general, sota greus penes a nostre arbitre reservades ni en dits temples se permetrà publicament veïllar sota pena d'excomunió.*

23. *Item manam sota pena de tres lliures que cap eclesiàstic puga esser procurador universal de persona eclesiàstica i això tant residint la dita persona en la present illa, com encara estant absent i fora si ja no era per si o per alguna persona molt conjuncta en parentesc, que tinga necessitat d'ajudar-se de la seva industria o diligència. El mateix entenem no puga cobrar deutes sense la nostra llicència, encara que sien consignacions d'altres eclesiàstics per llevar d'aquesta manera tota ocasió d'abusos que per aquesta via se solen fer.*

24. *Item manam a totes les persones particulars que tenen relíquies dins 24 hores després de la publicació del present edicte les hagen de mostrar a nos o a nostre vicari*

general els titols o provances d'elles perquè lo diable sots color de santedat no fase reverenciar coses profanes en nom de relíquies santes.

25.Item sota pena d'excomunicació manam que ningú sia gosat de nou elegir alguna ermita ni obrar capelles, ni posar altars a esglésies ni escriure nous miracles sense nostra llicència.

26.Item manam a tot hom generalment sota pena d'excomunió hagen de denunciar a nos o a nostre Vicari general si saben d'alguna persona que sia bruixa o usa de sortilegis, fatillaries, exclams de lletres, carasteres o qualsevol gènere de superstició així en nòmnes com oracions per acurar malalties o preservar d'aquelles.

27.Item manam a tot hom generalment, qui tindran notícia d'alguns pecats publichs especialment d'usures, logres, tractes il.licits, i cerimònies, de pecats de desonestat i de concubinaris nos lo hagen de manifestar sota pena d'excomunicació i 100 sous.

28.Item manà a tots els que estan amigats que dins nou dies s'aparten i deixen l'amiga. I amb tenor dels presents els asignam per la primera i segona tercera i canònica, monicions tres dies primers per la primera i altres tres dies per la segona, i los restants tres dies per la tercera, volent que aquestes monicions sien de tanta força com si a cadascú d'ells i personalment fosen fetes, i el mateix manam als qui sense llicència nostra estan apartats de ses mullers i muller dels seus marits que dins el mateix demunt dit termini cohabitien i fassin la vida maridable sota pena de deu lliures i passat dit termini seran denunciats per publichs excomunicats us procedirà contra d'ells conforme lo sagrat concili de Trento ordena i els confessors no absolguin los tals sense especial facultat.

29.Item manam a tothom generalment que sebran d'algunes persones sien casades dues voltes o en grau prohibit sense dispensació los nos manifesten als quals manam no estiguen junts sota pena de 10 ll. Així mateix manam sota la mateixa pena que ningú capellà celebri esponsaliss alguns sense nostra llicència o de nostre vicari general en escrits i els deposats dins d'un any oien missa i reben la bendició nupcial sota pena d'excomunicació.

30.Item manam (per quan les esglésies son dedicades per oració i culte divine) a tot estament de persones no tracten negocis temporals en dites esglésies, ni sien vists en

elles tenir comunicació, ni parlaments amb dona alguna. I encarregam molt als rectors o vicaris qui veuran o entendran tals coses ho prohibesquen i si després de dita correcció no hi hauran esmena tantost avisen a nos o a nostre vicari general per a que puguen proveir de remei més convenient.

31.Item ordenam i manam que les misses instituides per càrrecs de beneficis o capellanies o per qualsevol obligació pia, nos digan nis puguin dir en altre lloc, sinó en les mateixes capelles o altars per los fundadors de dits beneficis instituit si ja per alguna causa justa i legítima no aparegues altre a nostre vicari general aqui en tal cas volem se deman llicència.

32.Item manam als eclesiàstics asisteixen amb gran modèstia i silenci en el cor mentre es celebren els divins oficis i manam als mateixos en virtut de sancta obediència mentre dits oficis se diuen no sien gosats anar divagant, ni tenir conversacions per l'església ni així o davallar del cor sinó serà per necessitat això és per dir missa, sentir confessions ni xerrar en el cor en manera alguna.

33.Item manam a tots i sengles majordoms de confraries i marmessors d'ànimes i causes pies tantost després de la publicació de la present, hagen donat compte de llurs administradors davant del protector de causes pies, sota pena d'excomunicació i 10 sous i mostraran les ordinacions i estatuts de dites confraries.

34.Item manam a tots els notaris sota pena de les pròximes dites, nos manifesten totes les misses i obres pies que en testament o alies hauran rebut i tindran en ses notes i manam a tots els metges quan seran cridats per a visitar algun malalt de totes les coses lo amonesten se confessa i si nou farà nos visitarà més de la tercera visita.

35.Item manam a tot hom generalment, que sabran d'alguns llegats pios, que per malícia o negligència nos cumplen los nos manifesten sota pena d'excomunicació i cent sous: i així mateix si saben que algunes persones tinguen en son poder alguns béns així mobles com immobles i censals que sien de l'Església, beneficis o capellanies.

36.Item manam a tots els fossers que no treguen per enterrar el cos difunt de casa alguna sota les mateixes penes. Sense que primer no tinga o hage rebut les clàusules de les obres pies i aquelles hage a donar tan ost en el dit protector de causes pies.

37.Item per quant Nostre Senyor Déu es deservit amb excusats juraments exhortam a tothom generalment tinguen gran respecte i compte en no jurar sinó en los casos que de dret li seran permissos. Senyaladament manam que es guarden de tota manera de blasfèmia i jurar perls membres de nostre Senyor Déu. Com és per lo cap, fetge, etc., sota pena de afrontes públiques amb mordaces, ciris verts i alies.

38.Item manam a totes i sengles persones que tindran noticia que alguns hagen deixat de confessarse les quaresmes passades o tinguen per costum no oir missa los diumenges i festes de guardar, nos lo manifesten sota pena d'excomunió.

39.Item manam a tots els rectors i vicaris que denunciem o nomenem per excomunicats a tots los que no pagaren be i integrament els delmes i primícies, advertint los que no seran absolts fins i tant hagen satisfet a la part.

40.Item per quan moltes voltes per negligència i descuit dels que tenen les rendes eclesiàstiques venen a disminuir-se o totalment perdre els béns de les esglésies i altres voltes se deixen de complir les obligacions i càrrecs que tenen. Manam a totes les persones eclesiàstiques de la present Església així presents com absents nos mostren per si o pels seus procuradors dels títols de llurs beneficis o capellanies i títols dels ordens i altres coses eclesiàstiques dotacions de capbreus i obligacions que tenen sota pena de cent sous.

41.Item per quant per a predicar al poble, i oir confessions es menester bondat, discrecció i doctrina manam sota greus penes a nos reservades que ningun capellà ni frare gosi predicar ni confessar sense expressa llicència de nos o de nostre Vicari General en escrits, i pel mateix manam a rectors i vicaris sota la demunt dita pena no admeten los tals en llurs esglésies per a predicar ni confessar que primer no hagen mostrat la tal llicència. I quan oiran confessions estiguen amb les vestidures al cor i no vagin a cases de particulars a oirles sinó sera cas de necessitat.

Finalment amb aquest edicte general manam a tots sengles persones que sabran algun pecat escandalós que tinga necessitat de nostre correcció de qualsevol manera i en qualsevol persona, així eclesiàstica com secular sia, nos lo vingan a manifestar sota pena de excomunicació, per a que proveixen de remeis necessaris a honra i glòria de Nostre Déu Jesús Christ i salvació de les Ànimes. Dat en Mallorca en el nostre Palau

*Episcopal a 8 de febrer any de la Nativitat de Nostre Señor Déu Iesu Christ. 1598.
Joannes Vic Episcopus Maioricense.*

45. Petició del prior del monestir de la Murta (Alzira) al rei Felip III per possibilitar l'amortització de la renda de 15.000 lliures feta per Joan Vic i Manrique amb l'objectiu d'acabar definitivament les obres de l'infermeria i l'església monacal. 1599, 22 de març. ACA, *Consejo de Aragón*, legajos 863, núm. 67

El Prior y convento del monasterio de Nuestra Señora de la Murta de Valencia de la orden de Nuestro Padre San Hieronimo dizen, que tienen una gran falta de iglesia por ser tan al presente hay muy pequeña y en ella se celebran los officios divinos con gran incomodidad, por residir en dicho convento treinta religiosos y mas, para los quales tampoco hay enfermeria, no otras officinas que suelen haver en semejantes conventos, y ha mas de ochenta años que se començaron los fundamentos de la nueva iglesia y engermeria y por no tener aun para el sustento de los religiosos no se ha proseguido dicha obra, agora se offrece que don Joan Vique obispo de Mallorca, por haver naçido en dicha casa y tener alli su entierro y de sus antecessores haze limosna de dar lo necessario para dicha obra y solo repara en que se alcance de V. Magestad privilegio y merced del derecho de mortizacion.

Por tanto dichos prior y convento supplican a V. Magestad les haga merced de concederles privilegio para quinze mil libras que hazen mil de renta para que de esta renta se haga la obra y despues sirva para el sustento del convento que es lo que precisamente tiene necesidad para que los officios divinos se celebren con mas autoridad de lo qual se servira mucho nuestro señor, y sera muy gran merced como de las reales manos de V. Magestad se espera recibir por cuya salud y vida y prosperos sucesos se ruega en aquella casa continuamente.

46. Carta del conte d'Elda, cavaller de l'orde de Sant Jaume i militar espanyol, Antonio Coloma Saa (ca. 1555–1619) al cardenal camarlenc Pietro Aldobrandini (1571–1621), nebot del papa Clement VIII, suplicant el vist-i-plau en alguns assumptes del bisbe de Mallorca Joan Vic i Manrique. 1599, 1 d'octubre.

ASV, *Segretaria di Stato*. Spagna, vol. LII, f. 516r

Illmo. Y Rmo. Señor. Con la carta de V. S. I. De dia quatro de abril rescivi grandiosa merced a mi saver de la salud de V. S. I. al padre Valenzuela estimo yo en mucho y le servire en quanto pudiere pues lo manda V.S.I. y tambien porque lo merece y para mi sera my gran merced que se ofrezcan cosas en que pueda mostrar la voluntad que tengo de servir a V. S. I. Y cumplir con mis obligaciones que lo hare con todas veras.

El Padre Miguel Gil de la corte del Señor Don Juan Vique obispo de Mallorca que es un prelado honrra dicen y gran christiano y de mi tierra y assi supplico mucho a V. S. I. Tenga por encomendados sus negocios y en ellas le haga V. S. I. La merced que habiere lugar por que la rescibere y o muy particular y en lo que se oficiere al Padre Miguel Gil lentamente que V. S. I. Como quien tan bien lo sabe hacer le supplico mucho le ayude y favorezca porque es muy virtuoso y lo merece y confiado que en todo me lo ha de hacer V. S. I. Cesso rogando a Dios guarde a V. S. I. Muy largos años de caer. 1 de octubre de 1599. El Conde de Elda.

47. Visita pastoral del bisbe Joan vic i Manrique a la parròquia de Selva. 1599, 18 d'octubre.

ADM, *Visites pastorals Vic i Manrique*, registre XII, 1599, f. 60r–67v.

{f. 60r} *Liber visitationis facta in parte foranea insula Maioricense per reverendum dominum Hieronymum Agustinum Morlà doctorem theologum visitationem generalem pro Illmo. et Rmo. Domino D. Joanne Vic et Manrique dei et apostolice sedis gratia episcopo maioricensi, incepte de mense octobris anno a nativitate domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono scriba Antonio Joanne Paschual nottari. Die martis XVIII mensis octobris anno a nativitate domini MDLXXXVIII.*

Quum dictis die et anno personaliter adesset in oppido de Selva ad ipsius parochiae visitationem faciendam multum reverendus dominus Hieronymus Augustinus Morla doctor theologus vi[sit]ator generalis in tota presenti maioricensi diocesi pro Illustrissimo et reverendissimo domino Don Joanne Vic et Manrique dei apostolice sedis gratia et de consilio suae regiae magestatis existentibus eiusdem parochie rectore reverendo Joanne Andreu doctore theologo juratis autem honorabilibus Petro Morro Antonio Martorell, Gabriele Coll de Biniamar et Michaele Rogier, peracta iam missa martiri de Spiritu Sancto lectoque generali solito edicto dictam coepit facere dictae parochialis visitationem in eadem postea procedendo infrascriptas fecit materno sermone contex {f. 60v} tas Ordinationes quas observari mandavit ut infra continuatum reperietur.

E primo visitá lo sanctissim sacrament, capseta y sacrari de aquell y trobá tot star be i decentment, ordená empero que en los corporals de la capseta se faça una cuberta en cadascu. Item visitá la custodia de portar per Villa a los malalts lo sanctissim sacrament y ordená ques façen dos corporals per dins de la custodia ab la cuberta.

Item ordená que dins de dos mesos se faça una cadaneta de argent daurada a la agulla de tancar la dita custodia y no stiga ab cordo ni veta de seda segons en altra visita sta ordenat per la Illustrissima y Reverendissima Señoria, sots pena de vint sous. Item per honra y decentia de la sanctissima vera Creu ordená visitant aquella ques faça un taffeta negre per a cobrir aquells dins de dos mesos. Item visita los olis sancts y capsetes de aquells {f. 61r} y ordená que dins de quatre mesos se faça una creueta de argent per a la capsula dels olis dels malalts.

Quibus visitatis, aná encontinent a les fonts baptismals y visitá aquelles y com fins açí les ordinations de ornar lo altar de aquelles o tornar aquelles ab lo capitell com antes staven nos sien fetes, ordená y maná que dites ordinations sien adimplides dins de un mes de gratia special sots pena de cinch lliures de bens propis irremissiblement exigidores.

A prandio antem dictis die et anno continuant la dita visita en dita parochial maná repetir lo inventari de les coses de dita yglesia cridats los honorables jurats y no comparent y repetint visitá singulatim totes les coses en aquell descrites y visitant ordená lo seguent.

Primo ordená que una dalmatia (sic) de les casulles [de] vellud carmesi ab freç d'or sia adobada segons te necessitat dins de dos mesos y se façen estoiles per a dits vestiments sots pena de vint sous. {f. 61v} Item ordená que la casulla de xemallot negre sia dins de un mes y sots pena de vint sous adobada en les parts hont te necessitat de adob, y axi mateix ordená que la casulla de xemallot vermell sia adobada hont te necessitat.

Item ordená que sia remendade dins de un mes la caixa de domas blanch ab lo freç brodat. Item tenint notitia que se ha donada una dalmatica de domas blanch en la ciutat per a adobar y se te pocha diligentia en cobrar aquella ordená y maná que dita dalmatica sia dins de un mes adobada y cobrada sots pena de vint sous. Item com les vexilles de domas blanch no sien abtes per a servir per esser demasiat de xiches, ordená que sen façen unes altres convenients de seda de algun color o blanques y les qui son xiches serveixcan per a reparar y remediar les dalmatiches de domas blanch.

Y com hi haja les dalmatiches de domasillo negre sens casulla ordená que dins de huyt mesos se faça una casulla corresponent y conforme a les dites dos dalmatiches. Item ates que per esser la casulla de vellud car {f. 62r} mesi ja vella y indecent per a servir sta ja ordenat en la proppassada que es faça una altra casulla de semblant vellut y lo freç de la dita vella lo qual es bo sia posat a la nova faedora y no se es fet, ordená que la dita ordinatio sia dins de un any adimplida sots pena de cinch lliures.

Item per bon ornato del sanctissim sacrament quant se porta a los malalts fora y en villa ordená ques faça en la capsa viatica una convenient capilla ab lo señal del corpus. Item ates que la figura de sanct llorenç del pali de vellud carmesi te molta necessitat de reparatio y ja en la proppassada visita fonch per ço ordenat que fos adobada y fins

açi no se es fet, ordená que dita figura dins de dos mesos sia remendada com conve sots pena de vint sous. Item com la cortina de la Quaresma ques diu lo velum templi stiga en una de les teles foradada ordena que de aqui a la quaresma proxime venidora sia adobada y reparada segons la necessitat sots pena de X lliures. {f. 62v}

Y havent hi necessitat en la dita yglesia com hi ha de amits ordená que dins de dos mesos se facen sis amits bons, grans y convenients de bon drap y decent sots pena de vint sous. Item com haja trobat que los calzes stan convenientment dins del sagrari y la clau del dit sagrari obra la tancadura de la porta per hont se entra en lo sagrari lo que no conve, ordená que les dites tancadures y claus sien differents una de la altra y los calzes de ninguna manera stiguen dins del sagrari sino dins de una caixa tancats per ara o en algun armari ab sa bona tancadura fins y tant que la obra del cap de la iglesia sia acabada.

Item com lo inventari de dita iglesia stiga ab lo orde confus y no consonant a inventari de yglesia, ordená que dins de un mes y sots pena de tres lliures se faça inventari de nou ab bon orde posant les coses mes dignes primer apres les menys dignes los vestiments tots arreu, los palis tots arreu y no les coses entremesclades. Item tenint entes que mestre Morro argenter te carrech de servir custodia per a dita iglesia per a la qual ja li han donat vuytanta lliures, y may la obra de aquella va avant, ordená ques tenga molta diligencia sots pena a dita sa Señoria ben vista y de cinch lliures en que dita custodia se acapia o que se cobren les dites vuytanta lliures. {f. 63r} Et sic de singulis y lo reverend rector ne tenga una copia authentica en lo libre de les visites y los honorables jurats semblanment altra semblant copia.

Y visitant los dits ornaments y coses del inventari, puja dit señor visitador en lo chor de dita iglesia y visitá aquell y los libres de officiar y com haja trobat los quaderns del santoral descusits, lo dominical que te necessitat de alguns adobs ordená que dins de un mes los dits quaderns sien cusits a son compte, y lo dit dominical sia reparat y adobat conforme y segons la necessitat sots pena de quaranta sous. Item visitá los orguens de dita yglesia manant fer tocar aquells y trobá star be.

Item visitá lo fossar de dita parrochial y trobá per ara star decentment. Item visitá tota la dita yglesia y ordená perque dins de aquella no ploja al temps de pluja que dins de quinze dies ara que comencen a posarse les aigues se recorrega tota la taulada sots

pena de quaranta sous. Item ordena que lo salamo lo qual lo rector Navarro doná a la yglesia sia adobat tantost y posat en dita yglesia ad ornatum de ella. {f. 63v} Item visitá lo campanar y campanes de la dita yglesia parochial manant fer tocar aquelles y trobá star decentment.

Sta. Lucia–Manchor. Die autem mercurii proxime dictarum mensis et anni continuando dictam dictae parochiae visitationem personaliter accessit dictus multus reverendus dominus visitor ad ecclesiam sanctae luciae loci de Manchor supra montem positam illamque presente ibidem honorabili Michaelo Rogier uno ex honorabilibus juratis dictae parochiae de Selva, presente etiam venerabili jacobo juan presbitero dictam obtinen [...] ecclesiam visitavit ut infra.

E primo visitá los altars de dita yglesia singulatim y retaules de aquells y trobá aquells star decentment. Item visitá tota la yglesia y casa de aquella y nenguna cosa per ara en aquella ordená. Y aqui mateix maná repetir lo inventari de les coses de dita yglesia y repetint visita singulatim tots los ornaments y presentalles y coses de dita yglesia suffraganea y {f. 64r} troba tot star convenientment y per ço nenguna cosa per ara ordena faedora.

Maçanella. Y de aqui tornant en la villa de Selva passa per la possessio del señor Guillem Callar dita Maçanella y visitá la capella en dita possessió y casa de aquella situada y calzer y missal y ornaments, altar y retaule de aquella, y troba tot star ab sa decentia de celebrar y dir missa en aquella y per ço aprobá y confirmá la la licentia de celebrar com se ha acostumat fins lo dia de huy y se acostuma. A prandio autem dictis die et anno continuant la dita visita de la yglesia parochial de Selva visitá los altars de dita yglesia y visitant ordená com se segueix.

Primo visitá lo altar maior y retaule de aquell y trobá star tot be y com en la visita proppassada stiga ordenat ques faça per a devant baix del dit altar un tapet y fins açí no se ha curat fer se, ordená y maná que la dita ordinatio dins quatre mesos sia adimplida sots pena de cinch lliures. {f. 64v} Item ordená que puy hi ha cortines per a cobrir lo dit retaule se faça una verga de ferro y sia posada en dit retaule ab dites cortines y stiga dit retaule de ordinari tapat per custodia de aquell.

Item visitá lo altar y retaule de la Assumptio y la figura de bulto tancada en la peaña del retaule y trobá star ab decentia, pero com les frontijes de la pastera en la qual sta

la dita figura tenguen necessitat de esser adobades ordená que dins un mes les dites frontíes sien adobades sots pena de deu sous.

Item ordená que la cortina del dit retaule stiga convenientment posada devant de aquell en custodia de dit retaule. Item ordená que dins de dos mesos se faça un cubertor nou de cuyro per a dit altar sots pena de vint sous. Item attes que en la dita capella e invocatio hi ha alguns ornamentals ordená ques faça apart inventari de tot lo de la dita capella y confraria y sen faça copia al peu del inventari maior de la dita yglesia y lo obrer de dita invocatio ne tenga una copia authentica perpetua {f. 65r} ment i quant exisca que haura acabat la sua administratio repetesca aquell a nel nou obrer y li done la dita copia y dit orde sia observat de aqui avant perpetuo.

Item visitá la capella dita dels Callars y com per causa de la obra ques fa en lo cap de la dita yglesia no hi haja ara ni altar ni retaule, ninguna cosa per ara en aquella ordená y maná restants empero en la força les ordinations en dita capella fetes en les visites passades per a quant dita obra sia acabada. Item visitá lo altar y retaule y la capella de Sant Pere y com en la visita passada sia stat manat que la ara del dit altar sia posada fixa en aquell y no se es fet fins açí, ordená que dins de deu dies sia adimplida la dita ordinatio sots pena de deu sous.

Item visitá lo altar y retaule y capella de nostra señora del Roser y ordená que dins de un mes {f. 65v} se pose en dit altar un paper nou de la consagratio guarnit a despeses del baci de la confraria.

Item com los rextats de la dita capella sien posats a soles sens reffermar aquells que facilment se poden levar, ordená que dins de deu dies sien reffermats y enguixats com han de star, sots pena de vint sous. Item visitá lo altar de les Ànimes y la figura del Crucifixi y tota la capella y axi mateix lo altar y retaule de sanct Jordi en dita capella y trobá tot star decentment.

Item visitá los libres dits de la sacristia y trobá aquells esser aportats ab bo y degut orde. La visita empero de les confraries y baciner remetté al reverend procurador de obres pies. Quibus sic visitatis et ordinatis visitatisque jam beneficiatis illorumque beneficiis ut in sic est continuatur visitavit libros ad unum reverendi communis dictae ecclesiae illiusque negocia et ordinavit consideratio considerantis quae sequuntur.

Primo perque les misses de obligatio dels bene {f. 66r} ficis per negligentia o descuyt no deixen de dirse segons la obligatio, ordená que tots los beneficis qui tenen obligatio de missa posen dins de quinze dies y assenten aquelles en lo libre de les misses del commu sots pena de vint sous per cada hu qui contra fará.

Item per bon orde y govern de la dita yglesia parochial ordená que de aqui avant la missa matinal se diga dels legats com se acostuma y les misses de les confraries se diguen per los preveres de la dita yglesia per turnum y la missa maior a la hora convenient ab lo tocar les tres batallades de sanctus.

Item per a que en los dies de diumenges y festes de guardar los qui venen tard per ses indispositions o altres puguen oir missa ordená que lo prevere a qui tal dia toca dir la missa derrera, no dega començar ni comença aquella fins acabat lo offici maior sots pena de privatio de les distributions del offici si ja no fos en los diumenges del advent que los dies son curts. {f. 66v} Item per tot lo poble que volra oir missa axi en los diumenges y festes com en los altres qualsevol dies puga oir aquella ordená y maná que de aqui avant nos diguen dos misses juntes sino una apres de la altra, sots pena de privatio de les distributions del offici de aquell dia.

Item ordená y maná per la mateixa raho que lo prevere qui volra dir missa, antes de començar a vestirse, señale o faça señalar aquella ab la campaneta de la terrada com en altres parochies se acostuma, y si no hi haura campaneta a batalla de una campana sots pena de un sou per cada vegada.

Item per augmentar la devotio del poble ordená que de aqui avant quant se diu lo miserere de les vespres de morts, abaixen los capellans a dir aquell y lo diguen davant la capella de les ànimes altrement no los sia donat cosa alguna.

Item ordená que de aqui avant los beneficiats aqui toca rebre distributions, los quals en les matines no seran fins al primer psalm inclusive de les matines, y axi mateix en los officis matinals y tant be al offici maior a la epistola y en ses hores per a tota tertia y semblantment al primer psalm de les vespres no haien la distributio de aquella {f. 67r} hora, y lo boçer sia obligat a obeir a lo que lo vicari de sor li diga.

Item ordená que nengu dels capellans de dita iglesia dientse los officis y faent se alguna processo qualsevol dia axi dins com fora de la iglesia no gose portar ni porte sombrero sots pena de privatio de les distributions de aquella hora.

Item ordená que de aqui a avant hi haja en dita iglesia vicari de chor lo qual tenga carrech axi dins de la iglesia com fora de aquella dels officis y també les processons ques diguen façen y vajan ab lo modo y devotio que conve y fer tocar aquells a les hores convenients y fer observar les ordinations que per al chor y officis son fetes y privar los inobedients per al qual offiçi elegit y ab la present elegiex lo reverend rector qui ara es y en absentia de aquell lo mes antich beneficiat qui en la yglesia a la hora dels officis se trobara.

Finalment ordená i maná que en virtut de la present visita que totes y sengles ordinations fetes en la present com passades qualsevols visites sien adimplides y observades segons lo tenor y serie de cada una de aquelles respectives sots la pena en cada huna apposada si ja per a alguna justa causa algu {f. 67v} na de aquelles no es revocada o corregida advertint y encarregant a nel reverend rector o vicari que tenga gran ull en que se observen dites ordinations y se adimplescan sots pena a dita sa Señoria ben vista en cada negligentia del dit reverent rector o vicari.

48. Llibre de la fàbrica de la Seu de Mallorca en temps del bisbe Vic i Manrique (1600)
ACM, *Llibre de l'obra de la Sagrada Verge Maria de la Seu de l'any 1600. Sots obrer lo Rvnd. Mossèn Cristofol Ginart prevere, sig. 1849*¹⁷⁶, f. 1r–118v

Obrers lo Senyors canonges Antoni Gil i Antoni Amoròs. Obrers laics los senyors Antoni Gual, canonge, lo Sr. Pere Valero, cavaller i lo Sr. Rafel Olesa, mercader, lo Sr. Jaume Massanet, calderer.

{f. 1r} *Asi se mostrarà lo Llibre del Cor i de l'Almudaina portat per lo Rvnd. Miquel Bordoy, prevere.*

Ingressos Llibre del Cor i de la parròquia de l'Almudaina

24 d'abril	30 s.
24 de maig	1 ll. 10 s.
24 de juny	1 ll. 8 s.
24 de juliol	1 ll. 12 s.
24 d'agost	1 ll. 10 s.
24 de setembre	1 ll. 14 s.
24 d'octubre	1 ll. 2 s.

---

¹⁷⁶ Els llibres manuscrits que transcrivim a continuació estan formats per petits quaderns confeccionats pel llibreter Gabriel Guasp i enquadernats en pergamí. Manuscrits en català presenten algunes rascadures malgrat el seu estat de conservació és òptim. La forma característica d'un assentament comprèn la data, el concepte, la quantitat entregada o cobrada en moneda de pagament i la seva equivalència en unitats de compte (lliures, sous i diners); que es repeteix a la columna reservada pels imports de les operacions. Respecte la transcripció s'ha seguit rigorosament el text manuscrit, sovint incorrecte, respectant les distintes grafies d'una paraula però regularitzant l'ús de majúscules i minúscules com també els signes de puntuació i l'accentuació. Per facilitar la lectura i sistematitzar l'abundant informació que contenen els dos llibres analitzats hem confeccionat unes taules, resultat del text literal de cada foli. L'apertura dels llibres s'inicia amb una advocació religiosa a la Mare de Déu i, seguidament, s'anomenen els canonges obrers i el sots-obrer. L'operació de clausura dels llibres esdevé amb la fórmula *Summa Summarum General i Universal*.

24 de novembre	1 ll.
24 de desembre	1 ll. 8 s.
24 de gener	1 ll. 16 s.
24 de febrer	1 ll. 12 s.
24 de març	1 ll. 10 s.
Total	17 ll. 16 s.

Mes me fas debitor de 20 ll. 16 s. i la possessió de 17 s. 4 d. que toca a pagar a cadascun dels senyors canonges que son en nombre de 24 que fan dita suma per la confraria de Nostra Senyora la qual quantitat paga el procurador de la mensa. 20 ll. 16 s. {f. 3r} Asi se mostrarà lo que es rebrà del llibre de la confraria que s'aportà per totes les parròquies de la Ciutat, portat fora de l'Almudaina per mestre Bartomeu Amengual.

Ingressos parròquies de Ciutat

1 d'abril	5 s.
8 “	5 s.
15 “	5 s.
22 “	5 s.
29 “	5 s. 8 d. més 4 s. 6 d.
6 de maig	7 s.
13 “	5 s.
20 “	3 s.
27 “	4 s.
3 de juny	5 s. 8 d.

10 “	4 s.
17 “	3 s.
23 “	5 s.
1 de juliol	4 s.
8 “	4 s.
15 “	7 s. 8 d.
22 “	5 s.
29 “	4 s.
5 d’agost	5 s.
11 “	5 s.
19 “	4 s. 6 d.
26 “	3 s. 6 d.
2 de setembre	10 s.
7 “	5 s.
16 “	4 s.
23 “	4 s. 6 d.
30 “	5 s.
7 d’octubre	5 s.
14 “	5 s.
21 “	12 s.
28 “	3 s.

4 de novembre	4 s.
11 “	3 s. 6 d.
18 “	4 s.
25 “	5 s.
2 de desembre	4 s.
9 “	5 s.
16 “	4 s.
31 “	9 s.
6 de gener	3 s.
13 “	5 s.
19 “	5 s.
27 “	4 s.
3 febrer	7 s.
10 ”	4 s.
13 “	18 ll.
14 “	20 ll.
17 “	6 ll.
19 “	2 ll. 4 s.

{f. 4v} Summa major de totes les rebudes fetes pel venerable Mn. Cristòfol Ginart prevere sots - obrer en el present any que ha finit a 24 de març del col·lector de les parròquies de Ciutat. {f. 5r} Asi se mostrarà el que es rebrà del bací de Nostra Senyora que aporta la Seu diumenges i festes i dies feiners i a Pasqua.

Ingressos bací de la Seu

2 d'abril	3 ll. 5 s.
9 “	1 ll. 5 s.
16 “	13 s.
23 “	1 ll. 4 s.
30 “	15 s.
7 de maig	14 s.
14 “	15 s.
21 “	18 s.
28 ”	13 s.
4 de juny	14 s.
11 “	15 s.
18 “	13 s.
25 “	14 s.
2 de juliol	15 s.
9 “	12 s.
18 “	14 s.
23 “	12 s.
30 “	12 s.
6 d'agost	13 s.
13 “	11 s.

20 “	15 s.
27 “	12 s.
3 de setembre	10 s.
10 “	1 ll.
17 “	15 s.
24 ”	11 s.
1 d’octubre	12 s.
8 “	10 s.
15 “	9 s.
22 “	11 s.
29 “	16 s.
5 de novembre	1 ll. 2 s.
12 “	10 s.
19 “	10 s.
26 “	12 s.
5 de desembre	15 s.
12 “	1 ll. 2 s.
19 “	15 s.
7 de gener de 1601	2 ll. 10 s.
14 “	1 ll. 5 s.
21 “	1 ll. 10 s.

28 “	13 s.
5 de febrer	1 ll. 2 s.
11 “	18 s.
18 “	14 s.
25 “	15 s.
4 de març	15 s.
11 “	16 s.
18 “	12 s.
25 “	13 s.

{f. 7r} Asi se amortitzarà el que es rebrà dels bacins que aporten les parròquies de la Ciutat per l'obra de Nostra Senyora.

27 de gener	Bací de Santa Eulàlia 3 ll. 13 s.
30 de gener	3 ll. 3 s.

{f. 8r} Asi se mostrarà el que es rebrà dels bacins que aporten les parròquies de la Part Forana.

24 de gener	Baciner de Sant Joan	12 s.
26 “	Baciner de Deià	15 s.
26”	Baciner de Campanet	5 s.
27 “	Baciner de Sóller	3 ll. 16 s.
27 “	Baciner de Lluçmajor	1 ll. 5 s.

30 “	Baciner de Sencelles	12 s.
------	----------------------	-------

{f. 10r} Asi se mostrarà el que es rebrà de deixes testamentàries i darreres voluntats. A 20 de maig he rebut permís del Rvnd. Miquel Berga, prevere 25 ll. les quals deixà la Sra. Beatriu Fustera, vídua, en el seu darrer testament a la fàbrica de la Seu.

{f. 11r} Asi es mostrarà el que es rebrà de fàbrica.

A 27 de juliol de 1600 he rebut del Rvnt. Mn. Jaume de Aro, prevere i rector de la parroquial de Campos, 60 ll. per la taxa de la possessió després de la rectoria.

Mes me faig debitor de 37 ll. 10 s. que tenc a cobrar del Dr. Joan Sanseloni per la possessió de la parroquial de Felanitx.

Mes me faig debitor de 17 ll. 10 s. que he de cobrar del Rvnd. Jeroni Tafoia, prevere, per la possessió que ha pres del benefici de les candeles per òbit del Rvnd. Narcís Vilar, prevere.

{f. 12r} Censals de forment a la Sra. Maria Giberta a Sant Pere i Sant Feliu.

Saldador	Concepte	Quantitat
Baltasar Rossinyol	Censals de la possessió de Sencelles que era d'Antoni Joan Seguí	13 q. portades i porgades
Antoni Salvà	Censals de la possessió dita “lo Pujol” de Lluçmajor	20 q. “
Martí Bestard	Possessió den Bestard	5 q. perdudes

{f. 14r} Ha pagat la contrapartida per la pensió del present any i llibre de 1600. 13 quarteres. A 12 d'agost he rebut de la dona Joana Salvana, vídua de la vila de Lluçmajor, dues quarteres de forment. Més a 1 de setembre he rebut d'ella 16 quarteres. {f. 14v} Censals de xeixa pel pa beneït. Primo feia el Sr. Pau Moix, 8 quarteres de xeixa portades i porgades. {f. 16r} Así es mostrarà allò que es rebrà de

trapies i altres coses extraordinàries. A 2 de juliol rebi del Rvnd. Miquel Mayol, prevere, que està en la casa del Sr. Jeroni 16 doblers i 1 menut els quals li varen ser robats. A 24 de març rebi del Rvnd. Miquel Bordoy, prevere, 4 s. de tres rosaris que havia venuts. {f. 17r} Así es mostrarà lo posseït del forment tant de les acaptes com dels censals. Primo he rebut dels censals de forment per la obra 33 quarteres açò és del Sr. Baltasar Rossinyol 13 quarteres i dels hereus del Sr. Pere Salvà de Lluçmajor 20 quarteres qua fan la suma de dites 33 quarteres com és de veure en el present llibre. Més he rebut de les acaptes del terme i part forana 64 quarteres, tres barcelles de forment del present llibre. Les quals dues partides en una ajuntades venen a ser la suma de 97 quarteres i 3 barcelles les quals llevades tres quarteres açò és dues que he pagades en els aniversaris que la obra fa de cens de tots anys i una per tres festes de l'any, he portades per los pobres de la presó, que deixa la Sra. Maria Giberta. Resten 94 quarteres i 3 barcelles de forment lo qual faré vendre conforme abaix estarà continuat. Primo lo primer de desembre comenci a vendre lo sobre dit forment a la quartera per mà d'Antoni Ginard mon pare fins esser acabat a raó de 2 ll. 18 d. la quartera. Foren de blat net setanta set quarteres i valgueren 221 ll. 6 s. {f. 17v} Suma major de totes les rebudes fetes per lo dit sots obrer en el present any de les acaptes com encara dels censals. 226 ll. 6 s. 10 d. {f. 18r} Asi se mostrarà lo oli que es rebrà de les acaptes tant del terme com de la part forana.

Acapta de l'oli¹⁷⁷

Villa	Canonge	Cortans
Sóller	Mayol	24 c.
Alaró	Garau	24 c.
Valldemossa	Gual	19 c.
Campanet	Andreu	17 s.

¹⁷⁷ Vegem nota aclaratòria en el foli 19r. firmada pel canonge Joan Lloscos: *Nota com en lo present any, nos condemnam del procesit del oli, per no haver acabat de rebre lo oli i no haver ne rebut gens per jo en lo present llibre del any, qui sen condemnarà.* Aquestes 60 lliures no es van comptabilitzar en la suma final d'aquest any.

Esporles	Gil	6 c.
Bunyola	Abrines	8 c.
Sóller	Mayol	8 c.
Inca	Albertí	4 c.

{f. 20r} Asi se mostrarà les rebudes extraordinàries de pedres, de llenyams i dels caixons i altres coses.

Rebudes de pedres, llenyamys i altres coses

Data	Concepte	Quantitat
6 d'abril de 1600	Apertura dels caixons de l'obra	2 ll. 10 s.
10 de maig	Tres pedres de galga de Santanyí	1 ll. 10 s.
16 de maig	Debitor del Capítol en ple poder dels canonges Gil i Amoròs	409 ll . 16 s.
6 de juny	Rebut del Sr. Pere de Pacs el valor de 10 pedres de galga de Santanyí	5 ll.
3 de juliol	Mesada del mes de juny rebuda pel Rvnd. Miquel Aguiló, prevere i procurador del Capítol	25 ll.
4 de juliol	Rebuda del 50% del cost de l'orgue per part del bisbe Vic a través del seu	75 ll.

	majordom, Jeroni Tafoia	
27 de juliol	Rebudes del rector de Campos Mn. Jaume de Aro per la tasa per la possessió del càrrec de rector ¹⁷⁸	60 ll.
28 de juliol	Rebuda del clavari dels paraires per la promesa feta per lo Carner que va fer davant de la capella de Nostra Sra. de la Seu	20 ll.
29 d'agost	Promesa del bisbe Vic per les obres de la Seu	75 ll.
2 d'octubre	Mesades de juny i juliol per part del Rvnd. Miquel Aguiló, prevere i procurador del Capítol	50 ll.
“	Per dos trossos de pedra de Lluçmajor	12 s.
“	Mesades d'agost, setembre i octubre per part del Rvnd. Miquel Aguiló, prevere i procurador del Capítol	75 ll.
5 de gener de 1601	Tres o quatre trossos de pedra blanca	6 s.
10 de febrer	Deu quarteres de calç	15 s.

¹⁷⁸ En aquest apartat, s'especifica que el dia 23 de juliol del present any, havia rebut les butlles apostòliques per resignació feta del seu oncle Mn. Joan de Aro, amb reserva de certa pensió. Vegeu f. 20v.

26 de febrer	Mesades de novembre i desembre per part del Rvnd. Miquel Aguiló, prevere i procurador del Capítol	50 ll.
“	Salari de mestre Magí Pou, prevere de les acaptés de Part Forana per a la fàbrica de la Seu	75 ll.
28 de febrer	Debitor de les despeses en l'obra de la Seu pels canonges obrers Gil i Amoròs	300 ll.
20 de març	Rebudes per part del canonge Jeroni Garau per a sis dotzenes de pedra de galga de Santanyí que han servit a la capella de Santa Magdalena de la Seu	31 ll. 18 s.

{f. 22r} Suma major de totes les rebudes fetes per lo dit sots obrer en lo present any, del que ha rebut la mensa capitular i altres caritats, com de llenyam i pedres. 1.197 ll. 7 s.

{f. 24v} Capbreu dels censals de la obra los quals se reben tots els anys començant a Nostra Senyora de març.

Censals de l'obra rebuts¹⁷⁹

Data	Concepte	Quantitat
Nostra Senyora de Març o Festa de l'Anunciació de la Verge (25 de març)	Ofici dels sabaters per consignació del Molt Magnífic Sr. Mateu Fortesa Tagamanent	6 ll.
Pasqua de Ressurrecció	Per les cases a la corderia de mestre Bartomeu Vic, corder, que té la seva vídua Torrens "Cordera"	12 s.
"	Per les cases a la corderia de mestre Miquel Bonet, corder, contigües a les anteriors	24 s.
"	Per les cases de mestre Antoni Cortes, hortolà, prop de la font den Candeler, ara del canonge Jeroni Garau per haver-les mesclades amb l'església	32 s.
15 d'abril	Fa la Universitat cens vell per la compra del Capítol l'any 1593	24 ll.
"	Per l'hort de Pere Cavaller	6 s.
24 de desembre	Per l'hort de Joanot Sunyer	1 ll.
24 de juny de 1601	Per les cases de Miquel Poquet, mercader, prop de	5 s.

¹⁷⁹ Font d'elaboració pròpia de l'autor des del f. 24v al f. 28r.

	lo hom de na Via Brera, ara de Gaspar Poquet	
“	Cases de Rvnd. Miquel Garau, prevere, comprades de l'heretat de mestre Borrás que consten en poder del Melcior Sans, notari, regint l'escrivania de la porció temporal de 1597	10 s.
Dia de Sant Pere i Sant Feliu	Cases de Pere Bennàssar de Campanet	24 s.
“	Donació de la Universitat feta pel Sr. Pere Joan Fortesa	7 ll.
“	Cases de Benet Pons de Campos	2 ll.
Sant Miquel de setembre	Cases de Joan Llobera, hortolà, al carrer de Sant Antoni que eren de Gabriel Gomila	3 ll.
“	Cases de Jeroni Perdiguier davant de la font de la Terra Roja	4 ll.
“	Cases de Rvnd. Pere Pastor, prevere, prop del Call que foren de mestre Antoni Seguí, picapedrer	8 s.

“	Cases del soldat Ferrer, avui de la vídua, vora la Flassaderia i que foren de mestre Antoni Palerm	10 s.
Tots Sants	Per una vinya i Hort del Coll den Rebassa de Jaume Bennàssar, teixidor de llana; pagades a Miquel Roca arrendador	12 s.
“	Un tros de terra de mestre Bernat Llabrés, sabater, davant la creu de pedra que fou de Miquel Perot, hortolà	5 s. 4 d.
“	Camp de la dona Serralta en el camí d’Inca que és de mestre Miquel Puig	40 s.
25 de desembre	Un camp del camí de Bunyola del Sr. Jeroni Alemany	25 s.
1 de febrer	Cens vell de la Universitat i Regne de Mallorca de la Sra. Elisabet Portella	33 s.
5 de febrer	Eixides d’Andreu i Bartomeu Vallesos d’Almedrà	4 ll.
1 de març	Cases dels hereus de la Sra. Joana Bibiloni al carrer del canonge Moragues de la	25 s.

	parròquia de Sant Miquel, que foren de Pere Ferragut, paraire	
25 de desembre	Cases de Gabriel Soler de la Sra. Coloma Torrella, prop de la Mercè	20 s.

{f. 28v} Suma major de totes les rebudes fetes per lo dit sots obrer en el present any dels censals comuns i de la Universitat. 30 ll. 4 d. {f. 29v} Capbreu del cens que rebrà l'obra de l'heredit de la Sra. Maria Giberta. Primo fa Montserrat de Lluçmajor per la possessió dita les Ferrutxellas. 16 ll. A 2 de febrer. Fa lo Molt Il.lustre i Rvnd. Sr. Jeroni Garau, canonge, per una vinya que comprà a Miquel Clar de Lluçmajor el 1593. 8 ll. {f. 30v} A 1 d'agost de 1599 les sobre dit 8 ll. son estades quitades a l'Il.lustre i Molt Rvnd. Capítol per lo Il.lustre Sr. Jeroni Garau, canonge. Més feia Damià Mas de Lluçmajor per obligació de Miquel Tomàs Xeric. 4 ll. {f. 31v} Capbreu que rep l'obra de l'Hospital General de l'heredit de la Sra. Margalida Morella. Nostra Sra de Març. Fa Sebastià Mut de Lluçmajor a la Seu i l'Hospital general. 8 ll. A 8 d'abril. Fa la vídua deixada de Lleonart Sot, teixidor de llana, per les cases que té davant el pou del mercat i altre tant a l'hospital. 42 s. Per Nadal. Fa Pere Pons, peraire, per les seves cases que té prop de Santa Clara i altres tantes a l'hospital. 20 s. {f. 32v} Suma major de totes les rebudes fetes per lo dit sots obrer en lo present any de tots los consells de l'heredit de la Sra. Maria Giberta. 27 ll. 2 s. {f. 33v}. Capbreu del cens que rebrà l'obra de la heredit de Pere Valls, mercader. A 14 d'abril. Els hereus de Pere Gallard del lloc de Deià, els quals han fetes los hereus del sagristà Montanyans, ara les fa el Sr. Oliver Gual. 4 ll. A 17 de febrer. Fa la Universitat i Regne de Mallorca de cens de moneda de Mallorca. 9 ll. 6 s. 8 d. Més feia lo Sr. Pere Descatlar. 20 ll. Més feia Pere Joan Puig de Ros. 6 ll.

{f. 34v} A 4 de desembre. Fa la vila de Bunyola per l'acte en el lloc de les escriptures de l'obra, en poder del discret Gabriel Mora, notari. 1 ll. Per Sant Miquel de setembre. Fa Antoni Catany de Lluçmajor, ara Miquel de Manacor, per la possessió dita de les Tiringades. 8 ll. Més dit dia fa Joan Mas d'Esporles i Miquel Palisser per les cases que

foren de Bernadí picapedrer. 3 ll. {f. 35v} Suma major de totes les rebudes fetes per lo dit sots obrer en lo present any dels censals de l'heredat de Pere Valls, mercader. 35 ll. 6 s. 20 d. {f. 36v} Capbreu que rep l'obra de l'heredat del Molt Rvnd. Sr. Miquel Gual, canonge. A 19 de juliol. Fa la Universitat i Regne de Mallorca cens vells del Molt Rvnd. Sr. Francesc Net, canonge. 7 ll. {f. 37v} Censals comprats per l'heredat de la dona Catalina Garau. A Nadal. Primo fa lo Sr. Albertí Dameto menor 10 ll. de cens comprades a Gabriel Roca, carnisser i la seva muller Joana. 10 ll. Dia de Sant Pere i sant Feliu. Més fa l'obra dit Sr. Albertí Dameto menor 2 ll. de censals. 2 ll. {f. 38v} Capbreu dels censals comprats per lo Molt Rvnd. Capítol de diners de quitacions. Primo a 28 de gener fa la Universitat i Regne de Mallorca de cens vells comprats a 28 d'agost de 1551 al Magnífic Sr. Gaspar de Villalonga que consten en poder de Rafel Mora, notari. 11 ll. 5 s. 10 d. A 21 de febrer fa la Universitat i consignació de Mallorca per deixa feta per Miquel Valldaure, prevere, com consta en el seu darrer testament en poder de Pere Joan Arcas, notari. 16 s. 8 d. A 31 d'agost fan los Magnífics Jurats sobre el diner de la Mercaderia novament imposat i que vengueren a l'obra de la Seu. 53 ll. 6 s. 6 d. {f. 39v} A 12 de maig fa lo Rvnd. Jaume Llompart i altres obligats de la vila d'Inca cens les quals són encarregades sobre els béns i especial sobre una vinya tinguda en alou d'Hospital general que consta en poder d'Antoni Boscà, notari, a 12 de maig de 1553. 4 ll. A 13 de febrer fa la vila de Sencelles cens de Guillem Malferit que consta en poder de Rafel Mora, notari a 10 de març de 1558. 6 ll. {f. 42r} Suma major de totes les rebudes fetes per lo dit sots obrer en lo present any dels censals comprats de quitacions. 133 ll. 9 s. {f. 43r} Suma sumarum general i universal de totes les rebudes fetes per lo dit sots obrer en el present any 1600 que fa finit a 24 de març de 1601 tant en ordinàries com extraordinàries, censals i del proveït del forment, l'oli i de promeses fetes per lo Rvnd. Capítol i altres en 15 sumes majors precedides. 1.991 ll. 1 s. 7 d.

{f. 61r} Dates fetes ordinàries i extraordinàries¹⁸⁰

Data	Concepte	Quantitat
1 de març	Cost del llibre a Gabriel Guasp, llibreter	25 s.
“	Lloguer de quatre flassades per tapar la capella de la Trinitat per Setmana Santa	20 s.
“	Port de quatre bancs de respalles	30 s.
“	Port de dos bancs de respalles que deixà el Sr. Antoni Morlà pel dia del Davallament per tornar-los a casa seva després	4 s.
“	Quatre rams per grenar la plaça pel Dijous Sant	2 s.
8 d'abril	Per una flassada que serví per fondre l'estany de l'orgue	40 s.
“	Una bossa que serveix per l'obra	2 s.
10 d'abril	A mestre Jeroni Benejam, guanter, per les manxes de l'orgue de la Seu	56 ll. 13 s. 4 d.
28 d'abril	Pagar a Antoni Sastre, mercader, per quatre	14 ll.

¹⁸⁰ Font d'elaboració pròpia de l'autor des del f. 61r. al f. 65v.

	bigues de vet	
“	Per lo port de dites bigues	12 s.
“	Per un trasllat d'un canonge per mostrar al Sr. Inquisidor contra Miquel Sastre que no volia donar els llenyams	8 s.
“	Viatge dels llenyams a casa de l'organista	5 s.
	Als decarregadors de mar per descarregar l'estany	3 s.
“	Dos viatges per portar l'estany a casa de l'organista	4 s.
“	Per fil de llautó prim pels cargolets i per les verguetes	8 s. 6 d.
“	Per boix per les tecles de l'orgue	5 s. 7 d.
“	Per portar el llenyam, pels motllos i la taula de buidar l'estany i els claus per clavar dita taula	6 s.
6 de maig	Pagar a a mestre Rafel Poquet, fuster de l'obra per quinze taulells de vet per servei de la cadireta de l'orga	7 ll. 10 s.

16 de maig	Debitor per pagar a Rafel Olesa, mercader, per la polisa de canvi de Barcelona	247 ll. 10 s. 4 d.
20 de maig	Pagar 50 tatxes de llistonar per la cadireta de l'orga	15 s.
“	Per 50 barcarols	2 s.
	Per 24 claus	2 s.
“	Pel valor de tres taulells de vet per servei de la cadireta	30 s.
“	Llenyam per fer els boscells de la cadireta	20 s.
6 de juny	Per polissa en taula a mestre Miquel Janer, fuster, pel valor de tres dotzenes de fulla de sepí que serveix per l'orgue	14 ll.
“	Per adobar una mitja quartera per mesurar calç	10 s.
“	Un tros de cuiro de bou per la mestre de n'Aloi	12 s.
“	Comprar 150 barcarols	3 s.
“	Una lliure d'aigua cuita	1 ll.
“	Tornejar quatre columnes per a la cadireta de l'orgue	1 ll. 2 s.
“	Dues doblers de llenyam	8 ll.

	d'albar de Barcelona per l'orgue major	
10 de juny	A mestre Antoni Creus, ferrer, per un guarniment per la corriola i una verga de ferro pel llantorner que s'ha fet	1 ll. 16 s.
“	Dues gasses grosses de ferro per tenir ferme la creu del Davallament	14 s.
“	Una baula llarga i un pontet per tancar la creu del Davallament amb el bastiment	6 s.
“	Dues baules amb famelles per tenir ferm un bancal del Davallament	3 s.
“	Dos corrons i un carretó per llevar terra	8 s.
“	Clau de lloba per la porta a on es té la calç	3 s.
“	Dues claus i mudar les guardes per la porta del campanar	8 s.
“	Deu frontisses per les manxes del nou orgue	40 s.
“	Clau i galso per la porta de la casa mitjera del	2 s.

	campanar	
“	Una lliure d'aigua cuita	4 s.
“	Cent tatxes de llistonar	3 s. 4 d.
“	Cinquanta tatxes llargues	2 s.
1 de juliol	Cent barcarols i cinquanta tatxes	1 ll. 7 s.
“	Compra d'un camis vell a mestre Antoni Pascual per fer la cadireta de l'orga	1 ll.
“	Quatre pams de tela de Gènova pel torn de la cadireta	8 s.
8 de juliol	Una lliure d'aigua cuita	6 s.
	Cent vint – i – cinc tatxes per allistonar	4 s. 2 d.
20 de juliol	Treure dues lletres per l'acapte de l'obra i la part forana l'una de la cort del Regne i l'altra de la cort eclesiàstica	8 s.
24 de juliol	Pagar a mestre Llabrés, ferrer, per unes matrius	4 s.
16 d'agost	Dos mil panys d'or de Barcelona per fer daurar la cadireta de l'orgue de la Seu i una lliure d'atzur	39 ll. 4 s. 10 d.

“	Cobrador per l'assegurat de la dita sobre moneda vinguda de Barcelona	20 s
23 d'agost	Pagar a Jaume Llull, conrador, per 500 quarteres de calç	7 ll. 10 s.
30 de setembre	Pagar a mestre Jeroni, torner, per deu dotzenes de metxonets o clavilles pels salmes de l'orgue	20 s.
14 d'octubre	Pagar per 51 viatges de quatre bísties	4 ll. 15 s.
“	Per una portadora per portar l'aigua per la mescla	2 s.
15 d'octubre	Pagar a Antoni Joan Morlà, llibreter, per escriure les taules dels capellans del cor	18 s.
“	Per escudelles i llibrilles verdes per posar dos forats a les llànties	5 s.
“	Pagar a Magí Pissà, mercader, set dotzenes de sapí foraster dins el moll, per fer les manxes de l'organet nou que es fa a la part del fons del cor	26 ll. 15 s. 6 d.
“	Pel port de la dita llenyada	7 s.

“	Per cent claus barcarols	5 s. 8 d.
“	Per cent tatxes llargues	4 s.
25 de novembre	Pagar a mestre Rafel Poquet, fuster, per nou taulells de vet per l'orgue nou	4 ll. 1 s.
“	Pagar a Miquel Julià, fuster, pel valor d'una dotzena de taules de sapí per fer les manxes de l'orgue nou que s'ha posat al cor	6 ll.
“	Per aferrar la mitja pedra per la mitjanada del lligender	10 s.
6 de desembre	Pagar a mestre Bonnin, courer, per 650 panys d'or de València per acabar de daurar la cadireta de l'orgue nou	17 ll. 4 s. 6 d.
9 de desembre	Pagar tres alfàbies per l'oli de l'acapte de l'obra	3 ll. 10 s.
“	Pagar a Josep Socies, blanquer, pel valor de sis dotzenes d'aludes de moltó per les manxes de l'orgue nou	15 ll.
“	Pagar a mestre Joan Pol per consignació de mestre	28 ll. 6 s. 8 d.

	Jeroni Benejam, guanter, per deu dotzenes d'aludes de moltó per les manxes de l'orgue major	
22 de desembre	Per un llibret de Binimelis	2 s. 4 d.
“	Per dues barres de sapí per les manxes de l'orguenet	10 s.
“	Per vint palms de tela crua per les portes de darrera de l'orguenet	32 s. 6 d.
“	Per quatre – centes tatxes per clavar dita tela	5 s. 8 d.
“	Pagar a mestre Joan Oms, pintor, per les mans de pintar i daurar l'orguenet nou	55 ll.
29 de desembre	Pagui al mateix mestre per les mans de tres lletonets, els pengans o fruitals per l'orguenet nou	16 ll.
“	Pagar a mestre Nofre Real, mercader, el valor de dos tornavis comprats que serviren per dos cabries per n'Aloi	11 ll. 15 s.
31 de gener de 1601	Tornades al doctor mestre Damià Marroig, prevere i teòleg, qui les havia prestades a l'obra l'any	100 ll.

	passat	
10 de febrer	Pagui per un canó de vidre que serví pel forat de la corda de la campana per tocar <i>Sanctus</i>	5 s. 8 d.
17 de febrer	Per la cera dels obrers	12 ll.
20 de febrer	Per un fil de llautó que serví pels tres lletonets i penjams de l'orgue nou	11 s.
26 de febrer	Pagades a mestre Magí Pou, prevere, per orde del Capítol, pel salari de l'acapte de la Part Forana per l'obra de la fàbrica de Nostra Senyora de la Seu	75 ll.
“	Pagar a mestre Antoni Vicent, mestre de l'Almoina, per escriure un profesier i els pergamins	4 ll. 12 s.
“	Pagar a Gabriel Guasp, llibreter, pel valor de dues raimes d'imatges per a la confraria de Nostra Senyora de la Seu	6 ll.
4 d'abril	Pagar a mestre Bernat Muntaner, corder, per tot l'any de servir totes les cordes de l'obra	26 ll. 15 s. 6 d.

5 d'abril	Pagar a mestre Miquel Mulet, forner, pel valor de tot l'any del pa beneït	9 ll.
-----------	---	-------

{f. 66v} Suma major de totes les dates fetes per lo dit sots obrer en el present any així ordinàries com extraordinàries. 873 ll. 7 s. 6 d. {f. 67r} Dates fetes a picapedrers, mossos i manobres.

Picapedrers, manobres i mossos¹⁸¹

Data	Concepte	Quantitat
1 d'abril	Quatre jornals de mestre Antoni Fornari, mestre major de l'obra	1 ll. 9 s. 4 d.
“	Per un criat del mestre major	16 s.
“	Quatre jornals de mestre Miquel Fornari	1 ll. 8 s.
15 d'abril (manobres)	Per 4 jornals de Marc Berard	20 s.
“	Per 4 jornals d'un altra manobre	20 s.
21 d'abril	Per 6 jornals de mestre Antoni Fornari	44 s.
“	Per 6 jornals de Miquel, el seu fill	42 s.
“	Per 6 jornals de l'altre fill	“

¹⁸¹ Font d'elaboració pròpia de l'autor des del f. 67r. al f. 69v.

	de mestre Fornari	
“	Per 6 jornals de Marc Berard	1 ll. 10 s.
“	Per 6 jornals de Jaume Roca	“
29 d'abril	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 16 s. 8 d.
“	Per 5 jornals del seu fill Miquel	1 ll. 15 s.
“	Per 5 jornals de l'altra fill de mestre Fornari	1 ll. 5 s.
“	Per 5 jornals de Marc Berard	1 ll. 5 s.
“	Per 5 jornals de Jaume Roca	“
6 de maig	Per 4 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 9 s. 4 d.
“	Per 4 jornals de Miquel Fornari, el seu fill	1 ll. 8 s.
“	Per 4 jornals de l'altra fill de mestre Fornari	1 ll.
“ (manobres)	Per 4 jornals de Marc Berard	1 ll.
“	Per 4 jornals de Jaume Roca	“
13 de maig	Per 2 jornals de Miquel	14 s.

	Fornari	
“	Per 5 jornals de Marc Berard	1 ll. 5 s.
“	Per 5 jornals de Jaume Roca	1 ll. 5 s.
“	Per 5 jornals de Joan Riera	1 ll. 5 s.
“	Per 5 jornals de Jeroni Ferrer	1 ll. 5 s.
20 de maig	Pagar per llevar la terra de davant la plaça de la Seu per fer bona plaça davant la porta de l'Almoina i del col.legi	7 ll.
“	Per 3 jornals de manobre per grenar la terra de la plaça	15 s.
“	Per 6 jornals de Marc Berard	1 ll. 10 s.
3 d'agost	“	“
16 d'agost	Pe1 jornal de mestre Miquel Fornari	7 s.
“	“	“
“	Per jornal de Marc Berard	5 s.
9 de setembre	Pe1 jornal de mestre Miquel Fornari	7 s.
“	Per jornal de Marc Berard	5 s.

23 de setembre	Per jornal de mestre Antoni Fornari	7 s . 4 d.
“	Pel jornal de mestre Miquel Fornari	7 s.
“	Per 2 jornals de dos criats de Mestre Antoni Fornari	10 s.
14 d’octubre	Per 4 jornals de Marc Berard	1 ll.
27 d’octubre	Per 4 jornals de mestre Antoni Fornari	29 s. 4 d.
“	Per 4 jornals de mestre Miquel Fornari	1 ll. 8 s.
“	Per 5 jornals d’un mosso de mestre Antoni Fornari	20 s.
“	Per 5 jornals de Marc Berard	1 ll. 5 s.
“	Per 5 jornals de Jaume Roca	1 ll. 5 s.
11 de novembre	Per 4 jornals de mestre Miquel Fornari	1 ll. 11 s. 6 d.
25 de novembre	Per 6 jornals de mestre Miquel Fornari	2 ll. 2 s.
“	Per 8 jornals de mestre Antoni Fornari	2 ll. 18 s. 8 d.
“	Per 12 jornals d’un criat de mestre Fornari	48 s.

9 de desembre	Per 7 jornals de mestre Miquel Fornari	49 s.
18 de desembre	Per 9 jornals de mestre Antoni Fornari	3 ll. 6 s.
“	Per 12 jornals d'un mosso	2 ll. 10 s.
“	Per 5 jornals de Miquel Fornari	1 ll. 8 s. 6 d.
“(manobres)	Per 17 jornals de Jaume Berga	4 ll. 5 s.
“	Per 12 jornals de Marc Berard	3 ll.
23 de desembre	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	36 s. 8 d.
“(manobres)	Per 5 jornals de Jaume Berga	25 s.
“	Per 5 jornals de Marc Berard	25 s.
5 de gener de 1601 (dissabte de Reis)	Per 7 jornals de mestre Antoni Fornari	2 ll. 15 s. 4 d.
“	Per 7 jornals de Nadal Torrens, el seu criat	28 s.
“	Per 7 jornals de mestre Miquel Fornari	49 s.
“(manobres)	Per 7 jornals de Jaume Berga	1 ll. 15 s.
“	Per 7 jornals d'Antoni	“

	Bujosa	
“	Per 7 jornals de Marc Berard	“
13 de gener	Per 6 jornals de mestre Antoni Fornari	2 ll. 4 s.
“	Per 6 jornals d'un criat	1 ll. 4 s.
“	Per 6 jornals de Miquel Fornari	2 ll. 4 s.
“(manobres)	Per 6 jornals de Jaume Berga	1 ll. 10 s.
“	Per 6 jornals de Marc Berard	“
27 de gener	Per 4 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 9 s. 4 d.
“	Per 4 jornals de Nadal Torrens, el seu criat	16 s.
“	Per 4 jornals de mestre Miquel Fornari	1 ll. 8 s.
“(manobres)	Per 4 jornals de Jaume Berga	1 ll.
“	Per 4 jornals de Marc Berard	“
10 de febrer	Per 10 jornals de mestre Antoni Fornari	3 ll. 13 s. 4 d.
“	Per 10 jornals de Nadal Torrens, el seu criat	2 ll.

“	Per 10 jornals de mestre Miquel Fornari	3 ll. 10 s.
“(manobres)	Per 10 jornals de Jaume Berga	2 ll. 10 s.
“	Per 10 jornals de Marc Berard	“
17 de març	Per 3 jornals de mestre Antoni Fornari	22 s.
“	Per 3 jornals de Nadal Torrens, el seu criat	12 s.
“	Per 3 jornals de mestre Miquel Fornari	1 ll. 1 s.

{f. 70v} Suma major de totes les dates fetes per lo dit sots obrer en el present any a picapedrers i manobres. 130 ll. 19 s. {f. 77r} Dates fetes a fusters, mossos i serradors.

Fusters, serradors i mossos¹⁸²

Data	Concepte	Quantitat
1 d'abril (Dissabte de Pasqua)	Per 4 jornals de mestre Rafel Poquet, fuster major de la Seu	29 s. 4 d.
“	Per 4 jornals d'un criat seu	20 s.
“	“	“
“	Per 4 jornals de mestre Bernat Marcús, fuster	20 s.

¹⁸² Font d'elaboració pròpia de l'autor des del f. 77r. al f. 79r.

6 de maig	Per 3 jornals de mestre Bernat Marcús	17 s.
“	Per 3 jornals de Jaume Planas	17 s.
“	Per 3 jornals de Llorenç Pujol	“
13 de maig	Per 5 jornals de Rafel Poquet	36 s. 8 d.
“	Per 5 jornals d'un criat	1 ll. 7 s.
“	Per tres jornals del seu criat, Llorenç Pujol	12 s.
20 de maig	Per 6 jornals de Rafel Poquet	44 s.
“	Per 6 jornals de Jaume Planas	34 s.
“	Per 6 jornals de Llorenç Pujol, el seu criat	24 s.
“	Per 8 jornals de mestre Miquel Canals, fuster	56 s.
“	Per 8 jornals de mestre Joan Bayo, fuster	“
28 de maig	Per 4 jornals a mestre Rafel Poquet	1 ll. 9 s. 4 d.
“	Per 4 jornals de Jaume Planas, fuster	1 ll. 2 s. 8 d.
“	Per 4 jornals de Llorenç	16 s.

	Pujol, el seu criat	
3 de juny	Per 4 jornals de mestre Rafel Poquet	29 s. 4 d.
“	Per 4 jornals a Jaume Planas	1 ll. 8 s. 4 d.
“	Per 4 jornals a Llorenç Pujol, el seu criat	1 ll.
“	Per 4 jornals de mestre Joan Bayo, fuster	1 ll. 15 s.
“	Per 5 jornals de mestre Miquel Canals, fuster	“
10 de juny	Per 6 jornals de mestre Rafel Poquet, fuster	2 ll. 4 s.
“	Per 5 jornals de mestre Pere Genovart	1 ll. 15 s.
“	Per 6 jornals de Jaume Planas	1 ll. 14 s.
17 de juny	Per 6 jornals de Rafel Poquet	44 s.
“	Per 6 jornals de Jaume Planas	34 s.
“	Per 4 jornals de Llorenç Pujol	16 s.
23 de juny	Per 5 jornals de Rafel Poquet	36 s.
“	Per 5 jornals de Jaume	28 s. 4 d.

	Planas	
“	Per 5 jornals de Llorenç Pujol	1 ll.
“	Per 5 jornals de mestre Antoni Vidal, escultor	2 ll.
1 de juliol	Per 5 jornals de mestre Rafel Poquet	1 ll. 16 s. 8 d.
“	Per 5 jornals de Jaume Planas	28 s. 4 d.
“	Per 5 jornals de mestre Llorenç Pujol	1 ll.
“	Per 5 jornals de mestre Sebastià Julià, fuster	1 ll. 15 s.
8 de juliol	Per 6 jornals de mestre Rafel Poquet	2 ll. 4 s.
“	Per 6 jornals de Jaume Planas	1 ll. 4 s. 4 d.
“	Per 6 jornals de Llorenç Pujol	1 ll. 4 s.
23 de setembre	Per 1 jornal de mestre Rafel Poquet, fuster	7 s. 4 d.
“	Per 1 jornal de Llorenç Pujol	4 s.
“	Per 1 jornal de Bernat Salom, fuster i d'un fill	12 s.
27 d'octubre	Per 4 jornals de mestre	29 s. 4 d.

	Rafel Poquet	
“	Per 4 jornals de Llorenç Pujol	16 s.
“	Per 3 jornals de mestre Rafel Poquet	1 ll. 2 s.
“	Per 3 jornals de Llorenç Pujol, el seu criat	15 s.
“	Per 6 jornals de mestre Pere Genovart, fuster	42 s.
“	Per 6 jornals d'un criat	1 ll. 10 s.
“	Per 4 jornals de mestre Rafel Poquet	1 ll. 9 s. 4 d.
“	Per 6 jornals de mestre Pere Genovart	2 ll. 2 s.
“	Per 6 jornals d'un criat	1 ll. 10 s.
25 de novembre	Per 6 jornals de mestre Rafel Poquet	2 ll. 4 s.
“	Per 6 jornals de Llorenç Pujol, el seu criat	1 ll. 10 s.
“	Per 5 jornals de mestre Pere Genovard	1 ll. 18 s.
“	Per 5 jornals d'un criat	1 ll.
5 de gener de 1601	Pagat a mestre Rafel Poquet, fuster major de l'obra, tot el mes de desembre	14 ll. 2 s.

13 de gener	Per 6 jornals de mestre Rafel Poquet	2 ll. 4 s.
“	Per 6 jornals de Llorenç Pujol, el seu criat	1 ll. 10 s.
“	Per 6 jornals de Bernat Sansó, fuster	1 ll. 16 s.
“	Per 6 jornals de mestre Pere Genovard	2 ll. 2 s.
“	Per 6 jornals d'un criat de mestre Pere Genovard	1 ll. 10 s.
“	Per claus i aigua cuita	17 s.
19 de gener	Per 4 jornals de mestre Rafel Poquet	1 ll. 9 s. 4 d.
“	Per 4 jornals de Llorenç Pujol, el seu criat	1 ll.
“	Per 4 jornals de mestre Pere Genovard	1 ll. 7 s.
“	Per 4 jornals d'un criat de mestre Pere Genovard	1 ll.
9 de febrer	Per 2 jornals de mestre Rafel Poquet	14 ll. 7 s.
“	Per 2 jornals de Jaume Planas, el seu criat	11 ll. 4 s.
“	Per 3 jornals de mestre Pere Genovard	1 ll. 1 s.
“	Per 4 jornals de Jaume	1 ll. 2 s.

	Planas, el seu criat	
“	Per cent taxes per enllistonar	12 d.
“	Per dos teulers de sepí	17 s. 6 d.
17 de març	Per 3 jornals de mestre Rafel Poquet	1 ll. 2 s.
“	Per 3 jornals de Jaume Planas, el seu criat	17 s.
	Per 3 jornals de Bernat Marcús	17 s.
“	Per tres taulells de vet comprat per mestre Poquet i que serveix per l'orguenet	15 s.

{f. 80r} Suma major de totes les dates fetes per lo sit sots obrer en el present anys de fusters, mossos i serradors. 117 ll. 9 s. {f. 81r} Dates fetes a ferrers, corders i guixers.

Ferrers, corders i guixers

Data	Concepte	Quantitat
1 d'abril (Dissabte de Pasqua)	Per vuit viatges de guix a mestre Gregori Timoner	1 ll. 4 s.
12 de maig	Per set viatges a mestre Carrió, guixer	1 ll. 1 s.
16 d'agost	Per dos viatges a mestre Carrió, guixer	6 s.
“	Per dos viatges a mestre	12 s.

	Timoner, guixer	
9 de setembre	Per tres viatges a mestre Gregori Timoner, guixer	12 s.
“	Per ferramenta feta per mestre Llorenç Creus ¹⁸³	28 ll. 4 s.

{f. 95v} Dates fetes als Srs. de obres, arxivers i mestres d'obra.

Data	Concepte	Quantitat
24 d'abril	Per fer lo monument	6 ll. 8 s.
“	Per fer nets els salomons	6 s.
“	Per un anyell de Pasqua	10 s.
“	Per un parell de copons	10 s.
“	Per determinació del Capítol fet el 13 d'agost de 1594 s'acostuma a donar per les festes de Nadal	5 ll.
“	Per un anyell de Pasqua a mestre Antoni Fornari, mestre major de l'obra	10 s.
“	Per un parell de copons	10 s.
“	Al canonge arxiver	5 ll.
“	Als dos canonges obrers ¹⁸⁴	4 ll.

¹⁸³ Vegeu f. 81v: “ (...) ferramenta per la obra ço es per l'orgue nou, trencadura, uns cercols nous per unes portadores d'aportar aigua i gafes per los bancals de la portal del cor”.

¹⁸⁴ Els canonges Antoni Gil i Antoni Amoròs les reben el 12 de maig de 1601. Vegeu f. 96r.

{f. 97r} Dates fetes a misses matinals i altres.

Data	Concepte	Quantitat
3 d'abril (Dilluns Sant)	Missa matinal pels confreres de Nostra Senyora	18 s. ¹⁸⁵
23 de juny (vigília de Sant Joan)	Vigília de Sant Joan per ànima del Sr. Joan Martinez canonge	1 ll. 1 s. 10 d.
26 de juny	Missa per ànima de Bernat Salas, paraire	1 ll.
27 de juny	Ofici major pel sobredit Salas	2 ll. 1 s.
29 de setembre	Dia de Sant Miquel, missa per ànima de Mn. Guillem Punter, prevere, assistida per tots els beneficiats d'ordres sacres	1 ll. 3 s.
2 de novembre	Missa de Difunts pontifical amb presència del bisbe Vic i Manrique	17 ll. 10 s. ¹⁸⁶

¹⁸⁵ Quantitat repartida entre tots els beneficiats, escolans, llers i despeses en creu i canalobres.

¹⁸⁶ La presència del bisbe de Mallorca a la Seu significava activar tot un conjunt d'aspectes litúrgics i sacres que ensalçaven l'Eucaristia: capes blanques pels senyors, assistència de preveres, diaques i sotsdiaques, escusats, escolans, llers, bidells, organista, *nuntius* i mestres de l'obra. El mateix dia es presentava per absoltes almoines als confreres, una quartera de blat o pa que s'havia de pastar per la Sra. Maria Giberta, més 30 s. que es donaven a la Sra. Burgueta per a repartir a la capella de Santa Magdalena als pobres. Finalment, el fosser rebia 2 s. enconcepte d'adobar la tomba. Vegeu f. 97v.

10 de novembre	Missa per ànima d'Antonina Castellona	1 ll. 4 s.
11 de novembre	Subvenció per les torxes als custos	1 ll. 4 s.
“	Als escolans i llers (llantiers) per adobar la tomba	2 s.
17 de febrer	Per tots els confreres i benefactors de l'obra	13 s.
18 de febrer	Aniversari general per tots els confreres i benefactors de l'obra	4 ll. 2 s. ¹⁸⁷
“	Als custos per l'oferta	1 ll.
“	Als escolans i llers	1 ll.
“	Al canonge Verí per la missa cantada	12 s.
“	Al canonge Lloscos per canta l'Evangeli	5 s.
“	Al sots - diaca	3 s.
“	Al fosser per cridar el sermó	4 s.

¹⁸⁷ El cerimonial d'aquesta jornada religiosa contemplava l'assistència de tots els preveres amb possessió de capes blanques, els quals denotaven càrrecs a les capelles del Corpus Cristi, Sant Pere i de Sant Bernat.

{f. 99r} Suma major de les dates fetes per lo dit sots obrer en el present any de les misses matinals i altres. 37 ll. 20 s. 4 d. {f. 100r} Dates fetes al Rvnd. Custos per la cera de tot l'any. Jo Bartomeu Albert, prevere, teòleg i custos de la sacristia de la Seu he rebut la quantitat de 100 ll. 18 s. per part de Mn. Cristòfol Ginart, sots obrer de la Seu. {101r} Dates pel cens i càrrecs de l'obra de Nostra Senyora de Març.

Data	Concepte	Quantitat
Nostra Sra. de març	Il.lustre i Molt Rvnd. Sr. Jeroni Fortesa, degà i canonge pel seu benefici annex al deganat	3 ll. ¹⁸⁸
Pasqua de Ressurrecció	Mn. Cristòfol Ginart, prevere de Manacor, pel benefici que posseeix vora l'altar de Sant Climent	8 s. 9 d.
15 de maig	Mn. Pere Ripoll pel benefici de la Candela	1 ll. 5 s. 8 d.
Sant Joan (juny)	Mn. Antoni Miquel, prevere, pel benefici a la capella de Sant Guillem a l'església de sant Jaume	8 ll.
15 d'agost	Mn. Miquel Mir, prevere, pel benefici a la capella del Corpus Cristi	5 ll.
Nostra Sra. de setembre	Mn. Miquel Genovard, prevere, pel benefici que posseeix a l'altar de Sant Climent	16 s.

¹⁸⁸ La quantitat és rebuda pel seu procurador Gabriel Huguet. Vegeu f. 102r.

Sant Lluc	Mn. Antoni Oliver, prevere, pel benefici de l'altar de Sant Guillem	10 ll. 5 s.
“	A la claveria de la Seu	1 ll. 10 s. 9 d.
Tots Sants	La sacristia de la Seu paga els ciris que cremen sobre l'altar major els diumenges i festes	4 ll. 12 s. 6 d.
“	Mn. Gabriel Roig, prevere, pel seu benefici a l'altar de Sant Guillem	7 ll.
Nadal	Mn. Miquel Genovard, prevere, pel benefici que posseeix a l'altar de Sant Climent	3 ll. 8 s.
“	Pagar a Mn. Felip Malferit, prevere	16 s.
4 de maig de 1601	Censals de la confraria de Sant Pere i Sant Bernat	10 ll. ¹⁸⁹
Nostra Sra. de març	Mn. Gabriel Mir, prevere, pel seu benefici de la capella de la <i>Passio Imaginis</i> i de sant Climent	11 ll. 14 s.
1 de juliol	En el convent de Nostra Sra. dels Socors	6 ll. 13 s. 4 d. ¹⁹⁰

¹⁸⁹ Cobrats el 24 de gener de 1600 per Rafel Olesa, procurador de dita confraria.

¹⁹⁰ Percebut el 18 d'agost de 1600 per fra Joan Garcia, procurador de dit convent.

--	--	--

{f. 102v} *El cens que fa l'obra als aniversaris. 70 ll. 19 s. 10 d.*¹⁹¹ {f. 106v} *Suma major de totes les dates fetes per lo dit sots obrer en el present any dels censals i càrrecs que fa l'obra. 145 ll. 9 s. 10 d.* {f. 107v} *Dates fetes al cap de l'any als mestres de l'obra, al sots obrer i al qui té el càrrec de tancar el llibre. Mestre major picapedrer de l'obra Antoni Fornari, per la mestrança anual. 10 ll. Mestre major fuster de l'obra Rafel Poquet, per la mestrança anual. 8 ll. 10 s. Sots obrer Mn. Cristòfol Ginart. 70 ll. Encarregat de tancar els llibres del Cor Pere Nofre Catany, prevere. 1 ll. 10 s.* {f. 108v} *Dates fetes als escolans, llaners, fossers, rellotger i encarregat de la llibreria [bibliotecari]. Escolans per espolsar setmanalment els retaules. Rep l'encarregat Joan Llull 3 ll. Als dits escolans per tocar cada dilluns per les misses matinals dels confreres. Rep l'encarregat Maties Vives 10 s. Als dits escolans per tocar l'aniversari el dilluns de Sant Macià per lo Sereníssim Emperador nostre. 12 s. Als llenters (llantiers) per encendre la llàntia que crema davant el vas dels confreres de Nostra Sra. 4 s. A dits llenters per encendre la llàntia de Santa Magdalena per la Sra. Giberta. 4 s. Al rellotger de la Seu qui té el càrrec de parar el rellotge. 6 ll. A Bertomeu Julià (bibliotecari) per tenir la llibreria neta i espolsar els llibres. 3 ll. Al fosser Francesc Borguny per llevar les estores i espolsar-les. 12 s.* {f. 110v} *Dates fetes pel port de l'oli. Acapte de Sóller. 7 s. Acapte d'Alaró. Canonge Jeroni Garau. 6 s. Acapte de Valldemossa. 6 s.* {f. 111v} *Dates fetes per l'acapte del forment el 28 de juliol. 7 ll. 5 s. Vil.les. Inca (4 s. 6 d.), Selva (6 s.), Lluçmajor (1 ll. 2 s.), Binissalem (12 s.), Montuiri (10 s. 6 d.), Porreres (17 s.), Sencelles (17 s.), Artà (1 ll. 4 s.), Santanyí (13 s. 4 d.), Manacor (13 s. 2 d.), Campos (1 ll.), Petra (12 s. 8 d.), Felanitx (1 ll. 7 s.), Sant Joan (8 s.), Sineu (15 s.), Pollensa (12 s.), Muro (12 s.), Santa Margalida (6 s.), Algaida (6 s.).* {f. 115r} *Dates fetes per la Sra. Maria Giberta per misses i als pobres. 54 ll.* {f. 116r} *Suma major de totes les dates festes per lo dit sots obrer en el present any pels càrrecs, d'acaptar oli, forment i la Sra. Maria Giberta. 65 ll. 16 s. 2 d.* {f. 116v} *Dates fetes per l'heretat de Pere Valls, mercader, en concepte de misses en sufragi de la seva ànima.* {f. 117v} *Suma major de totes les dates fetes per lo dit sots obrer en el present any pels*

¹⁹¹ Aquestes partides són cobrades el 4 d'abril de 1601 per Mn. Damià Avellà, prevere i procurador dels aniversaris. Vegeu f. 103r.

càrrecs de l'heretat de Pere Valls, mercader. 24 ll. 4 s. {f. 118v} Suma sumarum general i universal de totes les dates fetes per lo dit sots obrer en el present any tant ordinàries com extraordinàries en catorze sumes majors. 1.676 ll. 7 s. 10 d.¹⁹²

---

¹⁹² El dia 14 de maig de 1601 foren presentats els comptes anuals de la Seu, a càrrec del prevere Mn. Cristòfol Ginart (qui cobrà 10 s.), al Capítol representat pels canonges Pere Ensenyat (2 ll. per torn), Antoni Gual (2 ll. per torn) i Joan Lloscos per elecció (2 ll.) amb l'ajuda del bidell (10 s.)

49. Llibre de la fàbrica constructiva per a la consagració de la Seu de Mallorca en temps del bisbe Vic i Manrique. 1601–1602.

ACM, *Llibre de la obra de Nostra Senyora de la Seu del any 1601- 1602. Sots obrer lo Rvnd. Mossèn Cristophol Ginart prevere, sig. 1850, f. 1r–143v.*

{f. 1r} Asi se mostrarà lo libre del cor portat per lo Rvnd. Joan Domènec, prevere, lo present any de 1601 que finirà a 1602 pagant les mesades ço es a 24 de cada mes finit lo any 1602. Deposa lo sobre dit o lo Rvnd. Mossen Jaume Roca, prevere, per esser mort lo predit Domènec per a mesada de abril de 10 sous.

Mes	Quantitat
Abril (1601)	10 sous
Juny	10 s.
Juliol	14 s.
Agost	30 s.
Setembre	12 s.
Octubre	13 s.
Novembre	16 s.
Desembre	18 s.
Gener (1602)	15 s.
Febrer	13 s.
Març	16 s.

Mes me fas debitor ab vint lliures setze sous per raó de 17 s. i quatre diners toca a pagar a cada Señor de canonge a ne llibre de la confraria que vint i quatre pars fan totes 20 ll. 16 s. les quals per determinatio del Illm. i Rvnd. Capítol sots a 11 de abril de 1598 determina les pagas lo procurador del Rvnd. Capítol la dominica de la

septuagesima per estar en son lloch i temps que ara ho dich.{f. 3r} Asi se mostrarà lo ques rebrà del llibre de la Confraria per totes les parròquies de Ciutat y Almudaina portat per mestre Bartomeu Amengual.

Dia/mes/any	Quantitat
Dissabte 30 mars 1601 ¹⁹³	4 sous
7 abril	5 s.
14 abril	4 s.
3 octubre	4 s.
10 octubre	4 s.
17 octubre	4 s. 6 d.
24 octubre	4 s.
1 novembre	5 s.
8 novembre	5 s.
15 novembre	4 s.
22 novembre	5 s.
5 gener 1602	5 s.
12 gener	4 s.
19 gener	5 s.
26 gener	5 s.

---

¹⁹³ Tots els pagaments setmanals corresponen al dissabte.

Dilluns a 28 de gener ferem la cerca general per la ciutat, donarem imatges i candeles començant apres dinar, ferem fins el vespre 11 ll. Dimarts de matí tornarem a fer la acapte i fins el dinar ferem 9 ll. Lo mateix dia de capvespre ferem 11 ll.

Dimecres a 30 de janer de dit demati acabarem de fer la cerca per la Alnundayna i ferem 12 ll. les quals aiuntades [ajuntades] ab les tres partides de sobre fan suma de 43 ll., deduïdes empero 2 s. per lliure per lo endedor [andador] i quinse sous per los tres minyons ans dos sous per die resta net per la obra 37 ll. 19 s., compreses les tres partides de sobre. Dit dia deposa 7 s. i 8 d. {f. 4v} Al primer de febrer disabte de Nostra Senyora he rebut del endedor [andador] 40 s. que son de la recerca de la Confraria. Dit dia vespres ferem la cerca per el Cor donarem a los senyors canonges 4 s. i a les dignitats sis y a los capellans dues ferem 10 ll. 12 s. pagats a la capella a qui aposte el libre.

Dia/mes	Quantitat
3 febrer	20 sous
9 febrer	5 s.
16 febrer	4 s.
23 febrer	5 s.
2 març	4 s.
9 març	5 s.
16 març	4 s.
24 març	5 s.

Summa major de totes les rebudes fetes per lo Venerable Cristòfol Ginart, prevere sots obrer en lo present any 1601 que ha finit a 24 de mars de 1602 del col.lector de les parrochias de la Ciutat i cerca del cap de lo any per tot 62 ll. 17 s. 2 d. {f. 5r} Asi se mostrara lo ques rebra del bací de Nostra Senyora se aporta per la Seu diumenges i festes i dies faines i en la quaresma.

Bací de la Seu

Dia/mes¹⁹⁴	Quantitat
1 abril de 1601	15 s.
8 abril	14 s.
15 abril	12 s.
22 abril ¹⁹⁵	3 ll. 10 s.
29 abril	20 s.
6 maig	15 s.
13 maig	12 s.
20 maig	10 s.
23 maig	8 s.
3 juny	25 s.
10 juny	25 s.
17 juny	24 s.
24 juny	30 s.
1 juliol	25 s.
8 juliol	26 s.
15 juliol	20 s.
22 juliol	19 s.

¹⁹⁴ Aquesta taula d'elaboració pròpia de l'autor recull les dades econòmiques de la fàbrica de la Seu registrades en les folis 5r i 5v.

¹⁹⁵ Cita literal: *Diumenge 22 de abril dit dia de pasqua feu lo bassi per tota la settimane sancta tres lliures i deu sous.*

29 juliol	20 s.
5 agost	25 s.
12 agost	20 s.
19 agost	32 s.
26 agost	40 s.
2 setembre	44 s.
9 setembre	25 s.
16 setembre	26 s.
23 setembre	27 s.
30 setembre	30 s.
7 octubre	24 s.
14 octubre	22 s.
21 octubre	25 s.
28 octubre	20 s.
4 novembre	30 s.
11 novembre	25 s.
18 novembre	24 s.
25 novembre	25 s.
2 desembre	21 s.
9 desembre	22 s.
16 desembre	25 s.

23 desembre	24 s.
1 gener de 1602	3 ll.
6 gener	30 s.
13 gener	25 s.
20 gener	24 s.
27 gener	25 s.
3 febrer	30 s.
10 febrer	24 s.
17 febrer	25 s.
24 febrer	26 s.
3 mars	24 s.
10 mars	20 s.
17 mars	44 s.
24 mars	24 s.

{f. 6v} Summa major de totes les rebudes fetas [fetes] que lo dit sots obrer del present any del bací de la Seu per tot 67 ll. 14 s. {f. 7r} Asi se mostrara lo ques rebra dels bassins que aporten per les parrochies de la Ciutat per obra de Nostra Senyora. Al primer de febrer des comte de N. Sra. he rebut del basiner de l'església de Santa Eulalia 3 ll. 13 s. Dit die he rebut del basiner de l'església de Sant Nicolau 52 s. {f. 8r} Asi se mostrara lo ques rebra dels bassins que aporten per les parrochies de la part forana de la obra de nostra Senyora a 28 de janer he rebut de Pau Tomàs de Lluçmajor, bassiner 23 s. Dit die Joan Llabrés, bassiner de Sancellas 12 s. Dit die he rebut del bassiner de Soller 13 s. He rebut del bassiner de Pere Joan Miró, fill de dit Miró 2 ll. los quals son del basi que athorge [atorga] per l'església de Soller antes que

moris. Dit die he rebut del bassi de Deià 11 s. 2 d. {f. 10 r} Asi se mostrara lo ques rebra de dexes testamentaries y ultimas voluntats y lo ques rebra de obres pies y altres coses dineraries. A 20 de desembre de 1601 he rebut del Senyor Bartomeu Ferrandell per la polisa de aquest 50 ll. les quals son aquelles que son oncle Farrandell ha deixades a la fabrica de la Seu en son ultim testament dic 50 ll. {f. 11r} Asi se mostrara lo ques rebra de fabricas. A 15 de setembre de 1601 prengue possessió lo Señor Jeroni Tafoia, prevere del canonicat vacant per obitum del Sr. Ugo de Palou lo qual mori lo present mes y tinch rebut per dita possessio 22 ll., 10 s. que es la tatxe [taxa] del canonicat. A 29 de novembre de 1601 he rebut per poder del Señor Don Antoni Agusti Morlà 25 ll. pagant per lo doctor Jeroni Morlà residint en Roma per la tatxe [taxa] de la parroquial de Algaida ha pres possessio ab virtut de bulles apostolicas estos dies presents. {f. 12r} Rebudes de les acaptes del forment tant del terme com de la part forana.

Vila	Dia (1601)	Quantitat
Campos	16 agost	4 quarteres
Sineu	16 agost	2 q.
Campanet	1 setembre	13 barselles. Acapte del Senyor canonge Alberti
Montuiri	1 setembre	3 b. Acapte del Senyor canonge Alberti
Manacor	1 setembre	8 q. Acapte del Senyor canonge Togores
Llucmajor	6 setembre	5 q. Acapte del Senyor canonge Gil
Porreres	10 setembre	4 q. Acapte del Senyor Lluc Berenguer
Sineu	11 setembre	4 q. Acapte del Senyor canonge Amengual

Andratx	17 setembre	9 barcelles. Acapte del Senyor canonge Enseñat
Inca	17 setembre	5 b. Acapte del Senyor canonge Alberti
Algaida	18 setembre	3 q. Acapte del Senyor canonge Andreu
Felanitx	20 setembre	4 q. Acapte del Senyor canonge Sansaloni
Selva	24 novembre	7 b. Acapte del Senyor canonge Callar
Sta. Margalida i Muro	24 novembre	2 q. Acapte del Senyor canonge Boscos o (Lloscos)
Petra	24 novembre	3 q. Acapte del Senyor canonge Gual
Sóller	24 novembre	9 b. Acapte del Senyor canonge Mellol [Mayol]

{f. 13r} Summa major de totes les rebudes fetes per lo dit sots obrer de les acaptes della part forana del present any de forment per tot 50 q. i 4 b. {f. 13v} Censals del forment de la Sra. Maria Giberta a Sant Pere i Sant Feliu. Primo lo fa lo Sr. Balthasar Russiñol per la sua possessió té en el terme de Sencelles 13 quarteres de forment portades y porgades. Mes fa dit die Antoni Salvà de Lluçmajor la seva muller Joana Salvana, vídua, per la sua possessió en el dit terme dita lo Pujol 20 quarteres de forment portades y porgades. {f. 15r} Asi se mostrara lo poseit del forment tant de les acaptes com dels censals. Primo he rebut una partida de censal fa lo Señor Baltasar Rossinyol a la obra que son 13 quarteres de forment y de tantes men comenades ab lo any del present libre y de 20 quarteres los hereus de Joan Salvà de Lucmajor no men condemne

per no haber rebudes y serveix de castig per ço lo any primer venidor de quis a les ores estava resolt per ço no les treu fora. He rebut de les acaptes de la part forana y terma 50 quarteres, 4 barselles de forment les quals dos partides en hora iuntades [juntades] venen a ser una de 63 q., 4 b. De forment de les quals llevades 3 q. ço es 2 q. que ne pagades a nels aniversaris que la obra los fa de cens tots anys y una quartera que ab 3 festes del any se vasta per los pobres de la presso per dexta de la Sra. Maria Giberta que restan 60 q. 3 b. les quals fare vendre conforme debaix estara continuat. Ha de 15 de janer de 1602 comensi a vendre a la quartera a lo sobre dit forment per mà de Antoni Ginard y aquell venc fins que fonch acabat 34 ll. {f. 16r} Asi se mostrara lo oli ques rebra de les acaptes tant del terme com de la part forana. A 25 de janer he rebut de la acapta de Sóller 24 cortans de oli feta per lo Sr. Canonge Mayol. Mes tinch rebut de la sobre vila i dita acapte de Sóller altra partida de 8 cortans. Mes tinch rebut de la sobre vila i dita acapte de Sóller altra partida de 8 cortans. Mes tinch rebut de la acapte de Alaró feta per lo Señor canonge Guereu [Garau] 24 cortans. A 6 de abril he rebut de la acapta de Valldemossa feta per lo señor Anthoni Gual 19 quarteres. Lo sobre dit oli es que lo any o libre de 1600 que fins els 1601 y per esser stat lo any molt tard y no averse pogut cobrar dins lo temps del libre de 1600 per ço men fas debitor a lo present libre. Mes he rebut o fas debitor ab lo present libre ab vuit cortans de la acapte de Buñola. He rebut de la acapte de Inca 4 cortans feta per lo Señor canonge Alberti. Les dos ultimes partides que no fan sumes ab les de sobre sen fa llevar per haverles preses de la sachristia [sagrastia] a bon compte de mes tingut. Mes he rebut a lo Señor custos 6 quarteres de oli los quals rebi de la acapte del Señor canonge Gil d'Esporles. {f. 17r} Asi se mostrara lo poseit del oli de la acapte present any y libre corrent. A 16 de janer he rebut 31 ll., 17 s. i 6 q. per lo valor de 76 cortans de oli he venuts. Mes me fas debitor ab 50 s. he rebuts de la acapte de Alaró feta per lo Señor canonge Guereu [Garau]. Mes me fas debitor ab 17 s. he rebuts de la acapte de Campanet feta per lo Señor canonge Andreu. {f. 18r} Asi se mostrara les rebudes extraordinaries de pedres, llenyans y dels caxons y de les altres coses. A 31 de mars obri los caxons de la obra y entre tots trobi 52 s. A 15 de juliol he rebut del procurador de la heretat del Sr. Pere de Pax 11 ll. per lo valor de 22 pedres de la pedrera de Felanitx. Mes he rebut del matex 25 s. per lo valor de dos pedres i mitja de la meteixa pedrera. A 2 de agost he rebut dels pares de Montision 24 ll. per lo valor de quatre dotzenes de pedres de Fanalig a 10 s. per pedra. A 15 de setembre he rebut 10 ll. per lo

valor de una picha de pedra he venuda en paraule del molt Reverend Capítol. Dit dia mes me fas debitor ab 6 ll. per lo valor de 12 pedres de Santanyí a 10 sous per pedra a lo Señor Jeroni de Puigdorfila. A 21 de desembre dia de Sant Tomàs he rebut del Señor canonge Onofre de Verí 150 ll. les quals ha enprestades per la fabrica ab paraule del molt Reverend Capítol. Mes me fas debitor ab 50 ll. les quals ha enprestades lo Señor canonge Albertí a la obra. 50 ll. {f. 18v} A 12 de janer de 1602 he rebudes 600 ll. per polisa del Molt Reverend Señor Antoni Gual, canonge i obrer, lo present any en dit nom tenint per lo poder del Illtre. I molt Rverend Capítol les quals 600 ll. son aquestes les quals lo dic present dix per le potestat del Sr. Joan Anglès, mercader, a lo molt Illustrissim i Reverendissim Bisbe i Reverent Capítol lo present any lo Señor Baltasar Tomàs resolc. A 24 de janer del present any mes fas debitor ab 31 ll. 13 s. los quals en lo libre del any passat compra llenyams i aludes a comprades per compta del orga i mestre Pau Estada, organista prengue certes partides les quals an costades ell i jo conforma lo preu del llenyam i conformant 31 ll. i 13 s. los quals compreses en lo preu del orgament i de tantes me fas debitor. {f. 19r} A 7 de mars he rebut 25 ll. de Mn. Miquel Polleres pagant per mon Sr. Illustrissim i com aquelles que mon Sr. Illma. promeses pagar cada mes a la fabrica i dites 25 ll. son per la mesade mes prop pesada de fabrer i primera mesada dich. A 8 de mars he rebut del Rvnd. Mn. Miquel Aguiló, prevere i procurador del molt Reverend Capítol 25 ll. i son per la mesada de febrer i primera mesada del any del present libre dich. Dit die he rebut 20 s. per lo valor de dos pedres de galga de Felanitx de Miquel Bordoy, mercader. A 12 de mars he rebut del Sr. Genis Font 30 s. per lo valor de tres pedres. A 15 de dit he rebut de la Senyora Beatriu Fustera vídua 30 s. per lo valor de tres pedres de Felanix. Dit die he rebut del Molt y Rvnt. Señor Ardiaca per mans del Rvnd. Mn. Lluç Ballester, prevere 12 ll. i son per lo valor de 240 quarteres de calcs menudes a boca de forn a rao de un sou la quartera. Mes me fas debitor de jo baix scrit en dos mesades de 23 ll. la una rebuda de mons. Sr. Rm. I la altra de Sr. Miquel Aguiló procurador del Molt. Rnt. Capítol per la mesada de mars. Cristòfol Ginart prevere. {f. 19v} Suma major de totes les rebudes fetas per lo dit sots obrer en lo present any del que he rebut de Mon. Illma. i mensa Capitular i de vendas de llenyam i pedra per tot 1002 ll. 10 s. {f. 21v} Capbreu de censals de la obra de los quals se reben tots anys comensant a Nostra Senyora de març. Primo fa lo ofici dels sabaters 6 ll. per consignatio del Molt Magnífic Señor Mateu Fortesa per dexta del Molt Mmagnífic Señor Pere Joan Fortesa doctor en drets a dita obra. Pasqua de resurreccio.

Mes fa mestre Bathomeu Vic, corder per les sues casses 12 s. Mes fa dit die Miquel Bonet, corder per les dues cases contingudes en les sobres dites cases 24 s. Mes fa dit die lo Sr. Jeroni Garau, canonge per unes cases que comprà d'Antoni Cortès prop la Font den Candeler 32 s. A 24 de desembre. Mes fa mestre Joanot Sunyer per un hort tenint a les parellades ara mestre Bartomeu Estelric, notari. 20 s.

{f. 22r} A pagat per lo any del present libre la contrapartida 6 ll. {f. 22v} A 24 de juny. Mes fa mestre Miquel Poquet, mercader per les dues cases prop lo hom de na Viabrera ara mestre Gaspar Poquet. 5 s. Mes fa lo matex die lo Rvnd. Mn. Garau Aloy, prevere per les sues cases ha comprades de la heretat de mestre Borràs per acte rebut Melcior Sans notari. En l'escrivania de la porció temporal de 1597. 10 s. Sant Pere i sant Feliu. Mes fa Agusti Bennàssar de la vila de Campanet per les dues cases en dita vila 24 s. Sant Miquel de setembre. Mes fa Joan Llobera, hortolà per unes cases te en el carrer de sant Antoni que foren de Àngel Gomila. 3 ll. Mes fa dit die Jeroni Perdiguier per unes cases te a la Calatrava devant de la font de la Torre Rotge. 4 ll. Me fa lo mateix die lo Rvnd. Mn. Pere Pastor, prevere 8 s. per unes cases de prop lo Call que foren de mestre Antoni Seguí, picapedrer. {f. 23r} A 31 de maig de 1603 paga lo Rvnd. Mn. Garau Aloy, prevere 10 s. per lo any del present libre. {f. 23v} St. Michel de setembre. Mes fa la muller del soldat Ferrer per casses te a la Flassaderia que foren de mestre Antoni Palerm 10 s. Mes fa Jaume Bennàssar, teixidor de llana, ne Baptista Bennàssar fill 12 s. per una vinya i hort te en el Coll den Rebassa paga ara Miquel Roca arrendedor. Mes fa dit die la muller de mestre Bernat Llabrès, sabater 5 s. 4 d. Per un tros de terra devant la creu de pedra marbre que fonch de Miquel Parets ortola. A 25 de desembre. Mes fa lo Señor Jeroni Alemany, mercader 25 s. per un camp te en el camí de Bunyola que fou de Bernat Perdiguier hortolà. Al primer de febrer. Fa la Universitat i Regna de Mallorca 33 s. de la Sra. Elisabet Portella. {f. 24v} 5 de febrer. Mes fan Andreu i Bartomeu Vallesos 4 ll. foren de M^o. Joan Abrines. 1 de mars. Mes fa los hereus de la Sra. Joana Bibiloni 20 s. per cases te en el carrer del Señor canonge Moragues de la parròquia de St. Michel que foren de Pere Ferragut, paraire. 25 de desembre Mes fa Guillem Soler per cases foren de la Sra. Borrella prop de la Mercè. 20 s. (Cens de la Sra. Maria Giberta. St. Miquel de setembre). Mes fa Montserrat Mut i altres obligats 16 ll. per la possessio dita les Ferrutxellas dic. (Cens de la Sra. Maria Giberta. A Nostra Señora de mars). Mes fa Guillem Ferrer, fill de Toni de la vila de Lluçmajor 4 ll.

obligat ab altres de nombre de 8 ll. com lo ospital general ne rebra altres quatre. {f. 25v} (Cens de la Sra. Maria Giberta. A 8 de abril). Mes fa la vuida dexada de Lleonart Sot, teixidor de llana 42 s. per cases te devant lo peu del mercat y altre tanta fa el ospital. Mes fa lo Rvnd. Mn. Pere Pastor prevere 20 s. per cesses te prop de Sta. Clara i altres tans me fa el ospital. (Cens de la heretat de Pere Valls mercader). A 24 de abril. Mes fan los hereus de Pere Gallard del lloc de llenya 4 ll. ara los hereus del Sagristà Montenyans. A 12 de febrer. Fa la Universitat i regna de Mallorca 9 ll. 6 s. 8 d. Cens de aquelles 807 ll. 14 s. 8 d. A 4 de setembre. Fa la vila de Bunyola 11 ll. consta en poder del discret Guillem Mora, notari. Del Molt Rvnd. Capítol es lo acte en lo lloc de les escriptures de la obra. {f. 26v} St. Miquel de setembre. Mes fa Antoni Catany de Lluca maior ara alies Miquel de Manacor per la possessió dita de les Tiringades 8 ll. Mes fan dit die Joan Mas de Esporles i Miquel Palliser per mitat 3 ll. per cases foren de Bernadi Perera picapedrer en la travessia de sant Antoni a les Esporles de Pere Valls devant les casses de mestre Gregori Timoner, guixer. (Cens de la heretat del Molt Rvnt. Señor Miquel Gual canonge). A 19 de juliol. Fa la Universitat i regna de Mallorca cens vells 7 ll. del Molt Rvnd. Señor Francesc Net, canonge dona a Jordi Pont i la obra li dona dos pensions de totes passades. (Cens de la heretat de Doña Catarina Garau). A Nadal. Fa lo Señor Don Alberti Dameto 10 ll. ço es per acte rebut en poder de Miquel Sans notari. A 6 de 1598. A St. Pere i St. Feliu. Mes fa lo susdit Señor Don Albertí Dameto 40 s. de nombre de 26 ll. se comprasen per les almoines dels sobre dits en lo acte per la mateixa possessio de la heretat de Orpí. {f. 27r} A 18 de octubre any del present libre he rebut de Miquel Pallisser 30 s. A 13 de abril he rebut 30 s. de Joan Mas per mans de Gregori Timoner, picapedrer. {f. 27v} Capbreu dels censals comprats lo Molt Rvnt. Capítol de diners i quitacions. A 28 de janer. Fa la Universitat i regna de Mallorca 11 ll, 5 s. 10 d. Comprades a 28 de agost 1551. Consta per acta rebut en poder de Rafel Mora notari. A 21 de febrer. Fa la Universitat i regna de Mallorca 12 s. 8 d. Per dexa feta per Mn. Valldaure perque conste en son ultim testament rebut en poder de Pere Joan Arcas notari. A 19 de juliol de 1592. A 31 de agost. Fan los magnífics jurats de Mallorca sobre lo diner de la Mercaderia novament impossat 53 ll. 6 s. i 6 d. les quals veneren dels Mag. Jurats a la obra de la Seu a 5 ll. 18 s. 6 d. Per contenir foren comprades a 31 de agost de 1553 conste en poder de Miquel Llull notari i escrivà de la Sala. A 12 de maig. Fa lo Rvnd. Jaume Llompart i altres obligats de la vila de Inca 4 ll. consta en poder de Antoni Bosch notari. A 12 de maig de 1553. {f. 28v}

A 13 de febrer fa la vila de Censelles 6 ll. les quals van a Guillem Malferit conste en poder del discret Rafel Mora notari. a 10 de març de 1558. A 8 de maig. Fa lo Señor Nicolau Quint per la possessió de Morell 50 ll. com es de veure per acte rebut en poder del discret Pere Mora a 24 de novembre de 1564. Fa la Sra. Elisabet Mayola i Bestarda vídua dexada d'Antoni Mayol de Sóller quistor dit de balix i M^o. Guillem Mayoll son fill i Bernat Barrona, doctor en drets obligats 8 ll. Com es llargament es de vendre i acte rebut en poder del discret Guillem Siurana, notari continuant en l'escrivania del abat de St. Feliu de Guíxols sots a 11 del dit mes de agost de 1595.

{f. 29r} Summa major de totes les rebudes fetas per lo dit sots obrer en lo present any dels censals comuns i della universitat i della Sra. Maria Giberta i de M^o. Pera Valls, mercader per tot 240 ll. 11s. Summa summarum general i universal de todas las rebudes fetas per lo dit sots obrer en lo present any tant de lo ordinari com extraordinari censals proscrits del forment i oli per amb onze summes precedens majors contenguda per tot mil siscentas trenta una lliura sinch sous quatre diners dic 1.631 ll. 5 s. 4 d. {f. 29v} Títol dels censals de cens de forment que fa a la obra. Jo Damià Avellà, prevere procurador de la Seu he rebut de damunt partida que es des forment i son per lo any del present llibre. Primo fa la Sra. Maria Giberta una de les dos de pa que estat se pastex pels pobres de la preso ço lo die de Pasqua dos barcelles lo die de la visitacio dos barcelles i lo die de nadal altres dos barcelles i lo altre die dels mars per lo valor del pa beneit en la capella de Sta. Magdalena. {f. 30r} Dates festes ordinaries i extraordinaries¹⁹⁶.

Data	Concepte	Quantitat
9 de març de 1601	Per lo cost del present llibre al llibreter Gabriel Guasp	25 s.
29 de març	Pagui a Pau Estada, organista	50 ll.
30 de març	“	30 ll.
13 d'abril	Pagui a Jaume Campins,	8 ll.

¹⁹⁶ Font d'elaboració pròpia de l'autor a partir dels folis 30r a 31v.

	prevere per lo valor que prengui del servei de sachristia	
“	Pagui a Pau Estada, organista	20 ll.
29 de maig	Pagui a Antoni Morlà, llibreter per enquadrar quatre ordinariis	46 s.
“	Pagui a los Srs. Custos de la Seu per quatre llibrets nous de les lletanies per les processons	40 s.
12 de juliol	Pagui a Antoni Morlà, llibreter per los adobs de un missal de la capella de Sta. Magdalena	20 s.
14 de setembre	He donat a Antoni Pascual, prevere i custos de la Seu per haver possades cubertes a un llibre de les processons i altres adobs	14 s.
15 de setembre	Pagui per cent somades de grava per fer mescla	41 s. 8 d.
17 de novembre	Per alegria de la infanta primera filla del rey Felip III d'Espanya pagui per tela per lo cort i port	3 ll. 10 s.
“	Per llibrels i argila per fer	22 s.

	festes	
“	Per amuntar la talla i tenir compte en fer los cremar tres vespres	40 s.
“	Per tres manechs d'escodes per atrenquar les pedres llargues i per fer los escalons del caragol en lo enfront devant del castell	8 s. 6 d.
“	Per un libret de Binimelis per dir offici	2 s.
24 de desembre	Pagui lo dissabte de Nadal a mestre Bartomeu Horrach, fuster per lo valor de vuit taulells de pi per pugue Raphel Poquet fuster de la obra per fer los bancals nous que serveixen per les antorxes	40 reals castellans ¹⁹⁷ (5 ll. 13 s. 4 d.)
“	Per fer adobar lo cami de la pedrera de la Font Santa. Per que los carros no hi volien anar que no se adobas lo camí	30 s.
“	Per tres jornals de dos cavalls per quan anaren a veure la pedrera de Campos,	30 s.

¹⁹⁷ L'equivalència a principis del segle XVII, entre el real castellà i la lliura mallorquina era la següent: 1 real castellà = 2 sous i 10 dines.

	a raó de deu sous lo jornal	
18 de gener de 1602	Pagui a lo Sr. Pere Onofre de Verí les quals son aquelles que a 21 de desembre 1601 havia prestades a la obra per raó del Illtre. i Molt Reverent Capítol	150 ll.
24 de gener	Pagui a lo Sr. Joan Anglès, mercader los quals els 27 de marts de 1600 havia prestat per mà del Sr. Felip Fuster a la obra per los quals tenia penyora una basina de argent la qual me ha tornada lo die present	150 ll.
“	Doni a mestre Pau Estada, organista per la acompliment de 200 ll. li havem pagades per los mesos i per qualsevol cosa haia feta per lo organet petit	68 ll. 13 s.
2 de març	Pagui a mestre Verd, boter per una portadora que li feu fer per la obra de la Seu	24 s.
“	Pagui 12 s. per a fer adobar la mitge quartera per a mesurar cals	12 s.
6 de març	Per un fuster	14 s.

“	Per dos cadafos per abeurar i dos gerres altres per treure aigua	4 s.
“	Per cinc rams per agrenar	2 s. 6 d.
“	Mes me fas cobrador a Cosme Prexella i a Pere Gual per lo valor de 1000 quarteres de cals me avia de donar a boca de forn	22 ll.
9 d'abril	He pagat a mestre Miquel Mulet, forner per tot lo pa de tot any del present libre	8 ll. 10 s.

{f. 32r} Summa major de totas les dates fetes que lo dit sots obrer en lo present any axi ordinarias com extraordinarias per tot sinc centas trenta quatre lliures dos sous dic. 534 ll. 2 s. {f. 36r} Dates fetes a picapedres, mossos i manobres¹⁹⁸.

Picapedrers i mossos

Data	Concepte	Quantitat
27 de juliol de 1601	Per 6 jornals de mestre Antoni Fornari, mestre major de la Seu	44 s ¹⁹⁹ .
“	Per 6 jornals de Nadal Torrens, el seu criat	30 s.
“	Per 6 jornals de mestre Miquel Fornari	42 s.

¹⁹⁸ Font d'elaboració pròpia de l'autor a partir dels folis 36r a 39r.

¹⁹⁹ A raó de 7 sous i 4 diners per jornal.

3 d'agost	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 16 s. 8 d.
“	Per 6 jornals de Nadal Torrens, el seu criat	18 s.
“	Per 5 jornals de mestre Miquel Fornari	1 ll. 15 s.
4 d'agost	Per 4 jornals a mestre Antoni Fornari	1 ll. 9 s.
“	Per 4 jornals a Nadal, el seu criat	1 ll.
“	Per 4 jornals a mestre Miquel Fornari	1 ll.
18 d'agost	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 16 s.
“	Per 5 jornals a Nadal, el seu criat	1 ll.
“	Per 5 jornals a mestre Miquel Fornari	1 ll. 15 s.
25 d'agost	Per 4 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 9 s.
“	Per 4jornals a Nadal, el seu criat	1 ll.
“	Per 4 jornals a mestre Miquel Fornari	1 ll. 8 s.
1 de setembre	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 16 s. 8 d.

“	Per 5 jornals a Nadal, el seu criat	1 ll. 5 s.
“	Per 5 jornals a mestre Miquel Fornari	1 ll 15 s.
7 de setembre	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 16 s. 8 d.
“	Per 5 jornals a Nadal, el seu criat	25 s.
15 de setembre	Per 6 jornals de mestre Antoni Fornari	44 s.
“	Per 6 jornals a Nadal, el seu criat	30 s.
“	Per 6 jornals a mestre Miquel Fornari, picapedrer	42 s.
22 de setembre	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	36 s. 8 d.
“	Per 5 jornals a Nadal, el seu criat	25 s.
“	Per 5 jornals a mestre Miquel Fornari	35 s.
28 de setembre	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	29 s. 4 d.
“	Per 4 jornals a Nadal, el seu criat	20 s.
“	Per 4 jornals a mestre Miquel Fornari	28 s.

6 d'octubre	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 4 s.
“	Per 5 jornals a Nadal, el seu criat	25 s.
“	Per 5 jornals a mestre Miquel Fornari picapedrer	35 s.
13 d'octubre	Per 6 jornals de mestre Antoni Fornari	44 s.
“	Per 6 jornals a Nadal, el seu criat	30 s.
“	Per 6 jornals a mestre Miquel Fornari, picapedrer	42 s.
20 d'octubre	Per 5 jornals de mestre Antoni Fornari	36 s. 8 d.
“	Per 5 jornals a Nadal, el seu criat	25 s.
“	Per 5 jornals a mestre Miquel Fornari, picapedrer	35 s.
28 d'octubre	Per 3 jornals de mestre Antoni Fornari	22 s.
“	Per 6 jornals a Nadal, el seu criat	30 s.
“	Per 6 jornals a mestre Miquel Fornari, picapedrer	42 s.
10 de novembre	Per 6 jornals de mestre Antoni Fornari	44 s.

“	Per 6 jornals a Nadal, el seu criat	30 s.
“	Per 6 jornals a mestre Miquel Fornari, picapedrer	42 s.
12 de gener de 1602	Per 4 jornals de mestre Antoni Fornari	1 ll. 9 s. 4 d.
“	Per 4 jornals a Nadal, el seu criat	5 s.
“	Per 4 jornals a mestre Miquel Fornari, picapedrer	28 s.
26 de gener	Per 7 jornals de mestre Antoni Fornari	51 s. 4 d.
“	Per 7 jornals a Nadal, el seu criat	35 s.
“	Per 7 jornals a mestre Miquel Fornari, picapedrer	49 s.
“	Per 7 jornals a mestre Pere Calafat, picapedrer	35 s.
9 de març	Per 6 jornals de cinc homes cada dia	9 ll.
“	Per 8 jornals de mestre Antoni Fornari	58 s. 8 d.
“	Per 7 jornals a Nadal, el seu criat	35 s.
“	Per 2 jornals a mestre Miquel Fornari, picapedrer	14 s.

“	Per 4 jornals a mestre Miquel Marimon, picapedrer	32 s.
“	Per 7 jornals de un criat de dit mestre major	35 s.
16 de març	Per 4 jornals de mestre Antoni Fornari	29 s. 4 d.
“	Per 6 jornals a Nadal, el seu criat	30 s.
24 de març	Per 4 jornals de mestre Antoni Fornari	44 s.
“	Per 4 jornals a Nadal, el seu criat	30 s.
“	Per 6 jornals a Miquel Vadell, picapedrer	39 s.

Manobres

Data	Concepte	Quantitat
6 d'octubre de 1601	Per 5 jornals a Jaume Berga	28 s. 4 d.
“	Per 5 jornals a Jeroni	28 s. 4 d.
13 d'octubre	Per 6 jornals a Jaume Berga	34 s.
“	Per 6 jornals a Jeroni	34 s.
20 d'octubre	Per 6 jornals a Jaume Berga	28 s. 4 d.
“	Per 6 jornals a Jeroni	28 s. 4 d.

27 d'octubre	Per 6 jornals a Jeroni	34 s.
10 de novembre	Per 6 jornals a Jaume Berga	34 s.
“	Per 6 jornals a Jeroni	34 s.
26 de gener de 1602	Per 7jornals a Jaume Berga	39 s. 8 d.
16 de març	Per 6 jornals a Bartomeu Mas	34 s.
“	Per 6 jornals Jaume Bagur	34 s.
24 de març	Per 6jornals a Jaume Berga	34 s.
“	Per 6 jornals Bartomeu Mas	34 s.
“	Per 6 jornals Jaume Bagur	34 s.

{f. 39v} Summa maior de totes les dates fetes per lo dit sots obrer en lo present any a picapedrers i menobres per tot cent trenta sis lliures, un sou i quatre diners dic. 136 ll. 1 s. 4 d. {f. 44r} Dates fetes a fusters, mossos i serradors. A 26 de janer 1602 per dotze jornals de mestre Rafel Poquet, fuster major de la Seu. 3 ll. 6 s. Per 12 jornals de Jaume sos criat valen 72 s. {f. 49r} Dates festes a ferrers, corders i guixes.

Data	Concepte	Quantitat
15 d'abril de 1601	A mestre Femenia ferrer i mestre de la obra de la Seu per una pessa grossa i cinc pams de llarg per acusir el orgue nou	3 ll.
15 de juny	A mestre Femenia ferrer per la ferramenta del orgue nou	28 s.
14 de setembre	A mestre Femenia ferrer per adobar tres panys de la	34 s.

	porta de mar	
15 de setembre	A Miquel Aloy, mestre ferrer per adobar lo rellotge de la Seu	3 ll.
16 de setembre	A mestre Mateu Togores ferrer per adobar lo batec de n'Aloy qui sera xepat	18 ll.
19 de setembre	A Miquel Aloy mestre per dos lliures de plom i refinar el rellotge i adobar trencadura del cap del caragol	20 s.
1 de desembre	A mestre Femenia ferrer de la obra per quatorse galsonets per el rollo que per la sera de la sagristia per dos claus i mudar guardes de lloba per llarga i per adobar dos canelobres del altar major i per adobar un pany del caixó de la obra	40 s.
“	A mestre Mateu Togores, ferrer per adobar batec den Pissa lo qual se era romput en redo	20 s.
24 de març	A Gregori Timoner guixer per lo valor de sinquanta set viatges de guix i per dos quarteres de trespol	10 ll. 14 s.

“	A mestre Femenia ferrer de la obra per una maneta que ha feta a un forellat gros de la casa mitgana, set sous mes per una clau i mudar guardes a les portes de les garlandes	4 ll. 5 s.
“	A mestre Bernat Muntaner, corder per tota la feina a feta per la obra ço es mestres de Aloy i de altres i botillons i pelomeres per tot lo any present	21 ll. 12 s. 6 d.

{f. 50v} Summa maior de totes les dates fetas per lo dit sots obrer en lo present any a corders, ferrers i guixers per tot 67 ll. 15 s. 6 d. {f. 51r} Dates fetes a trencadors de pedra de la Font Santa.

Data	Concepte	Quantitat
19 de maig de 1601	He pagat a Onofre Ferrer i Anthoni Pons Homar i a Bartomeu Gili trencadors de pedra tots de la vila de Sta. Margalida per lo valor de quaranta cinc dotzenes de pedra de la Font Santa han donada a rebre lo die present a mestre Antoni Fornari	15 ll. 10 s.
26 de juliol	He pagat a mestre Pere Onofre Pastor, trencador de	15 ll.

	pedra a bon compte de la pedra de trencar a la padrera de la Font Sancta	
10 d'agost	Pagui a a mestre Pere Onofre Pastor trencador de pedra	30 s.
23 d'agost	“	3 ll.
15 de setembre	“	12 ll.
24 de setembre	Doni a los sobredits trencadors	12 ll.
14 d'octubre	Doni a Antoni Pons, Onofre Pastor i a Bartomeu Serra trencadors de pedra	15 ll.
28 d'octubre	Doni a Antoni Pons i a Bartomeu Serra trencadors de pedra	12 ll.
11 de novembre	Doni a los sobredits	10 ll.
24 de novembre	“	10 ll.
8 de desembre	“	10 ll.
20 de desembre	“	15 ll.
7 de gener de 1602	“	15 ll.
20 de gener	“	15 ll.
1 de febrer	Doni a los sobredits el dissabte de la Mare de Déu	18 ll.
10 de febrer	“	18 ll.

23 de febrer	“	18 ll. 10 s.
9 de març	He pagat a los contrascrits per lo valor cent quaranta sis dotzenes de pedra que han treta de la Font Santa per compte de la obra de la Seu	11 ll. 14s.
16 de març	Doni a los sobredits per lo valor de cinc dotzenes de pedra a la susdita obra	7 ll. 5 s.

{f. 52v} Summa maior de totes les dates fetes per lo dit sots obrer a trencadors de pedra per tot 277 ll. 9 s. {f. 54r} Dates fetes a carreters de la pedra de la Font Santa.

Data	Concepte	Quantitat
1 de gener de 1601	A Mateu Reus a bon compte de la pedra ne a portada en lo seu carro de la Font Santa a la Seu a raó de 14 s. la dotzena	15 ll.
11 d'agost	Ha pagat a lo dit Reus per les mans propies	5 ll.
3 de setembre	“	12 ll.
12 de gener de 1602	“	30 ll.
24 de gener	“	10 ll. 14 s.
4 de febrer	“	15 ll.

20 de febrer	“	15 ll.
15 de març	“	25 ll.
23 de març	“	5 ll. 6 s.
24 de març	“	10 ll.

{f. 54v} Summa maior de totes les dates fetas per lo dit sots obrer en lo present any a carreters per tot 137 ll 4 s. {f. 56r} Dates fetes a los qui fan lo forn de cals en casa del Señor Pere Onofre Sanglada.

Data	Concepte	Quantitat
12 de gener de 1602	He donat a lo Señor Joan Socies de Montuiri per la cals per la obra de la Seu	28 ll.
27 de gener	“	28 ll.
20 de febrer	“	3 ll.
27 de febrer	He donat a lo susdit Señor Joan Socies, mestre major de forn de cals per lo valor de 1400 quarteres	49 ll.

{f. 57r} Dates fetes a carreters que aporten la cals del forn per compte de la obra.

Data	Concepte	Quantitat
7 de març de 1601	He pagat a Joan Munar sis carretades	3 ll. 15 s.
“	Dit die he pagat sis carretades a Pere Munar	3 ll. 15 s.

	Feliu carrater a la matexa	
“	Dit die he pagat a Joan Bisbal carrater per set carretades	4 ll. 7 s. 6 d.
“	Dit die he pagat a Bartomeu Amengual set carretades	4 ll. 7 s. 6 d.
“	Dit die he pagat a Sebastià Calafat carreter set carretades	4 ll. 7 s. 6 d.
“	Dit die he pagat a Jaume Calvo carreter quatre carretades	50 s.
“	Dit die he pagat Antoni Gitar carreter quatre carretades	50 s.
“	Dit die he pagat Antoni Mir carreter quatre carretades	50 s.
“	Dit die he pagat Mateu Reus carreter set carretades	4 ll. 7 s. 6 d.

{f. 58r} Dates fetes a los qui trenquen mitjans de la pedrera juntamar en la possessió del Señor Guillem Descatlar del terma de Sta. Eugènia dita sa Vall. A 19 de janer de 1602 he transmès a los sobre dits trencadors de mitgans que an se servir per pavimentar les terrades devant de les capelles de les Ànimes i Sant Sebastià 15 ll. per Nicolau Fullana treginer de Campos. A 23 de febrer per mans del mateix Nicolau Fullana 25 ll. A 21 de mars he tremes 20 ll. a los sobre dits trencadors de mitgans i son a compliment de 60 ll. per lo valor de 300 dotzenes de mitgans possades l'embarcador.

{f. 95v} Dates fetes als senyors d'obres, arxiu i mestres de la obra.

Data	Concepte	Quantitat
-	A mestre Rafel Poquet, fuster mestre major de la obra per lo moviment	6 ll. 8 s.
-	Mes a dit mestre Poquet per fer net los salamons	6 s.
-	Mes a dit mestre Poquet per un anyell de Pasqua	10 s.
-	Mes a dit mestre Poquet per parell de copons	10 s.
-	Mes a dit mestre Poquet per la determinatio del Illtre. i Molt Rvnd. Capítol sots a 13 de agost de 1594 se acostuma a donar a les festes de Nadal	5 ll.
-	Mes a dit mestre Antoni Fornari picapedrer major de la obra per un anyell de Pasqua	10 s.
-	Mes a dit mestre Antoni Fornari picapedrer major de la obra per un parell de copons de Nadal	10 s.
-	Mes a dit Senyor Canonge Arxiver	5 ll.
-	A nels Señors Canonges obrers 40 s. a cadascun	4 ll.

{f. 96r} Jo Anthoni Amoròs, canonge arxiver, he cobrat les desmunt dites 5 ll. del Rvnd. Cristòfol Ginart. {f. 97r} Dates fetes a misses matinals i altres entre lo any lo die dels morts septuagesima i altres despeses.²⁰⁰

Data	Concepte	Quantitat
23 de juny	Vigilia de St. Joan 2 diners per miserere i per tots los preveres presents i excusats, escolans i llers per alia del Rvnt. Señor Joan Martinez, canonge	20 s.
“	Mes presenti a miserere los diners per alia del Honorable Bernat Salas, paraire a tots los preveres presents i excusats, escolans i llers (llantiers)	9 s.
“	A lo ofici major per lo sobre dit Salas	42 s.
29 de juny	Die de St. Miquel apres de matines perti sis dines per part per alia de Mn. Guillem Punter prevere a tots los beneficiats de ordes sacres presens i excusats domer i pritmatxers, vuit dines, creu i canelobres dos dines	25 s.

²⁰⁰ Font d'elaboració pròpia de l'autor a partir dels folis 97r a 98r.

2 de novembre	Ferem la absolutio general perti a Mon Sr. Rm quatre sous i a tots los Señors de capa blancha dos sous i a tots los preveres diaches i subdiaches presens i excusats, escolans i llers, bidell, organista i mestres de la obra a quiscun un sou	12 ll.
“	Els confreres amb almoines i censals compres lo preu de una quartera de blat o pa que havia de partir per deixa de la Sra. Maria Giberta i de altra part se dona a la Sra. Burgueta que a partir a pobres de la capella de Sta. Magdalena	6 ll. 6 s.
10 de novembre	Dissabte de St. Martí per aniversari de Antonina Castellona dos diners a tots els preveres presents i excusats	23 s.
11 de novembre	Dit die de St. Martí missa matinal per ànima de la Sra. Antonina Castellona per ti a tots los sobredits preveres presents i excusats, escolans i llers 6 d. Compresos sentsals a lo domer qui dins la missa 4 s. i 8, evangeli	3 ll. 15 s.

	nou dobles, epistola set dobles a la dot se caxes 1 s. compresa llur part, en elqui fa les absoltes 1 s. i organista 6 d., creu i canelobres 6 d.	
11 de novembre	Mes se donara en els custos per subventio de les entorxes	24 s.
“	Mes en els escolans i llereres per aparellar la tomba	2 s.
2 de febrer de 1602	Dit die de Nostra Sra. I dissabte de la septuagesima miserere per tots los benefactors de la obra de Nostra Sra. parti a tots els beneficiats presents i scusats escolans i llereres	23 s.
3 de febrer	Ferem lo aniversari general per tots los confreres benefactors de la obra de Nostra Sra. parti a tots les capes blanches a los preveres que tenen carrech ço es de la capella del Corpus Christi, de St. Pere i St. Bernat, bosses dels aniversaris i St. Bernat calderata i an els semmaners qui fan lo offici	4 ll. 5 s.

	i primatxers qui fan la absolutio a quiscun 1 s., creus i canelobres 8 d. i a tots los altres beneficiats presents i excusats, escolans i llers de Cor major 6 d.	
“	En el Rvnt. Custos per la oferta	20 s.
“	En els escolans i llaners	9 s.
“	A lo Sr. Canonge Albertí per la caritat de la missa cantada i son dret	12 s.
“	A lo Sr. Canonge Abrines per cantar lo evangeli i son dret	5 s.
“	A nel sots - diaca	3 s.
“	A nel fosser	4 s.

{f. 98v} Summa major de totes les dates fetes per lo dit sots obrer en lo present any dellas missas matinals i altres per tot 37 ll. 19s. {f. 100r} Dates fetes en el Rvnt. Custos per la cera de tot lo any. Jo Antoni Pascual prevere i custos de la sagristia de la Seu he rebut del Rvnt. Cristòfol Ginart prevere i sots obrer 9 ll. 12 s. per los 30 ciris dels salomons per lo dijous sanct. Mes he rebut del dit sots obrer 3 ll. per la cera del corpus. Mes he rebut de dit sots obrer per lo aniversari 8 ll. per minves i manifesture de les 4 entorxes. Mes he rebut de dit sots obrer per la cera del die dels mors 3 ll. i 17 s. Mes he rebut de dit sots obrer 3 ll. per une entorxa per les matines de Nadal. Mes he rebut de dit sots obrer 7 ll. 12 s. per lo ciri de la Maria i per lo pintar i alguns ciris blanchs que prengue i benei en lo discurs del any. Mes he rebut de dit sots obrer 58 ll i 5 s. per totes les candeles prengue per fer la acapte i per tota la cera. Mes he rebut de dit sots obrer

per lo aniversari de la septuagesima per minves i manifesture i per les 2 ll. de candeles per dit aniversari 10 ll. i 12 s. Mes he rebut de dit sots obrer per lo aniversari de Pere Valls, mercader, per minves i manifesture i candeles 7 ll. {f. 101v} Dates per los cens i carrechs fa a la obra a Nostra. Sra. de mars. Primo fa al Illtre. i Molt Rvnd. Sr. Jeroni Fortesa, degà i canonge per son beneficis te annex en lo deganat. 3 ll. Pasqua de Resurrectio. Mes fa en el Rvnd. Cristòfol Ginart, prevere de Manacor per lo seu benefici possehit en la seu en lo altar de St. Climent. 8 s. 9 d. A 15 de maig. Mes fa en el benefici de la candela possehit lo Rvnd. Mn. Pere Ripoll prevere 25 s. i 8 d. per lo Sr. Doctor Miquel Ferrer. A 4 de juny. Mes fa en el benefici fundat en la capella de St. Guillem de la església parroquial de St. Jaume possehit viu lo Rvnd. Antoni Miquel prevere. 8 ll. A Nadal. Mes fa en el benefici possehit viu lo Miquel Genovart prevere en lo altar de St. Climent. 3 ll. Mes fa a lo Rvnd. Felip Malferit prevere 16 s. lo mateix die. {f. 102r} Jo Felip Rayó, procurador del Molt Illtre i Rvnt. Capítol, he rebut les dites contra scrites 3 ll. i son per lo any present. Fet a 13 de octubre de 1601. Jo Andreu Ferrer, prevere i Doctor en Teologia i procurador de mon germa lo D. Miquel Ferrer prevere he rebut la contrapartida del Rvnd. Cristòfol Ginart i es per lo any del present libre fet a 11 de octubre de 1601. Jo Antoni Miquel prevere beneficiat en la iglesia parroquial de St. Jaume he rebut del Rvnd. Cristòfol Ginart la contrapartida de 8 ll. i es per lo any del present libre fet a 12 de desembre de 1601. Jo Miquel Genovart prevere he rebut 3 ll. i 8 s. per la contra escrita partida de 4 ll. per lo any del present libre. Jo Felip Malferit he rebut la la contra escrita partida de 16 s. fet al primer de febrer de 1602. {f. 102v} A 15 de agost. Mes fa en el benefici possehit viu lo Rvnd. Miquel Mir en la capella del Corpus Christi. 5 ll. A Nostra Sra. de setembre. Mes fa en el benefici possehit viu lo Rvnd. Miquel Genovard prevere en lo altar de Sant Climent de la Seu. 12 s. A Sant Lluc. Mes fa en el benefici possehit viu lo Rvnd. Antoni Oliver prevere en la Seu en la capella o altar de St. Guillem. 10 ll. 5 s. Mes fa a la clavaria de la Seu. 30 s. 9 d. A tots Sancts. Fa a la sagristia de la Seu per los ciris qui cremen demunt lo altar major diumenges i festes. 4 ll. 12 s. 6d. Mes fa dit die en el Rvnd. Gabriel Roig, prevere per lo benefici posseixen en lo altar de St. Guillem. 7 ll. {f. 103r} Jo Miquel Mir prevere he rebut del Rvnd. Cristòfol Ginart prevere la contrapartida 5 ll. del present any. Fet a 10 de setembre de 1601. Jo Miquel Genovart, prevere he rebut 16 s. per la contrapartida escrita per lo any del present libre. Jo Antoni Oliver, prevere he rebut la contrapartida escrita 10 ll. 5 s. del del Rvnd. Cristòfol Ginart, prevere son per lo any del

present libre fet a XVII de desembre any 1602. Jo Antoni Pascual prevere i custos de la sagristia de la Seu he rebut la contrapartida escrita pertida del Rvnd. Cristòfol Ginart, prevere i sots obrer que son 4 ll. 12 s. i 6 d. per lo any del present libre. Jo Gabriel Roig, prevere he rebudes 7 ll. de del Rvnd. Cristòfol Ginart, prevere i son per lo any del present libre i per la contrapartida escrita. {f. 103v} Lo cens fa la obra a los aniversaris. Primo fa a dits aniversaris lo die de Nostra Sra. de Març el cap de any. 62 ll. 5 s. Mes fa ab altre pertida 46 s. Mes fa amb altra partida 8 s. Mes fa altre partida 16 s. Mes fa ab altre partide 5ll. 4 s. {f. 104r} Jo Damia Avellà, prevere i procurador he rebut del Rvnd. Cristòfol Ginart prevere i sots obrer de la Seu 8 ll. i son a bon compte de les encontres scrites partides del present libre fet a 5 de abril de 1601. Mes he rebut jo de susdit Avellà en dit nom del sobredit Ginart en dit nom 8 ll. 18 s. i 9 d. i son a bon compte per lo any del present libre fet a 22 de maix de 1601. Mes jo de susdit Avellà prevere he rebut en dit nom del sobre dit Ginart, prevere en dit nom 54 ll. i son per acompliment 70 ll. que es la contra escrita partida i son per lo any del present libre. {f. 104v} Lo cens fa la obra a 4 de maig. Primo fa a la confraria de St. Pere i St. Bernat 10 ll. A Nostra Sra. de mars. Mes fa a lo Rvnd. Gabriel Mir, prevere per lo benefici posseït en la capella de la Passione Imaginis i de St. Climent 11 ll. 14 s. Al primer de juliol. Mes fa en el convent de Nostra Señora dels Socors 6 ll. 13 s. 4 d. {f. 105r.} Jo Miquel Gener, prevere fas testimoni com la Sra. Antonina Olesa vidua dexada del Sr. Rafael Olesa, son marit que ha rebut de Rvnd. Cristòfol Ginart, prevere i sots obrer 10 ll. per la contra escrita partida fet a 9 de octubre de 1601. Jo Gabriel Mir, prevere he rebut les 11 ll. i 14 s. de la contra escrita partida i del present any fet a 29 de mars de 1601. Jo frare Joan Garcia procurador del convent de Nostra Sra. dels Socors que he rebut de Cristòfol Ginart prevere 6 ll. i 13 s. i 4 d. per cadascun dels anys ne fa a dit convent en lo mes de juliol i dita paga es a compliment de la propassada pencio fet a 2 de octubre de lo any 1601. {f. 105v} Summa maior de totes las dates fetas per lo dit sots obrer en lo present any dels censals i carrechs fa a la obra per tot 145 ll. {f. 106v} Dates fets el cap de any a nels mestres de la obra a nel sots obrer i a nel qui te carrech de tancar los libres. Primo de acustume a donar an el picapedrer mestre major de la obra de la Seu el cap de any per la mestransa. 10 ll. Primo se acustume de donar a nel fuster mestre major de la obra de la Seu per la mestransa el cap de any. 7 ll. 10 s. Primo se acustume de donar a nel sots obrer. 70 ll. Primo se acustume de donar a nel qui te càrrec de tancar los llibres del Cor. 30 s. {f. 107r} Jo Rafel Poquet, fuster major de la Seu he

rebut la quantitat de 7 ll. 10 s. {f. 107v} Dates fetes als escolans i llantiers, fosser i nel qui te càrrec de tancar lo rellotge i tenir la llibreria neta. Primo en els scolans per spolsar cada semmana los retaules. Mes a dit escolans per a tocar n'Antonia los dilluns entre lo any i per les misses matinals dels confreres. 10s. Mes a dits scolans per tocar lo aniversari lo dilluns de St. Maties per lo emperador nostre. 12 s. Primo en els llantiers per entendre la llantia qui crema devant lo vas dels confreres de Nostra Sra. prop de la capella del pa beneit. 4 s. Mes a dits scolans per ensendre la llantia de sancta Magdalena per la Sra. Maria Giberta. 4 s. Mes en el qui te carrech de parar lo rellotge. 6 ll. Mes en el qui te carrech de spolsar los llibres i tenir la llibreria neta 3 ll. Mes en el fosser per llevar i spolsar les estores 6 s. Mes altre vegade a dit fosser per llevar i espolsar dites estores. 6 s. {f. 108r} Jo Joan Llull escolà de la Seu he rebut les dites quantitats del present any i libre. Jo Miquel Nebot escolà de la Seu he rebut les dites quantitats. Jo Pere Anglès sots - diaca tinc rebut del sots obrer 40 s. per conte de parar lo rellotge a bon compte fet el 20 de novembre de 1601. Jo Francesc Borguny fosser he rebut del Rvnd. Cristòfol Ginart prevere i sots obrer per posar les estores del present any. {f. 109v} Dates fetes per lo port del oli.

Data	Concepte	Quantitat
25 de gener de 1601	Per lo port de 24 cortans oli an aportats de Sóller de la acapta feta per lo Sr. Canonge Mayol	7 s.
“	Mes he pagat per lo port de 8 cortans oli de la acapta de Sóller feta per lo sobre dit Sr. Canonge Mayol	4 s.
6 d'abril	Per lo port de 19 cortans oli de la acapte feta per lo Sr. Antoni Gual de Valldemossa	6 s. 6 d.

{f. 110v} Dates fetes per lo port del forment.

Data	Vila	Concepte	Quantitat
16 d'agost de 1601	Campos	Per la acapte	18 s.
“	Sant Joan	“	8 s.
1 de setembre	Campanet	Pagui per lo port de dos quarteres i una barcella de la acapte	10 s. 4 d.
“	Montuiri	Per la part de tres quarteres de la acapte del Sr. Canonge Garau	8 s.
“	Manacor	Per la part de vuit quarteres i tres barcelles de la acapte del Sr. Canonge Togores	34 s.
6 de setembre	Llucmajor	Per la acapte	3 s.
10 de setembre	Porreres	Per la acapte feta per lo Sr. Lluc	16 s.
11 de setembre	Sineu	Per la acapte feta per lo Sr. Canonge Amengual	18 s.
17 de setembre	Andratx	Per la acapte feta per lo Sr. Canonge Ensenyat	6 s.

18 de setembre	Algaida	Per la acapte feta per lo Sr. Canonge Andreu	7 s. 6 d.
20 de novembre	Felanitx	Per la acapte feta per lo Sr. Canonge Sansaloni	20 s.
24 de novembre	Selva	Per la acapte feta per lo Sr. Canonge Catlar	4 s.
“	Petra	Per la acapte feta per lo Sr. Canonge Gual	12 s.

{f. 111r} Summa major de totes les dates per lo port del forment per tot 8 ll. 10 s.

{f. 114r} Dates fetes per la Sra. Maria Giberta.

Data	Concepte	Quantitat
21/04/1601	Dissabte de Pasqua per pastar, moldre i coure dues barcelles de pa per los pobres de la presó per deixa de la Sra. Maria Giberta	3 s. 8 d.
22/04/1601	Dit die de Pasqua de Ressurrectio parti a los presones dit pa i a cada pobre doni un sou per dexa de la Sra. Maria Giberta foren trenta pobres persones	1 ll. 10 s.
01/07/1601	Dissabte de la visitatio de la Mare de Deu per pestar,	4 s.

	molre i coure dos barcelles de blat per dexa de la Sra. Maria Giberta	
02/07/1601	Dit die de la visitatio parti a los pobres de la preso les susdites barcelles de pa per dexa de la Sra. Maria Giberta i doni a quiscun pobra presoner tant de homens com dones foren vint i vuit	1 ll. 8 s.
25/12/1601	Dit die de Nadal per pastar, molre i coure dos barcelles de blat per los pobres de la preso per dexa de la Sra. Maria Giberta	1 ll. 5 s.
09/02/1602	Dissabte de la septuagesima presenti anni fecere a tots los beneficiats presents i scusats de ordens sachres	2 d.
10/02/1602	A totes les capes blanches un sou i a tots els beneficiats de ordens sachres 6 d. per dexa de la Sra. Maria Giberta	3 ll. 15 s.
10/02/1602	Mes per la charitat per una missa baixa quotidiana de a dita per anima de la Sra. Maria Giberta i per dexa de dita diffunta	54 ll.

{f. 115r} Summa maior de totes les dates fetes per lo dit sots obrer en lo present any per los càrrecs de l'heretat de la Sra. Maria Giberta per tot 62 ll. 8 s. 8 d. {f. 115v} Dates fetes per la heretat de Pere Valls, mercader.

Data	Concepte	Quantitat
16/02/1601	Dissabte de la septuagesima presenti per ànima de Pere Valls, mercader a tots los beneficiats de ordens sachres presents i scusats	17 s.
17/02/1601	Diumenge de la septuagesima presenti per anima de Pere Valls, offici maior a tots los presents de capa blanca i a tots los capellans qui seran carrech de les capelles ço es del Corpus Christi, de St. Pere i St. Bernat, bosses dels aniversaris i St. Bernat i a tots los escolans i lletteres de cor maior i de cor menor presents i excusats, creu i canelobre	4 ll. 10 s.
17/02/1601	Mes a lo Señor Canonge Segui per la caritat de la missa i son dret	12 s.
17/02/1601	Mes a lo Señor Canonge Segui qui dix lo evangeli i	5 s.

	son dret	
17/02/1601	Mes al sots - diaca	3 s.
17/02/1601	Mes al Señor Custos per la oferta	20 s.
17/02/1601	Mes als escolans per tocar lo aniversari i arreglar la tomba	9 s.

{f. 116v} Summa summarum general i universal de totes les dates fetes per lo dit sots obrer en lo present any tant ordinarias com extraordinarias ab denou summas maiors precedens continguda per tot 1.860 ll. 11 s. 8 d. Comptes 7 ll. Ha rebut lo dit sots obrer com es veurà en cartes 29 del present libre 1.631 ll. 5 s. i 4 d. i haja despres les susdites 1.867 ll. 11 s. 8 d. compres les 7 ll. 11s. i 8 d. compres les 7 ll. dels comptes es vist esser cobrador en lo present any en 236 ll. 6 s. 4 d.

{f. 117v} A 21 de maig de 1602 foren fets los comptes del Rvnd. Cristòfol Ginart, sots obrer de la Seu en lo present any per lo Molt Rvnds. canonges de baix scrits los dos per torn per la electio conforme la nova ordinatio i determinatio feta a mars de 1600 per lo Molt Rvnd. Capítol ab la qual es stat determinat que fessen los comptes en esta forma i paga dit Venerable sots obrer la determinatio a dits Señors Canonges i altres quantitats de baix scrites. Primo al Rvnd. Sr. Francesc Sansaloni Canonge per torn 2 ll. Mes al Rvnd. Sr. Jeroni Descatlar, canonge per torn 2 ll. Mes al Rvnd. Sr. Joan Lloscos canonge per elecció 2 ll. Mes al notari i bidell 10 s. Mes a Cristòfol Ginart, sots obrer 10 s. Nota que les purgues del present llibre del primer bienni son en lo següent, Musa prevere secretari. {f. 128v} Jo Gabriel Guasp llibreter he rebut de Cristòfol Ginart, prevere 25 s. i son per lo cost del present llibre. Jo Pau Estada, organista he rebut de Cristòfol Ginart sots obrer 50 ll. per treball que he fet avui 29 de mars 1601. Jo Pau Estada, organista tinch rebut de Cristòfol Ginart sots obrer 30 ll. a bon compte fet avui 30 de mars de 1601. A 13 de abril del any 1601 ha pagat los susdit Señor Rvnd. 8 ll. que es lo preu tassat per M^o. Rm. per quatre ordinaris per la sagristia de la Seu donats amb paper. Jo Pau Estada, organista tinch rebut de Cristòfol Ginart sots obrer de la

Seu 20 ll. a bon compte fet avui a 13 de abril de 1601. Jo Antoni Morlà, llibreter he rebut del Rvnd. Cristòfol Ginart sots obrer de la Seu 46 s. i son per enquadrar quatre ordinariis ço es dos en pergami i los altres dos en cuiro los quals serveixen per la Seu fet a 29 de maig de 1601. Jo Pere Onofre de Verí, canonge tinc rebudes 150 ll. de Cristòfol Ginart, sots obrer de la Seu les quals li havia dexades a 22 de desembre mes propassat i dits diners li havia dexat per dita obra feta 18 de gener 1602. {f. 129r} Jo Pau Estada, organista tinc rebut de Cristòfol Ginart he rebut un a partida de 8 ll. i 6 s. que son per lo compte del orgue que hi ha en la Seu que harem comprades per lo preu de sis dotzenes lo qual esta manat per solució de Capítol fet avui a 24 de mars de 1602. Jo Joan Anglès he rebut de Cristòfol Ginart prevere sots obrer de la Seu 150 ll. i son per tantes a 11 de mars de 1600 qui lis ha donades Felip Fuster per les quals tenia penyora d'una basina de argent lo qual die ha tornada. Fet a 23 de gener de 1602. Jo Antoni Pascual prevere i custos de la sachristia de la Seu lo present any tinch tenguda i rebuda la sobre escrita basina de argent de la present Cristòfol Ginart prevere i sots obrer de la Seu fet a 24 de janer de 1601. Jo Jeroni Mir beneficiat fas testimoni com lo Rvnd. Cristòfol Ginart prevere sots obrer a pagat 11 ll. 14 s. a mestre Onofre Pastor, Antoni Pi i Bartomeu Isern, trencadors de pedra les quals 11 ll. 14 s. son per acompliment del valor de 140 i 6 dotzenes de pedra li han trencades per la Obra de la Seu a rao de 229 s. per dotzena de la Font Santa de que fa suma dit preu de 211 ll. 14 s. i dit albara he fet per dits trencadors i son contents i pagats fins lo dia present fet als 9 de mars de 1602. {f. 129v} Jo Jaume de Aro, prevere i rector de Campos fas testimoni com mestre Bernat Muntaner, corder mestre de la Seu ha rebut de Cristòfol Ginart prevere i sots - obrer de la Seu 21 ll. 12 s. i 6d. i son per lo valor de totes les cordes per tot lo any del present libre ab quatre partides aço es per una mestre de n'Aloi que paga 22 ll. a rao de 3 sous i mig i val 3 ll. Fet a 24 de mars de 1602. Jo Antoni Pascual prevere i custos de la sacgristia de la Seu he rebut del Rvnd. Cristòfol Ginart, prevere i sots - obrer de la Seu vuit cortans de oli a bon compte de 24 c. fa dita obra a la sagristia fet a 24 de mars 1602. {f. 142v} Rúbrica de totes les dates.

Matèria	Foli
Al llibre del Cor	1
Rebudes del bací que aporta per la Seu	5
Rebudes del llibre de la confraria que aporta per la Ciutat i Almudayna	3
Rebudes dels bacins de la obra que aporten per les parròquies de la Ciutat	7
Rebudes dels bacins que aporten per la part forana	8
Rebudes de satisfaccions i lo que es donarà per amor de Déu	9
Rebudes de deixes testamentaries i ultimes voluntats	10
Rebudes de fabriques	11
Rebudes de les acaptes dels forments	12
Rebudes del cens de forment de la Sra. Maria Giberta	13
Rebudes del posseit dels forments tant de les acaptes com de cens	15
Rebudes del oli	16
Rebudes del posseit del oli	17
Rebudes extraordinaries de pedres llenyans	18
Rebudes del Capbreu dels cens	21

Rebudes del cens de la Sra. Maria Giberta i cers indicis amb lo Hospital General	24
Rebudes de cens de M ^o . Pere Valls, mercader	25
Rebudes de cens de dines de quitacions	27

{f. 143r} Rubrica de totes les dates.

Matèria	Foli
Primo fa càrrec de quarteres de forment	29
Dates ordinaries i extraordinaries	30
Dates a picapedrers a mosos i manobres	38
Dates de fusters a mosos i serredors	44
Dates de ferres cordes i guixes	49
Dates a trencadors de pedra	51
Dates a carreters	54
Dates a los Srs. de obres i mestres de la obra	93
Dates de misses matinals	97
Dates al Rvnd. Custos de la cera	100
Cens fa la obra de diners entre lo any a diversos	101
Dates al cap de lo any en els mestres de obres sots obrer	106

Dates per lo port del oli	109
Dates per lo port del forment	110
Dates de la Sra. Maria Giberta	114
Dates de Pere Valls, mercader	115
Dates dels albarans testimonials	128
Dates del forn de calç	56
Dates dels trencadors de mitjans de la pedrera de sa Vall del Sr. Guillem Catlar del terme de Sant Joan	58

Taules dels llibres de fàbrica de la Seu de Mallorca

LF I = Llibre de fàbrica dels anys 1600 a 1601

LF II= Llibre de fàbrica dels anys 1601 a 1602

Índex de noms o antropònims

Abrines, Joan. Laic	LF II/24v
Aguiló, Miquel. Prevere i procurador del Capítol	LF I/20r; LF II/19r
Albert, Bartomeu. Teòleg	LF I/100r
Alberti, Rafel. Canonge	LF II/16r, 18r, 97r
Alemaný, Jeroni. Mercader	LF I/24v; LF II/23v
Aloy, Garau. Prevere	LF II/22v, 23r
Aloy, Miquel. Ferrer	LF II/49r
Amengual, Bartomeu. Carreter de calç	LF II/57r

Amengual, Bartomeu. Mestre i col·lector	LF I/3r; LF II/3r
Amengual, Joan. Canonge	LF II/110v
Amorós, Antoni. Canonge obrer	LF I/20r; LF II/96r
Andreu, Guillem. Canonge	LF II/17r, 110v
Anglès, Joan. Mercader	LF II/18v, 30r, 129r
Anglès, Pere. Sots – diaca	LF II/108r
Arcas, Pere Joan. Notari	LF I/38v; LF II/27v
Avellà, Damià. Prevere i Procurador	LF II/29v, 104r
Bagur, Jaume. Manobre picapedrer	LF II/36r
Ballester, Lluç. Prevere	LF II/19r
Barona, Bernat. Doctor en drets	LF II/28v
Bayo, Joan. Fuster	LF I/77r
Benejam, Jeroni. Guanter	LF I/61r
Bennàssar, Agustí. Laic	LF II/22v
Bennàssar, Baptista. Fill	LF II/23v
Bennàssar, Jaume. Teixidor de llana	LF I/24v; LF II/23v
Bennàssar, Pere. Laic de Campanet	LF I/24v
Berard, Marc. Manobre picapedrer	LF I/67r
Berenguer, Lluç. Laic	LF I/12r
Berga, Jaume. Manobre picapedrer	LF I/67r; LF II/36r
Berga, Miquel, prevere	LF I/10r, 16r
Bestard, Martí. Laic.	LF I/12r

Bibiloni, Joana. Laica	LF I/24v; LF II/24v
Binimelis, sn	LF I/61r; LF II/30r
Bisbal, Joan. Carreter de calç	LF II/57r
Bonet, Miquel. Corder	LF II/21v
Bonnin, sn. Mestre courer	LF I/61r
Bordoy, Miquel. Prevere	LF I/1r
Bordoy, Miquel. Mercader	LF II/19r
Borguny, Francesc. Fosser	LF I/108v; LF II/108r
Borras, sn. Mestre	LF I/24v; LF II/22v
Bosch, Antoni. Notari	LF I/39v; LF II/27v
Bujosa, Antoni. Manobre picapedrer	LF I/67r
Burgueta, sn. Laica	LF II/97r
Calafat, Pere. Picapedrer	LF II/36r
Calafat, Sebastià. Carreter de calç	LF II/57r
Calvo, Jaume. Carreter de calç	LF II/57r
Campins, Jaume. Prevere	LF II/30r
Canals, Miquel. Fuster	LF I/77r
Carrió, sn. Mestre guixer	LF I/81r
Castellona, Antonina. Laica	LF I/97r; LF II/97r
Catany, Antoni. Laic de Lluçmajor	LF I/34v; LF II/26v
Catany, Pere Nofre. Prevere	LF I/107v
Cavaller, Pere. Laic	LF I/24v

Clar, Miquel. Laic de Lluçmajor	LF I/29v
Cortès, Antoni. Hortolà	LF I/24v; LF II/21v
Creus, Antoni. Ferrer	LF I/61r
Creus, Llorenç. Ferrer major de la Seu	LF I/81r
Dameto “menor”, Albertí. Benefactor	LF I/37v; LF II/26v
De Aro, Jaume. Prevere i rector de Campos	LF I/11r, 20r; LF II/129v
De Aro, Joan. Prevere i oncle de Jaume	LF I/20r
Descatlar, Guillem. Canonge	LF II/58r
Descatlar, Jeroni. Canonge	LF II/110v, 117v, 143r
Descatlar, Pere. Benefactor	LF I/33v
Domènec, Joan. Prevere	LF II/1r
Ensenyat, Pere. Canonge	LF II/110v
Estada, Pau. Organista	LF II/18v, 30r, 128v, 129r
Estelric, Bartomeu. Notari	LF II/21v
Femenia, sn. Mestre ferrer	LF II/49r
Ferragut, Pere. Paraire	LF I/24v; LF II/24v
Ferrandell, Bartomeu. Laic	LF II/10r
Ferrer. Soldat	LF I/24v; LF II/23v
Ferrer, Andreu. Prevere i Doctor en Teologia	LF II/102r
Ferre, Guillem. Laic	LF II/24v
Ferrer, Jeroni. Manobre picapedrer	LF I/67r
Ferrer, Miquel. Doctor en drets	LF II/101v, 102r

Ferrer, Onofre. Trencador de pedra	LF II/51r
Font, Genís. Laic	LF II/19r
Fornari, Antoni. Picapedrer major de la Seu	LF I/67r, 95v, 107v; LF II/36r, 51r, 95v
Fornari, Miquel. Picapedrer germà d'Antoni	LF I/67r; LF II/36r
Fortesa, Jeroni. Canonge i degà del Capítol	LF I/101r; LF II/101v
Fortesa, Mateu. Laic	LF II/21v
Fortesa, Pere Joan. Doctor en drets	LF I/24v; LF II/21v
Fortesa Tagamanent, Mateu. Benefactor	LF I/24v
Fullana, Nicolau. Traginer	LF II/58r
Fuster, Felip. Laic	LF II/30r, 129r
Fustera, Beatriu. Vídua	LF I/10r; LF II/19r
Gallard, Pere. Laic de Deià	LF I/33v; LF II/25v
Garau, Catalina. Laica	LF I/37v; LF II/26v
Garau, Jeroni. Canonge	LF I/20r, 24v, 29v, 30v, 110v; LF II/16r, 17r, 21v, 110v
Garau, Miquel. Prevere	LF I/24v
Garcia, fra Joan. Procurador convent Socors	LF II/105r
Genovart, Miquel. Prevere	LF I/101r; LF II/101v, 102r, 102v, 103r
Genovart, Pere. Fuster	LF I/77r
Giberta, Maria. Benefactora	LF I/12r, 17r, 29v, 32v, 108v, 115r, 116r; LF II/13v, 15r, 24v, 25v, 29r, 29v, 97r, 107v, 114r, 115r, 142v, 143v
Gil, Antoni. Canonge obrer	LF I/20r; LF II/16r

Gili, Bartomeu. Trencador de pedra	LF II/51r
Ginart, Antoni. Pare de Cristòfol i carreter de calç	LF I/17r; LF II/15r,
Ginart, Cristòfol. Prevere i sots – obrer	LF I/4v, 100r, 101r, 107v; LF II/4v, 19r, 96r, 100r, 101v, 102r, 103r, 104r, 105r, 108r, 117v, 128v, 129r, 129v
Guixar, Antoni. Carreter de calç	LF II/57r
Gomila, Àngel. Laic	LF II/22v
Gomila, Gabriel. Laic	LF I/24v
Gual, Antoni. Canonge obrer	LF II/16r, 18v, 109v, 110v
Gual, Miquel. Canonge	LF I/36v; LF II/26v
Gual, Oliver. Laic	LF I/33v
Gual, Pere. Laic	LF II/30r
Guasp, Gabriel. Llibreter	LF I/61r; LF II/30r, 128v
Horrach, Bartomeu. Fuster	LF II/30r
Huguet, Gabriel. Procurador de Jeroni Fortesa	LF I/101r
Isern, Bartomeu. Trencador de pedra	LF II/129r
Janer, Miquel. Fuster	LF I/61r
Janer, Miquel. Prevere	LF II/105r
Jeroni, sn. Mestre torner	LF I/16r, 61r
Julià, Bartomeu. Bibliotecari	LF I/108v
Julià, Miquel. Fuster	LF I/61r
Julià, Sebastià. Fuster	LF I/77r
Llabrés, Bernat. Sabater	LF I/24v; LF II/23v
Llabrés, sn. Mestre ferrer	LF I/61r

Llabrés, Joan. Bassiner	LF II/8r
Llobera, Joan. Hortolà	LF I/24v; LF II/22v
Llompart, Jaume. Prevere	LF I/39v; LF II/27v
Lloscos, Joan. Canonge	LF I/97r; LF II/117v
Llull, Jaume. Conrador	LF I/61r
Llull, Joan. Escolà	LF I/108v; LF II/108r
Llull, Miquel. Notari	LF II/27v
Malferit, Felip. Prevere	LF I/101r; LF II/101v, 102r
Malferit, Guillem. Laic	LF I/39v; LF II/28v
Marcús, Bernat. Fuster	LF I/77r
Marimón, Miquel. Picapedrer	LF II/36r
Marroig, Damià. Teòleg	LF I/61r
Martinez, Joan. Canonge	LF I/97r; LF II/97r
Mas, Bartomeu. Manobre picapedrer	LF II/36r
Mas, Damià. Laic de Lluçmajor	LF I/30v
Mas, Joan. Laic d'Esporles	LF I/34v; LF II/26v, 27r
Massanet, Jaume. Calderer i obrer laic	LF I/1r
Mayol, Antoni. Quistor	LF II/28v
Mayol, Guillem. Fill d'Antoni	LF II/28v
Mayol, Mateu. Canonge	LF II/16r, 109v
Mayol, Miquel. Prevere	LF I/16r
Mayola, Elisabet. Laica	LF II/28v

Miquel, Antoni. Prevere	LF I/101r; LF II/101v, 102r
Mir, Antoni. Carreter de calç	LF II/57r
Mir, Gabriel. Prevere	LF I/101r; LF II/104v, 105r
Mir, Jeroni. Beneficiat	LF II/129r
Mir, Miquel. Prevere	LF I/101r; LF II/102v, 103r
Miró, Pere Joan. Bassiner	LF II/8r
Moix, Pau. Laic	LF I/14v
Montanyans, Nicolau. Sagristà i benefactor	LF I/33v; LF II/25v
Mora, Gabriel. Notari	LF I/33v
Mora, Guillem. Notari	LF II/25v
Mora, Pere	LF II/28v
Mora, Rafel. Notari	LF I/38v, 39v; LF II/27v, 28v
Moragues, Jeroni. Canonge	LF II/24v
Morella, Margalida. Laica	LF I/31v
Morlà, Antoni. Laic	LF I/61r
Morlà, Antoni Agustí. Prevere	LF II/11r
Morlà, Jeroni. Doctor en lleis	LF II/11r
Morlà, Antoni Joan. Llibreter	LF I/61r; LF II/30r, 128v
Mulet, Miquel. Mestre forner	LF I/61r; LF II/30r
Munar, Joan. Carreter de calç	LF II/57r
Munar, Pere. Carreter de calç	LF II/57r
Muntaner, Bernat. Corder	LF I/61r; LF II/49r, 129v

Musa, Nadal. Prevere i secretari capitular	LF II/117v
Mut, Montserrat. Laic	LF II/24v
Mut, Sebastià. Laic de Lluçmajor	LF I/31v
Nebot, Miquel. Escolà	LF II/108r
Net, Francesc. Canonge	LF I/36v; LF II/26v
Olesa, Antonina. Laica i muller de Rafel Olesa	LF II/105r
Olesa, Rafel. Procurador	LF II/105r
Olesa, Rafel. Mercader i obrer laic	LF I/61r
Oliver, Antoni. Prevere	LF I/101r; LF II/102v, 103r
Oliver Gual, sn	LF I/33v
Oms, Joan. Pintor	LF I/61r
Pacs, Pere de. Benefactor	LF I/20r; LF II/18r
Palerm, Antoni. Laic	LF I/24v; LF II/23v
Palou, Ugo de. Canonge	LF II/11r
Pallisser, Miquel. Laic	LF I/34v; LF II/26v, 27r
Parera, Bernadí. Picapedrer	LF II/26v
Parets, Miquel. Hortolà	LF II/23v
Pascual, Antoni. Prevere i custos de la Seu	LF II/30r, 100r, 103r, 129r, 129v
Pastor, Pere. Prevere	LF I/24v; LF II/22v, 25v
Pastor, Pere Onofre. Trencador de pedra	LF II/51r, 129r
Planas, Jaume. Fuster	LF I/77r
Perdiguer, Bernat. Hortolà	LF II/23v

Perdiguer, Jeroni. Laic	LF I/24v; LF II/22v
Perot, Miquel. Hortolà	LF I/24v
Prexella, Cosme. Laic	LF II/30r
Pi, Antoni. Trencador de pedra	LF II/129r
Pisà, Magí. Mercader	LF I/61r
Pol, Joan. Laic	LF I/61r
Polleres, Miquel. Prevere	LF II/19r
Pons, Antoni. Trencador de pedra	LF II/51r
Pons, Benet. Laic	LF I/24v
Pons, Pere, Paraire	LF I/31v
Pont, Jordi. Laic	LF II/26v
Poquet, Gaspar. Germà de Miquel	LF I/24v
Poquet, Miquel. Mercader	LF I/24v; LF II/22v
Poquet, Rafel. Fuster major de la Seu 95v, 107r	LF I/61r, 77r, 107v; LF II/30r, 44r,
Portella, Elisabet. Laica	LF I/24v; LF II/23v
Pont, Jordi. Laic	LF I/61r
Pou, Magí. Prevere de les acaptes de la part forana	LF I/20r, 61r
Puig, Miquel. Laic	LF I/24v
Puig de Ros, Pere Joan. Laic	LF I/33v
Puigdorfila, Jeroni de. Benefactor	LF II/18r
Pujol, Llorenç. Criat del fuster major Rafel Poquet	LF I/77r
Punter, Guillem. Prevere	LF I/97r; LF II/97r

Quint, Nicolau. Benefactor	LF II/28v
Rayó, Felip. Procurador del Capítol	LF II/102r
Real, Nofre. Mercader	LF I/61r
Reus, Mateu. Carreter de pedra	LF II/54r, 57r
Riera, Joan. Manobre picapedrer	LF I/67r
Ripoll, Pere. Beneficiat	LF I/101r; LF II/101v
Roca, Gabriel. Carnisser	LF I/37v
Roca, Jaume. Manobre picapedrer	LF I/67r
Roca, Jaume. Prevere	LF II/1r
Roca, Miquel. Arrendador	LF I/24v; LF II/23v
Roig, Gabriel. Prevere	LF I/101r; LF II/102v, 103r
Rossinyol, Baltasar. Benefactor	LF I/12r, 17r; LF II/13v
Salas, Bernat. Paraire	LF I/97r; LF II/97r
Salom, Bernat. Fuster	LF I/77r
Salvà, Antoni. Laic	LF I/12r; LF II/13v, 15r
Salvà, Joan. Laic	LF II/15r
Salvà, Pere. Laic	LF I/17r
Salvana. Joana. Laica	LF I/14r; LF II/13v
Sanglada, Pere Onofre. Propietari de forn de calç	LF II/56r
Sans, Melcior. Notari	LF I/24v; LF II/22v
Sans, Miquel. Notari	LF II/26v
Sansaloni, Francesc. Canonge	LF II/110v, 117v

Sansaloni, Joan. Doctor de Felanitx	LF I/11r
Sansó, Bernat. Fuster	LF I/77r
Sastre, Antoni. Mercader	LF I/61r
Sastre, Miquel	LF I/61r
Seguí, Antoni. Picapedrer	LF I/24v; LF II/22v
Seguí, Antoni Joan. Laic	LF I/12r
Seguí, Joan. Canonge	LF II/115v
Serra, Bartomeu. Trencador de pedra	LF II/51r
Siurana, Guillem. Notari	LF II/28v
Sociés, Joan. Mestre major del forn de calç	LF II/56r
Sociés, Josep. Blanquer	LF I/61r
Soler, Gabriel. Laic	LF I/24v; LF II/24v
Sot, Lleonart. Teixidor de llana	LF I/31v; LF II/25v
Sunyer, Joanot. Laic	LF I/24v; LF II/21v
Tafoia, Jeroni. Prevere i majordom del bisbe Vic	LF I/11r, 20r; LF II/11r
Timoner, Gregori. Guixer	LF I/81r; LF II/26v, 27r, 49r
Togores, Mateu. Ferrer	LF II/49r
Togores, Umbert. Canonge	LF II/110v
Tomàs, Baltasar. Laic	LF II/18v
Tomàs, Miquel. (alies "Xeric")	LF I/30v
Tomàs, Pau. Bassiner	LF II/8r
Torrella, Coloma. Laica	LF I/24v

Torrens, Nadal. Criat d'Antoni Fornari	LF I/67r; LF II/36r
Vadell, Miquel. Picapedrer	LF II/36r
Valero, Pere. Cavaller i obrer laic	LF I/1r
Valldaure, Miquel. Prevere	LF I/38v; LF II/27v
Vallès, Andreu. Laic	LF I/24v; LF II/24v
Vallès, Bartomeu. Laic	LF I/24v; LF II/24v
Valls, Pere. Mercader	LF I/33v, 35v, 116v, 117v; LF II/25v, 29r, 100r, 115v, 142v, 143v
Verd, mestre. Boter	LF II/30r
Verí, Onofre de. Canonge	LF I/97r; LF II/18r, 30r, 128v
Vic i Manrique, Joan. Bisbe de Mallorca	LF I/20r, 97r
Vicent, Antoni. Mestre de l'Almoina	LF I/61r
Vic, Bartomeu. Corder	LF I/24v; LF II/21v
Vidal, Antoni. Escultor	LF I/77r
Vilar, Narcís. Prevere	LF I/11r
Villalonga, Gaspar de. Benefactor	LF I/38v
Vives, Maties. Escolà	LF I/108v

Topònims

Alaró	LF I/18r, 110v; LF II/16r, 17r
Algaida	LF II/11r, 12r, 110v
Almudaina, parròquia	LF I/1r; LF II/1r, 3r
Andratx	LF II/12r, 110v

Artà	LF I/111v
Barcelona	LF I/61r
Bestard, possessió den	LF I/12r
Binissalem	LF I/111v
Bunyola	LF I/18r, 34v; LF II/16r, 23v, 25v
Calatrava, La	LF II/22v
Call de Ciutat	LF I/24v; LF II/22v
Camp de la dona Serralta (Camí d'Inca)	LF I/24v
Camp del camí de Bunyola	LF I/24v
Campanet	LF I/8r, 18r, 24v; LF II/12r, 17r, 22v, 110v
Campos	LF I/11r, 24v, 111v, LF II/12r, 30r, 58r, 110v
Campos, pedrera de	LF II/30r
Cavaller, Pere. Hort	LF I/24v
Coll den Rebassa, vinya i hort	LF I/24v; LF II/23v
Creu de pedra. Ciutat	LF I/24v; LF II/23v
Deià	LF I/8r, 33v; LF II/8r
Esporles	LF I/18r, 34v; LF II/16r, 26v
Felanitx	LF I/11r, 111v, LF II/12r, 19r, 110v
Felanitx, pedrera	LF II/18r
Ferrutxelles de Lluçmajor, possessió de	LF I/29v; LF II/24v
Flassaderia de Ciutat	LF I/24v; LF II/23v
Font den Candler de Ciutat	LF I/24v; LF II/21v

Font de la Terra Rotja de Ciutat	LF I/24v; LF II/22v
Font Santa, pedrera de la	LF II/30r, 51r, 129r
Hospital General	LF I/31v, 39v; LF II/24v, 142v
Inca	LF I/18r, 39v, 111v; LF II/12r, 16r, 27v
Llucmajor	LF I/8r, 14r, 17r, 20r, 29v, 30v, 31v, 34v, 111v, LF II/8r, 12r, 13v, 15r, 24v, 26v, 110v
Manacor	LF I/34v, 101r, 111v; LF II/12r, 26v, 110v
Mercè, convent de la	LF I/24v; LF II/24v
Moll de Ciutat	LF I/61r
Montision, convent de	LF II/18r
Montuiri	LF I/111v; LF II/12r, 56r, 110v
Moragues, carrer del canonge	LF I/24v
Morell, possessió de	LF II/28v
Muro	LF I/111v; LF II/12r
Petra	LF I/111v; LF II/12r, 110v
Plaça de la Seu	LF I/67r
Pollença	LF I/111v
Porreres	LF I/111v; LF II/12r, 110v
Porta de l'Almoina	LF I/67r
Portal del Cor	LF I/81v
Pou del mercat. Ciutat	LF I/31v
Pujol de Llucmajor, possessió des	LF I/12r
Roma	LF II/11r

Sa Vall dels Descatlar, possessió de Santa Eugènia	LF II/58r, 143r
Sant Antoni, carrer de Ciutat	LF I/24v; LF II/22v
Sant Feliu de Guíxols	LF II/28v
Sant Jaume, parròquia i església de	LF I/101r; LF II/101v, 102r
Sant Joan	LF I/8r, 111v; LF II/110v
Sant Miquel, parròquia i església de	LF II/24v
Sant Nicolau, parròquia i església de	LF II/7r
Santa Clara, església	LF I/31v; LF II/25v
Santa Eugènia	LF II/58r
Santa Eulàlia, parròquia i església de	LF II/7r
Santa Margalida	LF I/111v; LF II/12r, 51r
Selva	LF I/111v; LF II/12r, 110v
Sencelles	LF I/8r, 12r, 39v, 111v; LF II/8r, 13v, 28v
Sineu	LF I/111v; LF II/12r, 110v
Socors, convent dels	LF I/101r; LF II/104v, 105r
Sóller	LF I/8r, 18r, 110v; LF II/8r, 12r, 16r, 28v, 109v
Sóller, església de	LF II/8r
Sunyer, Joanot. Hort de	LF I/24v
Tiringades, possessió de	LF I/34v; LF II/26v
València	LF I/61r
Valldemossa	LF I/18r, 110v; LF II/16r, 109v
Om de na Via Brera. Ciutat	LF I/24v; LF II/22v

Institucions i administracions

Capítol de la Seu de Mallorca	LF I/24v, 30v, 38v, 43r, 61r, 95v;
LF II/1r, 18r, 18v, 25v, 27v, 30r, 95v, 117v	
Fàbrica de la Seu	LF II/10r, 18r, 19r
Jurats de la Universitat	LF I/38v
Porció Temporal, escrivania	LF I/24v; LF II/22v
Mercaderia, diner de la	LF I/38v; LF II/27v
Sacristia de la Seu	LF I/101r; LF II/16r, 102v, 128v,
129r	
Universitat de Mallorca	LF I/24v, 28v, 33v, 36v, 38v; LF
II/23v, 25v, 27v	

Materials i eines

Aigua cuita	LF I/61r
Argent	LF II/30r, 129r
Argila	LF II/30r
Atzur	LF I/61r
Bacina	LF I/7r, 8r; LF II/5r, 6v, 30r, 129r
Bancal	LF I/61r; LF II/30r
Barcarols	LF I/61r
Baula	LF I/61r
Biga	LF I/61r

Botilló	LF II/49r
Calç	LF I/20r, 61r; LF II/19r, 30r, 57r
Carretó	LF II/30r
Cera	LF I/100r; LF II/100r, 143r
Ciri	LF I/101r
Clau	LF I/61r
Clau de lloba	LF I/61r
Copó	LF I/95v
Corderia	LF II/129v,
Corriola	LF I/61r
Cuiro de bou	LF I/61r
Escudella	LF I/61r
Estany	LF I/61r
Estora	LF I/108v; LF II/107v
Forment	LF I/12r, 14r, 17r, 43r, 111v, 116r; LF II/12r, 13r, 13v, 15r, 29r, 29v, 110v, 111r, 142v, 143r
Forn de calç	LF II/56r, 143r
Galga de Santanyí	LF I/20r; LF II/18r
Galsó	LF I/61r
Guix	LF I/81r; LF II/49r
Grava	LF II/30r
Llautó	LF I/61r

Llenyam 142v	LF I/22r, 61r; LF II/18r, 18v, 19v,
Marbre	LF II/23v
Moltó	LF I/61r
Oli 29r, 109v, 142v, 143r	LF I/18r, 43r, 116r; LF II/16r, 17r,
Palomera	LF II/49r
Panys d'or	LF I/61r
Pedra de galga de Santanyí	LF I/20r
Pergamí	LF I/61r
Plom	LF II/49r
Salomó	LF I/95v
Tatxa	LF I/61r
Tela de Gènova	LF I/61r
Tornavís	LF I/61r
Torxa	LF I/97r
Sepí	LF I/61r, 77r
Verga	LF I/61r
Vet	LF I/61r

Dignitats, càrrecs i oficis

Ardiaca	LF II/19r
Arrendador	LF I/24v

Arxiver	LF I/95v; LF II/95v, 96r
Baciner	LF I/8r
Beneficiat	LF I/97r
Bibliotecari	LF I/108v
Bisbe de Mallorca	LF II/18v
Blanquer	LF I/61r
Boter	LF II/30r
Calderer	LF I/1r
Canonge	LF I/1r, 20r, 24v, 29v, 30v, 36v, 61r, 95v, 97r, 110v; LF II/1r, 4v, 12r, 16r, 17r, 18r, 18v, 21v, 26v, 95v, 96r, 97r, 101v, 109v, 110v, 115v, 117v
Carnisser	LF I/37v
Carreter de calç	LF II/57r, 143r
Carreter de pedra	LF II/54r
Confrare	LF I/97r, 108v
Conrador	LF I/61r
Corder	LF I/24v, 61r, 81r, LF II/21v, 49r, 50v, 129v
Courer	LF I/61r
Criat	LF I/67r, 77r; LF II/36r
Custos de la Sacristia	LF I/97r, 100r; LF II/30r, 97r, 100r
Degà	LF I/101r; LF II/101v
Doctor en drets	LF II/21v, 28v

Doctor en teologia	LF II/102r
Domer	LF II/97r
Escolà 108r, 115v	LF I/97r, 108v; LF II/97r, 107v,
Escultor	LF I/77r
Ferrer	LF I/61r, 81r; LF II/49r, 50v
Forner	LF I/61r; LF II/30r
Fosser	LF I/108v; LF II/97r, 107v, 108r
Fuster 44r, 95v, 106v, 107r, 143r	LF I/61r, 77r, 80r, 107v; LF II/30r,
Guanter	LF I/61r
Guixer	LF I/81r; LF II/26v, 49r, 50v
Hortolà	LF I/24v; LF II/22v, 23v
Inquisidor	LF I/61r
Llantorner	LF I/61r
Llantier	LF I/97r, 108v; LF II/97r, 107v
Llibreter	LF I/61r; LF II/30r, 128v
Majordom del Bisbe	LF I/20r
Manobre	LF I/67r, 70v; LF II/36r, 39v, 143r
Mercader LF II/18v, 19r, 22v, 23v, 25v, 29r, 30r, 100r, 115r, 115v, 142v, 143r	LF I/1r, 33v, 35v, 61r, 116v, 117v;
Mestre de l'Almoina	LF I/61r
Mosso	LF I/67r, 77r, 80r

Notari	LF I/24v, 34v, 38v, 39v; LF II/21v, 22v, 25v, 26v, 27v, 28v
Organista	LF I/61r; LF II/18v, 30r, 97r, 128v, 129r
Paraire	LF I/24v, 31v, 97r; LF II/24v, 97r
Picapedrer	LF I/24v, 34v, 67r, 70v, 107v; LF II/22v, 26v, 27r, 36r, 39v, 95v, 143r
Pintor	LF I/61r
Prevere	LF I/1r, 4v, 10r, 11r, 16r, 20r, 24v, 38v, 61r, 97r, 100r, 101r, 108v; LF II/1r, 4v, 11r, 19r, 22v, 23r, 25v, 29v, 30r, 97r, 100r, 101v, 102r, 102v, 103r, 104r, 104v, 105r, 108r, 115v, 128v, 129r, 129v
Primatxer	LF II/97r
Procurador	LF I/1r; LF II/104r
Procurador del Capítol	LF I/20r; LF II/1r, 19r, 102r
Rellotger	LF I/108v
Sabater	LF I/24v; LF II/23v
Sagristà	LF I/33v; LF II/25v
Serrador	LF I/77r, 80r; LF II/44r, 143r
Sots – diaca	LF I/97r; LF II/97r, 108r
Sots – obrer	LF I/28v, 32v, 42r, 43r, 66v, 70v, 80r, 99r, 100r, 106v, 107v, 116r, 118v; LF II/6v, 19v, 29r, 30r, 50v, 52v, 54v, 98v, 100r, 104r, 105r, 105v, 106v, 115r, 115v, 117v, 128v, 129r, 129v
Teixidor de llana	LF I/31v; LF II/23v, 25v
Teòleg	LF I/61r
Torner	LF I/61r

Treginer	LF II/58r
Trencador de pedra	LF II/51r, 129r
Culte	
Altar de Sant Climent	LF I/101r; LF II/101v, 102v
Altar de Sant Guillem	LF I/101r; LF II/102v
Altar major	LF I/101r; LF II/49r, 102v
Benefici de la Candela	LF I/11r, 101r; LF II/101v
Campana de n' Aloi	LF I/61r; LF II/49r, 129v
Campana de n' Antònia	LF II/107v
Capella de les Ànimes	LF II/58r
Capella del Corpus Cristi	LF I/101r; LF II/97r, 102v, 115v
Capella de Nostra Senyora de la Seu	LF I/20r
Capella de la Passio Imaginis	LF I/101r; LF II/104v
Capella de Sant Bernat	LF II/97r, 115v
Capella de Sant Climent	LF I/101r; LF II/104v
Capella de Sant Guillem, església de Sant Jaume	LF I/101r; LF II/101v
Capella de Santa Magdalena	LF I/20r; LF II/29v, 30r, 97r
Capella de Sant Sebastià	LF II/58r
Capella de la Trinitat	LF I/61r
Confraria de Nostra Senyora de la Seu	LF I/1r; LF II/5r, 107v
Confraria de Sant Pere i Sant Bernat	LF I/101r; LF II/104v

Creu del Davallament	LF I/61r
Davallament	LF I/61r
Dijous Sant	LF I/61r
Evangeli	LF I/97r
Festa de Nostra Senyora de Març 103v, 104v	LF I/24v, 101r; LF II/21v, 24v, 97r,
Festivitat de Sant Joan	LF I/101r
Festivitat de Sant Lluç	LF I/101r
Festivitat de Sant Macià	LF I/108v
Festivitat de Sant Miquel	LF I/24v, 34v; LF II/22v, 23v, 26v
Festivitat de Sant Pere i Sant Feliu	LF I/12r, 24v, 37v; LF II/13v, 22v
Llibre del Cor	LF I/1r, 108v; LF II/106v, 142v
Missa	LF I/97r, 99r, 115r, 116v; LF II/114r
Nadal 100r, 101v, 114r	LF I/31v, 37v, 95v; LF II/95v,
Orgue major	LF I/20r, 61r; LF II/18v, 49r, 129r
Orguenet	LF I/61r, 77r
Pasqua de Resurrecció 95v, 101v	LF I/5r, 24v, 95v, 101r; LF II/29v,
Processó	LF II/30r
Rellotge	LF I/108v; LF II/49r, 107v
Retaule	LF I/108v; LF II/107v
Tots Sants	LF I/24v

50. Concessió a la Seu de Mallorca, per part del Papa Climent VIII, de la potestat per a poder resar a sant Vicenç Ferrer, amb doble ritus i ofici propi aprovat per la Santa Seu, segons la costum de l'Església valenciana. 1602, 21 de març.

ACM, Sala III, capsa XXXII, núm. 10

Clemens P.P.VIII. Venerabilis frater et dilecte fili salutem et apostolicam benedictionem quae ad sanctorum venerationem et divini cultus augmentum pertinent ea liberter concedimus prout in Domino salubriter conspiciamus expedire piis itaque et devotis supplicationibus fraternitatis tuae nomine, frater Episcopo nobis humiliter porrectis inclinati ae ex vocto venerabili fratrum nostrorum S. R. C. cardinalium supersaoris et ceremoniis deputatorum ut in ecclesia vestra maioricensi quae in provincia valentinensi consistit dies festus sancti Vincentii confessoris sub ritu duplici et officio proprio ab hac sancta sede approbato iuxta consuetudinem Ecclesia Valentinensis celebrari possit autem apostolica tenore presentium concedimus et indulgemus ut quod vos et alii vestrae Ecclesia et Dioecesis Beneanti festum huiusmodi sic celebrantes et officium proprium predictum recitantis obligationi recitandi divini officii satisfaciatis pariter concedimus non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac novi kalendarii et breviarii romani editione et juramento et confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus veterio quam contrariis quibuscumqua. Datum Romae apud sanctum Petrum sub anullo piscatoris die XXI martii M. D. C. II, Pontificatus nostri anno undecimo. M. Vestius Barbiamus.

51. Testament del bisbe Joan Vic i Manrique. 1611, 17 de maig.
AHT, caixa 91, sig. 115, f. 34r–41v. Notari: Francisco Reverter

Testamento de D. Juan Vique y Manrique que licenciado y doctor en Sachra Theologia por la Universidad de Salamanca de la qual sia Rector. Escrito de mi mano propia y firmado y sellado con mi sello el qual hago en virtud de la facultat que tengo de testar concedida por la Santidad de Papa Clemente octavo cujo breve ha juntamente en el pliego desse testamento.

En nombre del padre y del hijo y del S. Sto. que es performas y un solo Dios verdadero tomando por intercesora la reyna de los angeles de la Purisima Virgen Maria Inmaculada en la sua sancta concepcion y a los bienaventurados allegados mios los gloriosos San Hieronimo y S. Vicente Ferrer dispongo mi ultima voluntad del modo siguiente.

Yo Don Juan Vique y Manrique Arzobispo de la Sancta Iglesia de Tarragona considerando la hora de la muerte quan incierta sea y quan necesaria la preparacion para [...] tan encargada y tantas veces repetida en el Evangelio de Jesuchristo Sancto Nuestro Señor. Estando al presente con entera salud y con todo mi acuerdo y juicio y usando de esta facultad de poder estar arriba dicha dada en Roma anno incardiationis Domini 1604 junii anno pontificatus Clementis Octavi felici recordationis y acceptando dicha facultad como al presente acepto cuyo breve esta juntamente con este testamento, hago y ordeno la presente disposicion de mi ultima voluntad y testamento el qual quiero que valga por ultima voluntad mia, o de codicilio o de aquella manera que de derecho si esta pudiere o voliere. Este tiene reservado F. Reverter, el notario.

Primeramente encomiendo mi alma a Dios Nuestro Señor suplicandole que por si infinita misericordia no mirando a mis graves culpas y pecados quando se apartare y salga del cuerpo corruptible sea servita de darle su Santa Gloria.

Nombro por albaceas a testamentarios en Tarragona para lo que disposiere y se hubiere de hacer en el a Monseñor de Dragón el doctor Juan Estelrich y al Doctor y canonigo Jaime Reig y a mi mayordomo Miguel Pallares que en Valencia llevado mi cuerpo nombro por albaceas a los Ilustres Señores mis sobrinos Don Francisco Marrades, Don Jorge Vique y Don Diego Vique.

Ordeno que seguida mi muerte sea mi cuerpo depositado con uaso en la Iglesia de Tarragona en el lugar que al Ilustre y Muy Reverendo Cabildo y ha mis restos necesarios mas conveniente para quiere.

Mas ordeno que aqui en Tarragona mi testamento en lo tocante a funerarias guarden la costumbre que se a guardado en las funerarias de mis predecesores. Mas advierto que mis testamentarios seguida mi muerte a se iran a Valentia a mis sobrinos para que hacen con el padre prior de Nuestra Señora de la Murta en que de orden como vengan uno o dos religiosos de quel convento aqui a Tarragona para haver de llevarse mi cuerpo a aquella sancta casa donde quiero ser enterrado en medio de la capilla major en el numero que de nuevo se hiciere levantado del suelo conforme esta capitulado y confirmado por el padre general atentas las seis mil libras catalanas que di a la casa por dicho asiento y por las obras pias que concertamos remitiendose en todo a los autos que entonces se hizieron entre el Señor Don Jorge Vique mi sobrino con mi procurador y dicho convento los quales estan en mi escritorio y la costa del viaje se pague de mi hazienda.

Y si acaso viniendo yo no sugiere esto dicho mis testamentarios lo mandaran acer a costa mia aciendo de medio relieve una figura de medio relieve de un arçobispo con su palio vestido de pontifical con un letrero a los pies que diga Illmus et Rmus. D. D. Joannes Vic et Manrique archiepiscopus tarraconensis sacre theologie doctor Salmantice approbatus et mi eadem academia quondam rector et lector.

Y si por aver acido yo por especial gratia de Dios en aquella sancta casa aun que indigno les pareciere aviendo lugar en dicha piedra poner otra letra sera aquella Nudus egressus sum de utero matris mea hinc. Et nudus revertor huc. Mas ordeno que de seguida mi muerte mis albaças manden decir por todos los monasterios y Higlesias todas las misas que aquel dia o el siguiente se pudiesen decir de seguida principalmente en todas aquellas que hubiese altar privilegiado.

Mas dejo por limosna y charidad al colegio de la Companyia de Hiesus de Tarragona cien libras.

Mas dejo el docel de terciopelo açul labrado con el escudo recamado [brodat en relleu] de mis armas al convento de Nuestra Sra. de la Murta para que acomodado aquel y echo paño como se suele hara para sobre las sepulturas se haga y pido a dichos padres

que principalmente el dia de los muertos se ponga sobre mi sepultura y si otros dias festivos les pareciere le podran poner.

Mas instituyo y hago heredero universal al Ilustre Señor Don Diego Vique mi sobrino prohibiendo que no pueda sacar quarta falcidia sino que pague integramente los legados y dexas por mi en este testamento dexadas y quiero que valga por testamento, o por testamento nuncupativo o sino por codicillo, o por aquel modo quel derecho mejor valer pudiere.

Mas pido al Señor Don Diego Vique que se sirva de todos los retratos de nuestra parentela y faltando el que sede al Señor Don Jorge Vique mi sobrino.

Mas el Señor Don Diego mi heredero se sirva acer de un quadro de alabastro de medio relieve del baptismo de Christo por Juan Bautista que mi padre que este en gloria me enbio y era del embajador mi Señor.

Mas quiero que si viniendo yo no hubiere echo como pienso hacer la capilla para la Seu que se pague la cantidad que en las constitutiones de Tarragona esta tasada en diners contado ya otros arçobispos lo han hecho.

Mas quiero que todos los anillos que se hallaren los den al braço de la bienaventurada Sta. Tecla.

Mas es bien que el sellor de plata grande que esta dentro una cajuela que era del cardenal Vique mi Señor lo reforme dicho mi heredero como cosa honrada de nuestra casa.

Mas quiero que se cobren todas las cantidades que al tiempo de mi muerte me quedaren deviendo mis arrendadores o otras personas si de arrendadores o otras personas como del corriente arrendamiento deuda que sea a Tarragona de lo qual se dara notitia a Miguel Pallares mi majordomo aquel que a sido en dicho tiempo fiel administrador de mi hazienda.

Mas deje la archina esa de aranxia de Flandes cubierta de cuero negro al Señor Don Jorge mi sobrino con lo que hubiere dentro della de pasamanos de oro exepdo el dinero que huviere dentro de libro y cadenas lo qual se entregara a mi heredero para pagar mis dexas y deudas si huviere.

Mas dexo archina dorada y pintada dentro los cofrentes de los cajones con maries pintadas al muy Ilustre Señor Doctor Juan Estelrich arzobispo de Dragon.

Mas quiero que constase que si debe algo juridicamente en Mallorca dado qual no me acuerdo que se pague.

Mas dexo a Miguel Pallares mi majordomo en gratificacion a sus servicios mil libras catalanas, digo 1000 l. Y mas le dexo una de mis camas la que el querra y tambien le dexo quatro reposteros de los mios. Tambien le dexo toda mi ropa de vestir y luto.

Mas dexo a Francisco Palavicino un manto de luto y cien libras catalanas digo 100 l.

Mas dexo a mossen Tabor, mossen Miguel Sierra y mossen Morla, mis capellanes si al tiempo de mi muerte se hallaren en mi servicio a cada uno de ellos manteo y sotana de luto y trescientas libras y no hallandose en mi servicio se les dara luto a cada uno y cincuenta libras.

Mas dexo a mossen Urgell si se hallase en mi servicio manteo y sotana de luto.

Mas dexo a mossen Alex mi copero hallandose en mi servicio manteo y sotana de luto y trescientas libras y si al tiempo de mi muerte no se hallare le daran el luto y cincuenta libras.

Mas dexo a mossen Pere Puig que servia de nostre servici cien libras advirtiendolo que quando se despidio de mi sericio le di trescientas libras y cuatrocientos reales para el camino.

Mas dexo a nostre Juan Fornes mi vehedor hallandose en mi servicio al tiempo de mi muerte trescientas libras y no hallandose luto cincuenta libras.

Mas dexo a Juan Abrines mi repostero de plata, luto y veinticinco libras hallandose en mi servicio al tiempo de mi muerte. Y a mestre Pere el cocinero luto y quince libras hallandose en mi servicio, y al dispensero tambien hallandose en mi servicio luto y quince libras y dexo a Matias mi esclavo franco y luto. Y a los demas criados luto. Salvo a Marc y a Juan el viejo que dicen a cada uno de ellos el luto se les daran diez libras.

Mas dexo al moço de cambra luto, plata y diez libras. Advierto que primero sean todos mis criados pagados de lo que se les devieran y sin esto se les dara lo que arriba tengo dispuesto por gratitud. A los pajes que se hallaren en mi servicio dexo a cada uno de ellos manteo y sotana de luto.

Mas dexo al señor canonigo Reig tanta raja quanta fuere menester para un manteo y sotana y al Señor Luis Terre el governador del campo y al Señor micer Sitges a entreambos digo a cada uno de ellos dexo para un vestido de luto de raja que fuere menester.

Mas dexo al Señor Don Diego Vique mi sobrino mi bacin de plata con la hidria chica dorada y a la Señora Donya Violante su mujer dexo el brasero majorcillo de plata con su cubierta que fuese de servir de perfumador.

Y por ser esta mi ultima voluntad consumida en los capitulos arriba misma a gloria de Dios y de su bendida madre el ultimo de abril. 1611. D. Juan Vique y Manrique arçobispo de Tarragona.

Codicillo. En nombre de Dios y de su bendita madre Inmaculada madre la Virgen Maria. Acordandome estos dias pasados aver hecho mi ultimo testamento en virtud de la facultad a mi concedida por su santidad a la qual me refiero y mi ultima voluntad en mano y poder abajo escrito y acordandome aver olvidado algunas cosas por tanto ahora sin derogacion de dicho testamento haga y ordeno estos mis codicillos en el qual escribo y es mi ultima voluntad dexar como en virtud de dicho codicilio dexo y lego lo siguiente. Quiriendo empero que lo que tengo ordenado y dispuesto en mi ultimo testamento quede en su fuerça y valor y que por las presentes mis codicillos no sea acto de perjuicio alguno a dicho testamento.

Primero allende de lo que tocara al Señor Don Diego Vique mi heredero de la herentia pagadas todas las dexas de mi testamento y codicillo le dexo las dos hidrias grandes de plata que tiene mossen Juan Abrines repostero de plata y quiero que las dichas hidrias se pongan con las demas cosas de vinculo de nuestra casa por memoria.

Item dexo a Francisco Palavicino cincuenta libras mas las ciento que le dexo en testamento.

Item dexo para ayudar a la obra de la Higlesia de xixona cien libras digo 100 l.

Item dexo al moço de plata el luto diez libras y al moço de camara lo mismo.

Item dexo a la ama que se hallara en mi servicio un manto de luto y diez libras.

Item a D. Luis Vique mi sobrino dexo luto y cien libras digo 100 l.

Y por esta mi voluntad ultima contenida en este codicillo la firme de mi nombre a los 9 de setiembre 1611. D. Juan Vique y Manrique arçobispo de Tarragona.

52. Història de la sepultura familiar dels Vic, redactada per fra Diego Vic, on aparèixen les directrius de l'arquebisbe de Tarragona difunt Joan Vic i Manrique. 1640.

Arxiu del Regne de València, *Papers de la Murta. Letra de Don Diego Vic*, 1640, f. 1r-2v

El origen que tuvo la sepultura de los Viques en la Murta ni acá ni hallá se halla. Lo más antiguo es una memoria de algunos ornamentos que Luis Vic, maestro racional y padre del embajador dio al convento. Hallase un auto recibido por Miguel Friigola not. En 16 de junio 1517 en el qual el prior Agustin de Gualbes y el convento precedido de las solemnidades acostumbradas. La concesión a don Geronimo Vic que tengo copiado el Transsumpto de fundación de Iglesia y Sepultura.

Muere don Geronimo hechos solamente los fundamnetos de la Iglesia y quedase la sepultura y sepultado como de antes que era en la primera capilla del claustro y asi parece caduca dicha concession y el derecho que puede dar la palabra repetida en dicha concession bobis et vestris.

El Arzobispo con auto en Dionisio Alfonso not. A 18 de Nov. 1609 concuerda con cont. y dice asi: qui ocassione et causa construendi faciendi sive edificandi in ecclesia dicti conventus et in capite illius quondam sacellum sive quamdam capellam quoe maius nuncupetur et in qua altare maius dicte Ecclesiae existat ad efectum quod sepeliantur in ea corpora tam dicti dni Archipiescopi quam predecessorum et successorum ex familia suee illustrissime dominationis habitis super his variis et diversis tractatibus et colloquis inter dictum Archiep. et priorem et fratres.

Sobre un memorial con los capítulos siguientes:

Primeramente pide su Illma. que el convento de la Murta se obligue a sus costas a hacer en la Iglesia de N. S. de la Murta al cabo del altar una capilla que sea la mayor de 40 palmos en quadro y 50 en lo alto y dentro de dicha capilla y reja de la Iglesia inmediatamente después de las gradas del altar mayor un vaso o carnero para el dicho Arzobispo don Juan Vique y los suyos enterrados en la capilla del claustro de dicho señor Arzobispo y sus menores.

Muere (dicho) Arzobispo antes de acabarse la Iglesia y yo hize el carnero y puse en el Arzobispo y todos los que avia en el de la sepultura antigua: esta quedo por acuerdo del convento para sepultura de los religiosos y la capilla sirve de capitulo.

Lo que pretendo y deseo y creo que le estaría muy bien a la Murta es que pues yo no tengo sucesion ni el nombre de Vic, nadie de los que han de suceder en mi casa pues por fuerza han de ser estraños se enterran en dicha sepultura principal donde esta el Arzobispo y los suyos y si esto se puede esforzar en conciencia y en justicias por los que repite su Illma. que sean de su familia, los que allí se ubiesen de enterrar yo y si no es yo, no ay otro ni le puede aver de su familia y estando esto en estado que si los que sucediesen en mi casa se mandassen llevar a la Murta. Si pretenden la sepultura antigua ya esa es de los frayles y si la nueva es solamente del Arzobispo y su familia y la palabra sucessores que parece algo superflua auqnue se ve la intención y muy impropia de un Arzobispo tan casto y santo y puede que si esta sepultura estuviera en Tarragona las palabras sucessores se avia antes de entender por los Arzobispos venideros que por los que sucedieren en su casa y en Llauri. (Al dorso). Murta. Para que no se enterrase nadie en la sepultura en que están los Viques.

VII. Ilustracions

1. Anònim. Retrat del bisbe Joan Vic i Manrique de Lara (1573 – 1604). Segle XVII. Palau episcopal de Mallorca. Gentilesa Bisbat de Mallorca.
2. Signatura del bisbe Joan Vic i Manrique de Lara. Pergamins del convent de sant Francesc de Palma, signatura PF-212.
3. Roland de Moïs. Retrat de Lluís Vic i Ferrer. 1581. Museu de Belles Arts de València.
4. Roland de Moïs. Retrat de Mencia Manrique de Lara. 1581. Museu de Belles Arts de València.
5. Roland de Moïs. Retrat de Joan Vic i Manrique. 1581. Museu de Belles Arts de València.
6. Roland de Moïs. Retrat de Lluís Vic i Manrique. 1581. Museu de Belles Arts de València.
7. Roland de Moïs. Retrat de Jordi Vic i Manrique. 1581. Museu de Belles Arts de València.
8. Roland de Moïs. Retrat d’Aina Vic i Manrique. 1581. Museu de Belles Arts de València.
9. Roland de Moïs. Retrat de Francesc Vic i Manrique. 1581. Museu de Belles Arts de València.
10. Roland de Moïs. Retrat d’Àlvaro Vic i Manrique. 1581. Museu de Belles Arts de València.
11. Columnes renaixentistes del palau dels Vic. Museu de Belles Arts de València.
12. Segell de plata del cardenal Guillem Ramón de Vic. Ca. 1517. Museu del Louvre. Paris.
13. Placa de marbre del baptisme de Crist atribuïda a Andrea Sansovino. Ca. 1515. Museu de Belles Arts de València.
14. Portada del palau de l’ambaixador Vic segons el gravat de Cecilio Pizarro publicat al Museu Universal. 1860.
15. Escut del bisbe Vic policromat damunt pergamí. Llibre d’Ordinacions. 1576. Arxiu Diocesà de Mallorca.
16. Escut del bisbe Vic policromat damunt pergamí. *Liber tonsurarum et sacrarum ordinum (1596 – 1626)*. Arxiu diocesà de Mallorca.
17. Portada del llibre de capbreu i beneficis del bisbe Vic a la Seu. 1598. Arxiu Capitular de Mallorca.

18. Segell del bisbe Vic. Llibre de capbreu i beneficis del bisbe Vic a la Seu. 1598. Arxiu Capitular de Mallorca.
19. Escut del bisbe Vic policromat damunt pergamí. Llibre de capbreu i beneficis del bisbe Vic a la Seu. 1598. Arxiu Capitular de Mallorca.
20. Disposició del virrei Lluís Vic i Manrique. 1584. Biblioteca Lluís Alemany, signatura ZE5-3-142.
21. Capella de santa Bàrbara. Catedral de Salamanca. Segle XVI.
22. Interior de la capella de santa Bàrbara. Catedral de Salamanca. Segle XVI.
23. Claustre del monestir de la Murta (Alzira, València). Gravat. Segle XIX.
24. Vista general del monestir de la Murta (Alzira, València). Gravat. Segle XIX.
25. Església del monestir de la Murta (Alzira, València). Gravat. Segle XIX.
26. Sagristia del monestir de la Murta (Alzira, València). Gravat. Segle XIX.
27. Visita del rei Felip II al monestir de la Murta (Alzira, València). Gravat. Segle XIX.
28. Vista general del monestir de la Murta (Alzira, València). Gravat. Segle XIX.
29. Vista aèria del monestir de la Murta (Alzira, València). 2008.
30. Runes de l'església monestir de la Murta (Alzira, València). 2008. I
31. Runes de l'església monestir de la Murta (Alzira, València). 2008. II
32. Runes de l'església monestir de la Murta (Alzira, València). 2008. III
33. Inventari de la Biblioteca del Monestir de la Murta. Donació de Joan Vic i Manrique. 1609. Índex de matèries (1671). Arxiu del Baró de Llaurí. I
34. Inventari de la Biblioteca del Monestir de la Murta. Donació de Joan Vic i Manrique. 1609. Índex de matèries (1671). Arxiu del Baró de Llaurí. II
35. *Manuale Sacramentorum*. 1601. Biblioteca Nacional (Madrid).
36. Portades impreses dels sínodes diocesans de Vic i Manrique. 1588-1597. Biblioteca Bartomeu March Servera de Palma.
37. Disposició i organització d'un sínode diocesà a la Seu de Mallorca. Primer quart del segle XVII. Arxiu Capitular de Mallorca.
38. Portal del bisbe Vic i Manrique. Cartoixa de Valldemossa.
39. Escut del bisbe Vic i Manrique. Cartoixa de Valldemossa.
40. Mateu López sènior. Retaule de la Puríssima. 1585 - 1590. Monestir de sant Bartomeu d'Inca.

41. Gaspar Gener. Talla de la Immaculada Concepció. 1590. Presbiteri del convent de concepcionistes de Sineu.
42. Confraria de la Mare de Déu dels Pobres. 1594. Sineu. I.
43. Confraria de la Mare de Déu dels Pobres. Verge de la Misericòrdia. 1594. Sineu. II.
44. Església del palau reial de Sineu de monges concepcionistes. Fundació del bisbe Joan Vic i Manrique. 1583.
45. Exterior del palau reial de Sineu de monges concepcionistes. Fundació del bisbe Joan Vic i Manrique. 1583.
46. Escut del bisbe Vic i Manrique. Clau de Volta capella de la Concepció (avui Mare de Déu de Fàtima). Convent de Santa Elisabet de Palma.
47. Portal de la Puríssima. Àtic del portal del claustre. Antoni Verger. Convent de Santa Elisabet de Palma.
48. Escut de pedra del bisbe Vic i Manrique. Rentamans del refetor. Convent de Santa Elisabet de Palma.
49. Pintura de la Puríssima. Cor. Convent de Santa Elisabet de Palma.
50. Mare de Déu Morta sufragada pel bisbe Vic i Manrique. Convent de Santa Elisabet de Palma.
51. Escut del bisbe Vic policromat damunt fusta a l'urna de la Mare de Déu Morta. Convent de Santa Elisabet de Palma.
52. Detall de la Mare de Déu Morta sufragada pel bisbe Vic i Manrique. Convent de Santa Elisabet de Palma.
53. Capella del bisbe Vic. Convent de Santa Elisabet de Palma.
54. Retaule de la Puríssima Concepció. 1574. Convent de Santa Elisabet de Palma.
55. Detall del retaule de la Puríssima Concepció. 1574. Convent de Santa Elisabet de Palma.
56. Veracreu. Segle XVI (citada a l'inventari de la visita pastoral de Vic i Manrique el 1586). Museu de Lluc.
57. ACL, *Liber inventarii collegii B. Marie de Luch (1564-1591)*, signatura Vària 5 Vr.
58. ACL, *Privilegi de Mons. Joan Vic i Manrique (data 26 de novembre de 1586)*, signatura calaix núm. 3, secció *Privilegis*.
59. Parròquia de sant Llorenç. Selva.

60. Ploms de la parròquia de Selva. Segle XVI. Col·lecció de la Societat Arqueològica Lul·liana (SAL). Fotografies gentilesa de Jaume Boada. I
61. Ploms de la parròquia de Selva. Segle XVI. Col·lecció de la Societat Arqueològica Lul·liana (SAL). Fotografies gentilesa de Jaume Boada. I
62. Arxiu Parroquial de Selva (APS). *Libre de matines, misses i aniversaris que se celebren entre lo any en la iglesia del glorios sant Lorens de la present vila de Selva*. 1581.
63. Arxiu Parroquial de Selva (APS). *Libre de matines, misses i aniversaris que se celebren entre lo any en la iglesia del glorios sant Lorens de la present vila de Selva*. Detall. 1581.
64. Portada del Llibre de visites pastorals del bisbe Vic i Manrique. 1575 – 1592. Arxiu diocesà de Mallorca.
65. Visita pastoral a Inca del bisbe Vic i Manrique. 1575 – 1592. Arxiu diocesà de Mallorca.
66. *Aedibus sanctae Brigittae. Tota Pulchra*. 1556. Roma.
67. Portal major de la Seu de Palma. Antoni Verger. 1592-1602.
68. Detall del portal major de la Seu de Palma. Antoni Verger. 1592-1602.
69. Detall del portal major de la Seu de Palma. Antoni Verger. 1592-1602.
70. Detall del portal major de la Seu de Palma. Antoni Verger. 1592-1602.
71. Detall del portal major de la Seu de Palma. Antoni Verger. 1592-1602.
72. Gravat d'Enea Vico a l'obra "Le Imagini". 1548.
73. Gravat d'Enea Vico a l'obra "Le Imagini". 1548.
74. Gravat d'Enea Vico a l'obra "Le Imagini". 1548.
75. F. J. Parcerisa. Gravat del portal major de la Seu a l'obra "Recuerdos y bellezas de España". 1842.